לשון הספרים

LEŠON HASSEFARIM.

Základové hebrejského jazyka biblického

obsahující

první českou mluvnici hebrejského jazyka biblického, četná cvičení mluvnicky rozebraná i vyložená a mluvnický rozbor prvních pěti hlav knihy Genesis.

Napsal

Dr. Jaroslav Sedláček,

supplent c. k. české university.

V PRAZE.

Nákladem knihkupectví B. Stýbla.

Předmluva.

Hebrejské učebné knihy v českém jazyku dosud nebylo, kdežto jich v jiných jazycích již od 9. století křesť. mají převeliký počet. Z hojnosti této vysvítá nejen potřeba znalosti a důležitosť posvátného jazyka toho, ale zároveň dosavadní náš nedostatek.

Podávaje zde milovníkům hebrejského jazyka učebnici svoji, podotýkám předem, že mně šlo hlavně o sestavení praktického návodu k učení se hebrejštině. Tomu hleděl jsem vyhověti stručnou mluvnicí, v níž se vysvětlují základové posvátného jazyka; že nic podstatného nesměl jsem vynechati, vzrostla při vší stručnosti téměř proti vůli ve větší objem. Při jednotlivých pravidlech dokládám se příklady jen biblickými; cvičení či čtení biblická vřadil jsem do textu grammatického, aby učící se jich neopomenul, jako se cvičením na konci knih umístěným často děje. Rozbory pilnému přispějí, že mu lépe v paměti utkví mluvnická pravidla.

V soustavném uspořádání látky řídil jsem se dle nejnovějších a nejlepších mluvnic hebrejských a zas jsem se odchýlil od mnohých tím, že počínám časovati vzory sloves prvou osobou j. tento nám v našich jazycích obvyklý postup zamlouvá se mi více než onen postup počínající třetí osobou j. č., který jest nám cizím. Ve výrazech technických šetřeno více srozumitelnosti než přísné vědeckosti.

Prvý pokus, který chce usnadniti znalosť cizí řeči a zpříjemniti čtení Písem Božích v původním jazyku, dovolává se nejen spravedlivého, ale s ohledem na obtíže, s nimiž tisk první knihy toho druhu spojen byl, i příznivého posouzení a přijetí.

Nemohu smlčeti vzácnou zásluhu ct. nakladatelství, které nešetříc výloh, novým, vkusným písmem a úhlednou úpravou opatřilo knihu tuto.

Spisovatel.

§ 1. Hebrejský jazyk a písmo.

Jazyky Semitské mohou býti seřaděny ve tři skupiny. Skupina severní (i východní) zahrnovala by jazyk assyrský, (babylonský) a aramejský, skupina západní (střední) jazyky kanaanejské, foenický a hebrejský, skupina pak jižní jazyk arabský a ethiopský.

Hebrejský jazyk, kterým psány jsou knihy Starého Zákona, přestal býti obecnou řečí as ve druhém století př. Kr., kdy se mluvilo již aramejsky.

Písmo, jehož se v knihách pro hebrejský jazyk užívá, není nejstarším písmem hebrejským a zove se písmo čtvercové (merubâʿ), poněvadž jednotlivá písmena buď již čtvercovou podobu mají, aneb se snadno do čtverce doplniti mohou.

Zprvu znamenaly se pouze souhlásky; později naznačovány byly dlouhé samohlásky slabými souhláskami, až pak počali tečkami a čárkami nad souhláskou aneb pod souhláskou ležícími samohlásky dlouhé i krátké pravidelně vyznačovati.

Mluvnici rozdělíme na tři části:

I. O písmu, hláskách a slabikách. (Hláskosloví.)

II. O částech řeči. (Druhy slov a tvarosloví.)

III. O větách. (Skladba a větosloví.)

Část I.

Hláskosloví.

§ 2. Abeceda.

1. Abeceda má 22 souhlásek, které se ve slovech řadí od pravé ruky k levé a nespojují se ani s předními ani s následujícími. Každé písmě má jméno podle jednoho slova, v němž jest první hláskou. Znamení hlásek, jich jména, vyslovení a číselnou platnosť lze přehlédnouti v této tabulce:

Řada	Znamení	Jméno		Význam jména	Vyslovuje a píše se jako:	Značí číslo
1	א	'Alef	אָלֶף	býk (bos)	řecký Spiritus lenis '	1
2	ב	Bēth	בֵּית	dům	b, bh	2
3	ג	Gīmel	גִּימֶל	velbloud	g, gh	3
4	ד	Dāleth	דָּלֶת	dvéře	d, dh	4
5	ה	Hē	הֵא	škulina	h	5
6	ו	Uau	וָו	hřeb	jako u (v)	6
7	ז	Zajin	זַיִן	zbraň (kopí)	z	7
8	ח	Chēth	חֵית	plot	ch	8
9	ט	Tēth	טֵית	měch (had)	silné ṭ	9
10	י	Jōd	יוֹד	ruka	j	10
11	כ ך	Kaf	כַּף	dlaň	k, kh (ch)	20 (500)
12	ל	Lāmed	לָמֶד	bejkovec	l	30
13	מ ם	Mēm	מֵים	voda	m	40 (600)
14	נ ן	Nūn	נוּן	ryba	n	50 (700)

Řada	Znamení	Jméno	Význam jména	Vyslovuje a píše se jako:	Značí číslo
15	ס	Sāmekh סָמֶךְ	podpora	silné ṣ	60
16	ע	ʿAjin עַיִן	oko	řecký Spiritus asper ʿ (ve spodním hrdle)	70
17	פ ף	Pē פֵּא	ústa	p, f	80 (800)
18	צ ץ	Cādē צָדֵי	rybářský hák, střih?	silné c, též ç (z)	90 (900)
19	ק	Qōf קוֹף	ucho u jehly, týl	(silné k) q	100
20	ר	Rēš רֵישׁ	hlava	r	200
21	שׂ שׁ	Sīn שִׂין Šīn שִׁין	zub	s š	300
22	ת	Tāu תָּו	kříž, t. j. znamení, které se zvířatům dělalo, aby se rozeznala	t, th	400

2. Pět písmen má na konci slov trochu jinou podobu: ך, ם, ן, ף, ץ (vox memor.: kamnefec); pět písmen se může rozšířiti, aby se tak vyplnilo místo a řádek, když nelze slovo na konci řádku děliti: א, ה, ל, ם, ת (ʾahaltem); literae dilatabiles se zovou.

3. Vyšší čísla značí se koncovými tvary písmen: ך = 500, ם = 600, ן = 700, ף = 800, ץ = 900, aneb tak, že se ku ת = 400 přidá jiná stovka a sečte: תק = 500; א se dvěma tečkami svrchu značí: א̈ = 1000. Vyšší číslice staví se vždy v pravo: jako יא = 11; číslo 15 neznačí se יה (to by bylo znamení jména Božího), ale טו = 9 + 6 = 15; podobně טז = 9 + 7 = 16. אלפצב = 1892 = židovského velikého letopočtu rok התנב = 5652.

Pozn. Skráceniny slov a vět značí se dvěma čárkami nahoře vedle prvních písmen, n. p. עיר הקדש = ע"ה ק

§ 3. Roztřídění souhlásek.

1. Dle toho, ve které části mluvidel se hlavní učlánkování při vyslovení hlásky děje, rozeznáváme souhlásky:

a) hrdelné (gutturales)	א ה ח ע	vox mem. אַהֲחַע	('ahacha'),
b) podnebné (palatales)	ג י כ ק	גִּיכַק	(gīkhaq),
c) jazyčné (linguales)	ד ט ל נ ת	דַּטְלֶנֶת	(daṭleneth),
d) sykavé (sibilantes)	ז ס צ שׁ שׂ	זַסְצַשׂ	(zaṣcaś),
e) retné (labiales)	ב ו מ פ	בּוּמַף	(būmaf),

(dentales) zubné

ר נ ל slovou také plynné (liquidae); ר čítá se jak k hrdelným, tak k jazyčným.

2. Hlásky ב ג ד כ פ ת mají dvojí vyslovení: s přídechem a bez přídechu, proto se zovou aspiratae. Mají-li se vysloviti bez přídechu, tedy tvrdě: b, g, d, k, p, t naznačí se to tečkou v písmeni zvanou Dāghēš (acuens, zostřující) lene; jindy se vyslovují: bh, gh, dh, kh, f, th. Vox mem. begadhk^{e}fath: בְּגַדְכְּפַת.

3. Hlásek slabých: א, ה, י, ו užívalo se, aby se jimi dlouhé samohlásky v písmě naznačovaly: ו značilo U a O, י zase ī a ē; »a« se znamenalo jedině na konci slov písmenem ה neb א, která platila ale i pro »e«, »o«; proto se jmenují dosud polosamohlásky (semivocales), ač jsou jen jaksi podkladem dlouhých samohlásek. Vox mem. 'Eheuī: אֶהֱוִי

§ 4. Značky samohlásek a Š^{e}vâ.

1. Aby se výslovnosť při čtení Bible ustálila, proto počali znalci hebrejské řeči (v VIII. století hlavně) samohlásky naznačovati tečkami a čárkami, nechavše při dlouhých samohláskách ony

již dříve zavedené polosamohlásky Eheuī. Stanovili výslovnosť, jak jim ústním podáním (מַסֹּרֶת Massōreth) byla zachována a proto je jmenovali Massorethy, a značky obdržely jméno »massorethické«. Josef Qimchi ve XII. století pojmenoval jednotlivé značky samohlásek tak, jak se dosud jmenují.

2. Tak se užívá patero značek pro dlouhé, patero pro krátké samohlásky, čtyři značky jiné staví se k souhlásce, která samohlásky buď ani nemá, aneb jen se slabou polosamohláskou se vyslovuje. Samohlásky vyslovují se z pravidla po souhlásce, při níž jsou naznačeny.

Dlouhé samohlásky:

	Značka	Jméno	Samohláska	Příklad
1.	◌ָ	קָמֶץ (stažení úst) Qāmec	ā	דָּבָר (dābār) slovo.
	◌ֵ	צֵרֵי (roztržení) Cērê	ē, ê	שֵׁם (šēm) jméno.
	◌ֵי		ê	בֵּית (bêth) dům.
3.	◌ִי aneb ◌ִ	חִירֶק (גָּדוֹל) (skřípění) Chîreq magnum	î	רִיב (rîbh) hádka.
4.	◌ֹו aneb ◌ֹ	חוֹלֶם (plnosť) Chôlem	ô, ō	טוֹב (ṭôb) dobrý. קֹדֶשׁ (qōdeš) svatý.
5.	◌ֻו	שׁוּרֶק (pískot) Šûreq	û	מוּת (mûth) umříti.

Krátké samohlásky.

1.	◌ַ	פַּתַח (otevření) Pathach	a	רַק (raq) jen.
	◌ֶ (též dlouhé ◌ֵי)	סְגוֹל (hrozen) Seghôl	e (ē)	מֶלֶךְ (mélekh) král.
3.	◌ִ	חִירֶק קָטֹן (skřípění) Chîreq parvum	i	עִם (ʿim) s.

Značka		Jméno	Samohláska	Příklad
4.	◌ָ	קָמֶץ חָטוּף (stažení zachycené) Qāmec châṭūf	o	כָּל־ (kol) vše.
5.	◌ֹ	קִבּוּץ (sebrání) Qibbûc	u	שֻׁלְחָן (šulchân) stůl.

Pozn. Qāmec se při מ, צ a ק čítá temněji = ô (â); podobně i před koncovým א a ה. V pozdější době se vůbec dlouhé ā čítalo aramejsky skoro jako ō.

3. Pod souhlásku, která vůbec samohlásky neměla aneb která se jen s poloviční jaksi samohláskou vysloviti měla, dali Massorethé znaménko Še vâ (◌ְ) שְׁוָא (prázdnota) buď jednoduché (simplex) aneb složené (Chatef חָטֵף); složené značilo, že se má souhláska vysloviti s polovičním »a, e, o«.

1.	◌ְ Še vâ	zvučné (mobile) (jako odraz slabého ‚e')	לְחִי (le chî) tvář.
		neproslovné, němé (mutum, quiescens)	יִגְדַּל (jigdal) bude veliký.
	◌ֲ Chatef Pathach	(a)	חֲמִשָּׁה (cha mīššâh) pět.
	◌ֱ Chatef-Seghol	(e)	אֱכֹל (e khōl) jez.
4.	◌ֳ Chatef-Qâmec	(o)	חֳלִי (cho lî) nemoc.

Pozn. 1. Chatef-Seghol bývá obyčejně jen pod hrdelnými hláskami; u hlásek ostatních bývají Chatef-Pathach a Chatef-Qâmec.

Pozn. 2. Koncové hrdelné hlásky ה (ה s Mappîqem), ח a ע mívají při sobě někdy Pathach, které se nazývá furtivum (vplížené) a které se, proti obecnému pravidlu vyslovuje před svou souhláskou, na př. רוּחַ (rû ach) duch, רֵיחַ (rê ach) vůně.

§ 5. Slabé hlásky 'Eheuī při samohláskách.

1. Polosamohlásky א ה ו י nazývají se matres lectionis, poněvadž slouživše za samohlásky podporovaly čtení hebrejského písma, jinak nesnadné; také se jmenují quiescentes (nehybné).

poněvadž přečasto nemají při sobě samohlásky, která, jak se obyčejně říká, souhláskami hýbá, ale podporují jen dlouhou předchozí samohlásku a jsou jí podkladem. Tak může býti א podkladem všech samohlásek dlouhých; na př. מָעָא (mācā) nalezl, מָלֵא (mālē) naplnil, הִיא (hī) ona, רֹאשׁ hlava, הוּא (hū) on; י bývá podkladem Chîrequ, Cerê a Segholu: אִי ostrov, מֵימֵי voda, יָדֶיךָ (jadechā) tvé ruce; ו bývá podkladem Chōlēmu a Šûrequ: גּוֹי lid, מוּת umříti; koncové ה zase chrání délky Qāmec-u, Cērê, Seghôl-u a Chōlem-u: מָה (mā) co? אַל־תַּעֲשֵׂה nečiň! רַבֶּה rozmnož! גָּלֹה (gālō) odkryti.

2. Samohláska, která má za sebou příslušnou hlásku nehybnou, jest psána úplně, jako v předchozích příkladech; není-li doprovázena svou hláskou, pak jest psána kuse neb neúplně (defective scripta); jako דָּוִד za דָּוִיד.

Samohlásky û, î, ê na konci slova se píší vezdy úplně; neúplně se píší dlouhé samohlásky zvláště, když by při úplném psaní měly státi dvě stejné slabé hlásky za sebou: גּוֹיִם (gojîm) píše se za גּוֹיִים (národové).

3. Stojí-li slabé hlásky za samohláskami, jimž podkladem býti nemohou, jako ָו, ֵו, ַי, ָי, tu zůstává slabá hláska souhláskou a složení to se vyslovuje, āv (âu), ēv, aj, āj; na př. וָו klíč, חַי živý; taktéž גּוֹי (gôj) גָּלוּי = gālûj; koncová skupina ָיו vyslovuje se vždy jako ָו âv (âu) na př. שִׁירָיו jeho písně (šīràv)

Hláska ו zachovává si, i když má při sobě svou odpovídající samohlásku, přec souhláskovou platnosť, kdykoli i předchozí souhláska má samohlásku; na př. עָוֹן (ʿāvōn, ʿāuōn) hřích.

4. Neúplné Chōlem znamená se pouhou tečkou nad hláskou: sejde-li se s tečkou písmene שׁ, stačí jediná tečka: מֹשֶׁה môšè (nikoli מֹשֶׁה), שֹׂנֵא sônē nikoli שֹׂנֵא). שׂ s dvěma tečkami čte

se -šo-, jako שִׁמֵר, nemá-li při sobě žádné jiné samohlásky; jindy se čte -os- עֹשֶׂה ōsè) čině.

§ 6. Šᵉvâ.

1. Na počátku slabiky jest Šᵉvâ jednoduché zvučným, ač samo netvoří slabiky žádné, a vyslovuje se jako poloviční »e«; na konci slabik jest němým, značí, že souhláska jest bez samohlásky; na př. שְׁאַלְתֶּם (šᵉ'eltém) vy jste se tázali; tu jest prvé ševâ zvučným, druhé ale němým.

2. Šᵉvâ jest zvučným: *a)* na začátku slov vždy: שְׁמֹר hlídej (šᵉmōr), *b)* ve středu slov: *α)* po dlouhé samohlásce (ta mívá značku ֽ Metheg) na př. דָּמְךָ (dā-mᵉkhā) tvá krev; *β)* po jiném Šᵉvâ: יִשְׁלְחוּ (jiš-lᵉchû) oni pošlou; *γ)* pod zdvojenou hláskou a pod hláskou, která se hned ještě opakuje: כִּבְּסוּ (za כִּבְבְּסוּ kibbᵉsû) oni myli, הַלְלוּ (halᵉlû) chvalte!

3. Šᵉvâ jest němým: *a)* ve středu slov: *α)* po krátké samohlásce: סִפְרִי (sifrî) má kniha; *β)* po slabice přízvučné: עָמַדְתִּי já jsem postavil; *b)* na konci slov, kde vpisuje se do koncového ךְ, a znamená se po jiném Šᵉvâ, jako: מֶלֶךְ (mélekh) král, נֵרְדְ (nērd) אַתְּ (za אַנְתְּ neb אַתְתְּ), ty (ž.).

§ 7. Dāghēš lene.

1. Dāghēš (דָּגֵשׁ i. e. acuens, zostřující totiž: písmenu) jest tečka, která může býti ve všech písmenách, vyjímaje písmena hrdelných hlásek. Dāghēš jest dvojí: *a)* značí, že hlásky bᵉgadkᵉfath tvrdě, bez přídechu, se vysloviti mají a jmenuje se D. lene (slabé); *b)* značí zdvojení hlásky a zove se D. forte (silné).

2. Dāghēš lene klade se do ת פ כ ד ג ב, jsou-li tyto hlásky na začátku slabik, a nepředchází-li je samohláska; to bývá: *a)* na začátku slov, kdykoli předchozí slovo končilo buď prostou

souhláskou aneb končilo samohláskou, ale není v žádném vztahu a spojení s následujícím slovem: דָּם krev, אֵת כָּל־אֲשֶׁר (ēth kol-ᵃšér) vše, co, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר (uajjᵉhî kaᵃšér) a stalo se, že; *b)* ve středu a na konci slov po němém Šᵉvâ: מִזְבֵּחַ (mizbēᵃch) oltář, וַיִּשְׁתְּ (uajjēšt) a pil.

§ 8. **Dāghēš forte.**

1. D. forte může býti ve všech hláskách, vyjímaje hrdelnice; od slabého Dāghēš se rozezná tím, že mívá před sebou samohlásku: יִתֵּן (jittēn) dá, אִמּוֹת matky.

2. D. forte se klade: *a*) kde dvě stejné souhlásky buď při skloňování aneb jindy tak vedle sebe jsou postaveny, že mezi nimi není samohlásky ani Šᵉvà mobile (D. charakteristické): z נָתַנְנוּ stane se נָתַנּוּ my jsme dali, לָמַד učil;

b) když stalo se spodobení hlásek (D. compensativum) מַּה povstalo z מַה־זֶּה co to?;

c) když byla hláska pro libozvučnosť zdvojena (D. euphonicum); zvláště jsou-li dvě slova velmi úzce spojena, tu začáteční písmena druhého mívá D. forte: מַּה־טּוֹב (mat-tôb) jak dobré!

Pozn. Z těch příčin nalézáme D. forte: *α*) po הַ (písmeně) členu, *β*) po וַ consecutivum imperfekta v časosl., *γ*) často po Maqqēf (־) a *δ*) v koncovce ženského rodu תְּ u časoslov a v zájmenu אַתְּ ty (ž.).

D. forte nenalézáme:

a) v hrdelných hláskách; při těch se zdvojení buď nahražuje zdloužením předchozí samohlásky, aneb zůstává zdvojení skryté, vmyšlené (D. implicitum);

b) v souhláskách koncových, nemajících žádné samohlásky חֹק zákon (ač by mělo býti chōqq);

c) často se vynechává ve hláskách ו, י, ל, מ, ז, ק a v sykavkách, mají-li jen Še vâ mobile a ne samohlásku.

§ 9. Některé značky v písmě.

1. Mappîq. Kdykoli se má koncové ה vysloviti jako souhláska, klade se v ně tečka nazvaná Mappîq (proferens): אַרְצָהּ (arçāh) její země, na rozdíl od אַרְצָה (árçāh) k zemi. Čtyřikráte se nalézá Mappîq i v א.

Rāfè (t. j. měkký). Vodorovná čárka nad písmenou značí, že má býti měkce vyslovena (s přídechem); nalézá se v tištěných biblích jen velmi zřídka, hlavně na בּ גּ דּ כּ פּ תּ a הּ a upozorňuje, že písmeny ty nemají Dāghēš resp. Mappîq.

3. Méthegh (מֶתֶג, uzda) jest svislá čárka v levo k samohlásce přistavená, která upozorňuje, že má samohláska vedlejší přízvuk a že se má dobře vysloviti: קָטְלָה (qāt^{e}lâ) ona zabila. (Še vâ po Methegh jest dle toho zvučné.) Značka ta dobře slouží k rozeznání Qāmecu (ā, o) a dlouhého, neúplně psaného Chîrequ (ī, i).

4. Maqqēf (מַקֵּף, t. j. spojující) jest vodorovná čárka mezi slovy, která spojuje slova smyslem k sobě náležící; spojení to působí, že se přízvuk stáhne na poslední slovo, a proto se samohlásky slov spojených přečasto skrátí aneb mění. Nejčastěji bývá Maqqēf po אֶל- (ku) אֵת- (znamení akkus.) אֵת־כָּל־אֵשֶׂב všelikou bylinu.

5. Pāsēq (׀) (פָּסֵק, t j. zastavovatel) jest svislá čárka vložená mezi dvě slova; upozorňuje, že se ta slova mají odděleně vysloviti, aneb že k sobě nenáleží; klade se: když následující slovo tou hláskou začíná, kterou prvé končí; když slovo se opakuje a nezřídka po jméně Božím, aby se uctivě vyslovilo.

§ 10. Q^{e}rê a K^{e}thîbh

(קְרֵי כְּתִיב t. j. co se má čísti a co jest psané).

Massoreti nechtěli na posvátném textu prováděti změn a když viděli, že jest některé slovo chybně psané, nechali je v textu tak státi a označili hvězdičkou neb kolečkem a na prázdném kraji knihy napsali slovo, jak by se mělo na místě psaného (K^{e}thîbh) správně čísti (Q^{e}rê) aneb poznamenali, co na psaném slově shledali zvláštního. Q^{e}rê po kraji nemá samohlásek; ty se vezmou z K^{e}thîbh. Na př.: v textu jest נַעַר* v Q^{e}rê (pod čarou) נערה, tedy má zníti נַעֲרָה.

Opakovalo-li se některé slovo nedobře psané častěji, pak se poznámka na kraji více nečinilá a nastoupilo Q^{e}rê perpetuum (stálá oprava), na kterou čtenář více hvězdičkou upozorňován není: v Pent. הוּא vícekrát na místě הִיא; יְהוָה Q^{e}rê אֲדֹנָי (jméno Boží), יְרוּשָׁלַם Q^{e}rê: יְרוּשָׁלַיִם (Jerusalem).

(Jméno Boží יְהוָה má samohlásky, jež by náležely slovu אֲדֹנָי (Pán můj), samo znělo by snad יַהֲוֶה; kdykoliv vedle יהוה stojí אֲדֹנָי, nalézají se tam pod יְהוָה samohlásky slova: אֱלֹהִים; s předložkami dle toho se píše: בַּיהוָה, לַיהוָה, מֵיהוָה; (skrácené: יְהוֹ, יָהּ, יָהוֹ

Od r. asi 1520 počali vyslovovati Jehovah, ale nesprávně; neboť jak po etymologii (imperf. od הָיָה ten, který jest), tak i ze skrácenin a z vyslovování jména B., jak nám z řeckých knih jest známo (*Ἰάω*, *Ἰαβέ*), soudíme na původní vyslovování: Jahue.

§ 11. Qāmec a Qāmec-chatûf. (ā, o.)

1 Kdy se znamení ◌ָ čte jako dlouhé ā (Qāmec)?

V otevřené slabice (která se zakončuje samohláskou aneb hláskou slabou § 5.); v slabice zavřené (končící souhláskou), má-li tato přízvuk: לָמָּה (lām-mā) proč? הָרָע (hā-rā‘) to zlé.

2. Čte se jako o (Qāmec-chatûf) v zavřených bezpřízvučných slabikách, což bývá:

a) když následuje němé Šᵉvâ: אָכְלָה (okh-lā́) jídlo, (je-li při ָ Methegh, pak jest ve slabice otevřené a zní »ā« אָכְלָה (ʼā·khᵉlā́) ona jedla;

b) následuje-li Dāghēš forte: חָנְּנִי (chonnᵉnî) smiluj se nade mnou;

c) je li zavřená slabika bezpřízvučná zároveň poslední slabikou aneb pochází-li »o« z Chōlem-u neb ze Šûreq-u (tedy též před Maqqēf) וַיָּקָם (uajjā́qom) a on vstal, כָּל־הָאָדָם (kol-hāādā́m) všichni lidé.

V prvých slabikách slov קָדָשִׁים (qodāšîm) a שָׁרָשִׁים šorāšîm) svatosti a kořeny čte se jako »o«, že povstalo z Chōlem.

Vyjímka. I v otevřené slabice čte se ָ jako »o«, následuje-li Chatef-Qāmec aneb jiné Qāmec-Chatûf פָּעֳלוֹ (poᵒlo) jeho dílo, פָּעָלְךָ (poolchā) tvé dílo.

§ 12. **Přízvučná znamení.**

1. Vedle jmenovaných již značek vidíme v textu biblickém mnohá jiná znamení nad slovy a pod slovy Znamení ta jmenují se »přízvuky« neb přízvučná znamení: ona označovala při zpěvu a předčítání patřičný přízvuk, udávala ale též souvislosť slov (znaménka přízvuku, rozdělovací a spojovací znaménka).

2. Přízvuk bývá většinou na poslední slabice a tím jest slovo Milraʿ מִלְרַע (dole): קָטַל (qāṭál); je-li na předposlední slabice, zove se takové slovo Milʿêl מִלְעֵיל (svrchu, nahoře): מֶלֶךְ (mélekh). Přízvukem se, jako i v jiných řečech, rozeznávají mnohdy stejně psaná slova od sebe: בָּנוּ (bānû) vystavěli, בָּנוּ (bā́nū) v nás; מֵתָה zemřelá, מֵתָה zemřela.

3. Massoreti považovali celý text knihy za velikou říši, kterou ovládaly hlavní přízvuky jako imperatores, menšími kraji vládly reges, pak duces, comites (Disjunctivi) a servi (Conjunctivi). Tak jmenovali ta přízvučná znaménka.

4. Z rozdělovacích jsou nejdůležitější tato:

Sillûq (◌ׅ) svislá čárka pod přízvučnou slabikou posledního slova ve verši; za ním následuje dělitel veršů: Sôf pāsûq (׃) jako הָאָרֶץ׃

'Athnâch (◌֢) dělí verš na dvě polovice a stojí pod přízvučnou slabikou prostředního slova ve verši; v kratičkých verších bývá jiné znaménko.

Segholtā (◌֑) stává na konci slov (postpositivus proto), někdy tam, kde bychom my měli čárku neb středník.

Zāqēf qāṭōn (◌֔) a Zāqēf gādhôl (◌֕).

Rebhîa' (◌֭), někdy tam, kde začíná věta neb řeč.

Paštā (◌֙) postpositivus; opakuje se nad slovem, které nemá přízvuk na poslední slabice: תֹּהוּ (thōhū).

5. Ze spojovacích, kterými se označují slova smyslem spojená (podst. a přídavné jméno jeho, závislý genitiv atd.) uvádíme jen Mēreḵhā (◌֜) a Mûnāch (◌֣).

6. Ze 24 knih St. Z. mají tři knihy: (znamení jich תא"ם) Žalmy, Job a Přísloví jinou soustavu přízvučných znamének (metrická znaménka). Vedle Sillûq-ṭu jest Ôlè uejôrēdh (◌֫) dělidlem verše, jako Athnâch, kdežto Athnâch jest zde dělidlem kratičkých veršů aneb vedlejším přízvukem po Ôlè uejôrēdh.

§ 13. Zvláštnosti některých souhlásek.

1. Hrdelné hlásky א, ה, ח, ע nemohou býti zdvojeny a nemají proto (§ 8.) nikdy Dāghēš forte; za náhradu se před א a ע samohláska stává dlouhou: אִישׁ muž, הָאִישׁ ten muž,

před hláskami ה a ח zůstává však zhusta samohláskou krátkou a Dāghēš jest zde jen vmyšlené (implicitum) חֹדֶשׁ měsíc: הַחֹדֶשׁ (jako hach-chōdeš).

2. Dále milují hrdelné hlásky samohlásku »a« Pathach (א často má Seghol), což se jeví nejvíce při časování a na konci slov, kde ה, ח a ע po dlouhých samohláskách ◌ָ, ◌ָי, וֹ, וּ žádají vplížené Pathach (furtivum): שָׁלַח pošli (u jiných sloves קָטַל), מָשִׁיחַ (māšîªch) pomazaný.

3. Za Šᵉvâ zvučné jednoduché bývá pod hrdelnicemi na počátku slabiky složené Šᵉvâ (častěji Chatef-Pathach, při א zhusta Chatef-Seghol); však i za němé Šᵉvâ na konci slabik nastupuje nezřídka Chatef, které se řídí dle předchozí samohlásky: אֲמַרְתֶּם vy jste řekli, אֱמֹר rci! נַעֲרוֹ naʿª-rô) jeho jinoch, פָּעֲלוֹ.

Kdykoli se při ohybání samohláska po Chatef následující ztrácí a má ji zastupovati Šᵉvâ, hned přechází Chatef v příslušnou samohlásku: יַעַמְדוּ (od יַעֲמֹד) budou státi, פָּעָלְךָ (poʿol-khā).

Pozn. I ר sdílí některé zvláštnosti hrdelnic: rádo mívá před sebou Pathach a jen velmi zřídka trpí zdvojení (Dāghēš forte) בֵּרְךָ za בֵּרֵךְ požehnal.

4. Souhláska נ (je-li bez samohlásky) spodobuje se ráda s následující souhláskou a spodobení se tu naznačí Dāghēš compensativum: נָתַתָּ dal jsi, z נָתַנְתָּ, מִשָּׁם odtud z מִן שָׁם; (nespodobuje se po לְ a před hrdelnicemi vyjímaje ח). Zřídka se spodobují s následujícími i: ל, ר, ד, ת. מְדַבֵּר (middabbēr) rozmlouvaje, z מִתְדַּבֵּר.

5. Odvrhují se někdy: *a*) na počátku slov ל a נ i א a י: תֵּן dej za נְתֵן, דַּע věz za יְדַע; *b*) ve středu slov často slabé hlásky: א, ה, ו, י. מִעוֹת přikázaní za מִעְוֹת; *c*) na konci slov slabé ה.

§ 14. Rozdělení slabik a zvláštnosti jich.

1. Vedle otevřených slabik a zavřených mluví se ještě o zostřených slabikách, které končí hláskou mající Dāghēš forte, tak že následující slabika stejnou hláskou začíná חֻקַּי (chuq-qáj) mé zákony.

Pozn. 1. Ani Šᵉvâ ani Pathach furt. netvoří samy slabiku; hláska mající němé Šᵉvâ, náleží k předchozí slabice; hláska se Šᵉvâ mobile neb compos. náleží k slabice následující.

Pozn. 2. Slova a slabiky začínají vždy souhláskou (א též); vyjímku činí na pohled ו spojovací (וְ a), které se před Šᵉvâ a před retnicemi ב, ו, מ, פ píše וּ (ū): וּסְלַח a odpusť, וּמוּסָר, a kázeň.

2. V slabikách otevřených, ať přízvučných, ať nepřízvučných, bývají z pravidla dlouhé samohlásky; krátkými tu zůstávají jen samohlásky pomocné, jako při segholatech: דֶּרֶךְ (z דַּרְךְ) cesta, před zájmennými příponami: דְּבָרֶךָ (debārékhā) tvé slovo, a ve skupinách ֲ ֲ, ֶ ֶ, ָ ָ: בֶּאֱרוֹת studny; i tam, kde dlouhá samohláska (Chōlem zvláště) byla skrácena.

3. V zavřených slabikách nepřízvučných jsou krátké samohlásky; v přízvučných mohou býti i krátké i dlouhé samohlásky (z krátkých Pathach a Seghol): וַיָּמָת (uaj-jā́ mot) a zemřel, חָכַם byl moudrý, חָכָם moudrý, כָּבַדְתָּ byl jsi těžký.

Tak jest i ve slabikách zostřených.

§ 15. **Cvičení.** (Gen. XXXVII, 1—3.)

v zemi Jakob A bydlel	
וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ	Uaj-jé-šeb ja-ʿaqṓbh bᵉʾé-rec
Kanaan v zemi otce svého putování	
מְגוּרֵי אֲבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	mᵉghû-rḗ ʿā-bîv, bᵉʾé-rec kᵉnā́ʿan.
Jakoba rody (děje) Tyto	
אֵלֶּה ו תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב	ʾḖl leh tō lᵉdṓth ja-ʿaqṓbh
deset sedm starý Josef	
יוֹסֵף בֶּן־שְׁבַע־עֶשְׂרֵה	jôsḗf ben šᵉbaʿ-ʿes-rḗ
pasoucí byl let	
שָׁנָה הָיָה רֹעֶה	šā nā́ hā jā́ rō ʿé
a on malý skot (ovce a kozy) s bratřími svými	
אֶת־אֶחָיו בַּצֹּאן וְהוּא	eth-ʾe-chā́v baccṓn uᵉhú
Bilhy se syny mládenec	
נַעַר אֶת־בְּנֵי בִלְהָה	ná-ʿar eth-bᵉnḗ Bhil-hā́
žen, Zilpy a se syny	
וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי	uᵉeth-bᵉné Zil-pà nᵉšê
Josef a přinášel otce svého	
אֲבִיהֶם וַיָּבֵא יוֹסֵף	ʾā-bîv, uaj-jā-bḗ Jô-sḗf
zlá ohavná (slova) jich	
אֶת־דִּבָּתָם רָעָה	eth-dib-bā-tā́m rā-ʿā́
a Israel ku otci jejich	
אֶל־אֲבִיהֶם׃ וְיִשְׂרָאֵל	el-ʾᵃbî hém: Uᵉjis-rā-ʾḗl
ze všech synů Josefa (nejvíce) miloval	
אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו	ʾā-háb et-jô-sḗf mik kol-bā-nā́v
jemu on že syn (narozen) stáří	
כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ	kī ben-zᵉqu-nîm hú lṓ,
pestrou sukni jemu a učinil	
וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים	uᵉʿā sā́ lô kᵉthṓ-neth pa ssîm.

§ 16. Rozvržení samohlásek.

1. Původně měly semitské řeči — jak se zdá — jen tři samohlásky: a, i, u (o »e« jest pochybno, užívalo-li se ho zároveň). Spojením jednotlivých hlásek (aa, ii, aj atd.), přízvukem, náhradou za zdvojení, povstávaly samohlásky dlouhé; jinak byly zase kráceny. Všechny samohlásky dělí se ve tři třídy: K třídě »a« náleží ◌ָ Qâmec, ◌ַ Pathach, ◌ֶ Seghôl; k třídě »i« a »e« náleží ◌ִי Ch. m., ◌ִ Ch. p., ◌ִי C. pl., ◌ֵ C. def., ◌ֶ Seghôl; k třídě »u« a »o« וּ U. Š., ◌ֻ Q., וֹ U. Ch., ◌ֹ Chōl., ◌ָ Q. chat., ◌ֶ Seghôl.

2. Samohlásky rozvrhují se na stálé a nestálé:

a) Stálé — změně nepodléhající jsou:

α) samohlásky původem a povahou dlouhé, při nichž podkladem buď jest aneb má býti některá ze slabých souhlásek א, י, ו: סוּם kůň, רָשׁ (za pův. רָאשׁ) chudý, קֹלוֹת (za קוֹלוֹת) hlasy;

β) samohlásky krátké ve zostřené slabice, ať se silné Dāghēš mohlo do hlásky následující vložiti aneb nemohlo (D. implicitum); podobně i samohlásky v náhradu za Dāghēš forte před hrdelnicemi zdloužené: צַדִּיק spravedlivý (pl. צַדִּיקִים) בָּרָךְ (místo בָּרַךְ), בֵּרֵךְ (m. בָּרֵךְ) žehnal; i ve slabice zavřené, je-li k ní připojena opět zavřená slabika, samohláska krátká jest stálou: מַלְכוּת království, מִגְדָּל věž.

Pozn. Qâmec jest stálým v participiích sloves ע"ו: קָם vstávaje, קָמַי vstávající na mne; u slov ע"ע pod předponou מ: מָגֵן štít, מָגִנִּי můj štít; podobně Chōlem v partic. act. Qal קֹטֵל.

b) Nestálé samohlásky, které se proměňovati mohou, jsou:

◌ָ Qâmec (mění se v ◌ַ Pathach a v ◌ֶ Seghôl);
◌ֵ Cerê (v ◌ֶ Seghôl a v ◌ִ Chîreq parvum);
◌ֹ Chōlem (v ◌ָ Qâmec-chatûf a v ◌ֻ Qibbûc);
dále se mohou měniti krátké samohlásky a všechna Še̯va.

§ 17. Změny samohlásek.

1. Změny samohlásek omezeny jsou na třídu, k níž samohlásku přeměňovanou čítáme; z pravidla mění se ve slově jen jedna samohláska a to obyčejně v poslední neb v předposlední slabice; zřídka zasahuje změna i třetí slabiku od konce.

2. Dlouhé samohlásky se skracují:

a) ztrácí-li zavřená slabika přízvuk; přízvuk buď postupuje, vzdaluje-li se o jednu neb více slabik ku konci (to se děje, když slovo vzroste); aneb sestupuje, blíží-li se od konce k začátku slova neb z poslední slabiky na předposlední (to se děje někdy, když se dala slovu předrážka ו sousledné, viz § 48.), když následuje bezprostředně jednoslabičné slovo aneb dvojslabičné Mil'el, a v přestávce (viz § 19.), na př. בֵּן syn, בֶּן־דָּוִד syn Davidův, יֹצֵר — יֹצְרְךָ stvořitel tvůj, יָקֹם — וַיָּקָם (uajjāqom) a vstal (z Qâmec bývá Pathach, ze Cerê — Seghôl, z Chōlem — Qâmec-chatûf);

b) stane-li se z otevřené slabiky slabika zavřená, aneb zostřená (z Qâmec — Pathach, z Cerê — Chîreq — Seghôl, z Chōlem — Qâmec-chatûf — Qibbûc): סֵפֶר kniha, סִפְרִי kniha má, עָם lid, עַמִּי lid můj, חֹק přikázaní, חֻקִּים zákony.

3. Krátké samohlásky se dlouží:

a) stane-li se pro nějakou samohláskovou příponu ze zavřené slabiky otevřená: דְּבַר — דְּבָרִי mé slovo, הַר vrch, pl. הָרִים;

b) v náhradu za Dāghēš aneb následuje-li slabé א neb ה, které slabiku zakončuje;

c) v přestávce: אֶרֶץ za אֶרֶץ země.

Pozn. 1. Přibude-li slova na konci a postoupí-li zároveň přízvuk, samohlásky krátí se na polohlásky Šᵉvâ aneb zanikají ve Šᵉvâ němém. Při jménech se tak děje s první samohláskou (ַ, ָ), u sloves se krátívá druhá samohláska (ַ, ָ, ֶ) דְּבָרִים z דָּבָר, כְּבֵדָה od כָּבֵד byl těžký; (při koncovkách slov. תֶּם a תֶּן krátí se prvá samohláska).

Pozn. 2. Postoupí-li přízvuk při slově dvojslabičném o dvě slabiky, pak z obou samohlásek slova stanou se Šᵉvâ: tu se prvé Šᵉvâ nahradí pomocnou samohláskou (Chîreq p.) זְקֵנֵיהֶם (זְקֵנֵיהֶם) starci jejich.

§ 18. **Vznikání nových slabik.**

1. Slabika nemůže začínati třemi souhláskami; mělo-li by se tak ve slově při flexi státi, utvoří se z prvých dvou souhlásek nová slabika pomocnou samohláskou, buď Chîreq-em, Pathachem (neb Seghôlem) יִקְטֹל (za יִקְטֹל) usmrtí, יַחְמֹד (יְחְמֹד) požádá, חֶבְלֵי provazy, (חֶבְלֵי).

2. Místo prostého Šᵉvâ, které má za sebou složené Šᵉvâ (chātef) klade se samohláska, jaká jest v Chātefu: לֶאֱכֹל k jídlu (לֶאֱכֹל), בַּחֲלִי v nemoci (בַּחֲלִי); (jiná samohláska bývá, je-li souhláska po Šᵉvâ prostém slabá).

3. Šᵉvâ složené mění se před prostým Šᵉvâ ve svou příslušnou samohlásku יַעַמְדוּ budou státi (z יַעְמְדוּ).

4. Slabika koncová může míti dvě souhlásky: קָטַלְתְּ os. ž.; skupina ta byla by ale v mnohých slovech tuze tvrdou a proto se někdy přibírá libozvučná samohláska Seghôl, při hrdel. Pathach a povstává nová slabika (tak u Segholát se děje):

וַיִּגֶל zjevil (z וַיִּגְלְ), מֶלֶךְ král (z מַלְךְ), בַּיִת dům (z בַּיְתְ), שָׁלַחַת poslala jsi (שָׁלַחְתְּ).

5. Octne-li se slovo příponu mající v přestávce (pause), mění se prosté Šᵉvâ (před příponou) v ֶ Seghôl neb v jinou samohlásku, která tam původně byla; Šᵉvâ složené se stupňuje ve svou zdlouženou samohlásku לְחִי v P. לֶחִי čelisť, קָטָלָה (קָטְלָה).

6. Šᵉvâ prosté, má-li státi před slabikou přízvučnou, mění se zhusta v Qâmec: לָבֶטַח bezpečně, כָּמוֹךָ jako ty; (u וְ to bývá, když spojuje podobná slova: תֹּהוּ וָבֹהוּ pusto a prázdno, aneb protivy טוֹב וָרַע dobré a zlé).

§ 19. **Přestávka (pausa).**

Tak jmenuje se silnější vyražení přízvuku ve slově, jímž se končí věta jednoduchá, verš neb čásť souvětí, a které mívá pod sebou Athnach neb Sillûq (ʿÔlè uejôrēdh).

Pro libozvučnosť bývají v přestávce dlouhé samohlásky a když jest to možno, přechází přízvuk rád na předposlední slabiku (§ 18., 5.): אָנֹכִי já, v P. אָנֹכִי, אַתָּה ty, v P. אָתָּה.

Cvičení 2. Noe staví archu.

(Z I. Mojž. VI, 9—20.)

9 נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ־
י נֹחַ׃ וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת׃
11 12 וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס׃ וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי־הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־
13 דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ׃ ס וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל־בָּשָׂר בָּא

לְפָנַי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת־
14 הָאָרֶץ׃ עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת־הַתֵּבָה
טו וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר׃ וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים
16 אַמָּה קוֹמָתָהּ׃ צֹהַר ו תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל־אַמָּה תְכַלֶּנָּה
מִלְמַעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים תַּחְתִּיִּם שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים
17 תַּעֲשֶׂהָ׃ וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת־הַמַּבּוּל מַיִם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחֵת
כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ
18 יִגְוָע׃ וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבָאתָ אֶל־הַתֵּבָה אַתָּה וּבָנֶיךָ
19 וְאִשְׁתְּךָ וּנְשֵׁי־בָנֶיךָ אִתָּךְ׃ וּמִכָּל־הֶחָי מִכָּל־בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכֹּל
תָּבִיא אֶל־הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אִתָּךְ׃

Noᵃch (Pathach vplížené § 4) muž spravedlivý (Dāghēš silné, 9
proto v zostřené slabice krátká samohláska § 14) dokonalý byl
(hājā, koncové h se tu nečte) mezi svými souvěkovci, (bᵉdōrōthâv,
slabé Dāghēš, při koncovce se Jod nečte § 5) s Bohem (maqqēf § 9)
obcoval Noᵃch (Šᵉvâ v koncovém kh § 6, Sillûq a Sôf-pasūk § 12).

A zplodil (Milʿēl § 17, 2. a) Noᵃch tři (§ 5, 4) syny, Šēma, 10
Chāma a Jāfetha.

A zkažena byla země (Milʿēl) před (pomocné Chîreq § 18) 11
Bohem a naplněna (א koncové ztratilo platnosť souhlásky) země
nepravostí.

A viděl (א jen pro etymologii psáno) Bůh zemi a hle, zka- 12
žená, neboť porušilo všeliké (Qâmec-chatûf před Maqqēf) tělo cestu
svou (§ 18, 4) na zemi.

I řekl Bůh k Noᵃchovi: Konec všelikého těla (Dāghēš slabé 13
a silné) přišel přede mne (lᵉfānaj), že naplněna (po Metheg zvučné
Šᵉvâ) jest země nepravostí jimi (mippᵉnēhém) a hle, já (Šᵉvâ
zvučné při Nûn) shladím je se zemí.

Učiň (pod hrdelnicí Chatef, kdežto jinde prosté Šᵉvâ) sobě 14

archu z dříví Gōfer, příbytky uděláš v korábu a pokryješ ho uvnitř (mibbajit z minbajit) i zevně smolou (bakkōfer z b^{e}hakófer § 13).

15 A tak uděláš jej (otāh mappîk): tři sta loket dlouhosť korábu, padesát loket šířka jeho a třicet loket výška jeho.

16 Střechu uděláš arše (§ 13) a na loket dovršíš ji svrchu a dvéře (§ 14, pozn. 2) korábu se strany postavíš, spodní (tachtijjîm, Chîreq neúplně psané) druhé a třetí (části, poschodí) učiníš.

17 A já (§ 18, 3) hle přiváděje (jsem) potopu, vody na zem, aby zahubila všeliké tělo, v kterém duch života pod nebem, (při Athnachu zdloužení § 19) vše, což na zemi, zahubeno bude.

18 A ustanovím smlouvu svou s tebou a (§ 14, p. 2) vejdeš do archy ty a synové tvoji a manželka tvá (prvé Š^{e}vâ jest němé, druhé zvučné) a ženy synů tvých s tebou.

19 A ze všech živých všelikého těla po dvou ze všelikého přivedeš do korábu, abys živa je nechal s sebou.

Pozn. Zvláštní přízvučná znamení (v § 12) cvičení tohoto jsou: Ve slově Nō^{a}ch jest prvá tečka R^{e}bhîa, druhá Chōlem; ֫ T^{e}bhîr, rozdělovací; ֪ Tifchā, rozd.; ֡ Gereš neb 'Azlā, rozd.; ֜ dvojí Gereš, obyč. na Milra'; ֥ T^{e}lîšā g^{e}dhôlā (prae-positivus) rozd.; ֨ T^{e}lîšā q^{e}tannā, spojov. (postpos); ֭ Dargā, spojov.; ֮ Qadmā, spojov. ֯ J^{e}thîbh, rozd. (praepos.) aneb Mahpākh, spojovací.

II. O částech řeči.

Zájmena.

§ 20. Zájmena osobní samostatná.

1. Zájmena osobní jeví se v semitských jazycích ve dvojím tvaru: delším a kratším.

Delších tvarů zájmen užívá se, stojí-li zájmeno o sobě v nominativu; tvary ty jmenují se zájmena osobní samostatná (separata).

Kratší tvary jsou přikloněny ku jmenům neb předložkám, částicím neb slovesům a jmenují se proto zájmena osobná příponná (suffixa).

2. Zájmena osobní samostatná.

V 1. osobě se rody neliší (bezrodá), ovšem ale v 2. a 3. os. (rodová).

		Sing.	Plur.
1. os. spol.		אֲנִי, אָנֹכִי já.	אֲנַחְנוּ, נַחְנוּ my.
2. os.	muž.	אַתָּה ty.	אַתֶּם vy.
	žen.	אַתְּ (אַתִּי) ty.	אַתֶּן vy.
3. os.	muž.	הוּא on (ten)	הֵם, הֵמָּה oni, ti.
	žen.	הִיא ona (ta)	הֵן, הֵנָּה ony, ty.

Pozn. Při zájmenech třetí osoby bývá člen ה, čímž se význam ukazovací sesiluje a הַהוּא znamená »onen, týž«. V zájmenech osobních samost. jest přečasto obsažen význam slovesa »býti«.

§ 21. Zájmena os. příponná.

1. Příponami zájmennými opisuje se při jméně a při předložkách genitiv; při slovesech a dílem i při částicích se jimi vyjadřuje akkusativ. Dativ se vyjadřuje připojením jich ku předložce לְ.

Na jméně nahražují přípony zájm. velmi dobře zájmena přivlastňovací.

3. Zájmenné přípony jmen liší se v něčem od přípon zájm. u sloves; začínají-li přípony ty souhláskou, pak se pojí se slovem svým (když totéž souhláskou končí) pomocí eufonické samohlásky; příponná zájmena osoby הָ, כֶם a כֶן pojí se pomocí zvučného Še·vâ.

4. Připojování objeví se nejlépe na vzoru nějakém; vzory následující mají neměnitelné samohlásky.

a) Suffixa na sing. podst. jména.

		Mužského r.		Ženského r.	
Sing.		קוֹל	hlas	בִּינָה	rozum, vtip
1. os. sp.	־ִי	קוֹלִי	hlas můj (svůj)	בִּינָתִי	rozum můj (svůj)
2. os. muž.	־ְךָ (v př. ־ֶךָ)	קוֹלְךָ	hlas tvůj svůj	בִּינָתְךָ	rozum tvůj
2. os. žen.	־ֵךְ	קוֹלֵךְ	f.	בִּינָתֵךְ	f.
3. os. muž.	־וֹ (הוּ, ־ֵהוּ, ו)	קוֹלוֹ	hlas jeho svůj	בִּינָתוֹ	jeho
3. os. žen.	־הּ (הָ, ־ֶהָ)	קוֹלָהּ	hlas její svůj	בִּינָתָהּ	její
Plur.					
1. os. sp.	־ֵנוּ	קוֹלֵנוּ	hlas náš svůj	בִּינָתֵנוּ	náš
2. os. mž.	־כֶם	קוֹלְכֶם	váš f. svůj	בִּינַתְכֶם	váš
2. os. žen.	־כֶן	קוֹלְכֶן	váš svůj	בִּינַתְכֶן	váš f.
3. os. muž.	־ָם (הֶם)	קוֹלָם	hlas jejich jich svůj	בִּינָתָם	jich
3. os. žen.	־ָן (הֶן)	קוֹלָן		בִּינָתָן	jich f.

Pozn. U ženských jmen ה před příponami nemůže státi, proto בִּינַת.

b) Suffixa jmen v plur. kladou se na skrácený či stažený tvar masc. קוֹלִי (pl. abs. קוֹלִים), u ženských jmen na שִׁירוֹת písně (בִּינוֹת). Známka pluralu »jod« při slově jeví se u všech přípon, proto jest psána v následujícím vzoru, jako by náležela k příponám samým.

Suffixa na plur. podst. jmen.

		Mužského r.		Ženského r.	
Sing.		קוֹלִים hlasy		שִׁירוֹת písně	
1. os. sp.	‑ִי	קוֹלַי	mé, své	שִׁירוֹתַי	mé, své
2. os.	mž. ‑ְךָ	קוֹלְךָ	tvé	שִׁירוֹתֶיךָ	tvé
	žen. ‑ֵךְ	קוֹלַךְ	f.	שִׁירוֹתַיִךְ	tvé f.
3. os.	muž. ‑וֹ	קוֹלָיו	jeho	שִׁירוֹתָיו	jeho
	žen. ‑ָהּ	קוֹלֶיהָ	její	שִׁירוֹתֶיהָ	její
Plur.					
1. os. sp.	‑ֵנוּ	קוֹלֵינוּ	hlasy naše	שִׁירוֹתֵינוּ	písně naše
2. os.	muž. ‑ְכֶם	קוֹלֵיכֶם	vaše	שִׁירוֹתֵיכֶם	vaše
	žen. ‑ְכֶן	קוֹלֵיכֶן	vaše f.	שִׁירוֹתֵיכֶן	vaše f.
3. os.	muž. ‑ָם	קוֹלֵיהֶם	jejich	שִׁירוֹתֵיהֶם	jich
	žen. ‑ָן	קוֹלֵיהֶן	f.	שִׁירוֹתֵיהֶן	jich

(Připojená zájmena na předložkách viz § 67.)

§ 22. Člen.

1. Člen náleží poněkud k ukazovacím zájmenům a jest pro obojí rod, číslo a pro všechny pády הַ· s Dāghēš forte v následující hlásce slova, s nímž se člen úplně spojí: הַשָּׂכָר mzda ta.

2. Před hrdelnicemi א a ר, zhusta i před ע má člen samohlásku Qâmec: הָאָרֶץ (za členem vždy אָרֶץ ne אֶרֶץ). Viz § 8, *α*, *a*.

3. Před hrdelnicemi ה a ח, když mají Qâmec aneb Qāmec-chatūf, člen má Seghôl: הֶהָרִים ty hory, הֶחֳלִי ta nemoc; mají-li ale tyto hrdelnice (ה a ח) jinou samohlásku než ‑ָ, pak se člen píše s Pathachem הַהוּא onen.

4. Dāghēš po členu se často neklade a nenahražuje při hláskách צְ, לְ, מְ a יְ (při jod, když nenásleduje hned ה neb ע).

5. Po předložkách בְּ ve, כְּ jako, לְ (nota dat.) ztrácí se člen ה a postupuje předložce svou samohlásku: בַּשָּׁמַיִם v nebi, לַחֲלִי slabosti té.

(Při כְּ leckdy však zůstává člen: כְּהַיּוֹם jako dnes.)

§ 23. Zájmeno ukazovací.

1. Sing. { mužs. זֶה se členem הַזֶּה ten, onen (to, ono).
žens. זֹאת se členem הַזֹּאת ta, ona, to, ono.

Plur. spol. אֵלֶּה (אֵל) se členem הָאֵלֶּה (הָאֵל), ti, ty, ta; oni, ony, ona.

2. Genitiv se vyjádří, když se zájmeno postaví za věc: מְחִיר זֶה cena toho, עֵינֵי אֵלֶּה oči těch.

Dativ לָזֶה tomu, לְזֹאת té, לָאֵלֶּה a לְאֵלֶּה.

Acc. אֶת־זֶה toho a זֶה.

Pozn. Zájmeno třetí osoby se členem ano i člen sám zastupují mnohdy zájmeno ukazovací; (זוּ, זוֹ, זֶה jsou řídké tvary, jakož i הַלָּז a הַלָּזֶה pro mužský a הַלָּזוּ pro ženský rod).

§ 24. Zájmeno vztažné.

1. Vztažným jest slůvko אֲשֶׁר, (který, která, které, kteří atd.), jež slouží všem rodům a číslům. Nezřídka jest relativní zájmeno vyjádřeno pouhým שֶׁ se silným Dāghēš v následující hlásce, aneb někdy שֲׁ a שְׁ, jež stává se pak předponou slova: שֶׁבַּשָּׁמַיִם, kterýž jest v nebesích.

I člen ה může míti vztažný význam.

2. Genitiv se vyjádří, že se vedle אֲשֶׁר přidá rei possessae patřičné zájmeno příponné: (jehož kůň — zde jest kůň res possessa)

סוּסוֹ	אֲשֶׁר	jehož kůň,	Podobně i Dativ a Acc.
סוּסָם.	אֲשֶׁר	jichž kůň.	לוֹ אֲשֶׁר jemuž.

§ 25. Zájmeno tázací.

1. Zájmeno tázací jest: מִי kdo? (o osobách) a מָה co? (o věcech).

Zájmeno מָה podrží Qâmec před א, ר a i před ע někdy; מֶה psává se před הָ, הָ, עָ nejednou i před jinými souhláskami zvláště na počátku vět a po předložkách עַל־מֶה nač? עַד־מֶה jak dlouho? יַעַן־מֶה proč?

Před Maqqēf znamená se מַה־ a tu se klade Dāghēš forte do následující hlásky: מַה־לָּךְ co tobě?

2. Genitiv se vyjadřuje tak, že se zájmeno tázací položí až za předmět otázky: בַּת־מִי čí dcera? חָכְמַת־מֶה čeho moudrosť (jest jim?).

Dativ לְמִי komu? לָמָּה k čemu? (přízvuk buď na prvé neb na druhé slabice).

Acc. אֶת־מִי koho? מָה co?

Pozn. Částice אֵי (kde?) dělá z ukazovacích zájmen a příslovek tázací: אֵי־זֶה které? אֵי מִזֶּה עִיר z kterého města (jsi?) אֵי־לָזֹאת proč?

§ 26. Zájmena neurčitá a opisování našich zájmen.

1. מִי značí též: kdokoliv; někdy מִי אֲשֶׁר (ten, který), מָה kterékoliv, cokoliv, něco; i מָה אֲשֶׁר, מְאוּמָה (מְאוּם skvrna, bod s koncovkou ָה) něco, cokoliv.

»Každý« se u osob může vyjádřiti slovem אִישׁ neb אִישׁ אִישׁ; u osob i věcí buď: כָּל־ כֹּל bez členu, aneb opakováním slova: יוֹם יוֹם každodenně, aneb pluralem s předponou ל.

»Někdo« bývá v hebr. vyjádřeno slovy: אִישׁ muž, אָדָם člověk, נֶפֶשׁ duše, מִי kdo.

»Něco« obyčejně: דָּבָר (slovo, věc) a כָּל־דָּבָר (מְאוּמָה).

»Nic« = לֹא דָבָר aneb אֵין דָּבָר a אֵין, לֹא מְאוּמָה.

»Nikdo«, »žádný« vyjadřuje se: לֹא אֶחָד ani jeden, לֹא אָדָם ne člověk, אֵין אָדָם nebyl člověk, לֹא זָר nikdo jiný, לֹא כָל־אִישׁ žádný člověk, וְאָדָם אַיִן a nebylo člověka, לֹא אִישׁ ne muž, aneb אֵין s následující participiem.

»Několik« (někdo, někteří) vyjadřuje se: אֲחָדִים jedni, יֵשׁ אֲשֶׁר jsou, kteří; také pluralem jednoduchým aneb předložkou מִן (ze).

»Jeden — druhý«, »ten — onen« naznačí se opakováním zájmena זֶה aneb číselného jména אֶחָד neb אִישׁ — אָח (muž — bratr) aneb (jsou-li jen dva) אֶחָד — שֵׁנִי (jeden — druhý).

»Sám«, »týž« jest naznačeno zájmeny הוּא a הִיא: se členem to znamená »týž, tentýž«; »tentýž, týž, totéž« o věci užíváno opisuje se slovem עֶצֶם kost, postaveným ve stavu váz. před určité jméno.

§ 27. **Cvičení 3.** (z knihy Ruth I. hl.).

1 וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית
2 לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: וְשֵׁם
הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי־בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן
אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי־מוֹאָב וַיִּהְיוּ־שָׁם:
3 4 וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֶר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ: וַיִּשְׂאוּ
לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם הָאַחַת עָרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת
5 וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים: וַיָּמֻתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן

6 וַתְּשָׁאֵר הָאִשָּׁה מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ׃ וַתָּקָם הִיא וְכַלֹּתֶיהָ
וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב כִּי־פָקַד יְהוָה
7 אֶת־עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם׃ וַתֵּצֵא מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה־
שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַּדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ
8 יְהוּדָה׃ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שֹּׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית
אִמָּהּ יַעַשׂ יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם־הַמֵּתִים
9 וְעִמָּדִי׃ יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמְצֶאןָ מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁהּ וַתִּשַּׁק
10 לָהֶן וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה׃ וַתֹּאמַרְנָה לָהּ כִּי־אִתָּךְ נָשׁוּב
לְעַמֵּךְ׃

A stalo se (§ 8) ve dnech souzení soudců (§ 22) a byl hlad 1
v zemi (§ 22) a vyšel muž (jeden) z Bethlema (§ 13) Judova,
aby přešel do polí Moab on (sám) a žena jeho a dva synové
jeho (§ 21). A jméno muže (§ 22) Elīmelekh a jméno manželky 2
jeho No'omi a jméno dvou synů jeho Machlōn a Khiljōn Efra-
tejští z Bethlema Judova a přišli do polí Moab a byli tam (§ 9).
A umřel (§ 17) Elīmelekh, muž No'omi, a zůstala ona i dva sy- 3
nové její; a vzali si manželky Moabitky: jméno jedné 'Orpâ a 4
jméno druhé Rûth a zůstávali tam asi deset let. A zemřeli i oni 5
dva Machlōn a Khiljōn a pozůstala ta žena po dvou svých zro-
zencích (synech) a po manželu svém. A vstala ona a nevěsty její 6
a vracela se z polí Moab, poněvadž zaslechla v poli Moab, že
navštívil Jahveh lid svůj, dav jim (lidu) chléb (§ 19). A vyšla 7
z místa, kde byla (§ 24) a dvě nevěsty její s ní, a šly cestou
vracení se do země Judské. A řekla No'omi' k oběma snachám 8
svým: Jděte, vraťte se každá do domu mateře své, učiniž Jahveh
s vámi milosť jako jste vy učinily se zemřelými a se mnou. Dejž 9
(Dá) Jahveh vám, a naleznete (abyste nalezly) každá pokoj domu
muže svého, a dala jim polibek a zdvihly hlas svůj a plakaly
a pravily jí: (že) s tebou vrátíme se k lidu tvému. 10

Jména podstatná a přídavná.

§ 28. **Všeobecné poznámky.**

Jména podstatná i přídavná jsou buď původní jako אָב otec, אֶרֶץ země, aneb odvozená; odvozená buď od sloves (deverbalia), aneb od jiných jmen (denominativa, derivata). U původních nelze více nějakého slovesného kmene nalézti, ale jest jich jen nepatrný počet, jako jména údů těla קֶרֶן roh, עַיִן oko. Jmen odvozených od sloves jest velmi mnoho a jsou to buď holé tvary, mají-li také jako sloveso jen tři hlásky; aneb tvary rozmnožené hláskou nějakou přistoupivší buď ku začátku aneb ku konci slova. Přistupující hláskou bývá jedna ze slova הֶאֱמַנְתִּיו, proto se jmenují tvary rozmnožené »heemantica nomina«.

Složených jmen není, jediné ve starých jmenech vlastních a v pojmenováních jako: בְּלִיַּעַל ničemnosť, אַבְרָהָם (otec množství), גַּבְרִיאֵל (muž Boží), חַנִיאֵל (milosť Boží), חַנִיבַעַל (Hannibal, milosť Baala).

§ 29. **Rod podstatných jmen.**

1. Jazyk hebrejský nemá rodu středního, jediné mužský a ženský rod. Slova naše středního rodu nahrazují se v hebrejštině obyčejně slovy rodu ženského, zřídka jen slovem mužského rodu.

2. Rod nelze dle tvaru jména hned stanoviti; jen někdy se pozná dle významu, u slov ženského rodu i dle zakončení; (sing. mužsk. rodu nemá zvláštního zakončení).

a) Významem jsou mužského rodu: jména mužů, národů, hor, řek, moří, větrů, měsíců a kovů, — ale s vyjímkami.

b) Významem jsou ženského rodu: jména žen, ženských

služeb, měst, krajů, zemí a údů těla (kterých jest dvé); na mnoze i slova značící světlo, oheň a jiné přírodní síly.

c) Zakončením jeví se býti většinou ženského rodu jména na ה_ָ, ת_ָ (neb při hrdelné ת_ַ), ית_ִ, ות, ת_ָ, ת_ַ.

3. Ze jmen rodu mužského tvoří se druhdy jména rodu ženského přidáním koncovky ה_ָ aneb ת_ָ (hrd. ת_ַ) na př. שִׁיר píseň, שִׁירָה, מוֹדָע příbuzný מוֹדַעַת fem.

Pozn. Některé slovo označuje zároveň mužský i ženský rod זְאֵב vlk i vlčice (nomina epicoena); podobně míní-li se jménem některým národ (lid), jest mužského rodu, míní-li se tímže slovem země, jest rodu ženského: יְהוּדָה. Že jsou i v hebr. jména, která při stejném významu jsou rodu mužského i ženského, jako שֶׁמֶשׁ slunce, netřeba dokládati.

§ 30. Čísla.

1. V hebr. vedle jednotného a množného čísla jest ještě číslo dvojné (dual), jehož se užívá při jménech, kterých jest vůbec jen dvé. Koncovka dualu jest ים_ִ a přidává se k jednotnému číslu: אֹזֶן ucho, אָזְנַיִם obě uši, אַלְפַּיִם 2000; koncovka jména fem. ה_ָ se před koncovkou dualu mění v ת_ַ: שָׂפָה ret, שִׂפְתַיִם rty.

2. Plural při slovech mužského rodu tvoří se přidáním koncovky ים_ִ; při slovech, která končí hláskou jod, přidává se pouze ם_ִ; koncovka slov ה_ֵ se před koncovkou množného čísla odvrhuje: סוּס kůň, סוּסִים; גּוֹי národ, גּוֹיִם; חֹזֵה vidoucí, prorok, חֹזִים. (Koncovky plur. řídké jsou ין_ִ, י_ֵ, י_ִ.)

3. Plural při slovech ženského rodu tvoří se přidáním koncovky וֹת; tato koncovka nahradí při jménech na ה_ָ, ת_ָ, ת_ַ zakončených, v plur. prostě tato singul. zakončení; jména na ית_ִ

mají v množném čísle יוֹת־: jména na וֹת ale יוֹת־, jako יָד ruka, יָדוֹת; שָׁנָה rok, שָׁנוֹת; מַלְכוּת království, מַלְכֻיּוֹת.

Pozn. 1. Sing. podstat. jmen značí někdy množství (hromadná, coll.) צֹאן dobytek, (drobný) skot, עוֹף ptactvo.

Pozn. 2. Jiných podst. jmen užívá se jen v množném čísle: מְתִים lidé; některé pluraly mají význam singul.: בְּחוּרִים mládí, זְקֵנִים stáří, חַיִּים život. (מַיִם voda, שָׁמַיִם nebe.)

Pozn. 3. Podst. jména, jichž se v obojím rodě užívá, mívají obojí plural mužského i ženského rodu. Některá jména mužského rodu mají v množném čísle koncovku וֹת, a zase jména ženského rodu koncovku יִם־.

§ 31. Skloňování jmen. (Pády.)

1. Skloňování jmen a označení jednotlivých pádů v hebrejštině biblické není; za zbytky pádů, někdy snad užívaných, pokládají se koncovky: ה־ (bez přízvuku přidá-li se ku jménu, značí směr, kam? na př. הַבַּיְתָה domů; ָ a ִי־ nachází se tu a tam v P. sv. a ve vlastních jménech: בְּנוֹבְעֹר syn Be'orův; בְּנִי (jako genitiv).

2. Pády naše jsou v hebrejštině někdy předložkami, jindy úzkým spojením slov (stavem vázaným) nahrazeny. Nominativ jest status absolutus (prostý stav, bez vztahu) jména; vokativ má týž tvar, bývá nad to častěji se členem. Dativ se označuje předložkou לְ; akkusativ jest buď prostý tvar jména, aneb jest určen částicí אֵת neb אֶת־ (nota accusativi). Ablativ a Instrumentál jsou opsány předložkami בְּ (v), מִן, מִ s následujícím silným Dāghēš (ze), před hrdelnicí מֵ, a poněkud i částicí כְּ (jako, podle).

Při částicích ל, ב, כ, odvrhuje se člen ה, když byl částici postoupil svou samohlásku. Genitiv vyjadřuje se omezeným či vázaným stavem řídícího jména (status constructus).

§ 32. O stavu vázaném.

1. Ve slovech »dům krále« (králův) na př., jest »dům« genitivem »krále« blíže určen. V hebrejštině stahuje takové bližší určení na se celý přízvuk a zůstává proto nezměněno, kdežto nomen regens, (které jest u nás v nominativu) ztrácí přízvuk a tím se někdy pozmění i samohlásky i souhlásky jeho. Na př. בַּיִת dům, בֵּית הַמֶּלֶךְ dům králův, תּוֹרָה zákon, תּוֹרַת יְהוָה zákon Boží.

O řídícím jménu, které v takovém genitivním vztahu změnám podléhá, pravíme, že jest ve »stavu vázaném« »in statu constructo«.

2. Ve příčině změn samohlásek viz § 17.

Nezměněna zůstávají krátká slova, mající již původem dlouhé samohlásky; v singuláru též »segoláta« mužského rodu.

Koncovka fem. ה_ mění se v ת_; וֹת jest nezměnné. Koncovky plur. ים_ a dualu ַיִם_ mění se v י_: כּוֹכָבִים hvězdy, כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם hvězdy nebeské, רַגְלַיִם nohy, רַגְלֵי הָאִישׁ nohy mužovy.

Jména od sloves odvozená a na ה_ vycházející, mají ve stavu vázaném koncovku ה_: מַחֲנֶה tábor, ležení, מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל ležení Israelské.

3. Jména podstatná a participia bývají ve stavu vázaném, ať má jimi býti vyjádřen genitiv subjektivní (původce) aneb genitiv objektivní; na př. אֵימַת מֶלֶךְ bázeň králova, bázeň před králem. Jména (zvláště participia) bývají ve vázaném stavu i před zájmennými příponami a před předložkami: אַחַד מִמֶּנּוּ jeden z nás, יוֹשְׁבֵי בָּהּ bydlící v ní (obyvatelé její); ano i když závisí na jméně vztažná věta počínající slůvkem אֲשֶׁר aneb bez něho, může býti jméno ve stavu vázaném: מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אָסוּר שָׁם místo, kde byl Josef svázán.

Pozn. Jméno ve stavu vázaném může se pojiti s předložkami.

§ 33. Zájmenné přípony podstatných jmen.

Zájmenné přípony na jméně značí příslušnosť a genitiv (zastupují i přivlastňovací zájmena, kterých v hebr. není). Přípony na slovech jednotného čísla liší se od přípon na slovech čísla dvojného a množného; připojením jich měnívá se jméno podstatné, které stojí jaksi ve stavu vázaném.

Zájmenné přípony jednotného čísla.

Vzor: דָּבָר (slovo), st. constr. דְּבַר.

Sing. 1. sp.	־ִי	můj, má, mé, svůj	דְּבָרִי	mé slovo
2. m.	־ְךָ (v pause ־ְךָ)	tvůj, tvá, tvé, svůj	דְּבָרְךָ (דְּבָרֶךָּ)	slovo tvé
2. ž.	־ֵךְ, ־ֶךָּ		דְּבָרֵךְ	
3. m.	־וֹ, ־ֵהוּ, ־ָיו, ־ָהּ, ־ָו	jeho, svůj,	דְּבָרוֹ	slovo jeho
3. ž.	־ָהּ, ־ֶהָ, ־ֶהָ	její, svůj,	דְּבָרָהּ	slovo její
Plur. 1. sp.	־ֵנוּ, ־ֵנוּ	náš, naše, svůj	דְּבָרֵנוּ	slovo naše
2. m.	־כֶם	váš, vaše,	דְּבַרְכֶם	slovo vaše
2. ž.	־כֶן	svůj, svá, své,	דְּבַרְכֶן	slovo vaše
3. m.	־הֶם, ־ָם	jich, jejich, svůj	דְּבָרָם	slovo jejich
3. ž.	־הֶן, ־ָן		דְּבָרָן	

Zájmenné přípony množného čísla.

דְּבָרִים st. constr. דִּבְרֵי.

Sing. 1. sp.	־ַי	moji, mé, má, svoji, své, svá,	דְּבָרַי	slova má
2. m.	־ֶיךָ	tvoji, tvé, tvá, svoji,	דְּבָרֶיךָ	slova tvá
2. ž.	־ַיִךְ		דְּבָרַיִךְ	
3. m.	־ָיו, ־ֶיהוּ	(poët.) jeho,	דְּבָרָיו	slova jeho
3. ž.	־ֶיהָ	její	דְּבָרֶיהָ	slova její

Plur. 1. sp.	ינוּ־	naše, svoje	דְּבָרֵינוּ	slova naše
2.	m. יכֶם־	vaše, své	דִּבְרֵיכֶם	slova vaše
	ž. יכֶן־		דִּבְרֵיכֶן	
3.	m. יהֶם־, ימוֹ־ (poët.)	jejich, své	דִּבְרֵיהֶם	slova jejich
	ž. יהֶן־		דִּבְרֵיהֶן	

Pozn. 1. Při množ. č. nalézající se י jest dobrým rozeznávacím znaménkem a nalézá se i u koncovek ženskr. rodu וֹת.

Pozn. 2. Slova na ה־ ztrácejí tuto koncovku před příponami; pro 3. osobu sing. přibírají הוּ־ a ָה־; koncovka fem. ה־ mění se před כֶם a כֶן v ת־, jindy v ת־.

Pozn. 3. Činí se rozdíl mezi těžkými příponami a lehkými; těžké přípony jsou: כֶם, כֶן, הֶם, חֶן (stahují na se přízvuk); ostatní jmenují se lehké.

§ 34. Jméno přídavné.

1. Přídavných jmen jest veliký nedostatek a neliší se tvarem od podstatných jmen. Přídavné jméno naše se proto nahrazuje zhusta podstatným jménem, jež se ku hlavn. jménu jednoduše přistaví: אַמְרֵי אֱמֶת slova pravda t. j. pravdivá; aneb, aby se vyjádřila látka a jakosť věci, užije se stavu vázaného: כְּלֵי כֶסֶף nádoby stříbra t. j. stříbrné; i předložkou se může vlastnosť dobře označiti aneb pomocí slov אִישׁ muž, בַּעַל pán, בֵּן syn, בַּת dcera opsati: אִישׁ דַּעַת muž rozvahy, rozvážlivý, בַּעַל שֵׂעָר muž vlasů, chlupatý, בֶּן־חַיִל syn síly, silný, udatný; בֶּן־שָׁנָה syn roku, t. j. roční (jednoroční).

Přídavná jména tvoří tvary ženského rodu a množného čísla tak jako jména podstatná: גָּדוֹל veliký, גְּדוֹלָה, גְּדוֹלִים, גְּדוֹלוֹת; ve dvojném čísle se nevyskytují.

3. Je-li přídavné jméno přísudkem, pak se zhusta klade před své podstatné jméno: גָּדוֹל הָאֱלֹהִים veliký jest Bůh; je-li přívlastkem (attribut), stává za podstatným jménem: אִישׁ קָטֹן muž malý.

Pozn. Většina přídavných jmen vzata jest z participií, aspoň mají podobu participialní.

§ 35. Stupňování.

1. Stupňování, pro něž není zvláštního tvaru, opisuje se tak, že po přídavném jménu následuje porovnaný předmět s předložkou מִן (מִ, מִ) před, ze: חָכָם מִמֶּלֶךְ moudřejší krále (nad krále). אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו miloval Josefa více než všechny syny své.

2. Stupeň nejvyšší (superlativ) bývá opsán slůvkem מְאֹד (velmi), opakováním přídavného neb podstatného jména, předložkou בְּ (v, mezi) po přídavném jménu, aneb tak, že přídavné jméno jest opatřeno členem. רַע מְאֹד velmi zlý, nejhorší, שִׁיר הַשִּׁירִים nejlepší píseň, píseň písní, בְּנוֹ הַקָּטָן jeho nejmladší syn.

§ 36. Samohláskové změny při skloňování jmen.

Samohlásky mění se zhusta ve slově, buď když má býti ve stavu vázaném, aneb když se mu přidávají zájmenné přípony aneb přípony množného a dvojného čísla. Změny dějí se proto, že přízvuk příponou přechází na jinou slabiku a při stavu vázaném na následující slovo. Abychom poznali různé ty změny, budeme je pozorovati na vzorech mužského a ženského rodu.

§ 37. Vzory mužského rodu.

Jména ženského rodu se zakončením jmen rodu mužského podléhají v jednotném čísle týmž změnám jako jména r. mužsk.; v množném čísle mají ovšem svou koncovku וֹת. Vzhledem ku změnám rozeznáváme sedmero skupin podst. jm. m. r.

I. Samohlásky neměnitelné ve jménech jednoslabičných neb víceslabičných. (Skup. 1.) Přípony se tu přidávají dle vzoru v § 21.

Příklady: סוּם kůň, גִּבּוֹר rek, hrdina, עַמּוּד sloup, אוֹר světlo, בְּכוֹר prvorozený, גּוֹי lid, גֵּר cizinec, příchozí, לָבוּשׁ šat, עִיר (pl. עָרִים) město, צַדִּיק spravedlivý, צִיץ květ, קוֹל hlas.

II. Měnitelná samohláska v předposlední slabice (v poslední neměnitelná). Samohlásky Qâmec neb Cerê mění se ve stavu vázaném ve Še·vâ, při hrdelných hláskách v Chatef.

Vzor: פָּקִיד dohlížitel, dozorce. Množ. č. פְּקִידִים.

	Přípony:	Váz. stav
פָּקִיד	פְּקִידִי	פְּקִידְךָ פְּקִידֵךְ פְּקִידוֹ פְּקִידָהּ
	פְּקִידֵנוּ	פְּקִידְכֶם פְּקִידְכֶן פְּקִידָם פְּקִידָן
פְּקִידֵי	פְּקִידַי	פְּקִידֶיךָ פְּקִידַיִךְ פְּקִידָיו פְּקִידֶיהָ
	פְּקִידֵינוּ	פְּקִידֵיכֶם פְּקִידֵיכֶן פְּקִידֵיהֶם פְּקִידֵיהֶן

Příklady: אֱמוּן (אֱמוּנִים pl.) věrnosť, בֶּטֶן břich, כָּבוֹד česť, מָקוֹם místo, נָבִיא prorok, נָגִיד vůdce, שָׁלוֹם mír a partic. pass. Qal, זָכָרוֹן (st. constr. זִכְרוֹן) paměť.

Pozn. Cerê předposlední slabiky zůstává u některých slov v jednotném čísle nezměnitelným a jen v množném čísle nastupuje Še·vâ: na př. אֵזוֹר pás, אֵזֹרִי; ale pl. אֵזוֹרִים, podobně אֵזוֹב hyzop, מֵבִין zkušený.

III. Měnitelná samohláska v poslední slabice:

a) je to buď Qâmec, které se ve stavu vázaném a před těžkými příponami skracuje v jednotném čísle v Pathach (někdy však דִּמְכֶם, יִדְכֶם), v množném čísle (ve stavu vázaném a před těžkými příponami) ve Še·vâ;

b) aneb jest to Cerê, které se ve stavu vázaném udrží (před Maqqêf krátí se v Seghol); před příponami na místě Cerê

nastupuje Še vâ. Sejdou-li se tak dvě Še vâ, nutno nahraditi prvé z nich samohláskou pomocnou, totiž Chîreqem v jednoslabičných, Segholem ve víceslabičných slovech (při hrdelnicích Pathachem).

Jednoslabičná slova a několik víceslabičných udržují v množném čísle prostém své Cerê.

Ad *a*) אוֹצָר	poklad	אוֹצַר	אוֹצָרִי	אוֹצַרְכֶם	אוֹצָרָם
אוֹצָרִים		אוֹצְרֵי	אוֹצָרַי	אוֹצְרֵיכֶם	
דָּם	krev	דַּם	דָּמִי	דִּמְכֶם	דָּמָם
דָּמִים		דְּמֵי	דָּמַי	דִּמֵיכֶם	דִּמֵיהֶן

Příklady: כּוֹכָב hvězda, הֵיכָל chrám, מִדְבָּר poušť, מוּסָר kázeň, מוֹשָׁב sedadlo, מִכְתָּב písmo, מִסְפָּר číslo, מִשְׁכָּן obydlí, מִשְׁפָּט soud, עוֹלָם věčnosť, דָּג ryba, יָד ruka, בָּנִים synové, יָמִים dnové, נָשִׁים ženy.

Ad *b*) שֵׁם	jméno	שֵׁם	שְׁמִי	שִׁמְכֶם	שָׁמָם
שֵׁמוֹת		שְׁמוֹת	שְׁמוֹתַי	שְׁמוֹתֵיכֶם	שְׁמוֹתֵיהֶם
יֹשֵׁב	obyvatel	יֹשֵׁב	יֹשְׁבִי	יֹשְׁבְכֶם	יֹשְׁבָם
יֹשְׁבִים		יֹשְׁבֵי	יֹשְׁבַי	יֹשְׁבֵיכֶם	יֹשְׁבֵיהֶם
מִזְבֵּחַ	oltář	מִזְבַּח	מִזְבְּחִי	מִזְבַּחֲכֶם	מִזְבָּחָם
מִזְבֵּחוֹת		מִזְבְּחוֹת	מִזְבְּחוֹתַי	מִזְבְּחוֹתֵיכֶם	

Příklady: אוֹיֵב nepřítel, מוֹעֵד svátek, סוֹפֵר písař, שׁוֹפֵט soudce, a partic. act.

IV. Měnitelné samohlásky v poslední i v předposlední slabice: jsou buď obě Qâmec: דָּבָר slovo, aneb Qâmec a Cerê: זָקֵן stařec, aneb Cerê a Qâmec לֵבָב srdce.

U těchto slov nahradí se první samohláska jednoduchým (při hrdel. složeným) Še vâ, druhá Pathachem. Před lehkými příponami však zůstává druhá samohláska ve své délce.

Některá jména, jako גָּדֵר zeď, יֶרֶךְ bedro, mají ve stavu vázaném tvar segolát: יֶרֶךְ גֶּדֶר (דָּבָר viz § 33).

זָקֵן	stařec	זְקַן	זְקֵנִי	זִקְנֵיכֶם	זְקֵנָיו
זְקֵנִים		זִקְנֵי	זְקֵנַי	זִקְנֵיכֶם	זִקְנֵיהֶם

Podobně: בָּשָׂר maso, דָּגָן obilí, זָהָב zlato, מָטָר déšť, מָשָׁל přísloví, רָעָב hlad.

V. Segoláta. 1. Jména tato jsou vlastně jednoslabičná o jediné samohlásce; aby se mohly souhlásky takových jmen vysloviti, vsouvá se mezi druhou a třetí kmenovou hlásku pomocná samohláska, obyčejně Seghol (proto Segoláta), při hrdelnici Pathach, před Jod ale Chîreq; při tom stává se první slabika ze zavřené otevřenou a proto se v ní Chîreq prodlužuje v Cerê, Qâmec-chatûf v Chōlem, Pathach se přispůsobuje v ֶ Seghol (při hrdelnici zůstává). Stav vázaný se při Segolátech v singuláru od prostého stavu neliší.

Kdykoli se ku jménu v jed. č. přidá přípona neb samohlásková koncovka, ztrácí se pomocná samohláska a původní jednoslabičný tvar se zase objeví. Tak jest tomu též ve vázaném stavu množného a dvojného čísla, který končí stejně ֵי__.

V množném čísle prostém ustupuje samohláska prvé kmenové hlásky prostému Še vâ (bylo-li tam Chōlem, nastoupí někdy Qâmec-chatûf neb Chatef-Qâmec) a u druhé kmenové hlásky jest dlouhé Qâmec.

(דֶּרֶךְ)	דֶּרֶךְ	cesta	דַּרְכִּי	דַּרְכְּכֶם	דַּרְכָּם
	דְּרָכִים		דִּרְכֵי	דִּרְכֵיכֶם	
(זֵכֶר)	זֵכֶר	paměť	זִכְרִי	זִכְרְכֶם	זִכְרָם
	זִכְרִים		זִכְרֵי	זִכְרֵיכֶם	

(זִבְחְ)	זֶבַח	oběť	זֶבַח	זִבְחִי	זִבְחֲכֶם	זִבְחָם
	זְבָחִים		זִבְחֵי	זִבְחַי	זִבְחֵיכֶם	
(שַׁעְרְ)	שַׁעַר	brána	שַׁעַר	שַׁעֲרִי	שַׁעֲרְכֶם	
	שְׁעָרִים		שַׁעֲרֵי	שְׁעָרַי	שַׁעֲרֵיכֶם	
(פָּעְלְ)	פֹּעַל	dílo	פֹּעַל	פָּעֳלִי	פָּעֳלְכֶם	פָּעֳלָם
	פְּעָלִים		פָּעֳלֵי	פְּעָלַי	פָּעֳלֵיכֶם	
(קָדְשְׁ)	קֹדֶשׁ	svatost	קֹדֶשׁ	קָדְשִׁי	קָדְשְׁכֶם	
	קְדָשִׁים		קָדְשֵׁי	קָדָשַׁי	קָדְשֵׁיכֶם	

Příklady: מֶלֶךְ král, אֶרֶץ země, גֹּשֶׁם liják, חֶסֶד milosť, חֶרֶב meč, יֶלֶד mládě, כֶּלֶב pes, כֶּסֶף stříbro, כֶּרֶם vinice, נֶפֶשׁ duše, עֶבֶד služebník — jako זֶכֶר: בֶּגֶד šat, (בִּגְדִי) כֶּבֶשׂ beránek, נֵדֶר slib, (נִרְדִי) נֵרְדְ nardus, נֶשֶׁר orel, עֶגֶל tele, (עָגְלִי) עֵזֶר pomoc, קֶבֶר hrob, שֵׁבֶט žezlo, kmen, שֶׁקֶר lež — jako בֶּטַח: důvěra, בֶּצַע zisk, זֶרַע símě (זַרְעִי), יֶשַׁע spasení, נֶצַח věčnosť, פֶּתַח dvéře, צֶמַח výstřelek (u rostliny), רֶשַׁע nepoctivosť; jako כַּעַס: שַׁעַר (כַּעְסִי) bolesť, יַעַר les (יַעְרִי), נַעַר mladík; jako רֹחַב: פֹּעַל šířka, שֹׁחַד dar; jako אֹהֶל: קֹדֶשׁ stan. אֹזֶן ucho, אֹכֶל pokrm, חֹדֶשׁ měsíc.

3. Jména segoláta odvozená od sloves ל"ה, při nichž ה často se mění v י, mají toto jod úplně za souhlásku:

jako	דֶּרֶךְ	atd.	אֲרָיִם	אֲרַי	אֲרָיו	lev	אֲרִי
jako	זֶכֶר		פְּרֵיכֶם	פְּרִי	פְּרָיו	ovoce	פְּרִי
jako	קֹדֶשׁ		חֲלָיִם	חֲלִי	חֳלָיו	nemoc	חֳלִי

4. Jména segoláta odvozená od sloves, jichž střední kmenovou hláskou jest ו neb י (ע"וי) podobají se segolátům jen v singul. prostém; ve vázaném stavu mění či

stahují samohlásky a — i v ê (v Cerê), a — ו ve Uau-Chôlem a tím nabývají stálých samohlásek: זַיִת oliva, זֵיתִים pl. מָוֶת, מוֹת smrť, מוֹתִים, לַיִל noc, עַיִן oko, pramen.

Mnohá slova toho druhu ani segolátního tvaru nemají, jako: אוֹר světlo, גּוֹי národ; u jiných mají י a ו v pluralu vlastní samohlásku: חַיָלִים (od חַיִל vojsko) constr. חֵילֵי.

VI. Jména se zdvojenou poslední hláskou. K těm náleží nejen jména od sloves ע"ע (mediae geminatae) odvozená, ale i ta, při nichž se נ assimilovalo a jména národní a rodinná s koncovým ־י. Jakmile se nějaká přípona k slovům těm přidruží, objeví se silné Dāghēš v poslední kmenové hlásce. Ve stavu vázaném se samohlásky krátí: z Qâmec bývá Pathach, z Cerê Chîreq, z Chôlem Qibbûc (před Šᵉvâ i Qâmec-chatûf), Pathach buď zůstává aneb se ostří v Chîreq.

Příklady: יָם moře, c. יַם, יַמִים; אֵם matka, c. אֵם, אִמִי, אִמּוֹת; עֹז moc, c. עָז (עֻז), חֹק zákon, c. חָק, חֻקִי, חֻקְכֶם, חֻקָּם, pl. חֻקִים, רַב mnohý, רַבִּים, פַּת, pl. פִּתִּים drobty, גָּן zahrada, דֹּב medvěd, חֵץ šíp, עַם lid, עֵת čas, קֵץ konec.

VII. Jména odvozená od sloves ל"ה s koncovým ה־. V stavu vázaném mění se koncovka ה־ v ה־; kdyby mělo následovati ה po Šᵉvâ, tu raději mizí a postupuje svou samohlásku hlásce předcházející: חֹזֶה prorok (vidoucí), con. חֹזֵה, חֹזִי (za חֹזֵהִי), חֹזְכֶם, חֹזִים, מַטֶּה hůl, con. מַטֵּה, מַטֵּי; קָנֶה třtina, קְנֵה constr., suff. קָנִי, קָנַי, קָנִים, קְנֵיכֶם; מַרְאֶה pohled, רֹעֶה pastýř.

§ 38. Vzory ženského rodu.

1. Ze slov mužského rodu tvoří se slova rodu ženského přidáním koncovky ה־, neb ת־ (při hrdel. ת־), a ve jméně nastanou změny samohlásek, jako když se k němu přidá lehká

přípona zájmenná: גָּדוֹל veliký, גְּדוֹלָה veliká; מֶלֶךְ král, מַלְכָּה královna; אֹכֶל a אָכְלָה pokrm; רַב mnohý, רַבָּה mnohá; קָצֶה a קָצָה konec; חָבֵר společník, חֲבֶרֶת společnice.

Jména končící ָה ָ a ֶה ֶ mívají ve stavu vázaném a před příponami vedle obyčejného tvaru též zakončení: ֶת ֶ aneb ַת ַ.

2. U koncovek množného čísla ִיּוֹת ִ a ֻיּוֹת ֻ (z ִית ִ a וּת) prostý stav shoduje se se stavem vázaným.

Pozn. Koncovce pl. וֹת přidává se přípona 3. os. ָם ָ častěji nežli patřičná delší: ֵיהֶם ֵ.

3. Přidávání přípon zájmenných zcela dle § 17.:

Těžké přípony	Lehké přípony	Vázaný stav		Prostý stav
	(Viz § 21, str. 24, 25)	písně שִׁירוֹת	rozum	בִּינָה
שְׁנַתְכֶם	שְׁנָתִי	שְׁנַת	rok	שָׁנָה
שְׁנוֹתֵיכֶם	שְׁנוֹתַי	שְׁנוֹת		שָׁנוֹת
עֲצַתְכֶם	עֲצָתִי	עֲצַת	rada	עֵצָה
עֲצוֹתֵיכֶם	עֲצוֹתַי	עֲצוֹת		עֵצוֹת
בִּרְכַּתְכֶם	בִּרְכָּתִי	בִּרְכַּת	požehnání	בְּרָכָה
בִּרְכוֹתֵיכֶם	בִּרְכוֹתַי	בִּרְכוֹת		בְּרָכוֹת
נַעֲרַתְכֶם	נַעֲרָתִי	נַעֲרַת	dívka	נַעֲרָה
נַעֲרוֹתֵיכֶם	נַעֲרוֹתַי	נַעֲרוֹת		נְעָרוֹת
חָרְבַּתְכֶם	חָרְבָּתִי	חָרְבַּת	poušť, spoušť	חָרְבָּה
חָרְבּוֹתֵיכֶם	חָרְבּוֹתַי	חָרְבּוֹת		חֳרָבוֹת
אִגַּרְתְּכֶם	אִגַּרְתִּי	אִגֶּרֶת	psaní	אִגֶּרֶת
אִגְּרֹתֵיכֶם	אִגְּרֹתַי	אִגְּרוֹת		אִגְּרוֹת

Těžké přípony	Lehké přípony	Vázaný stav		Prostý stav
גֻּלְגָּלְתְּכֶם	גֻּלְגָּלְתִּי	גֻּלְגֹּלֶת	lebka	גֻּלְגֹּלֶת
גֻּלְגְּלוֹתֵיכֶם	גֻּלְגְּלוֹתַי	גֻּלְגְּלוֹת		גֻּלְגְּלוֹת
גִּבְרָתְכֶם	גִּבְרָתִי	גִּבֶרֶת	paní	גִּבֶרֶת
רִשְׁתוֹתֵיכֶם	רִשְׁתוֹתַי	רִשְׁתּוֹת	sítě	רִשָּׁתוֹת
מַשְׂכֻּרְתְּכֶם	מַשְׂכֻּרְתִּי	מַשְׂכֹּרֶת	mzda	מַשְׂכֹּרֶת
מַשְׂכְּרוֹתֵיכֶם	מַשְׂכְּרוֹתַי	מַשְׂכְּרוֹת		מַשְׂכְּרוֹת

Příklady: בִּינָה rozumnosť, חִידָה hádanka, יוֹנָה holub, פָּרָה kráva, קוֹמָה výška, קָצָה konec; שְׁנָה spánek, צְדָקָה spravedlnosť, עֲטָרָה (עֲטֶרֶת) věnec, koruna, צְעָקָה křik; נַחֲלָה dědictví, עַלְמָה panna, שִׂמְחָה radosť, שִׁפְחָה dívka; אֳנִיָּה loď, חָכְמָה moudrosť, חֶרְפָּה hanba, hana, עֲבֹדָה služba; מִשְׁמֶרֶת hlídka, כְּתֹנֶת sukně, מַשְׂכֹּרֶת mzda; דֶּלֶת dvéře, קֶשֶׁת luk; מֶמְשָׁלָה (מֶמְשֶׁלֶת) panství, מַאֲכֶלֶת nůž, מַחֲרֵשָׁה (מַחֲרֶשֶׁת) rádlo.

4. Duál před příponami a ve stavu vázaném shoduje se s plurálem jmen mužských.

קַרְנֵיכֶם	קַרְנָיו	קַרְנֵי	rohy	קַרְנַיִם
יְדֵיכֶם	יָדָיו	יְדֵי	ruce	יָדַיִם
	לְחָיָיו	לְחָיֵי	čelisti dvě	לְחָיַיִם
שִׁנֵּיהֶם	שִׁנָּיו	שִׁנֵּי	dva zuby	שִׁנַּיִם

§ 39. **Přehled jmen nepravidelných.**

U některých často užívaných jmen nalézáme ve tvarech stavu vázaného a v množném čísle jakés zvláštnosti či zdánlivé ne-

pravidelnosti; jen zdánlivými jsou tyto nepravidelnosti proto, že mají své odůvodnění v původním tvaru jmen.

אָב otec; constr. אֲבִי, se suff. אָבִי (můj otec), אָבִיךָ, אֲבִיכֶם; plur. אָבוֹת, constr. אֲבוֹת.

אָח bratr; constr. אֲחִי, se suff. אָחִי, אָחִיךָ, אֲחִיכֶם; plur. אַחִים. plur. constr. אֲחֵי, se suff. אַחַי, אַחֵיךָ, אֲחֵיכֶם (na místě אַחָיו píše se אֲחָיו; v ח plur. jest Dāghēš forte implicit.).

אֶחָד jeden; constr. אַחַד; fem. אַחַת, v pause אָחַת; אֲחָדִים někteří.

אָחוֹת sestra; constr. אֲחוֹת; (plur. אֲחָיוֹת) suffixa dávají se na dvojí tvar: אַחְיוֹת neb אֲחוֹת.

אִישׁ muž (z אֱנָשׁ); plur. אֲנָשִׁים constr. אַנְשֵׁי.

אִשָּׁה žena (z אֱנָשָׁה); constr. אֵשֶׁת se suff. אִשְׁתִּי, אִשְׁתְּךָ; plur. נָשִׁים, constr. נְשֵׁי se suff. נָשָׁיו.

אָמָה děvečka; plur. אֲמָהוֹת constr. אַמְהוֹת.

בַּיִת dům; constr. בֵּית; plur. בָּתִּים (בָּתִּים part. Qal od בוּת).

בֵּן syn; constr. obyč. בֶּן־ (zřídka בֵּן־), se suff. בְּנִי, בִּנְךָ, plur. constr. בְּנֵי, se suff. בָּנַי, בְּנֵיהֶם.

בַּת dcera (z בַּנְתּ) se suff. בִּתִּי; plur. בָּנוֹת, constr. בְּנוֹת, se suff. בְּנוֹתַי.

חָם tchán a חָמוֹת tchyně, jako אָח a אָחוֹת.

יוֹם den; duál יוֹמַיִם plur. יָמִים constr. יְמֵי.

כְּלִי nádoba; plur. כֵּלִים constr. כְּלֵי se suff. כֵּלַי, כְּלֵיכֶם.

מַיִם voda, vodstvo; constr. מֵי i מֵימֵי se suff. מֵימָיו.

פֶּה ústa (os); constr. פִּי se suff. פִּי (ústa má) פִּיךָ, פִּיהֶם, plur. פִּים a פִּיוֹת.

רֹאשׁ hlava; plur. רָאשִׁים constr. רָאשֵׁי se suff. רָאשֵׁינוּ.

§ 40. O číslovkách.

I. Číslovky základní. (Cardinales.)

Číslovky základní jsou podstatná jména odtažitá; toliko אֶחָד f. אַחַת (jeden, jedna, jedno) jest jméno přídavné.

Při číslovkách do deseti rozeznáváme rod mužský a ženský, tvar prostý a vázaný, od 11 až do 99 rod mužský a ženský. Číslovky do 10 mají v masculinum zakončení ženského rodu.

	Se jmény mužského rodu:		Se jmény rodu ženského:		
	tvar prostý:	tvar vázaný:	tvar prostý:		tvar vázaný:
1	אֶחָד	אַחַד	אַחַת	=	אַחַת
2	שְׁנַיִם	שְׁנֵי	שְׁתַּיִם		שְׁתֵּי
3	שְׁלֹשָׁה	שְׁלֹשֶׁת	שָׁלֹשׁ		שְׁלֹשׁ
4	אַרְבָּעָה	אַרְבַּעַת	אַרְבַּע	=	אַרְבַּע
5	חֲמִשָּׁה	חֲמֵשֶׁת	חָמֵשׁ		חֲמֵשׁ
6	שִׁשָּׁה	שִׁשֶּׁת	שֵׁשׁ	=	שֵׁשׁ
7	שִׁבְעָה	שִׁבְעַת	שֶׁבַע		שְׁבַע
8	שְׁמֹנָה	שְׁמֹנַת	שְׁמֹנֶה	=	שְׁמֹנֶה
9	תִּשְׁעָה	תִּשְׁעַת	תֵּשַׁע		תְּשַׁע
10	עֲשָׂרָה	עֲשֶׂרֶת	עֶשֶׂר	=	עֶשֶׂר

Čísla 11 a 12 vyjadřují se číslovkami 1 a 2 ve stavu vázaném s následujícím עָשָׂר ž. r. עֶשְׂרֵה (jako: jedna, dvě (na) desítku); při čísle 11 užívá se zastaralého עַשְׁתֵּי (עֶשֶׁת obraz) za אחד (אחת).

	Mužský rod:	Ženský rod:
11	אַחַד עָשָׂר / עַשְׁתֵּי עָשָׂר	אַחַת / עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה
12	שְׁנֵי (neb שְׁנֵים) עָשָׂר	שְׁתֵּי (neb שְׁתֵּים) עֶשְׂרֵה
13	שְׁלֹשָׁה עָשָׂר	שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
14	אַרְבָּעָה	אַרְבַּע
15	חֲמִשָּׁה	חָמֵשׁ
16	שִׁשָּׁה	שֵׁשׁ
17	שִׁבְעָה	שֶׁבַע
18	שְׁמֹנָה	שְׁמֹנֶה
19	תִּשְׁעָה	תֵּשַׁע
20	עֶשְׂרִים (plur. od עֶשֶׂר)	

Ostatní desítky tvoří se plurálem jednotek, který jest obojího rodu a nemá vázaného stavu: שְׁלֹשִׁים, אַרְבָּעִים, חֲמִשִּׁים, שִׁשִּׁים, שִׁבְעִים, שְׁמֹנִים, תִּשְׁעִים.

Je li číslovka složena z jednotek a desítek, (od 21 do 99) klade se prostý tvar jednotky před desítku aneb za desítku (v pozdější době). Mezi jednotky a desítky klade se vždy spojka וְ — u jednotek rozeznává se rod:

21	אַחַת וְעֶשְׂרִים	אֶחָד וְעֶשְׂרִים
	עֶשְׂרִים וְאַחַת	עֶשְׂרִים וְאֶחָד

100 sluje מֵאָה (rodu ženského) constr. מְאַת, 200 duálem: מָאתַיִם, 300 vyjádří se מְאוֹת s předcházejícím vázaným tvarem příslušné jednotky, jako v češtině: שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, "עַרְבַּע מ, "חֲמֵשׁ מ atd. 1000 jmenuje se אֶלֶף, 2000 אַלְפַּיִם, 3000—9000

vyjadřují se plurálem אֲלָפִים, jemuž předchází vázaný tvar mužského rodu příslušné jednotky: שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, 10.000 vyjadřuje se slovem רִבָּבָה (t. j. množství), také רִבּוֹת, רִבּוֹא, 20.000 = רִבּוֹתַיִם, 30.000 a dále רִבּוֹת s předchozím ženským prostým tvarem jednotky.

II. Číslovky řadové tvoří se od 2—10 tak, že se základní číslovce dá zakončení ־ִי fem. ־ִית; femin. označuje zároveň zlomek, část: שְׁלִישִׁית třetina, u některých vsouvá se nad to v předposlední slabice Chîreq magnum. Řadové číslovky od 11 počínaje jsou zastupovány základními číslovkami.

prvý	רִאשׁוֹן	prvá	רִאשׁוֹנָה
druhý	שֵׁנִי	druhá	שֵׁנִית, שְׁנִיָּה
třetí	שְׁלִישִׁי	třetí	שְׁלִישִׁית
čtvrtý	רְבִיעִי	čtvrtá	רְבִיעִית
pátý	חֲמִשִּׁי	pátá	חֲמִשִּׁית
šestý	שִׁשִּׁי	šestá	שִׁשִּׁית
sedmý	שְׁבִיעִי	sedmá	שְׁבִיעִית
osmý	שְׁמִינִי	osmá	שְׁמִינִית
devátý	תְּשִׁיעִי	devátá	תְּשִׁיעִית
desátý	עֲשִׂירִי	desátá	עֲשִׂירִית

Řadové číslovky mají i množné číslo a připouštějí přípony zájmenné.

III. Ze zlomků mají zvláštní tvar jediné: חֲצִי polovina, רֶבַע čtvrtina.

IV. Násobnosť vyjadřuje se buď slovem פַּעַם krok,

שָׁלֹשׁ פְּעָמִים třikrát, פַּעֲמַיִם dvakrát, פַּעַם אַחַת jednou;
aneb vázaným tvarem femin. číslovek základních אַחַת דִּבֶּר
jednou mluvil; aneb slovem: עִתִּים (časy) = krát.

Cvičení 4. Potopa.

(Z I. Mojž. VII, 1—24.)

א וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא־אַתָּה וְכָל־בֵּיתְךָ אֶל־הַתֵּבָה כִּי־אֹתְךָ
2 רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה: מִכֹּל ו הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה
תִּקַּח־לְךָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא
3 טְהֹרָה הִוא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ: גַּם־מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעָה
4 שִׁבְעָה זָכָר וּנְקֵבָה לְחַיּוֹת זֶרַע עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: כִּי לְיָמִים
עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לָיְלָה וּמָחִיתִי אֶת־כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה:
ה 6 וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ יְהוָה: וְנֹחַ בֶּן־שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
7 וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם עַל־הָאָרֶץ: וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־
8 בָנָיו אִתּוֹ אֶל־הַתֵּבָה מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל: מִן־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה
וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר־רֹמֵשׂ
9 עַל־הָאֲדָמָה: שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל־נֹחַ אֶל־הַתֵּבָה זָכָר וּנְקֵבָה
י כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ: וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמֵי הַמַּבּוּל
11 הָיוּ עַל־הָאָרֶץ: בִּשְׁנַת שֵׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי־נֹחַ בַּחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל־מַעְיְנוֹת
12 תְּהוֹם רַבָּה וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ: וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ
13 אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה: בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא־נֹחַ וְשֵׁם־

וְחָם וְיֶפֶת בְּנֵי־נֹחַ וְאֵשֶׁת נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי־בָנָיו אִתָּם אֶל־
14 תֵּבָה: הֵמָּה וְכָל־הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל־
רֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ וְכָל־הָעוֹף לְמִינֵהוּ כֹּל
טי צִפּוֹר כָּל־כָּנָף: וַיָּבֹאוּ אֶל־נֹחַ אֶל־הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל־
16 בָּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים: וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל־בָּשָׂר
17 בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ: וַיְהִי
הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל־הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת־
18 הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ: וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל־
19 הָאָרֶץ וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה עַל־פְּנֵי הַמָּיִם: וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד
עַל־הָאָרֶץ וַיְכֻסּוּ כָּל־הֶהָרִים הַגְּבֹהִים אֲשֶׁר־תַּחַת כָּל־
כ הַשָּׁמָיִם: חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְמַעְלָה גָּבְרוּ הַמָּיִם וַיְכֻסּוּ
21 הֶהָרִים: וַיִּגְוַע כָּל־בָּשָׂר ו הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה
22 וּבַחַיָּה וּבְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ וְכֹל הָאָדָם: כֹּל אֲשֶׁר
23 נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ: וַיִּמַּח אֶת־
כָּל־הַיְקוּם ו אֲשֶׁר ו עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ
וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן־הָאָרֶץ וַיִּשָּׁאֶר אַךְ־נֹחַ וַאֲשֶׁר
24 אִתּוֹ בַּתֵּבָה: וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל־הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם:

Pozn. (Gen. VII, 1—24.) Verš 1. רָאִיתִי (viděl jsem) od רָאָה; לְפָנַי složeno z לְ a פָּנִים a z přípony 1. os. V. 2. מִכֹּל z מִן a כֹּל; תִּקַּח־לְךָ (vezmeš si) od slovesa לָקַח na místě תִּלְקַח; אִשְׁתּוֹ od אִשָּׁה žena. V. 3. גַּם־מֵעוֹף má Cerê náhradou za Dāghēš compens. מִן עוֹף (z ptactva); לְחַיּוֹת (inf.) aby na živu se zachovalo. V. 4. וּמָחִיתִי (a vyhladím) od sl. מָחָה;

מֵעַל (de super, se svrchu, s) z מִן a עַל. V. 7. viz § 39. V. 8. אֵינֶנָּה z אַיִן (ne, není), vkladného נ a přípony 3. os. f. V. 11. לַחֹדֶשׁ (měsíce toho), לְ bývá při udání měsíce za genitiv. V. 13. בְּעֶצֶם (עֶצֶם kosť) nahražuje zájmeno a překládá se slovem »sám, týž«, zde tedy: téhož dne. V. 14. לְמִינָהּ (dle druhu svého) z לְ, מִין a přípony. V. 17. וַיִּרְבּוּ od רָבָה rozmnožily se; וַיִּשְׂאוּ od נָשָׂא zdvihly. וַתָּרָם od רוּם a zvedala se. V. 19. וַיְכֻסּוּ od כָּסָה pokryty byly; הַגְּבֹהִים sing. גָּבֹהַּ. V. 22. מֻתוּ od מוּת zemřely. V. 23. מֵאָדָם z מִן a אָדָם; וַיִּשָּׁאֶר z וַיִּנָּשֵׂאוּ a pozůstal.

Slovesa.

§ 41. Předběžný rozvrh.

1. Kmeny hebrejských sloves skládají se po většině ze tří souhlásek (lit. radicales). V nejjednodušším tvaru objevuje se sloveso ve třetí osobě sing. masc. perf. I. tvaru Qal a ten tvar jest slovesným kmenem perfektním; jím se časoslovo v řeči a v slovnících uvádí. Jiný jednoduchý kmen jest infinitivní neb imperfektní, který slouží i tvorbě imperativu; jím uvádí se ve slovnících slovesa jako קוּם vstáti, בִּין pozorovati (perf. קָם, בָּן), poněvadž se v jich perfektu všechny hlásky kmenové neobjevují.

2. Časy či způsoby časů, kterými se děj slovesa různě jen dle dokonavosti jeho vyjadřuje, jsou dva: perfektum a imperfektum; perfektem se označuje dokonání děje, dosažení vlastnosti atd., imperfektem nedokonání děje buď v minulosti, neb v přítomnosti aneb (nejčastěji) v budoucnosti (futurum). Výrazy slovesnými, jako jsou: indikativ, imperativ, kohortativ a apokopát, se děj a základní význam slovesa blíže určuje;

časováním se co do čísla, osoby, rodu a způsobu omezuje. Infinitiv a participia platí za jména slovesná.

3. Ze základního tvaru vychází šest odvozených tvarů jiných, které vyjadřují původní význam slovesa různě dle rodu, (medium, střední, trpný), dle kolikosti (násobení, opětování), dle vztahu (příčina děje, zvratné neb vzájemné působení atd.). Tvary ty vyvíjí se buď proměnami vnitřními (proměnami samohlásek km., když se ku kmeni nová souhláska nepřidá) aneb proměnami zevnějšími (když hlásky nové přistoupí) aneb obojí proměnou současně.

4. Dle znění perfektních tvarů slovesa פָּעַל obdržely tvary odvozené stálá jména,

1. tvar jmenuje se však קַל, Qal t. j. snadný; označuje původní význam slovesa, na př. פָּקַד pohlížel;
2. tvar Nif'al dává slovesu význam media (středního rodu) neb passiva, na př. נִפְקַד byl pohřešován, hledán;
3. tvar Pi'ēl znásobňuje a sesiluje původní význam, na př. פִּקֵּד prohlížel, přehlížel (mnoho, mnohokrát, důkladně);
4. tvar Pu'al jest trpný rod předešlého (Pi'ēl), na př. פֻּקַּד byl přehlížen (navštěvován);
5. tvar Hif'îl má význam příčinný (kausativní), na př. הִפְקִיד odevzdal (mu) hlídku, učinil přehlížitelem, svěřil něco;
6. tvar Hof'al jest passivum předešlého (Hif'îl), na př. הָפְקַד bylo svěřeno, odevzdáno;
7. Hithpa'ēl dává slovesu často význam zvratný i vespolný: הִתְפַּקֵּד odevzdal se.

Pozn. O tvarech: Pô'ēl, Pô'al, Hithpô'ēl, Pilēl, Pôlal, Pôlēl, Hithpôlēl až na případném místě.

5. Sloves o čtyřech hláskách není mnoho: na př. כִּרְבֵּל opásal, פִּרְשֵׂד roztáhl; časují se dle odvozeného tvaru Pi'ēl.

§ 42. Časování tvaru Qal.

Perfektum.

1. Osobní tvary vytvořují se v perfektu koncovkami, jež jsou zbytky osobních zájmen a jmenují se afformativa; při těch mění se samohlásky kmene dle známých pravidel.

Při prvé osobě nerozeznával se rod, neboť ta byla přítomna; ovšem že se ale vyvinuly zvláštní tvary mužského a ženského rodu při 2. a 3. osobě.

2. Za vzor béře se obyčejně sloveso קָטַל usmrtil pro silné souhlásky své; změny samohlásek jeho jsou pravidelné.

	Afformativa či koncovky osob:		Příklad:	
Sing. 1. os. sp.	תִּי (na místě כִּי)		קָטַלְתִּי	usmrtil jsem;
2. os. m.	תָּ (z אַתָּה ty)		קָטַלְתָּ	usmrtil jsi;
2. os. ž.	תְּ (z אַתְּ)		קָטַלְתְּ	usmrtila jsi;
3. os. m.	__ (jednoduchý kmen)		קָטַל	usmrtil;
3. os. ž.	ה__ (koncovka ženský.)		קָטְלָה	ona usmrtila;
Plur. 1. os. sp.	נוּ (z אֲנַחְנוּ my)		קָטַלְנוּ	usmrtili jsme;
os. m.	תֶּם (z אַתֶּם)		קְטַלְתֶּם	usmrtili jste;
2. os. ž.	תֶּן (z אַתֶּן)		קְטַלְתֶּן	usmrtily jste;
3. os. sp.	וּ (znamení plur.)		קָטְלוּ	usmrtili.

Pozn. 1. Před koncovkami, které začínají samohláskou (ה__, וּ), ustupuje samohláska předchozí slabiky; v pause se zase vrací a prodlužuje se. V Hifʿīl dlouhé Chîreq neustoupí. Těžké koncovky 2. osoby množn. čís. stahují na se přízvuk, proto se ztrácí samohláska prvé slabiky.

Pozn. 2. Podobně jako Qal časují se perfekta šesti odvozených tvarů (viz vzorec str. 58 a 59, 62 a 63).

3. Při nepřechodných časoslovech bývá v druhé slabice samohláska Cerê aneb Chōlem častěji než Pathach: חָפֵץ byl nakloněn, כָּבֵד byl těžký, קָטֹן byl malý, יָגֹר byl bázlivý, קָרֹב byl na blízku; slovesa mající v 2. slabice Cerê časují se zcela dle קָטַל, slovesa mající ve 2. slabice Chōlem podržují si tuto samohlásku před koncovkami souhláskou počínajícími; v 2. os. množn. čísla před koncovkami תֶּם a תֶּן mají Qāmec-chatûf: קָטַנְתְּ, קְטָנְתֶּם.

Pozn. Třetí kmenová hláska ת aneb נ, stahuje se zhusta se stejnou souhláskou slovesné koncovky a mívá pak silné Dāghēš: צָמַת zničil, נִצְמַתִּי, הִצְמַתָּ na místě: הִצְמַתְתָּ נִצְמַתְתִּי; נָתַן dal, נָתַנּוּ za נָתַנוּ.

§ 43. Infinitiv a imperativ.

1. Infinitiv jest při aktivních tvarech dvojí:

Infinitiv prostý (absolutus), v Qal na př. קָטוֹל usmrcení, a infinitiv vázaný (constructus), v Qal קְטֹל.

Inf. prostý stává o sobě a vyjadřuje se jím buď rozkaz: זָכוֹר pamatovat! (pamatuj te!) aneb sesiluje význam svého určitého tvaru: טָרֹף טֹרַף dilacerando dilaceratus est, byl na dobro roztrhán.

Inf. vázaného užívá se se zájmennými příponami a hlavně po předložkách: בִּקְטֹל (z בְּקָטְלֹ) in occidendo, při zabití לֶאֱכֹל ad edendum, k jídlu; u některých sloves mívá zakončení ženského rodu: ה֫ neb ת: דַּעַת vědění (לְדָעָה, oba inf. od יָדַע).

Imperativ se rovná tvarem svým vázanému infinitivu.

Sing.	os. m.	קְטֹל zabij!	dále koncovky:
	os. ž.	קִטְלִי	ִי֫

Plur.	2. os. m.	קִטְלוּ zabijte!	וּ	
	2. os. ž.	קִטֹּלְנָה	נָה	

Před koncovkami יִ__ a וּ se i zde ztrácí samohláska; aby nebyla ale v násloví dvě Šᵉvâ za sebou, přibírá se pomocné Chîreq: z קִטְלִי jest pak קִטְלִי. Rozkaz dávaný třetí osobě vyjádří se imperfektem.

3. Imperativ důraznější (emfatický) neb paragogický, jehož se u pravidelných sloves v Qal užívá, má přidánu koncovku הָ__; při tom přecházívá samohláska druhé slabiky do slabiky prvé a jest tu samohláskou pomocnou: z קְטֹל důrazn. קָטְלָה (qotlâh), שָׁמְרָה střez bedlivě! někdy se přibírá pomocné Chîreq כִּבְדָה.

Pozn. Ve slovesech, jichž třetí hláskou kmenovou jest ה, má imperativ skrácený tvar (apocopatus), poněvadž ה i se svou samohláskou odpadává.

§ 44. Imperfektum.

1. V imperfektu (děj nedokonaný) kladou se na začátek slovesného kmene infinitivního předpony (praeformativa) a v osobách: 2. fem. sing. a ve 2. a 3. plur. přidávají se též přípony.

	Přípony:	Qal		Pi'ēl	Předpony	
Sing.	1. os. sp. __	אֶקְטֹל	usmrtím	אֲקַטֵּל	אֶ	אֲ
	2. os. m. __	תִּקְטֹל	usmrtíš	תְּקַטֵּל	תִּ	תְּ
	2. os. ž. יִ__	תִּקְטְלִי		תְּקַטְּלִי	תִּ	תְּ
	3. os. m. __	יִקְטֹל	usmrtí on	יְקַטֵּל	יִ	יְ
	3. os. ž. __	תִּקְטֹל	ona	תְּקַטֵּל	תִּ	תְּ

	Přípony:	Qal		Pi'ēl	Předpony
Plur. 1. os. sp.	—	נָקַטְל	usmrtíme	נְקַטֵּל	נְ נִ
2. os. m.	וּ	תָּקַטְלוּ	usmrtíte	תְּקַטְּלוּ	תְּ תִּ
2. os. ž.	נָה	תָּקַטֹּלְנָה		תְּקַטֵּלְנָה	תְּ תִּ
3. os. m.	וּ	יָקַטְלוּ	usmrtí oni	יְקַטְּלוּ	יְ
3. os. ž.	נָה	תָּקַטֹּלְנָה	ony	תְּקַטֵּלְנָה	תְּ תִּ

2. Podobně tvoří a časuje se imperfektum odvozených tvarů. Vázaný infinitiv tvaru Nif'al zní הִקָּטֵל proto imperfektum אֶקָּטֵל (z אֶהְנָקְטֵל);

Váz. inf. Pi'ēl zní:	קַטֵּל proto imperf.	אֲקַטֵּל	(יְקַטֵּל)
Pu'al	קֻטַּל	אֻקַּטַּל	(יֻקַּטַּל)
Hif'îl	הַקְטִיל	אַקְטִיל (z אֲהַקְטִיל)	
Hof'al	הָקְטַל	אָקְטַל (z אָהָקְטַל)	
Hithpa'ēl »	הִתְקַטֵּל	אֶתְקַטֵּל (z אֶהְתְקַטֵּל)	

3. Jak vidno, jest znamenána předpona původně značkou Šᵉvâ, která se v Pi'ēl a v Pu'al udržuje; v Qal nastupuje pomocné Chîreq; v ostatních tvarech béře si předpona samohlásku vyloučené charakteristické hlásky ה.

V 1. osobě jednotného čísla má א za prosté Šᵉvâ Chātef-Pathach, za Chîreq má Seghôl (v Nif'alu אֶ, אֵ a אֶ).

4. Před příponami יְ— a וּ seslabuje se samohláska, není-li nezměnnou, ve Šᵉvâ. Před koncovkou נָה zůstávají samohlásky státi až na Chîreq magnum tvaru Hif'îl, které se mění v Cerê: תַּקְטֵלְנָה.

Přípony יְ— a וּ připouští co souhláskový doplněk svůj paragogické ן, při němž se předchozí samohláska vrací: תִּשְׁמְרוּן vy zachováte (תִּשְׁמְרוּ). Zove se též nûn energické.

§ 45. **Kohortativ a apokopát.**

1. Tvary prvých osob imperfekta rozšiřují se někdy (jako i imperativ) přízvučnou koncovkou ה_ paragogicum, v Qal a v odvozených tvarech činného rodu: אֶקְטְלָה, אֶשְׁמְרָה, אֲאַמְּרָה budu opěvovati. Před tou koncovkou ztrácí se ovšem předchozí samohlásky, nejsou-li, jako v Hif'îl, nezměnnými; v pause se zase vrací.

Zvětšený ten tvar zove se kohortativem, protože vyjadřuje směr, náklonnosť, snahu jednání nějakého, jako by se jednající sám povzbuzoval.

2. Druhé a třetí osoby imperfekt připouští naproti tomu tvar zkrácený (apocopatus), obyčejně apokopát neb i jussiv a optativ zvaný.

Tvar ten se u silných sloves pozná jen v Hif'ilu, kde se Chîreq v apokop. mění v Cerê: יַקְטֵל jest apokopát (imperf.: יַקְטִיל).

U sloves, jichž druhou kmenovou hláskou jest ו neb י, pozná se apokopát dle toho, že ו imperfekta krátí se v Chōlem: יָמוּת zemře, z toho apokop.: יָמֹת, což se děje v Qal; v Hif'îl krátí se Chîreq v Seghôl.

U sloves, při nichž jest ה třetí kmenovou hláskou, tvoří se apokopát ve všech tvarech odvržením ה_, na př. יְצַו (imperf. יְצַוֶּה) nechť poroučí!

Apokopátem pronáší se rozkaz, přání a zákaz, proto se nalézá nejvíce při příklonném (enklitickém) נָא־ (prosím, ať, nuže) a po zakazovacím אַל־ ne, ať ne!

§ 46. **Participia.**

1. Participium odpovídá našemu přechodníku aneb příčestí. V základním tvaru Qal rozeznáváme u sloves přechodných parti-

cipium rodu činného a p. rodu trpného. Za participium rodu činného se zhusta vyskytuje přídavné jméno podobné slovesnému kmeni perfektnímu קָטָל jako: חָכָם moudrý, חָדָשׁ nový, יָשָׁר přímý; u nepřechodných sloves jest toto přídavné jméno ještě participiem: כָּבֵד těžký, מָלֵא plný, קָטֹן malý; u přechodných vzorem participií jest קֹטֵל.

Participium rodu trpného, kterého nepřechodná nemají, má v druhé slabice temnou samohlásku וֹ: קָטוּל zabitý.

2. Participium Nif'al tvoří se z kmene perfektního prodloužením Pathachu druhé slabiky (v Qâmec): נִקְטָל occisus. Participia ostatních tvarů tvoří se předponou מְ na kmenu infinitivním; v Hif'îl, Hof'al a Hithpa'ēl béře si předpona samohlásku charakteristického ה, které vytlačí: v Pu'al a v Hof'al se nad to poslední samohláska dlouží.

3. Participia mají i ženský rod a množné číslo jako přídavná jména:

		Singulár			Plurál	
		muž.	žen.		muž.	žen.
Qal	act.	קֹטֵל occidens	קֹטֶלֶת	(קֹטְלֶת)	קֹטְלִים	קֹטְלוֹת
	pass.	קָטוּל occisus	קְטוּלָה		קְטוּלִים	קְטוּלוֹת
Nif'al		נִקְטָל	נִקְטָלָה	(נִקְטֶלֶת)	נִקְטָלִים	נִקְטָלוֹת
Pi'ēl		מְקַטֵּל	מְקַטְּלָה	(מְקַטֶּלֶת)	מְקַטְּלִים	מְקַטְּלוֹת
Pu'al		מְקֻטָּל	מְקֻטָּלָה		מְקֻטָּלִים	מְקֻטָּלוֹת
Hif'îl		מַקְטִיל	מַקְטִילָה	(מַקְטֶלֶת)	מַקְטִילִים	מַקְטִילוֹת
Hof'al		מָקְטָל	מָקְטָלָה		מָקְטָלִים	מָקְטָלוֹת
Hithpa'ēl		מִתְקַטֵּל	מִתְקַטְּלָה	(מִתְקַטֶּלֶת)	מִתְקַטְּלִים	מִתְקַטְּלוֹת

Pravidelné

(V závorkách jsou tvary přízvukem přestávky pozměněné § 18, 5.)

	Q a l	Nif'al	Pi'ēl
Perf. Sg. 1. sp.	qātál-tî (qātál-tì)	ni-qtál-tî	qittál-tì
2. m.	qātál-tā (qātál-tā)	ni-qtál-tā	qittál-tā
ž.	qātál-t (-tî, qātál-t)	ni-qtál-t	qittál-t
3. m.	qātál (qātál)	ni-qtál	qittél
ž.	qāt^{e}lá (qātálā)	ni-qt^{e}lá	qitt^{e}lá (qittélā)
Pl. 1. sp.	qātál-nû (qātál-nû)	ni-qtál-nû	qittál-nû
2. m.	q^{e}tal-tém	ni-qtal-tém	qittal-tém
ž.	q^{e}tal-tén	ni-qtal-tén	qittal-tén
3. sp.	qāt^{e}l-ú (qātál-û)	ni-qt^{e}l-ú	qitt^{e}l-ú
Infinitiv prostý	qātól	hiq-qātól ni-qtól	qattól, qattél
vázaný	q$^{(e)}$tōl	hiq-qātél	qattél, qattál
Impt. Sg. 2 m.	q$^{(e)}$tól	hiq-qātél	qattél
ž.	qit$^{(e)}$l-í, qot$^{(e)}$l-í	hiq-qāt^{e}l-í	qatt^{e}lì (qattêl-î)
Pl. m.	qit$^{(e)}$l-ú, qot$^{(e)}$l-ú	hiq-qāt^{e}l-ú	qatt^{e}lú (qattêl-û)
ž.	q$^{(e)}$tól-nā	hiq-qātél-nā	qattél-nā
Impt. parag.	qot$^{(e)}$lá, qit$^{(e)}$lá (q$^{(e)}$tólā)		qatt^{e}lá
Impf. Sg. 1. sp.	'e-qtól	'-eq-qātél	'^{a}-qattél
2. m.	ti-qtól	t-iq-qā-tél	t^{e}-qattél
ž.	ti-qt^{e}l-í (ti-qtól-ì)	t-iq-qāt^{e}l-í	t^{e}-qatt^{e}l-í
3. m.	ji-qtól	j-iq-qātél	j^{e}-qattél
ž.	ti-qtól	t-iq-qātél	t^{e}-qattél
Pl. 1. sp.	ni-qtól	n-iq-qātél	n^{e}-qattél
2. m.	ti-qt^{e}l-ú (ti-qtól-û)	t-iq-qāt^{e}l-ú	t^{e}-qatt^{e}l-ú
ž.	ti-qtól-nā	t-iq-qātál-nā	t^{e}-qattél nā
3. m.	ji-qt^{e}l-ú (ji-qtól-û)	j-iq-qāt^{e}l-ú	j^{e}-qatt^{e}l-ú
ž.	ti-qtól-nā	t-iq-qātál-nā	t^{e}-qattél-nā
Kohort. 1. Sg.	'e-qt^{e}lá ('e-qtól-ā)	uā'eq-qátel(a.)	'^{a}-qatt^{e}lá
Apok. Pl.	ni-qt^{e}lá (ni-qtólā)		n^{e}-qatt^{e}lá
Particip. aktiv.	qôtél		m^{e}-qattél
pass.	qātúl	ni-qtál	

s l o v e s o.

Za ṭ ve vzoru qāṭál-tî psáno vesměs „t“ qātál-tî.

Puʿal	Hifʿìl	Hofʿal	Hithpaʿēl
quttál-tì	hi-qtál-tî	ho-qtál-tì	hith-qattál-tî
quttál-tā	hi-qtál-tā	ho-qtál-tā	hith-qattál-tā
quttál-t	hi-qtál-t	ho-qtál-t	hith-qattál-t
quttál	hi-qtī́l	ho-qtál	hith-qattḗl
quttᵉlā́ (quttḗlā)	hi-qtī́lā	ho-qtᵉlā́ (ho-qtā́lā)	hith-qattᵉlā́ (hith-qattḗlā)
quttál-nû	hi-qtál-nû	ho-qtál-nû	hith-qattál-nû
quttal-tém	hi-qtal-tém	ho-qtal-tém	hith-qattal-tém
quttal-tén	hi-qtal-tén	ho-qtal-tén	hith-qattal-tén
quttᵉl-ū́	hi-qtī́l-û	ho-qtᵉl-ū́	hith-qattᵉl-ū́
quttṓl	ha-qtḗl	ho-qtḗl	hith-qattḗl
quttál	ha-qtī́l	ho-qtál	hith-qattḗl
	ha-qtḗl		hith-qattḗl
	ha-qtī́l-ì		hith-qattᵉl-ī́
	ha-qtī́l-û		hith-qattᵉl-ū́
	ha-qtḗl-nā		hith-qattḗl-nā
	ha-qtī́lā	ho-qtᵉlā́	
ʾᵃ-quttál	ʾ-a-qtī́l	ʾ-o-qtál	ʾ-eth-qattḗl
tᵉ-quttál	t-a-qtī́l	t-o qtál	t-ith-qattḗl
tᵉ-quttᵉl-ī́	t-a-qtī́l-î	t-o-qtᵉl-ī́	t-ith-qattᵉl-ī́
jᵉ-quttál	j-a-qtī́l	j-o-qtál	j-ith-qattḗl
tᵉ-quttál	t-a-qtī́l	t-o-qtál	t-ith-qattḗl
nᵉ-quttál	n-a-qtī́l	n-o-qtál	n-ith-qattḗl
tᵉ-quttᵉl-ū́	t-a-qtī́l-û	t-o-qtᵉl-ū́	t-ith-qattᵉl-ū́
tᵉ-quttál-nā	t-a-qtḗl-nā	t-o-qtál-nā	t-ith-qattḗl nā
jᵉ-quttᵉl-ū́	j-a-qtī́l-û	j-o-qtᵉl-ū́	j-ith-qattᵉl-ū́
tᵉ-quttál-nā	t-a-qtḗl-nā	t-o-qtál-nā	t-ith-qattḗl-nā
	ʾa-qtī́lā (koh.) ʾ-a-qtḗl (apok.) j-a-qtī́l-û (ap.)		
mᵉ-quttā́l	m-a-qtī́l	m-u-(m-o)qtā́l	m-ith-qattḗl

§ 47. **Poznámky ku časování odvozených tvarů.**

1. Nif'al. Celá předpona tvaru toho jest הִנָ; tak objevuje se však jen v infinitivním kmenu: הִקָּטֵל imperf. יִקָּטֵל za יִתְנַקָּטֵל. V perfektu jest předponou jedině נִ (נְ), jakož i v participiu.

2. Pi'ēl a Pu'al. Ve tvarech těch zdvojuje se druhá kmen. hláska (má silné Dāghēš); v druhé slabice bývá nejčastěji Cerê, někdy Pathach, málokdy Seghôl: אִבֵּד kazil, לִמַּד učil, כִּבֶּס umýval. V 1. a 2. osobách mění se Cerê v Pathach. Denominativa bývají nejvíce v tomto tvaru tvořena.

3. Hif'îl a Hof'al. Charakteristickými jsou předpona הַ, která v imperfektu se ztrácí, a v Hif'îl dlouhé Chîreq v druhé slabice (i to Chîreq v 1. a v 2. os. mění se v Pathach). V Hof'al jest tvar perfektní roven infinitivnímu; za Qâmec-chatûf nalézáme u sloves, jichž prvou kmen. hláskou jest נ a u několika jiných Qibbûc: הֻגַּשׁ.

4. Hithpa'ēl. Charakteristickou jest předpona הִתְ dána na tvar Pi'ēl.

Je-li při tom prvou km. hláskou sykavka ס, צ, שׁ neb שׂ, charakteristické ת se přesmykuje: הִשְׁתַּמֵּר na místě הִתְשַׁמֵּר. Je-li prvou km. hláskou צ, ת charakteristické spodobuje se v ט a přesmykuje, na př. הִצְטַדֵּק ospravedlnil se od צָדַק; před ד, ט a ת se charakteristické ת spodobuje: הִדַּכֵּא býti rozemlet; (někdy se to i při נ a כ děje na př. הִנַּבֵּא předpovídal, הִכּוֹנֵן přichystal se).

§ 48. **Uau souslednosti** (consecutivum).

1. Delší vypravování minulých dějů uvádí se perfektem, ale celá řada dalších sloves bývá v imperfektu s předraženým וַ; naopak zase ve vypravování dějů budoucích jen prvé sloveso bývá

v imperfektu a další slovesa v perfektu s předraženým וְ; obojí to וְ jest při slovesech znamením souslednosti a zove se sousledným (consecutivum). Dříve je jmenovali »conversivum«, jakoby ono měniti mohlo význam slovesa.

2. Před perfektem má uau sousledné jen Šᵉvâ a liší se od spojky וְ »a« tím, že žene přízvuk ku poslední slabice.

3. Před imperfektem mívá uau sousledné obyčejně Pathach a souhláska následující se zdvojuje (silným Dāghēšem označuje). Před předponou א, která se zdvojiti nemůže, má uau sousledné Qâmec וַיִּקְטֹל, וָאֶקְטֹל; zdvojení se zcela opomíjí při předponě jod mající Šᵉvâ (Pi'ēl, Pu'al).

4. Sousledným uau se uvádí, pokud možno, tvar skráceného imperfekta, totiž apokopát.

Přízvuk jím ustupuje do předposlední slabiky, čímž se stává, že se samohlásky v poslední slabice nezřídka krátí:

יֹאמַר bude mluviti, וַיֹּאמֶר a řekl, יָמוּת apoc. יָמֹת, וַיָּמָת a umřel.

Pozn. 1. Uau sousledné má při tom vždy význam spojky »a« »a potom« »a tak«; stojí-li na začátku knihy (Exod.), značí, že, co následuje, s předešlým souvisí.

Pozn. 2. Přítomný čas se opisuje buď perfektem, neb imperfektem aneb participiem, což bývá nejčastěji: גָּדַלְתָּ veliký jsi; מַה־תְּבַקֵּשׁ co hledáš? אֹמֵר אָנִי vypravuji já. (Ž. 45. 2.)

§ 49. Zájmenné přípony u sloves.

1. Akkusativ zájmena žádaný slovesem nějakým, může se vyjádřiti buď známkou akkusativní s příponou zájmena: קָטַל אֹתוֹ (usmrtil ho), aneb zájmennou příponou na slovese samém קְטָלוֹ, což se z pravidla též stává.

		Qal			Nif'al
		Transitivní	Intransitivní		zabil se
Perfektum	Sing. 1. os. sp.	קָטַלְתִּי	כָּבַדְתִּי	קָטַנְתִּי	נִקְטַלְתִּי
	2. os. m.	קָטַלְתָּ	כָּבַדְתָּ	קָטַנְתָּ	נִקְטַלְתָּ
	2. ž.	קָטַלְתְּ	כָּבַדְתְּ	קָטַנְתְּ	נִקְטַלְתְּ
	3. m.	קָטַל	כָּבֵד	קָטֹן	נִקְטַל
	3. ž.	קָטְלָה	כָּבְדָה	קְטֹנָה	נִקְטְלָה
	Plur. 1. sp.	קָטַלְנוּ	כָּבַדְנוּ	קָטַנּוּ	נִקְטַלְנוּ
	2. m.	קְטַלְתֶּם	כְּבַדְתֶּם	קְטַנְתֶּם	נִקְטַלְתֶּם
	ž.	קְטַלְתֶּן	כְּבַדְתֶּן	קְטַנְתֶּן	נִקְטַלְתֶּן
	3. sp.	קָטְלוּ	כָּבְדוּ	קְטַנּוּ	נִקְטְלוּ
Infinit. absol.		קָטוֹל	כָּבוֹד	קָטוֹן	הִקָּטֵל, נִקָּטֵל
constr.		קְטֹל	כְּבֹד	קְטֹן	הִקָּטֵל
Imperativ	Sing. 2. m.	קְטֹל	כְּבַד	קְטַן	הִקָּטֵל
	2. ž.	קִטְלִי	כִּבְדִי	קִטְנִי	הִקָּטְלִי
	Plur. 2. m.	קִטְלוּ	כִּבְדוּ	קִטְנוּ	הִקָּטְלוּ
	2. ž.	קְטֹלְנָה	כְּבַדְנָה	קְטַנָּה	הִקָּטֵלְנָה
Imperfektum	Sing. 1. sp.	אֶקְטֹל (וָאֶקְטָל)	אֶכְבַּד	אֶקְטַן	אֶקָּטֵל
	2. m.	תִּקְטֹל	תִּכְבַּד		תִּקָּטֵל
	2. ž.	תִּקְטְלִי	תִּכְבְּדִי		תִּקָּטְלִי
	(s ן sousl.) 3. m.	יִקְטֹל (וַיִּקְטֹל)	יִכְבַּד		יִקָּטֵל
	3. ž.	תִּקְטֹל	תִּכְבַּד		תִּקָּטֵל
	Plur. 1. sp.	נִקְטֹל	נִכְבַּד		נִקָּטֵל
	2. m.	תִּקְטְלוּ	תִּכְבְּדוּ		תִּקָּטְלוּ
	ž.	תִּקְטֹלְנָה	תִּכְבַּדְנָה		תִּקָּטֵלְנָה
	3. m.	יִקְטְלוּ	יִכְבְּדוּ		יִקָּטְלוּ
	3. ž.	תִּקְטֹלְנָה	תִּכְבַּדְנָה		תִּקָּטֵלְנָה
Particip. act.		קֹטֵל	כָּבֵד	קָטֹן	נִקְטָל
pass.		קָטוּל			

Pi'ēl ubíjel	Pu'al byl ubíjen	Hif'îl způsobil zabití	Hof'al způsobeno zab.	Hithpa'ēl pobíjeli se
קִטַּלְתִּי	קֻטַּלְתִּי	הִקְטַלְתִּי	הָקְטַלְתִּי	הִתְקַטַּלְתִּי
קִטַּלְתָּ	קֻטַּלְתָּ	הִקְטַלְתָּ	הָקְטַלְתָּ	הִתְקַטַּלְתָּ
קִטַּלְתְּ	קֻטַּלְתְּ	הִקְטַלְתְּ	הָקְטַלְתְּ	הִתְקַטַּלְתְּ
קִטֵּל, קִטַּל	קֻטַּל	הִקְטִיל	הָקְטַל	הִתְקַטֵּל
קִטְּלָה	קֻטְּלָה	הִקְטִילָה	הָקְטְלָה	הִתְקַטְּלָה
קִטַּלְנוּ	קֻטַּלְנוּ	הִקְטַלְנוּ	הָקְטַלְנוּ	הִתְקַטַּלְנוּ
קִטַּלְתֶּם	קֻטַּלְתֶּם	הִקְטַלְתֶּם	הָקְטַלְתֶּם	הִתְקַטַּלְתֶּם
קִטְּלוּ־תֶן	קֻטְּלוּ־תֶן	הִקְטִילוּ־תֶן	הָקְטְלוּ־תֶן	הִתְקַטְּלוּ־תֶן
קַטֵּל, קַטַּל	קֻטַּל	הַקְטֵל	הָקְטַל	הִתְקַטֵּל
קַטֵּל	—	הַקְטִיל	—	הִתְקַטֵּל
קַטֵּל	—	הַקְטֵל	—	הִתְקַטֵּל
קַטְּלִי	—	הַקְטִילִי	—	הִתְקַטְּלִי
קַטְּלוּ	—	הַקְטִילוּ	—	הִתְקַטְּלוּ
קַטֵּלְנָה	—	הַקְטֵלְנָה	—	הִתְקַטֵּלְנָה
אֲקַטֵּל	אֲקֻטַּל	(אַקְטֵל.a)אַקְטִיל	אָקְטַל	אֶתְקַטֵּל
תְּקַטֵּל	תְּקֻטַּל	תַּקְטִיל	תָּקְטַל	תִּתְקַטֵּל
תְּקַטְּלִי	תְּקֻטְּלִי	תַּקְטִילִי	תָּקְטְלִי	תִּתְקַטְּלִי
יְקַטֵּל	יְקֻטַּל	(וַיַּקְטֵל) יַקְטִיל	יָקְטַל	יִתְקַטֵּל
תְּקַטֵּל	תְּקֻטַּל	תַּקְטִיל	תָּקְטַל	תִּתְקַטֵּל
נְקַטֵּל	נְקֻטַּל	נַקְטִיל	נָקְטַל	נִתְקַטֵּל
תְּקַטְּלוּ	תְּקֻטְּלוּ	תַּקְטִילוּ	תָּקְטְלוּ	תִּתְקַטְּלוּ
תְּקַטֵּלְנָה	תְּקֻטַּלְנָה	תַּקְטֵלְנָה	תָּקְטַלְנָה	תִּתְקַטֵּלְנָה
יְקַטְּלוּ	יְקֻטְּלוּ	יַקְטִילוּ	יָקְטְלוּ	יִתְקַטְּלוּ
תְּקַטֵּלְנָה	תְּקֻטַּלְנָה	תַּקְטֵלְנָה	תָּקְטַלְנָה	תִּתְקַטֵּלְנָה
מְקַטֵּל	—	מַקְטִיל	—	מִתְקַטֵּל
	מְקֻטָּל		מָקְטָל	

Zájmenné přípony sloves mají tyto tvary:

Končí-li sloveso		v přestávce (pausa)	s נ vkladným	
samohláskou	souhláskou			
Sing. 1. os. sp. נִי	נִי, נִי		נִי, נִי	mne
2. mužs. ךָ	ךָ	ךָ, ךָ	ךָ	tě, tebe
2. žens. ךְ	ךְ, ךְ (ךְ)			
3. m. וֹ, הוּ	וֹ, הוּ, וֹ, הוּ		נּוֹ, נּוֹ	jeho,
3. ž. הָ	הָ, הָ	הָ	נָּה	ji
Plur. 1. os. sp. נוּ	נוּ, נוּ		נוּ	nás
2. m. כֶם	כֶם			vás
2. ž. —	—			
3. m. ם (הֶם)	ם, ם, ם poët. מוֹ, מוֹ, מוֹ	(ם)		je
3. ž. ן	ן, ן			

Pozn. 1. Tvary passivní a Hithpa'ēl netrpí zájmenných přípon. Užívá-li se v češtině zvratného zájmena: se, sebe, vyjádří se to v hebrejštině mediálním neb passivním tvarem.

Pozn. 2. V perfektu dává se přednosť příponám se spojovacím »a«, v imperfektu a v imperativu oněm se spojovacím »e«. Zvučné Šᵉvâ v 2. osobě mužského rodu mění se v přestávce v Seghôl.

§ 50. Změny slovesných tvarů při zájmenných příponách.

1. Při zájmenných příponách se tvar sloves v Qal a v Pi'ēl poněkud mění, především v perfektu:

a) 2. osoba sing. fem. mění koncovku תְּ zhusta v תִּי (תְּ);

b) 3. os. sing. fem. perf. nekončí ה_ָ ale vždy ת_ַ neb ת_ָ;

c) v 2. osobě plur. masc. i fem. תֶּם a תֶּן mění se v תֹּו. V imperfektu a v imperativu mění se koncovka נָה taktéž v וּ.

Samohlásky podléhají těmto změnám:

a) v perf. Qal mizí Qâmec prvé slabiky a zbude Šᵉvâ;

b) druhá slabika mívá Pathach neb Qâmec;

c) v perf. Pi'ēl zaniká Cerê poslední slabiky a zbude zvučné Šᵉvâ; následuje-li ještě jiné Šᵉvâ, jest na místě Cerê Seghôl;

d) vázaný infinitiv Qal má tvar קָטְלָ (qoṭl; výminečně nalézá se i chîreq: qiṭl) a připouští jak jmenné, tak i slovesné přípony zájmen; imperativ má ve 2. osobě sing. masc. tentýž tvar; tvary קִטְלִי, קִטְלוּ se však nemění;

e) v Hif'îl se nic nemění;

f) v imperf. Qal ustupuje Chōlem zvučnému Šᵉvâ; před הַ a כֶם mění se v Qâmec-chatûf;

g) slovesa, která mají v imperf. v druhé slabice »a«, podrží toto »a« v imperativu a v imperfektu, a prodlužují je v Qâmec;

h) slovesa ל"ה ztrácí před zájmennými příponami ה i se samohláskou.

Pozn. 1. Vkladné (epenthetické) nûn nalézáme v příponách jednotného čísla a v příponě 1. osoby množného čísla, a skoro výhradně jen v přestávce.

Pozn. 2. Participia připouští jmenné i slovesné přípony.

		čísla jednotného			
		1. osoby	2. os. m.	2. os. ž.	3. os. m.
Perfektum	Sing. 1. sp.	—	קְטַלְתִּיךָ	קְטַלְתִּיךְ	קְטַלְתִּיו
	2. m.	קְטַלְתַּנִי	—	—	קְטַלְתָּהוּ (וֹ)
	2. ž.	קְטַלְתִּינִי	—	—	קְטַלְתִּיהוּ (וֹ)
	3. m.	קְטָלַנִי	קְטָלְךָ	קְטָלָךְ	קְטָלָהוּ (וֹ)
	3. ž.	קְטָלַתְנִי	קְטָלַתְךָ	קְטָלָתֶךְ	קְטָלַתְהוּ (תּוֹ)
	Plur. 1.	—	קְטַלְנוּךָ	קְטַלְנוּךְ	קְטַלְנוּהוּ
	2.	קְטַלְתּוּנִי	—	—	קְטַלְתּוּהוּ
	3.	קְטָלוּנִי	קְטָלוּךָ	קְטָלוּךְ	קְטָלוּהוּ
Infinitiv	S příp. jm.	קָטְלִי	קָטְלְךָ	קָטְלֵךְ	קָטְלוֹ
	sloves.	קְטָלַנִי	קְטָלְךָ	—	—
Imperativ	Sing.	קָטְלֵנִי	—	—	קָטְלֵהוּ
	ž.	קִטְלִינִי	—	—	
	Plur.	קִטְלוּנִי	—	—	
Imperfektum	Sing. 1. sp.	—	אֶקְטָלְךָ	אֶקְטָלֵךְ	אֶקְטָלֵהוּ (לוֹ)
	2. m.	תְּקְטָלֵנִי	—	—	תְּקְטָלֵהוּ
	2. ž.	תְּקְטָלִינִי	—	—	תְּקְטָלִיהוּ
	3. m.	יְקְטָלֵנִי	יְקְטָלְךָ	יְקְטָלֵךְ	יְקְטָלֵהוּ
	3. ž.	תְּקְטָלֵנִי	תְּקְטָלְךָ	תְּקְטָלֵךְ	תְּקְטָלֵהוּ
	Plur. 1.	—	נְקְטָלְךָ	נְקְטָלֵךְ	נְקְטָלֵהוּ
	2.	תְּקְטָלוּנִי	—	—	תְּקְטָלוּהוּ
	3.	יְקְטָלוּנִי	יְקְטָלוּךָ	יְקְטָלוּךְ	יְקְטָלוּהוּ
3. sing. s נ vloženým		יְקְטָלֶנִּי	יְקְטָלְךָ	—	יְקְטָלֶנּוּ
Perf. Pi'ēl 3. os. m.		קִטְּלַנִי	קִטֶּלְךָ	קִטְּלָךְ	קִטְּלוֹ

s příponami

čísla jednotného	čísla množného		
3. os. ž.	1. osoby	2. os.	3. os.
קְטַלְתְּיהָ	—	קְטַלְתִּיכֶם־כֶּן	קְטַלְתִּים־ן
קְטַלְתָּה	קְטַלְתָּנוּ	—	קְטַלְתֶּם
קְטַלְתִּיהָ	קְטַלְתִּינוּ	—	קְטַלְתִּים
קְטָלָה	קְטָלָנוּ	קְטַלְכֶם	קְטָלָם
קְטָלַתָּה	קְטָלַתְנוּ	—	קְטָלַתֶּם
קְטַלְנוּהָ	—	קְטַלְנוּכֶם	קְטַלְנוּם
קְטַלְתּוּהָ	קְטַלְתּוּנוּ	—	קְטַלְתּוּם
קְטָלוּהָ	קְטָלוּנוּ	—	קְטָלוּם
קָטְלָה	קָטַלְנוּ	קָטַלְכֶם	קָטַלְתֶּם
—	—	קְטָלְכֶם	—
קָטְלָה (קָטְלָהּ)	קָטַלְנוּ	—	קָטַלְתֶּם
קְטָלְיָהּ		—	
קְטָלוּהָ		—	
אֶקְטְלָה (־ָהּ)	—	אֶקְטָלְכֶם	אֶקְטְלֵם
תִּקְטְלָה	תִּקְטְלֵנוּ	—	תִּקְטְלֵם
תִּקְטְלִיהָ	תִּקְטְלִינוּ	—	תִּקְטְלִים
יִקְטְלָה	יִקְטְלֵנוּ	יִקְטָלְכֶם	יִקְטְלֵם
תִּקְטְלָה	תִּקְטְלֵנוּ	תִּקְטָלְכֶם	תִּקְטְלֵם
נִקְטְלָה	—	נִקְטָלְכֶם	נִקְטְלֵם
תִּקְטְלוּהָ	תִּקְטְלוּנוּ	—	תִּקְטְלוּם
יִקְטְלוּהָ	יִקְטְלוּנוּ	יִקְטְלוּכֶם	יִקְטְלוּם
יִקְטְלֶנָּה	יִקְטְלֵנוּ	—	—
קְטָלָה	קְטָלָנוּ	קְטָלְכֶם	קְטָלָם

Tvar slovesa Qal před příponami jest dle toho:

Sing.	1. os. sp.	קָטַלְתִּי	Plur.	1. os.	קָטַלְנוּ
	2. os. m.	קָטַלְתָּ		2. os.	קְטַלְתֶּם
	2. os. ž.	קָטַלְתְּ		3. os.	קָטְלוּ
	3. os. m.	קָטַל	(Příčiny změn viz v §§ 14, 16, 17 a 18.)		
	3. os. ž.	קָטְלָה			

Cvičení 5. Modlitba Páně.

תְּפִלַּת אֲדֹנֵינוּ

אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יִתְקַדֵּשׁ שִׁמְךָ: תָּבֹא מַלְכוּתֶךָ: יֵעָשֶׂה רְצוֹנְךָ
כַּאֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם כֵּן גַּם בָּאָרֶץ: הַטְרִיפֵנוּ הַיּוֹם אֶת־לֶחֶם
חֻקֵּנוּ: וּסְלַח לְחוֹבוֹתֵינוּ כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ סוֹלְחִים לְבַעֲלֵי חוֹבֵנוּ:
וְאַל־נָא תְּבִיאֵנוּ לִידֵי נִסָּיוֹן: כִּי אִם־הַצִּילֵנוּ מֵרָע: אָמֵן:
בְּשֵׁם הָאָב וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ· אָמֵן:

אֲנִי מַאֲמִין (Věřím v Boha.)

אֲנִי מַאֲמִין בְּאֵל שַׁדַּי הָאָב בּוֹרֵא שָׁמַיִם וָאָרֶץ: וּבְבֵנוֹ יְחִידוֹ
יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ אֲדֹנֵינוּ: אֲשֶׁר הָרָה מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְנוֹלַד מִמִּרְיָם
הָעַלְמָה: נַעֲנָה בִּימֵי פְּקֻדַּת פָּנְטִיאוּס פִּילָטוּס: נִתְלָה עַל
עֵץ: מֵת וְנִקְבָּר: יָרַד לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי קָם
מִבֵּין הַמֵּתִים: עָלָה לַשָּׁמַיִם יוֹשֵׁב לִימִין אֵל שַׁדַּי הָאָב:
וּמִשָּׁם בָּא־יָבוֹא לָדִין אֶת־הַחַיִּים וְאֶת הַמֵּתִים: אֲנִי מַאֲמִין

בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: בָּעֵדָה הַקְּדֹשָׁה הַכּוֹלֶלֶת וּבְחֶבְרַת הַקְּדֹשִׁים:
בִּסְלִיחַת הָעֲוֹנוֹת: בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים: וּבְחַיֵּי עוֹלָם׃ אָמֵן:

תְּפִלָּה לִפְנֵי הַלִּמּוּד (Modlitba před učením.)

בּא־נָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מַלֵּא מְהוֹדֶךָ לִבּוֹת חֲסִידֶיךָ: וְהַבְעֵר
בְּנַפְשָׁם אֵשׁ אַהֲבָתֶךָ: תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרְאוּן׃ וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי
אֲדָמָה: נִתְפַּלֵּל: אֱלֹהֵינוּ הַמְאַלֵּף לִבּוֹת נֶאֱמָנֶיךָ בְּנֹגַהּ רוּחַ
הַקֹּדֶשׁ: הָבָה־לָּנוּ בְּרוּחַ הַהוּא דַּעַת אֶת־הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר:
וְהִתְעַנֵּג בְּכָל־עֵת עַל־תַּנְחוּמוֹתָיו: בַּעֲבוּר יֵשׁוּעַ אֲדֹנֵינוּ׃ אָמֵן:

Přijdiž, Duše svatý, naplň velebností svou srdce svých zbožných a zapal v nich oheň své lásky. Vysíláš Ducha svého a stvořeni jsou: a obnovuješ tvářnosť země. Modleme se. Bože náš, jenž jsi srdce svých věrných osvícením Ducha svatého vyučil, popřej nám, abychom v tomto Duchu pravou cestu poznávali a z jeho útěchy se vždy těšili. Pro Ježíše, Pána našeho. Amen.

§ 51. **Slovesa hrdelná (gutturalia).**

Slovesa, jichž jednou kmenovou hláskou jest hrdelnice, odchylují se pro povahu hrdelnic při časování v samohláskách svých od časování pravidelného slovesa. Rozdělují se na slovesa první hrdelnice, střední neb druhé hrdelniče a třetí hrdelnice (verba primae, mediae, tertiae gutt.).

§ 52. **Slovesa první hrdelnice.**

Vzor: עָמַד stál. Příklady: חָפֵץ byl nakloněn; עָזַב byl opuštěn; עָבַר přešel; חָזַק byl silen; חָבַל zabral. (O slovesech prvé hlásky א viz § 55.)

3. a) Vzor sloves prvé hrdelné.

		Q a l stál	Nif'al stavěl se	Hif'îl postavil	Hof'al byl postaven
Perfektum	Sing. 1. os. sp.	עָמַדְתִּי	נֶעֱמַדְתִּי	הֶעֱמַדְתִּי	הָעָמַדְתִּי
	2. m.	עָמַדְתָּ	נֶעֱמַדְתָּ	הֶעֱמַדְתָּ	הָעָמַדְתָּ
	2. ž.	עָמַדְתְּ	נֶעֱמַדְתְּ	הֶעֱמַדְתְּ	הָעָמַדְתְּ
	3. m.	עָמַד	נֶעֱמַד	הֶעֱמִיד	הָעָמַד
	3. ž.	עָמְדָה	נֶעֱמְדָה	הֶעֱמִידָה	הָעָמְדָה
	Plur. 1.	עָמַדְנוּ	נֶעֱמַדְנוּ	הֶעֱמַדְנוּ	הָעָמַדְנוּ
	2.	עֲמַדְתֶּם ־תֶּן	נֶעֱמַדְתֶּם	הֶעֱמַדְתֶּם	הָעָמַדְתֶּם
	3.	עָמְדוּ	נֶעֱמְדוּ	הֶעֱמִידוּ	הָעָמְדוּ
	Infinit. absol.	עָמוֹד	נֶעֱמוֹד	הַעֲמֵד	הָעָמֵד
	constr.	עֲמֹד	הֵעָמֵד	הַעֲמִיד	—
Imperativ	Sing. 2. m.	חֲזַק עֲמֹד	הֵעָמֵד	הַעֲמֵד	—
	2. ž.	חִזְקִי עִמְדִי	הֵעָמְדִי	הַעֲמִידִי	—
	Plur. m.	חִזְקוּ עִמְדוּ	הֵעָמְדוּ	הַעֲמִידוּ	—
	2. ž.	חֲזַקְנָה עֲמֹדְנָה	הֵעָמַדְנָה	הַעֲמֵדְנָה	—
Imperfektum	Sing. 1. sp.	אֶחֱזַק אֶעֱמֹד	אֵעָמֵד	אַעֲמִיד	אָעָמַד
	2. m.	תֶּחֱזַק תַּעֲמֹד	תֵּעָמֵד	תַּעֲמִיד	תָּעָמַד
	2. ž.	תֶּחֶזְקִי תַּעֲמְדִי	תֵּעָמְדִי	תַּעֲמִידִי	תָּעָמְדִי
	3. m.	יֶחֱזַק יַעֲמֹד	יֵעָמֵד	יַעֲמִיד	יָעָמַד
	3. ž.	תֶּחֱזַק תַּעֲמֹד	תֵּעָמֵד	תַּעֲמִיד	תָּעָמַד
	Plur. 1. sp.	נֶחֱזַק נַעֲמֹד	נֵעָמֵד	נַעֲמִיד	נָעָמַד
	m.	תֶּחֶזְקוּ תַּעֲמְדוּ	תֵּעָמְדוּ	תַּעֲמִידוּ	תָּעָמְדוּ
	ž.	תֶּחֱזַקְנָה תַּעֲמֹדְנָה	תֵּעָמַדְנָה	תַּעֲמֵדְנָה	תָּעָמַדְנָה
	3. m.	יֶחֶזְקוּ יַעֲמְדוּ	יֵעָמְדוּ	יַעֲמִידוּ	יָעָמְדוּ
	3. ž.	תֶּחֱזַקְנָה תַּעֲמֹדְנָה	תֵּעָמַדְנָה	תַּעֲמֵדְנָה	תָּעָמַדְנָה
	Particip. act.	עֹמֵד	נֶעֱמָד	מַעֲמִיד	—
	pass.	עָמוּד	—	—	מָעָמָד

1. Kde mívá při časování prvá kmenová hláska zvučné Šᵉvâ, tam přibírá hrdelnice Šᵉvâ složené, většinou Chātef-Pathach; pod א a ve slovesech הָיָה byl, a חָיָה žil, jest Chātef-Seghôl: עֲמֹד stůj! אֱסֹף sbírej! V osobách perf. jest i pod א Chātef-Pathach: אֲמַרְתֶּם vy jste řekli.

2. Slovesné předpony, které by měly míti zvučné Šᵉvâ, přibírají tu samohlásku, která jest i v následujícím Šᵉvâ složeném: יַעֲמֹד bude státi, יֶחֱזַק bude silen, יֶחֱזֶה uvidí; má-li hrdelnice, jak u mnohých sloves bývá, po předponě jen jednoduché Šᵉvâ, zachovává si předpona samohlásku, kterou by měla před Šᵉvâ složeným: יֶחְסַר bude scházeti; יֶחְכַּם bude rozumným; ale יִהְיֶה bude a יִחְיֶה bude žíti.

3. Následuje-li po složeném Šᵉvâ jiné Šᵉvâ (jako před příponami וּ, ִי, ָה), zamění se Šᵉvâ složené plnou krátkou samohláskou svou: יַעַמְדוּ budou státi, יֶחֱזְקוּ budou silni.

4. Předpony נ a ה v perf. Nifʿal a Hifʿîl mají Seghôl; předp. ה v inf., imperat. a předp. imperf. Hifʿîl mají Pathach: נֶעֱמַד; 3. pl.: נֶעֶמְדוּ; הֶחְסִיר trpěl nedostatek; יַחְסִיר; הָעֳמַד.

5. V infinit., imperat. a imperf. Nifʿal má býti prvá kmenová hláska zdvojena; silné Dāghēš se tu nahradí prodloužením samohlásky při předponě v Cerê: יֵאָמֵר řekne se.

6. Skupina ֶֶ a ֶֶ mění se ve skupinu kratší ֶַ neb ַַ, pokročí-li přízvuk: יֶאֱסֹר bude vázati; 3. pl. יֶאֱסְרוּ, s příp. zájmennou יַאַסְרוּהוּ; הֶעֱמַדְתָּ s uau consec.: וְהַעֲמַדְתָּ.

§ 53. Slovesa střední hrdelnice.

Vzor: שָׁחַט porážel (zabíjel). Příklady: לָחַם bojoval, זָעַק křičel, רָחַץ umýval, נָחַם těšil, שָׂחַק žertoval, בָּרַךְ (Piʿēl: žehnal).

3. b) Vzor sloves střední hrdelné.

	Q a l	Nif'al	Pi'ēl žehnal	Pu'al byl žehnán	Hithpa'ēl přál si požehnání
Perf. S. 1.	שָׁחַטְתִּי	נִשְׁחַטְתִּי	בֵּרַכְתִּי	בֹּרַכְתִּי	הִתְבָּרַכְתִּי
2. m.	שָׁחַטְתָּ	נִשְׁחַטְתָּ	בֵּרַכְתָּ	בֹּרַכְתָּ	הִתְבָּרַכְתָּ
2. ž.	שָׁחַטְתְּ	נִשְׁחַטְתְּ	בֵּרַכְתְּ	בֹּרַכְתְּ	הִתְבָּרַכְתְּ
3. m.	שָׁחַט	נִשְׁחַט	בֵּרֵךְ	בֹּרַךְ	הִתְבָּרֵךְ
3. ž.	שָׁחֲטָה	נִשְׁחֲטָה	בֵּרְכָה	בֹּרְכָה	הִתְבָּרְכָה
Pl. 1.	שָׁחַטְנוּ	נִשְׁחַטְנוּ	בֵּרַכְנוּ	בֹּרַכְנוּ	הִתְבָּרַכְנוּ
2.	שְׁחַטְתֶּם	נִשְׁחַטְתֶּם	בֵּרַכְתֶּם	בֹּרַכְתֶּם	הִתְבָּרַכְתֶּם
3.	שָׁחֲטוּ	נִשְׁחֲטוּ	בֵּרְכוּ	בֹּרְכוּ	הִתְבָּרְכוּ
Inf. abs.	שָׁחוֹט	נִשְׁחוֹט	בָּרֵךְ	—	—
cons.	שְׁחֹט	הִשָּׁחֵט	בָּרֵךְ	—	הִתְבָּרֵךְ
Impt. S. 2.	שְׁחַט	הִשָּׁחֵט	בָּרֵךְ	—	הִתְבָּרֵךְ
ž.	שִׁחֲטִי	הִשָּׁחֲטִי	בָּרְכִי	—	הִתְבָּרְכִי
Pl. 2. m.	שִׁחֲטוּ	הִשָּׁחֲטוּ	בָּרְכוּ	—	הִתְבָּרְכוּ
ž.	שְׁחַטְנָה	הִשָּׁחַטְנָה	בָּרֵכְנָה	—	הִתְבָּרֵכְנָה
Impf. S. 1.	אֶשְׁחַט	אֵשָּׁחֵט	אֲבָרֵךְ	אֲבֹרַךְ	אֶתְבָּרֵךְ
2. m.	תִּשְׁחַט	תִּשָּׁחֵט	תְּבָרֵךְ	תְּבֹרַךְ	תִּתְבָּרֵךְ
ž.	תִּשְׁחֲטִי	תִּשָּׁחֲטִי	תְּבָרְכִי	תְּבֹרְכִי	תִּתְבָּרְכִי
3. m.	יִשְׁחַט	יִשָּׁחֵט	יְבָרֵךְ	יְבֹרַךְ	יִתְבָּרֵךְ
ž.	תִּשְׁחַט	תִּשָּׁחֵט	תְּבָרֵךְ	תְּבֹרַךְ	תִּתְבָּרֵךְ
Pl. 1. sp.	נִשְׁחַט	נִשָּׁחֵט	נְבָרֵךְ	נְבֹרַךְ	נִתְבָּרֵךְ
2. m.	תִּשְׁחֲטוּ	תִּשָּׁחֲטוּ	תְּבָרְכוּ	תְּבֹרְכוּ	תִּתְבָּרְכוּ
ž.	תִּשְׁחַטְנָה	תִּשָּׁחַטְנָה	תְּבָרֵכְנָה	תְּבֹרַכְנָה	תִּתְבָּרֵכְנָה
3. m.	יִשְׁחֲטוּ	יִשָּׁחֲטוּ	יְבָרְכוּ	יְבֹרְכוּ	יִתְבָּרְכוּ
ž.	תִּשְׁחַטְנָה	תִּשָּׁחַטְנָה	תְּבָרֵכְנָה	תְּבֹרַכְנָה	תִּתְבָּרֵכְנָה
Partic. a.	שֹׁחֵט	נִשְׁחָט	מְבָרֵךְ	—	מִתְבָּרֵךְ
p.	שָׁחוּט	—	—	מְבֹרָךְ	—

1. Za jednoduché Šᵉvâ stojí pod hrdelnicí vždy Chātef-Pathach: שָׁחֲטוֹ.

2. V imperat. a v imperf. Qal zůstává při hrdelnici Pathach: שְׁחַט, יִשְׁחַט.

3. V infinit. Qal bývá Chōlem; v imperf. Nif'al a Pi'ēl většinou Cerê: שְׁחֹט, יִלָּחֵם bude bojovati.

4. Ve tvarech Pi'ēl, Pu'al a Hithpa'ēl se samohláska před ר vždy, před א obyčejně, před ע, ה a ח zřídka, v náhradu (zdvojení hrdelnice) za silné Dāghēš prodlužuje:
בֵּרַךְ požehnal, מֵאֵן odepřel, נֵאַץ rouhal se, שִׂחֵק hrál si, כִּהָה i כֵּהָה káral.

§ 54. Slovesa třetí hrdelnice (ה, ח, ע).

Vzor: שָׁלַח poslal. Příklady: בָּלַע pohltil, גָּבַהּ byl vysokým, בָּטַח důvěřoval, יָדַע věděl, צָמַח vyrážel, pučel. (Slovesa koncových hlásek א a ה viz § 61 a 62.)

1. Po dlouhých samohláskách (vyjímaje Qâmec) označuje se koncová hrdelnice vplíženým Pathachem (furt viz § 13 2); tak v infinitivech Qal a v partic., v celém Hif'îl, v infin absol. Nif'al, Pi'ēl a Hof'al: שָׁלוֹחַ, הִשְׁלִיחַ.

Nastupuje Pathach:

a) na místě Šᵉvâ před příponou תְּ os. sing. fem. perfecti všech tvarů: שָׁלְחָה־תְּ;

b) na místě Chōlem v impert. a v imperf. Qal: שְׁלַח pošli, יִשְׁלַח;

c) na místě Cerê v imperativu a v imperf. Nif'al, v Pi'ēl a v Hithpa'ēl. (V particip. abs. má hrdelná hláska Cerê, v constr. ale Pathach: מְשֻׁלָּחַ st. constr. מְשֻׁלַּח). V pause, při Athnachu neb Sillûqu objevuje se Cerê.

	Q a l	Nif'al byl poslán	Pi'ēl propouštěl
Perf. Sing. 1. sp.	שָׁלַחְתִּי	נִשְׁלַחְתִּי	שִׁלַּחְתִּי
2. m.	שָׁלַחְתָּ	נִשְׁלַחְתָּ	שִׁלַּחְתָּ
ž.	שָׁלַחַתְּ	נִשְׁלַחַתְּ	שִׁלַּחַתְּ
3. m.	שָׁלַח	נִשְׁלַח	שִׁלַּח
ž.	שָׁלְחָה	נִשְׁלְחָה	שִׁלְּחָה
Plur. 1. sp.	שָׁלַחְנוּ	נִשְׁלַחְנוּ	שִׁלַּחְנוּ
2.	שְׁלַחְתֶּם	נִשְׁלַחְתֶּם	שִׁלַּחְתֶּם
3. sp.	שָׁלְחוּ -תֶּן	נִשְׁלְחוּ	שִׁלְּחוּ
Infinitiv absol.	שָׁלוֹחַ	נִשְׁלֹחַ	שַׁלֵּחַ
constr.	שְׁלַח	הִשָּׁלַח	שַׁלַּח
Impt. Sng. 2. m.	שְׁלַח	הִשָּׁלַח	שַׁלַּח
ž.	שִׁלְחִי	הִשָּׁלְחִי	שַׁלְּחִי
Plur. 2. m.	שִׁלְחוּ	הִשָּׁלְחוּ	שַׁלְּחוּ
ž.	שְׁלַחְנָה	הִשָּׁלַחְנָה	שַׁלַּחְנָה
Impf. Sng. 1. sp.	אֶשְׁלַח	אִשָּׁלַח	אֲשַׁלַּח
2. m.	תִּשְׁלַח	תִּשָּׁלַח	תְּשַׁלַּח
ž.	תִּשְׁלְחִי	תִּשָּׁלְחִי	תְּשַׁלְּחִי
3. m.	יִשְׁלַח	יִשָּׁלַח	יְשַׁלַּח
ž.	תִּשְׁלַח	תִּשָּׁלַח	תְּשַׁלַּח
Plur. 1. sp.	נִשְׁלַח	נִשָּׁלַח	נְשַׁלַּח
m.	תִּשְׁלְחוּ	תִּשָּׁלְחוּ	תְּשַׁלְּחוּ
ž.	תִּשְׁלַחְנָה	תִּשָּׁלַחְנָה	תְּשַׁלַּחְנָה
3. m.	יִשְׁלְחוּ	יִשָּׁלְחוּ	יְשַׁלְּחוּ
ž.	תִּשְׁלַחְנָה	תִּשָּׁלַחְנָה	תְּשַׁלַּחְנָה
Participium	a. שֹׁלֵחַ, p. שָׁלוּחַ	נִשְׁלָח	מְשַׁלֵּחַ

třetí hrdelné.

Pu'al	Hif'îl	Hof'al	Hithpa'ēl
שֻׁלַּחְתִּי	הִשְׁלַחְתִּי	הָשְׁלַחְתִּי	הִשְׁתַּלַּחְתִּי
שֻׁלַּחְתָּ	הִשְׁלַחְתָּ	הָשְׁלַחְתָּ	הִשְׁתַּלַּחְתָּ
שֻׁלַּחַתְּ	הִשְׁלַחַתְּ	הָשְׁלַחַתְּ	הִשְׁתַּלַּחַתְּ
שֻׁלַּח	הִשְׁלִיחַ	הָשְׁלַח	הִשְׁתַּלַּח
שֻׁלְּחָה	הִשְׁלִיחָה	הָשְׁלְחָה	הִשְׁתַּלְּחָה
שֻׁלַּחְנוּ	הִשְׁלַחְנוּ	הָשְׁלַחְנוּ	הִשְׁתַּלַּחְנוּ
שֻׁלַּחְתֶּם	הִשְׁלַחְתֶּם	הָשְׁלַחְתֶּם	הִשְׁתַּלַּחְתֶּם
שֻׁלְּחוּ	הִשְׁלִיחוּ	הָשְׁלְחוּ	הִשְׁתַּלְּחוּ
—	הַשְׁלַח	הָשְׁלַח	—
—	הַשְׁלִיחַ	—	הִשְׁתַּלַּח
—	הַשְׁלַח	—	הִשְׁתַּלַּח
—	הַשְׁלִיחִי	—	הִשְׁתַּלְּחִי
—	הַשְׁלִיחוּ	—	הִשְׁתַּלְּחוּ
—	הַשְׁלַחְנָה	—	הִשְׁתַּלַּחְנָה
אֻשְׁלַּח	(אַשְׁלַח a.) אַשְׁלִיחַ	אָשְׁלַח	אֶשְׁתַּלַּח
תֻּשְׁלַּח	תַּשְׁלִיחַ	תָּשְׁלַח	תִּשְׁתַּלַּח
תֻּשְׁלְּחִי	תַּשְׁלִיחִי	תָּשְׁלְחִי	תִּשְׁתַּלְּחִי
יֻשְׁלַּח	יַשְׁלִיחַ	יָשְׁלַח	יִשְׁתַּלַּח
תֻּשְׁלַּח	תַּשְׁלִיחַ	תָּשְׁלַח	תִּשְׁתַּלַּח
נֻשְׁלַּח	נַשְׁלִיחַ	נָשְׁלַח	נִשְׁתַּלַּח
תֻּשְׁלְּחוּ	תַּשְׁלִיחוּ	תָּשְׁלְחוּ	תִּשְׁתַּלְּחוּ
תֻּשְׁלַּחְנָה	תַּשְׁלַחְנָה	תָּשְׁלַחְנָה	תִּשְׁתַּלַּחְנָה
יֻשְׁלְּחוּ	יַשְׁלִיחוּ	יָשְׁלְחוּ	יִשְׁתַּלְּחוּ
תֻּשְׁלַּחְנָה	תַּשְׁלַחְנָה	תָּשְׁלַחְנָה	תִּשְׁתַּלַּחְנָה
מֻשְׁלָּח	מַשְׁלִיחַ	מָשְׁלָח	מִשְׁתַּלַּח

§ 55. **Slovesa פ"א** (primae alef).

Vzor: אָמַר řekl. Příklady následují.

1. Slovesa tato jsou sl. prvé hrdelnice, řídí se dle pravidel v §§ 13 a 52 obsažených; jen u některých sloves se stává, že jich א v imperf. bývá podkladem samohlásky Chōlem; v prvé osobě sing. se אא stahují v א. Slovesa ta jsou: אָבַד zahynul, אָכַל jedl, אָמַר řekl, אָבָה chtěl, אָפָה pekl, a zhusta i אָחַז uchopil.

2. Infinitiv constr. zní אֱמֹר, אֱכֹל; po předložce לְ jest א podkladem samohlásky Cerê: לֵאמֹר dicendo.

3. Slovesa ad 1. jmenovaná mají v imperf. Qal v druhé slabice většinou Pathach: יֹאכַל, které se v pause prodlužuje v Cerê a při uau consec. krátí v Seghôl.

Pozn. 1. Sloveso אָחַז má v impf. vedle יֹאחֵז též יֹאחַז; אָהַב a אָהֵב miloval, má imperf. יֹאהַב ale 1. os. אֹהַב.

Pozn. 2. Kmenové hlásky sloves označují se dle hlásek slovesa פָּעַל: první "פ, druhá "ע, třetí "ל.

3. d) Vzor sloves פ"א (prvé alef).

	Qal	Nif'al řeklo se	Hif'îl vzkázal	Hithpa'ēl vynášel se
Perf. 3. os.	אָמַר	נֶאֱמַר	הֶאֱמִיר	הִתְאַמֵּר
Inf. constr.	(לֵאמֹר) אֱמֹר	הֵאָמֵר	הַאֲמִיר	הִתְאָמֵר
Imperf. 3.	יֹאמַר	יֵאָמֵר	יַאֲמִיר	יִתְאַמֵּר
Partic.	אֹמֵר	נֶאֱמָר	מַאֲמִיר	מִתְאַמֵּר

§ 56. **Slovesa פ"נ** (primae nûn).

Vzor: נָגַשׁ přistoupil. Příklady: נָטַר zachoval, נָגַע dotekl se, נָשַׁק líbal, נָחַל držel, נָפַל padl, נָזַל řinul se, נָשַׁל svlékl.

1. U těchto sloves spodobuje se נ s následující hláskou (není-li to hrdelnice) kdykoli má míti נ Šᵉvâ němé: יִפֹּל, יִגַּשׁ, נִגַּשׁ, הִגִּישׁ, יִנְאַף, יִנָּחֵם (vyjímka נִחַם Nif. želel, za נִנָּחֵם).

2. V infinit. constr. a v imper. Qal sloves majících v druhé slabice imperfekta Pathach, נ se prostě odsouvá, za to se přidává k infinitivu koncovka fem. ת. Je-li ale v druhé slabice imperfekta Chōlem, aneb je-li druhá hláska hrdelnou, zůstává נ v infin. a v impert.: גַּשׁ přistup (za נְגַשׁ) גַּע dotkni se, גְּשֶׁת inf. c., נְפֹל upadni, padnouti, (v imperf. mají Pathach v 2. slabice: יִגַּשׁ, יִשַּׁק, יָזַל, יִשַּׁל, יִתַּר).

3. Předpona Hof'al má Qibbûc: הֻגַּשׁ, יֻגַּשׁ.

4. Sloveso לָקַח vzal, se časuje až na Nif'al, které zní נִלְקַח, zcela dle sloves פ"ן: impf. יִקַּח, imperat. קַח, inf. constr. קַחַת, Hof. impf. יֻקַּח.

5. Při slovese נָתַן se i třetí kmenové נ spodobuje s následujícím ת a נ; Qal toho slovesa zní:

P.S. 1. נָתַתִּי dal jsem, Impf. 1. אֶתֵּן dám, Inf abs. נָתוֹן dáti,

	נָתַתָּ (נָתַתָּה) dal jsi,		תִּתֵּן ty dáš,	Inf. cst. תֵּת	
	נָתַתְּ dala jsi,		תִּתְּנִי	Impt. תֵּן	dej,
3.	נָתַן dal,	3.	יִתֵּן dá,	תְּנִי	
	נָתְנָה dala.		תִּתֵּן	תְּנוּ	dejte,
Pl. 1.	נָתַנּוּ my dali,	1.	נִתֵּן dáme,	תֵּנָה	
2.	נְתַתֶּם vy jste dali,	2.	תִּתְּנוּ dáte,		
	נְתַתֶּן vy jste daly,		תִּתֵּנָה		
3.	נָתְנוּ oni dali,	3.	יִתְּנוּ dají		
	ony daly.		תִּתֵּנָה		

Pozn. Při druhé neb třetí kmenové hrdelnici mají Nif'al a Pi'ēl sloves פ"ן stejné tvary.

4. Vzor sloves נ״פ (prvé nûn).

		Q a l		Nif'al	Hif'îl přivedl	Hof'al byl přiveden
Perfektum	Sing. 1. sp.	נָפַלְתִּי	נָגַשְׁתִּי	נִגַּשְׁתִּי	הִגַּשְׁתִּי	הָגְּשְׁתִּי
	2. m.	pravidelně		נִגַּשְׁתָּ	הִגַּשְׁתָּ	הָגְּשְׁתָּ
	ž.			נִגַּשְׁתְּ	הִגַּשְׁתְּ	הָגְּשְׁתְּ
	3. m.			נִגַּשׁ	הִגִּישׁ	הָגְּשׁ
	3. ž.			נִגְּשָׁה	הִגִּישָׁה	הָגְּשָׁה
	Plur. 1. sp.			נִגַּשְׁנוּ	הִגַּשְׁנוּ	הָגְּשְׁנוּ
	2.			נִגַּשְׁתֶּם	הִגַּשְׁתֶּם	הָגְּשְׁתֶּם
	3. sp.			נִגְּשׁוּ תֵּן	הִגִּישׁוּ	הָגְּשׁוּ
Infinit.	absol.	נָפוֹל	נָגוֹשׁ	הִנָּגֵשׁ	הַגֵּשׁ	הָגְּשׁ
	constr.	נְפֹל	גְּשֶׁת	הִנָּגֵשׁ	הַגִּישׁ	הָגְּשׁ
Imperativ	Sing. 2. m.		גַּשׁ	הִנָּגֵשׁ	הַגֵּשׁ	
	2. ž.		גְּשִׁי	הִנָּגְּשִׁי	הַגִּישִׁי	
	Plur. 2. m.		גְּשׁוּ	הִנָּגְּשׁוּ	הַגִּישׁוּ	
	2. ž.		גַּשְׁנָה	הִנָּגַּשְׁנָה	הַגֵּשְׁנָה	
Imperfektum	Sing. 1. sp.	אֶפֹּל	אֶגַּשׁ	אֶנָּגֵשׁ	אַגִּישׁ	אָגְּשׁ
	2. m.	תִּפֹּל	תִּגַּשׁ	pravidelně	תַּגִּישׁ	תָּגְּשׁ
	ž.	תִּפְּלִי	תִּגְּשִׁי		תַּגִּישִׁי	תָּגְּשִׁי
	3. m.	יִפֹּל	יִגַּשׁ		יַגִּישׁ (a. יִגֵּשׁ)	יָגְּשׁ
	3. ž.	תִּפֹּל	תִּגַּשׁ		תַּגִּישׁ	תָּגְּשׁ
	Plur. 1. sp.	נִפֹּל	נִגַּשׁ		נַגִּישׁ	נָגְּשׁ
	2. m.	תִּפְּלוּ	תִּגְּשׁוּ		תַּגִּישׁוּ	תָּגְּשׁוּ
	2. ž.	תִּפֹּלְנָה	תִּגַּשְׁנָה		תַּגֵּשְׁנָה	תָּגְּשְׁנָה
	3. m.	יִפְּלוּ	יִגְּשׁוּ		יַגִּישׁוּ	יָגְּשׁוּ
	3. ž.	תִּפֹּלְנָה	תִּגַּשְׁנָה		תַּגֵּשְׁנָה	תָּגְּשְׁנָה
Participium		a. נֹפֵל	p. נָגוּשׁ	נִגָּשׁ	מַגִּישׁ	מָגָּשׁ

Cvičení 6. Čtení z knihy Ruth I. 11—22.

11 וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי הַעוֹד־לִי
12 בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים׃ שֹׁבְנָה בְנֹתַי לֵכְנָה כִּי
זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ כִּי אָמַרְתִּי יֶשׁ־לִי תִקְוָה גַּם הָיִיתִי
13 הַלַּיְלָה לְאִישׁ וְגַם יָלַדְתִּי בָנִים׃ הֲלָהֵן ו תִּשַּׂבֵּרְנָה עַד אֲשֶׁר
יִגְדָּלוּ הֲלָהֵן תֵּעָגֵנָה לְבִלְתִּי הֱיוֹת לְאִישׁ אַל בְּנֹתַי כִּי־מַר־
14 לִי מְאֹד מִכֶּם כִּי־יָצְאָה בִי יַד־יְהוָה׃ וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה
טו עוֹד וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה־בָּהּ׃ וַתֹּאמֶר
הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל־עַמָּהּ וְאֶל־אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרֵי
16 יְבִמְתֵּךְ׃ וַתֹּאמֶר רוּת אַל־תִּפְגְּעִי־בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ
כִּי אֶל־אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין עַמֵּךְ עַמִּי
17 וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי׃ בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה
18 יְהוָה לִי וְכֹה יֹסִיף כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ׃ וַתֵּרֶא
19 כִּי־מְתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ׃ וַתֵּלַכְנָה
שְׁתֵּיהֶם עַד־בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְבֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהָם
כ כָּל־הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי׃ וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן
— אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאנָ לִי מָרָא* כִּי־הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד׃
21 אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה תִקְרֶאנָה
22 לִי נָעֳמִי וַיהוָה עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע־לִי׃ וַתָּשָׁב נָעֳמִי וְרוּת
הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית
לֶחֶם בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים׃

§ 57. **Slovesa** פ"י (primae uau a jod).

Slovesa první hlásky jod lze roztříditi na tři skupiny:

I. Skupina sloves, jichž prvou hláskou kmenovou bylo původně uau. (Vzor: יָשַׁב seděl, bydlel). 1. Původní uau jest souhláskou v infin., imperat. a v imperf. Nif'al a Hithpa'ēl některých sloves: הִוּוֹשֵׁד býti obydleno, הִתְוַדָּה přiznal se (zde stojí ו na začátku slabik).

Původní ו splyne v Hof'al se sourodou samohláskou v Šûreq; v Nif'al a v Hif'îl stáhne se původní »a« s uau v Chōlem: הוֹרַד od ירד byl (s vrchu) sveden; נוֹשַׁב, הוֹרִיד.

3. Ve tvarech, v nichž jest kmenové jod opatřeno samohláskou, tam obstojí jod a časování jest pravidelné. Particip. יֹשֵׁב, Pi'ēl יְיַשֵּׁב, Hithpa'ēl הִתְיַשֵּׁב (viz ostatně 1).

4. Při infinit. constr., imperat. a imperf. Qal shledáváme dvojí tvoření:

a) prvá kmenová hláska י se odsouvá a v předponě imperfekta jest jaksi náhradou dlouhé Cerê; v infinitivu se přidává koncovka ת שֶׁבֶת seděti, שֵׁב seď, יֵשֵׁב bude seděti, וַיֵּשֶׁב; dle toho řídí se יָלַד porodil, הָלַךְ (ה se v impf. odvrhuje jako י) šel, יָרַד sestoupil, יָשַׁב, יָצָא vyšel, יָדַע věděl, יָחַד byl spojen, יָקַע vyvrknul.

b) U jiných sloves se י neodsouvá a druhá slabika imperat. a imperf. mívá Pathach, kdežto při slovesech pod *a*) bývá ve druhé slabice impf. z pravidla Cerê a jen při hrdelnicích Pathach: impert. יְרַשׁ měj si; imperf. יִירַשׁ. K těmto patří: יָרַשׁ dědil, měl, יָבֵשׁ vyschl (יִיבַשׁ), יָגַע namáhal se (יִיגַע), יָעַד určil, stanovil (יִיעַד), יָעַף byl zemdlený, יָעַץ radil, יָקַר byl těžek, (ale též רַשׁ, רֵשׁ v impt.).

Pozn. Infinit. constr. mívá i koncovku ה: הֵעָה, לֵדָה; v 1. os. sing. imperf. Nif'al jest v předponě vždy Chîreq.

5. Sloveso: הָלַךְ šel, má většinu tvarů svých od יָלַךְ.

		Imperf.				
אֵלֵךְ	půjdu,	נֵלֵךְ	půjdeme,	Inf. abs.	הָלוֹךְ	
תֵּלֵךְ / תֵּלְכִי	půjdeš,	תֵּלְכוּ / תֵּלַכְנָה	půjdete,	constr.	לֶכֶת	
				Imperat.	לֵךְ (לֶךְ־)	
יֵלֵךְ / תֵּלֵךְ	půjde,	יֵלְכוּ / תֵּלַכְנָה	půjdou.		לָכָה	jdi atd.
				Partic.	הוֹלֵךְ	jda.

Nif'al: נֶהֱלַךְ byl odveden. Pi'ēl: הִלֵּךְ vykračoval. Hif'îl: הוֹלִיךְ vedl. Hithpa'ēl: הִתְהַלֵּךְ kráčel.

II. Skupina sloves, jichž prvou kmenovou hláskou jest původní jod. U těch stává se י v imperf. Qal podkladem Chîrequ předpony, v Hif'îl podkladem samohlásky Cerê. יִיטַב bude dobrým, וַיִּיקַץ a vzbudil, הֵינִיקָה kojila.

Sem náleží vedle jiných: יָטַב byl dobrým, יָלַל naříkal, יָנַק ssál, יָצַר tvořil, יָקַץ vzbudil, יָשַׁר byl přímý.

Většinou mají v druhé slabice imperf. Qal samohlásku Pathach, která mívá i po ו consecutivum přízvuk. Ostatní tvary jejich jsou pravidelné.

III. Skupina sloves, při nichž se prvé kmenové jod, kdykoli má němé Šᵉvâ, spodobuje s následující hláskou jako נ v פ״ן. Sem náležejí hlavně slovesa s druhou kmenovou hláskou צ, která se znamenají פ״י״צ: יָצַע podložil, (impf. יִצַּע, Hif'îl הֵצִיעַ, Hof'al הָצַע); יָצַק lil; (inf. צֶקֶת, imperf. יִצֹק, Hof'al הוּצַק) יָצַת spálil.

Pozn. 1. Slovesa, jako: יָשַׁר, יָצַר, יָצַק, tvoří imperf. i dle III. i dle II. skupiny.

Pozn. 2. Některá slovesa objevují se v témž významu s první hláskou י aneb נ: נָצַב a יָצַב stál.

	Q a l rodil		Nif'al narodil se
Perf. Sing. 1. sp.	יָלַדְתִּי		נוֹלַדְתִּי
2. m.	יָלַדְתָּ		נוֹלַדְתָּ
2. ž.	יָלַדְתְּ		נוֹלַדְתְּ
3. m.	pravidelně		נוֹלַד
3. ž.			נוֹלְדָה
Plur. 1. sp.			נוֹלַדְנוּ
2.			נוֹלַדְתֶּם ־תֶּן
3. sp.			נוֹלְדוּ
Infinitiv absolut.	יָלוֹד		
constr.	לֶדֶת		הִוָּלֵד
Impert. Sing. 2. m.	יְבַשׁ	לֵד	הִוָּלֵד
2. ž.	יִבְשִׁי	לְדִי	הִוָּלְדִי
Plur. 2. m.	יִבְשׁוּ	לְדוּ	הִוָּלְדוּ
2. ž.	יִבַּשְׁנָה	לֵדְנָה	הִוָּלַדְנָה
Imperf. Sing. 1. sp.	אִיבַּשׁ	אִוָּלֵד	אִוָּלֵד
2. m.	תִּיבַּשׁ	תִּוָּלֵד	תִּוָּלֵד
ž.	תִּיבְּשִׁי	תִּוָּלְדִי	תִּוָּלְדִי
3. m.	יִיבַּשׁ	יִוָּלֵד	יִוָּלֵד
3. ž.	תִּיבַּשׁ	תִּוָּלֵד	תִּוָּלֵד
Plur. 1. sp.	נִיבַּשׁ	נִוָּלֵד	נִוָּלֵד
2. m.	תִּיבְּשׁוּ	תִּוָּלְדוּ	תִּוָּלְדוּ
2. ž.	תִּיבַּשְׁנָה	תִּוָּלַדְנָה	תִּוָּלַדְנָה
3. m.	יִיבְּשׁוּ	יִוָּלְדוּ	יִוָּלְדוּ
3. ž.	תִּיבַּשְׁנָה	תִּוָּלַדְנָה	תִּוָּלַדְנָה
Ap. a impf. sousl.	וַיִּבַּשׁ	וַיִּוָּלֵד	
Participium	יָלוֹד, יָלֵד		נוֹלָד

Hif'îl kojil	Q a l ssál	Hof'al byl narozen	Hif'îl zplodil
הֵינַקְתִּי	יָנַקְתִּי	הוּלַדְתִּי	הוֹלַדְתִּי
הֵינַקְתָּ	יָנַקְתָּ	הוּלַדְתָּ	הוֹלַדְתָּ
הֵינַקְתְּ	יָנַקְתְּ	הוּלַדְתְּ	הוֹלַדְתְּ
הֵינִיק	pravidelně	הוּלַד	הוֹלִיד
הֵינִיקָה		הוּלְדָה	הוֹלִידָה
הֵינַקְנוּ		הוּלַדְנוּ	הוֹלַדְנוּ
הֵינַקְתֶּם ־תֶּן		הוּלַדְתֶּם ־תֶּן	הוֹלַדְתֶּם
הֵינִיקוּ		הוּלְדוּ	הוֹלִידוּ
הֵינֵק	יָנוֹק		הוֹלֵד, הוֹלִיד
הֵינִיק	יְנֹק	הוּלַד	הוֹלִיד
הֵינֵק	יְנַק		הוֹלֵד
הֵינִיקִי	יְנִקִי		הוֹלִידִי
הֵינִיקוּ	יְנִקוּ		הוֹלִידוּ
הֵינֵקְנָה	יְנַקְנָה		הוֹלֵדְנָה
אֵינִיק	אִינַק	אוּלַד	אוֹלִיד
תֵּינִיק	תִּינַק	תּוּלַד	תּוֹלִיד
תֵּינִיקִי	תִּינְקִי	תּוּלְדִי	תּוֹלִידִי
יֵינִיק	יִינַק	יוּלַד	יוֹלִיד
תֵּינִיק	תִּינַק	תּוּלַד	תּוֹלִיד
נֵינִיק	נִינַק	נוּלַד	נוֹלִיד
תֵּינִיקוּ	תִּינְקוּ	תּוּלְדוּ	תּוֹלִידוּ
תֵּינֵקְנָה	תִּינַקְנָה	תּוּלַדְנָה	תּוֹלֵדְנָה
יֵינִיקוּ	יִינְקוּ	יוּלְדוּ	יוֹלִידוּ
תֵּינֵקְנָה	תִּינַקְנָה	תּוּלַדְנָה	תּוֹלֵדְנָה
וַתֵּינֵק, תֵּינֵק	וַתִּינַק, וַתִּינֶק		וַיּוֹלֶד יוֹלֵד
מֵינִיק	יָנוּק, יִנַּק	מוּלָד	מוֹלִיד

§ 58. **Slovesa ע"ע či druhé zdvojené** (mediae geminatae).

Vzor: (שָׁמַם) שַׁם byl pustý (spustošený). Příklady: רַם byl vysokým, גַּל válel, תַּם byl ukončen.

1. Slovesa druhé zdvojené jsou ona, při nichž jest stejná souhláska druhou i třetí kmenovou hláskou. Jsou-li hlásky ty jen slabě odděleny, snad jen Šᵉvà neb krátkou samohláskou, pak se stahují, a zdvojení naznačí se, pokud možno, silným Dāghēš; je-li však mezi nimi samohláska neměnitelná aneb je-li prostřední kmenová hláska již silným Dāghēš sesílena, (Pi'ēl, Pu'al, Hithpa'ēl) pak stažení provesti nelze. Na místě Pi'ēl, Pu'al a Hithpa'ēl nastupují tvary Pô'ēl, Pô'al a Hithpô'ēl a mají pravidelné časování.

2. Po stažení má jednoslabičný kmen slovesa onu samohlásku, která by v druhé slabice úplného slova se nalézala: סַב obklíčil za סָבַב, inf. סֹב za סְבֹב, Hif. הֵסֵב za הַסְבֵּב. U některých sloves bývá však v Perf. Qal též Chōlem: רֹמּוּ za רָמְמוּ byli vyvýšeni, od רָמַם.

3. Mezi sloveso a koncovku počínající souhláskou (ת neb נ) vkládá se pomocná samohláska: v perfektu וְ, v imperat. a v imperf. יְ_: 2. os. sing. סַבּוֹתָ, תְּסֻבֶּינָה; tato samohláska má přízvuk a způsobuje tím, že se předchozí samohláska krátí: תָּסֹבּוּ, 3. os. fem. תְּסֻבֶּינָה; הֵסַבְתָּ, הַסַּבּוֹתָ, שְׁמֶינָה.

4. Předpony imperf. Qal, Perf. Nif'al, Hif'îl a Hof'al jsou zde v otevřených slabikách a mají proto dlouhé samohlásky: imperf. Qal: יָסֹב za יִסְבֹּב; Hif. impf. יָפֵר zlomí, přetrhne impert. הָפֵר; Hof. הוּסַב za הָסְבַּב.

(Imperf. Qal má ještě jiný tvar novější: יִסֹּב. Zvláštním jest, že má Hif'îl ve kmeni Cerê.)

5. Zdvojení či stažení se opomíjí často ve 3. osobě sing. perfecti u přechodných sloves a v infint. const. po לְ.

Pozn. 1. Intrans. mívají v imperf. Qal ve kmeni Pathach: יִמַר jest hořký; יִצַר jest mu zle.

Pozn. 2. U některých sloves se ve tvarech Pô'ēl a Hithpô'ēl celý jednoslabičný kmen opakuje, tak že ty tvary zní pak Pilpēl, Hithpalpēl: גִּלְגֵּל válel, הִתְגַּלְגֵּל válel se, od slovesa גָּלַל.

§ 59. **Slovesa ע"ו střední ו** (mediae uau).

Vzor: inf. שׁוּב vrátiti se. Příklady: מוּת zemříti, נוּס utíkati, רוּם vysokým býti, בּוֹא přicházeti, נוּף stříkati, רוּץ běžeti, סוּר odstoupiti, עוּף létati, זוּב téci, קוּם vstávati.

1. V perfektu podobala by se tato slovesa slovesům druhé zdvojené hlásky (ע"ע): שָׁב, קָם, intr. מֵת, proto se uvádí obyčejně v infinitivu constr. I tato slovesa mají v předponách dlouhé samohlásky (Qâmec v impf. Qal, v perf. Nif'al a v impf. Hif'îl, Cerê v perfektu a partic. Hif'îl); podobně jako u ע"ע vkládají se při časování mezi kmen a mezi koncovku souhláskou začínající pomocné samohlásky v perf. Nif'al a Hif'îl וֹ, v imperf. Qal ֶי. Se kmenovým ו dějí se změny:

2. Střední ו jest odsuto v celém perfektu a partic. activ. Qal a v celém Hof'al;

mění se v י v celém Hif'îl, vyjma 2. os. plur. fem. imperativu a 2. a 3. osoby plur. fem. imperfekta, kde jest jednoduché (neúplné) Cerê;

ו jest podkladem Šûrequ v infinit. constr., v imperativu a v imperf. Qal, v 1. a 2. osobě sing. i plur. perfecti Nif'al;

		Q a l byl pustý	Nif'al byl spustošený	Pô'ēl byl strnulý
Perfektum	Sing. 1. sp.	שַׁמּוֹתִי	נְשַׁמּוֹתִי	שׁוֹמַמְתִּי
	2. m.	שַׁמּוֹתָ	נְשַׁמּוֹתָ	שׁוֹמַמְתָּ
	2. ž.	שַׁמּוֹת	נְשַׁמּוֹת	שׁוֹמַמְתְּ
	3. m.	שָׁם	נָשַׁם	שׁוֹמֵם
	3. ž.	שָׁמָה	נָשַׁמָּה	שׁוֹמֵמָה
	Plur. 1. sp.	שַׁמּוֹנוּ	נְשַׁמּוֹנוּ	שׁוֹמַמְנוּ
	2. m.	שַׁמּוֹתֶם	נְשַׁמּוֹתֶם	שׁוֹמַמְתֶּם
	ž.	שָׁמוּ־תֶן	נָשַׁמּוּ־תֶן	שׁוֹמְמוּ־תֶן
	3. sp.	שָׁמוּ	נָשַׁמּוּ	שׁוֹמְמוּ
Infinit. absol.		שָׁמוֹם	הִשּׁוֹם	שׁוֹמֵם
constr.		שֹׁם	הִשֹּׁם	
Imperativ	Sing. 2. m.	שֹׁם	הִשַּׁם	שׁוֹמֵם
	2. ž.	שִׁמִּי	הִשַּׁמִּי	שׁוֹמְמִי
	Plur. 2. m.	שִׁמּוּ	הִשַּׁמּוּ	שׁוֹמְמוּ
	2. ž.	שְׁמֹנָה	הִשַּׁמֹּנָה	שׁוֹמְמְנָה
Imperfektum	Sing. 1. sp.	אֶשֹּׁם aneb אֶשֹּׁם	אֶשַּׁם	אֲשׁוֹמֵם
	2. m.	תֶּשֹּׁם תִּשֹּׁם	תִּשַּׁם	תְּשׁוֹמֵם
	2. ž.	תֶּשְׁמִי תִּשְׁמִי	תִּשַּׁמִּי	תְּשׁוֹמְמִי
	3. m.	יֶשֹּׁם יִשֹּׁם	יִשַּׁם	יְשׁוֹמֵם
	3. ž.	תֶּשֹּׁם תִּשֹּׁם	תִּשַּׁם	תְּשׁוֹמֵם
	Plur. 1. sp.	נֶשֹּׁם נִשֹּׁם	נִשַּׁם	נְשׁוֹמֵם
	2. m.	תֶּשְׁמוּ תִּשְׁמוּ	תִּשַּׁמּוּ	תְּשׁוֹמְמוּ
	2. ž.	תִּשְׁמֹנָה תִּשְׁמֹנָה	תִּשַּׁמֹּנָה	תְּשׁוֹמְמְנָה
	3. m.	יֶשְׁמוּ יִשְׁמוּ	יִשַּׁמּוּ	יְשׁוֹמְמוּ
	3. ž.	תִּשְׁמֹנָה תִּשְׁמֹנָה	תִּשַּׁמֹּנָה	תְּשׁוֹמְמְנָה
Impf. sousl.		וַתֶּשֹּׁם וָאֶשֹּׁם		
Particip. act.		שׁוֹמֵם	נָשָׁם	מְשׁוֹמֵם
pass.		שָׁמוּם	(fem. נְשַׁמָּה)	

(střední zdvojené).

Hithpô'ēl zničil se	Hof'al byl celý udiven	Hif'îl ohlušil, strnulým učinil	Pô'al
הִשְׁתּוֹמַמְתִּי	הוּשַׁמּוֹתִי	הֲשִׁמּוֹתִי	שׁוֹמַמְתִּי
הִשְׁתּוֹמַמְתָּ	הוּשַׁמּוֹתָ	הֲשִׁמּוֹתָ	שׁוֹמַמְתָּ
הִשְׁתּוֹמַמְתְּ	הוּשַׁמּוֹת	הֲשִׁמּוֹת	שׁוֹמַמְתְּ
הִשְׁתּוֹמֵם	הוּשַׁם	הֵשִׁם	שׁוֹמֵם
הִשְׁתּוֹמָמָה	הוּשַׁמָּה	הֵשִׁמָּה	שׁוֹמָמָה
הִשְׁתּוֹמַמְנוּ	הוּשַׁמּוֹנוּ	הֲשִׁמּוֹנוּ	שׁוֹמַמְנוּ
הִשְׁתּוֹמַמְתֶּם	הוּשַׁמּוֹתֶם	הֲשִׁמּוֹתֶם	שׁוֹמַמְתֶּם
הִשְׁתּוֹמַמּוּ תֶּן	הוּשַׁמּוּ תֶּן	הֵשִׁמּוּ תֶּן	שׁוֹמָמוּ תֶּן
הִשְׁתּוֹמֵם	הוּשַׁם	הָשֵׁם הָשֵׁם	שׁוֹמֵם
הִשְׁתּוֹמֵם הִשְׁתּוֹמְמִי הִשְׁתּוֹמְמוּ הִשְׁתּוֹמְמְנָה		הָשֵׁם הָשִׁמִּי הָשִׁמּוּ הָשֵׁמְנָה	
אֶשְׁתּוֹמֵם תִּשְׁתּוֹמֵם תִּשְׁתּוֹמְמִי יִשְׁתּוֹמֵם תִּשְׁתּוֹמֵם נִשְׁתּוֹמֵם תִּשְׁתּוֹמְמוּ תִּשְׁתּוֹמֵמְנָה יִשְׁתּוֹמְמוּ תִּשְׁתּוֹמֵמְנָה	אוּשַׁם (אֻשַּׁם) תּוּשַׁם תּוּשַׁמִּי יוּשַׁם תּוּשַׁם נוּשַׁם תּוּשַׁמּוּ תּוּשַׁמְנָה יוּשַׁמּוּ תּוּשַׁמְנָה	אָשֵׁם (אַשֵּׁם) תָּשֵׁם תָּשִׁמִּי יָשֵׁם תָּשֵׁם נָשֵׁם תָּשִׁמּוּ תָּשֵׁמְנָה יָשִׁמּוּ תָּשֵׁמְנָה	אָשׁוֹמַם תְּשׁוֹמַם תְּשׁוֹמְמִי יְשׁוֹמַם תְּשׁוֹמַם נְשׁוֹמַם תְּשׁוֹמְמוּ תְּשׁוֹמַמְנָה יְשׁוֹמְמוּ תְּשׁוֹמַמְנָה
		וַיָּשֵׁם, וָאָשֵׁם	
מִשְׁתּוֹמֵם	מוּשָׁם (fem. מוּשַׁמָּה)	מֵשִׁם (fem. מְשִׁמָּה)	מְשׁוֹמָם

ו jest podkladem Chōlemu v 3. os. sing. i plur. perfecti, v infin., v imperat. a v imperf. Nif'al, v infin. abs. Qal, v celém Pôlēl, Pôlal a Hithpôlēl.

Pozn. Osobní koncovky ה_ָ, ו, י_ִ nemají při slovesech ע"ו jako při ע"ע nikdy přízvuku.

3. V perf. Qal jest samohláska »a«, která ve 3. osobách jest dlouhá; dlouhé Qâmec jest i v partic. act., partic. pass. má temnou samohlásku: קוֹם, שָׂם, שׁוּב.

Infinitiv a imperativ zní též קוֹם; imperfekt. יָקוּם, אָשׁוּב, apoc. יָקָם, s ו consecut. וַיָּקָם. Inf. abs. קוֹם.

V perf. Qal nepřechodných sloves převládá samohláska ē neb ō: מֵת umřel, fem. מֵתָה, 2. os. מַתָּה, 3. pl. מֵתוּ; partic. מֵת zemřelý, מֵתָה zemřelá; inf. מוּת; imperat. מֻת; impf. יָמוּת. בּוֹשׁ býti zahanben; 2. osoba fem. בֹּשְׁתְּ; partic. pl. בּוֹשִׁים impf. יֵבוֹשׁ: slovesa, která mají v inf. cons. Chōlem, mají je i v imperfektu.

4. V Nif'al jest samohláskou ô: יָשׁוֹב, která při postoupení přízvuku mění se v ū, jako v perf. v 1. a 2. osobách.

5. V Hif'îl jest samohláskou Chîreq magnum. יָקִים, apocop. יָקֶם, s uau cons. וַיָּקֶם, הָשִׁיב.

(Ve femininech plur. imperf. mění se Chîreq m. v Cerê, jako v Nif'al uau Chōlem v Chōlem neúplné.)

Pozn. Slovesa, v nichž střední ו má platnosť pravé souhlásky, časují se ohledně ו pravidelně: צָוָה, Pi'ēl צִוָּה poručil קִוָּה očekával, נָוַע vydechl, חָוַר zbělil, zbledl, עָוַל (Pi'ēl עִוֵּל) nespravedlivě jednal.

§ 60. **Slovesa ע"י střední jod** (mediae jod).

Vzor: בִּין (inf.) rozuměti. Příklady: שִׂישׂ radovati se, לוּן a לִין přenocovati, צִיץ kvésti, דִּין souditi, שׂוּם a שִׂים postaviti, רִיב hádati se.

1. Slovesa tato souhlasí v časování se slovesy ע״ן: בָּן Qal, נָבוֹן Nif., הֵבִין Hif., הוּבַן Hof., בּוֹנֵן Pôlēl, בּוֹנַן Pôlal, הִתְבּוֹנֵן Hithpôlēl.

2. Mají však pro perfectum Qal ještě jiný tvar: בִּין rozuměl, בִּינוֹתִי, בִּינוֹתָ, בִּינוֹת, בִּינָה, בִּינוֹנוּ, בִּינוֹתֶם, בִּינוֹתֶן, בִּינוּ. Inf. abs. בֹּן, imperat., בִּין, imperf. יָבִין.

§ 61. **Slovesa ל״א třetí alef** (tertiae alef).

Vzor: מָצָא nalezl. Příklady: מָלֵא byl plný, צָמֵא žíznil, יָרֵא bál se, טָמֵא byl nečistý, קָרָא volal, jmenoval, נָשָׂא zvedal.

1. Na konci slabiky přestává míti א platnosť souhlásky, slabika se tím otevře a samohláska její prodlouží. Slovesa nepřechodná zachovávají si v perfektu Qal Cerê. Inf. absol. a constr. Qal מָצוֹא, מְצֹא; part. act. מֹצֵא, pass. מָצוּא; Nif'al inf. הִמָּצֵא; Pi'ēl מִצֵּא; Hif. הִמְצִיא; Hithp. הִתְמַצֵּא; ostatně mají 3. os. perf., imperat., imperf. Qal, perf. Nif'al Pu'al a Hof'al před א samohlásku Qâmec; předpona Hof'al má Qibbûc: הֻמְצָא.

Před koncovkami souhláskovými (ת, נ) jest א v perf. Qal podkladem samohlásky Qâmec: מָצָאתָ, v perf. ostatních tvarů spočívá v Cerê, v imperat. a v impf. všech tvarů pak v Seghôl: תִּמְצֶאנָה. — Před koncovkami samohláskovými zůstává א souhláskou, nic se nemění: מָצְאָה. Někdy se א quiescens vůbec vysouvá: מָלֵתִי.

Pozn. 1. Před těžkými příponami zájmennými: ךָ, כֶם, כֶן má א jako hrdelnice Chātef-Pathach.

Pozn. 2. Šᵉvâ zvučné před א stojící se někdy vypouští a na jeho místo nastupuje samohláska, kterou má א: za יִרְאוּ se píše יָרְאוּ; אֲחַטֶּנָּה na místě úplného: אֲחַטְּאֶנָּה já za ni trpěl.

Pozn. 3. Inf. constr. Qal mívá koncové ת: מְלֹאת; partic. fem. ֶ—ֶת se stahuje: מֹצֵאת, která nalézá.

		Qal		Nif'al	Polēl obracel	Polal byl obrácen
Perfektum	Sing. 1. sp.	מַתִּי	שַׁבְתִּי	נְשׁוּבוֹתִי	שׁוֹבַבְתִּי	שׁוֹבַבְתִּי
	2. m.	מַתָּה	שַׁבְתָּ	נְשׁוּבוֹתָ	שׁוֹבַבְתָּ	שׁוֹבַבְתָּ
	2. ž.	מַתְּ	שַׁבְתְּ	נְשׁוּבוֹת	שׁוֹבַבְתְּ	שׁוֹבַבְתְּ
	3. m.	מֵת	שָׁב	נָשׁוֹב	שׁוֹבֵב	שׁוֹבַב
	3. ž.	מֵתָה	שָׁבָה	נָשׁוֹבָה	שׁוֹבֵבָה	שׁוֹבְבָה
	Plur. 1. sp.	מַתְנוּ	שַׁבְנוּ	נְשׁוּבוֹנוּ	שׁוֹבַבְנוּ	שׁוֹבַבְנוּ
		מַתֶּם	שַׁבְתֶּם	נְשׁוּבוֹתֶם	שׁוֹבַבְתֶּם	שׁוֹבַבְתֶּם
	3. sp.	מֵתוּ	שָׁבוּ	נָשׁוֹבוּ	שׁוֹבֵבוּ	שׁוֹבְבוּ
Infin. absol.		מוֹת	שׁוֹב	הִשּׁוֹב		
constr.		מוּת	שׁוּב	הִשּׁוֹב	שׁוֹבֵב	שׁוֹבַב
Imperativ	Sing. 2. m.	(שְׁבִ)	שׁוּב	הִשּׁוֹב	שׁוֹבֵב	
	ž.		שׁוּבִי	הִשּׁוֹבִי	שׁוֹבְבִי	
	Plur. 2. m.		שׁוּבוּ	הִשּׁוֹבוּ	שׁוֹבְבוּ	
	ž.		שֹׁבְנָה	הִשֹּׁבְנָה	שׁוֹבֵבְנָה	
Imperfektum	Sing. 1. sp.		אָשׁוּב	אֵשּׁוֹב	אֲשׁוֹבֵב	אֲשׁוֹבַב
	m.		תָּשׁוּב	תִּשּׁוֹב	תְּשׁוֹבֵב	תְּשׁוֹבַב
	ž.		תָּשׁוּבִי	תִּשּׁוֹבִי	תְּשׁוֹבְבִי	תְּשׁוֹבַבִי
	3. m.		יָשׁוּב	יִשּׁוֹב	יְשׁוֹבֵב	יְשׁוֹבַב
	3. ž.		תָּשׁוּב	תִּשּׁוֹב	תְּשׁוֹבֵב	תְּשׁוֹבַב
	Plur. 1. sp.		נָשׁוּב	נִשּׁוֹב	נְשׁוֹבֵב	נְשׁוֹבַב
	2. m.		תָּשׁוּבוּ	תִּשּׁוֹבוּ	תְּשׁוֹבְבוּ	תְּשׁוֹבַבוּ
	ž.		תָּשׁוּבְנָה	תִּשֹּׁבְנָה	תְּשׁוֹבֵבְנָה	תְּשׁוֹבַבְנָה
	3. m.		יָשׁוּבוּ	יִשּׁוֹבוּ	יְשׁוֹבְבוּ	יְשׁוֹבַבוּ
	3. ž.		תָּשׁוּבְנָה	תִּשֹּׁבְנָה	תְּשׁוֹבֵבְנָה	תְּשׁוֹבַבְנָה
Apokopát a impf. sousl.		יָשָׁב,	וַיָּשָׁב			
		תָּשָׁב,	וַתָּאָשׁוּב			
Participium		a. שָׁב p. שׁוּב		נָשׁוֹב	מְשׁוֹבֵב	מְשׁוֹבָב

Nif'al byl rozumný	Qal		Hof'al byl vrácen	Hif'il vracel, vedl nazpět
נְבוּנוֹתִי	בִּינוֹתִי	בַּנְתִּי	הוּשַׁבְתִּי	הֲשִׁיבוֹתִי
נְבוּנוֹתָ	בִּינוֹתָ	בַּנְתָּ	הוּשַׁבְתָּ	הֲשִׁיבוֹתָ
נְבוּנוֹת	בִּינוֹת	בַּנְתְּ	הוּשַׁבְתְּ	הֲשִׁיבוֹת
נָבוֹן	בִּין	בָּן	הוּשַׁב	הֵשִׁיב
נָבוֹנָה	בִּינָה	בָּנָה	הוּשְׁבָה	הֵשִׁיבָה
נְבוּנוֹנוּ	בִּינוֹנוּ	בַּנּוּ	הוּשַׁבְנוּ	הֲשִׁיבוֹנוּ
נְבוּנוֹתֶם	בִּינוֹתֶם	בַּנְתֶּם	הוּשַׁבְתֶּם	הֲשִׁיבוֹתֶם
נָבוֹנוּ	בִּינוּ	בָּנוּ	הוּשְׁבוּ	הֵשִׁיבוּ־תֶן
הִבּוֹן	בֹּן			הָשֵׁב, הָשֵׁיב
הִבּוֹן	בִּין		הוּשַׁב	הָשִׁיב
הִבּוֹן	בִּין			הָשֵׁב
הִבּוֹנִי	בִּינִי			הָשִׁיבִי
הִבּוֹנוּ	בִּינוּ			הָשִׁיבוּ
הִבָּנָה	—			הָשְׁבָנָה
אֶבּוֹן	אָבִין		אוּשַׁב	אָשִׁיב
אֶשּׁוֹב jako	תָּבִין		תּוּשַׁב	תָּשִׁיב
	תָּבִינִי		תּוּשְׁבִי	תָּשִׁיבִי
	יָבִין		יוּשַׁב	יָשִׁיב
	תָּבִין		תּוּשַׁב	תָּשִׁיב
	נָבִין		נוּשַׁב	נָשִׁיב
	תָּבִינוּ		תּוּשְׁבוּ	תָּשִׁיבוּ
	תְּבִינֶינָה		תּוּשַׁבְנָה	תָּשְׁבְנָה
	יָבִינוּ		יוּשְׁבוּ	יָשִׁיבוּ
	תְּבִינֶינָה		תּוּשַׁבְנָה	תָּשְׁבְנָה
	יָבֶן			יָשֵׁב, תָּשֵׁב
	וַיָּבֶן			וַיָּשֶׁב, וְאָשִׁיב
נָבוֹן	בּוֹן, בָּן		מוּשָׁב	מֵשִׁיב

§ 62. **Slovesa ל"ה třetí hê** (tertiae uau neb jod).

1. Slovesa třetí uau stala se v hebrejštině slovesy třetí jod (až na tvar 1. os. sing. perf. שָׁלַוְתִּי odpočinul jsem), ve třetí osobě perf. ani jod se neudrželo a slabé ה zastupuje třetí hlásku či jest podkladem druhé samohlásky.

Vzor: מָנָה počítal. Příklady: עָשָׂה činil, שָׁתָה pil, רָאָה viděl, שָׁעָה dýchal, שָׁבָה zajal, שָׁחָה shýbal se, עָלָה vystupoval, שָׁקָה (v Hif. napájel), רָפָה klesal.

2. Koncové ה trvá:

a) Ve všech perfektech při Qâmec.

b) Ve všech imperfektech a particip. act. při Seghôl: אֶמְנֶה spočítám, גֶּלֶה, יִגְלֶה odkryje se. (Part. pass. גָּלוּי objevený.)

c) V infinitivu abs. při Chōlem: גָּלֹה, גַּלֹּה; ve tvarech Hif'îl a Hof'al při Cerê: הַגְלֵה vyprázdniti zem, odvesti lid, הָגְלֵה býti odveden. Inf. constr. končí na femin. וֹת: גְּלוֹת, הַגְלוֹת, מְנוֹת.

d) V imperativech při Cerê: גְּלֵה, גַּלֵּה, הַמְנֵה.

3. ה se prostě vysouvá:

a) Před koncovkami samohláskovými (וֹ, ◌ִי) jako גָּלוּ, גְּלִי, תִּגְלִי, partic. גֹּלֶה, fem. גֹּלָה, pl. גֹּלִים. Koncovka 3. os. sing. fem. perfecti ◌ָה přidává se ku kmeni zakončenému hláskou ת (גלת): גָּלְתָה, נִגְלְתָה, מָנְתָה.

b) Před příponami zájmennými: רָאָם viděl je, גָּלַנִי.

c) V imperfektech apok., při čemž se i předchozí Seghôl odvrhuje, a nastávají tyto změny:

α) V Qal přibírá prvá kmenová hláska pomocné Seghôl (hrdelná Pathach): z יִגְלֶה impf. apok. יִגֶל, na místě יִגְלֵ; יַעַל imperf. apokop. od עָלָה ať vystupuje.

β) V Pi'ēl a v Hithpa'ēl po odsutí ה nemůže se Dāghēš druhé kmenové hlásky udržeti: יְגַל, יִתְגַּל, יְמַן.

γ) V Hifîl přibírá prvá kmenová hláska pomocné Seghôl a tu se též samohláska předp. mění v Seghôl יִגֶל z יַגֶל z יַגְלֶה.

δ) Pomocná hláska se v Qal a v Hifîl nepřibírá, je-li druhou kmenovou hláskou ב, ד, ט, כ, פ, ק, ת: שָׁבָה zajal, impf. יִשְׁבֶּה, apokop. יִשְׁבְּ.

4. Před koncovkami souhláskovými (ת, נ) objeví se י na místě ה, a sice:

a) V perfektu Qal spočívá י v Chîrequ: גָּלִינוּ, גָּלִיתָ.

b) V perfektech ostatních trvá י při Cerê: הָגְלִיתָ (vedle toho bývá i zde Chîreq, zvláště v Hif. a v Hithp.), הִתְמַנִּית.

c) Před koncovkou נָה v imperativu a v imperfektu jest י při Seghôl: תִּגְלֶינָה, הִתְמַנֶּינָה.

Pozn. 1. Imperativ apocopatus odvrhuje podobně jako imperf. apok. ה a Cerê, ale vyskytuje se jen někdy v Pi'ēl, Hifîl a Hithpa'ēl צַוֵּה a צַו nařiď! הַרְפֵּה a הֶרֶף pusť!

Pozn. 2. רָאָה viděl, má impf. יִרְאֶה, apoc. יֵרֶא s ו consec. וַיַּרְא, ale יָרֵא bojí se, od slovesa יָרֵא.

Pozn. 3. Ve tvaru Hithpa'lēl zní sloveso שָׁחָה kloniti;

הִשְׁתַּחֲוִיתִי	klonil jsem se, kořil se;	Infin.	הִשְׁתַּחֲוֹת
הִשְׁתַּחֲוִיתָ	2. os. masc.	Imperat.	הִשְׁתַּחֲוֵה
הִשְׁתַּחֲוִית	2. os. femin.	Imperf.	אֶשְׁתַּחֲוֶה
הִשְׁתַּחֲוָה		Apocop.	וַיִּשְׁתַּחוּ
		Partic.	מִשְׁתַּחֲוֶה

§ 63. Přehled podobných zvláštností sloves nepravidelných; slabá slovesa s příponami.

1. Jako slovesa I. nûn (פ"נ) ztrácí prvou kmenovou hlásku, tak slovesa I. uau neb jod (פ"וי) ztrácí někdy ו a י; sloveso I. nûn pozná se zhusta dle silného Dāghēš v druhé kme-

	Q a l nalezl	Nif'al nalézal se	Pi'ēl dostával se k tomu
Perf. Sing. 1. sp.	מָצָאתִי	נִמְצֵאתִי	מִצֵּאתִי
2. m.	מָצָאתָ	נִמְצֵאתָ	מִצֵּאתָ
ž.	מָצָאת	נִמְצֵאת	מִצֵּאת
3. m.	מָצָא	נִמְצָא	מִצֵּא
ž.	מָצְאָה	נִמְצָאָה	מִצְּאָה
Plur. 1. sp.	מָצָאנוּ	נִמְצֵאנוּ	מִצֵּאנוּ
2.	מְצָאתֶם	נִמְצֵאתֶם	מִצֵּאתֶם
3. sp.	מָצְאוּ־תֶן	נִמְצְאוּ־תֶן	מִצְּאוּ־תֶן
Infinitiv absol.	מָצוֹא	נִמְצֹא, הִמָּצֹא	מַצֹּא
constr.	מְצֹא	הִמָּצֵא	מַצֵּא
Impt. Sng. 2. m.	מְצָא	הִמָּצֵא	מַצֵּא
ž.	מִצְאִי	הִמָּצְאִי	מַצְּאִי
Plur. 2. m.	מְצְאוּ	הִמָּצְאוּ	מַצְּאוּ
ž.	מְצֶאנָה	הִמָּצֶאנָה	מַצֶּאנָה
Impf. Sng. 1. sp.	אֶמְצָא	אֵמָּצֵא	אֲמַצֵּא
2. m.	תִּמְצָא	תִּמָּצֵא	תְּמַצֵּא
ž.	תִּמְצְאִי	תִּמָּצְאִי	תְּמַצְּאִי
3. m.	יִמְצָא	יִמָּצֵא	יְמַצֵּא
ž.	תִּמְצָא	תִּמָּצֵא	תְּמַצֵּא
Plur. 1. sp.	נִמְצָא	נִמָּצֵא	נְמַצֵּא
2. m.	תִּמְצְאוּ	תִּמָּצְאוּ	תְּמַצְּאוּ
ž.	תִּמְצֶאנָה	תִּמָּצֶאנָה	תְּמַצֶּאנָה
3. m.	יִמְצְאוּ	יִמָּצְאוּ	יְמַצְּאוּ
ž.	תִּמְצֶאנָה	תִּמָּצֶאנָה	תְּמַצֶּאנָה
Apokopát a imperf. sousl.	וָאֶמְצָא וַתִּמְצָא		
Participium	מָצוֹא, מֹצֵא	נִמְצָא	מְמַצֵּא

(třetí ʾalef).

Hithpaʿēl	Hofʿal byl přinesen	Hifʿìl odevzdal	Puʿal
הִתְמַצֵּאתִי	הָמְצֵאתִי	הִמְצֵאתִי	מְמֻצֵּאתִי
הִתְמַצֵּאתָ	הָמְצֵאתָ	הִמְצֵאתָ	מְמֻצֵּאתָ
הִתְמַצֵּאת	הָמְצֵאת	הִמְצֵאת	מְמֻצֵּאת
הִתְמַצֵּא	הָמְצָא	הִמְצִיא	מְמֻצָּא
הִתְמַצְּאָה	הָמְצְאָה	הִמְצִיאָה	מְמֻצְּאָה
הִתְמַצֵּאנוּ	הָמְצֵאנוּ	הִמְצֵאנוּ	מְמֻצֵּאנוּ
הִתְמַצֵּאתֶם	הָמְצֵאתֶם	הִמְצֵאתֶם	מְמֻצֵּאתֶם
הִתְמַצְּאוּ־תֶן	הָמְצְאוּ־תֶן	הִמְצִיאוּ־תֶן	מְמֻצְּאוּ־תֶן
		הַמְצֵא	
הִתְמַצֵּא	הָמְצָא	הַמְצִיא	מְמֻצָּא
הִתְמַצֵּא		הַמְצֵא	
הִתְמַצְּאִי		הַמְצִיאִי	
הִתְמַצְּאוּ		הַמְצִיאוּ	
הִתְמַצְּאָנָה		הַמְצֵאנָה	
אֶתְמַצֵּא	אָמְצָא (אֻמְצָא)	אַמְצִיא	אָמְצָא
תִּתְמַצֵּא	תָּמְצָא	תַּמְצִיא	תְּמֻצָּא
תִּתְמַצְּאִי	תָּמְצְאִי	תַּמְצִיאִי	תְּמֻצְּאִי
יִתְמַצֵּא	יָמְצָא	יַמְצִיא	יְמֻצָּא
תִּתְמַצֵּא	תָּמְצָא	תַּמְצִיא	תְּמֻצָּא
נִתְמַצֵּא	נָמְצָא	נַמְצִיא	נְמֻצָּא
תִּתְמַצְּאוּ	תָּמְצְאוּ	תַּמְצִיאוּ	תְּמֻצְּאוּ
תִּתְמַצֵּאנָה	תָּמְצֵאנָה	תַּמְצֵאנָה	תְּמֻצֵּאנָה
יִתְמַצְּאוּ	יָמְצְאוּ	יַמְצִיאוּ	יְמֻצְּאוּ
תִּתְמַצֵּאנָה	תָּמְצֵאנָה	תַּמְצֵאנָה	תְּמֻצֵּאנָה
		יַמְצֵא	
		וַיִּמְצֵא, וְאַמְצִיא	
מִתְמַצֵּא	מָמְצָא	מַמְצִיא	מְמֻצָּא

nové hlásce, sloveso I. uau. neb jod dle dlouhé samohlásky při předponě (Cerê v Qal, וֹ (וֵ neb וֽ) v Nif'al, v Hif'îl a Hof'al).

Slovesa ע״ע poznají se někdy silným Dāghēš v druhé (spolu i poslední) kmenové hlásce a pomocnými vloženými samohláskami וֵ a יִ, které mají v perf., imperat. a imperf. Slovesa ע״ע podobají se zvláště v imperf. consecutiv. Qal, Hif'îl a Hof'al tvarům sloves ע״ן. V Hof'al obyčejném i ku slovesům פ״ן se blíží.

Slovesa ע״ן mají většinou delší samohlásky; v perf., Nif., Hif. a v imperf. Qal mají vložené samohlásky וֵ a יִ.

Slovesa ל״ה poznávají se: dle י po druhé kmenové hlásce, dle ת ve 3. osobě fem. sing. perf. a někdy dle toho, že schází třetí kmenová hláska. Někdy některý tvar slovesa ל״א jest utvořen zcela dle sloves ל״ה a naopak.

2. Příklady slabých sloves Qal s příponami. Sloveso ע״ו: שׂוּם (שִׂים) položiti.

Perf.: שַׂמְתִּיךָ, שַׂמְתַּנִי, שַׂמְתִּנִי, שָׂמַנִי, שַׂמַתְנִי, שַׂמְנוּךָ, שַׂמְתּוּנִי, שָׂמוּנִי.

Infinitiv: שִׂמְכִי, שׂוּמִי (שָׂמוֹ).

Imperat.: שִׂימֵנִי, שִׂימִינִי, שִׂימוּנִי.

Imperf.: אֲשִׂימְךָ, תְּשִׂימֵנִי, תְּשִׂימִינִי, יְשִׂימֵנִי, תְּשִׂימֵנִי, נְשִׂימְךָ, תְּשִׂימוּנִי, יְשִׂימוּנִי.

Sloveso: ע״ע: סַב obklíčil, רַב byl mnohý.

Perf.: סַבְּתִיךָ, סַבְּתַנִי, סַבְּתִינִי, סַבַּנִי, סַבַּתְנִי, סַבְּנוּךָ, סַבְּתּוּנִי, סַבּוּנִי.

Infinitiv: רָבָּם mnohosť jich.

Imperat.: רַבֵּנִי, רַבִּינִי, רַבּוּנִי.

Imperf.: אֲסֻבְּךָ, תְּסֻבֵּנִי, תְּסֻבִּינִי, יְסֻבֵּנִי, תְּסֻבֵּנִי, נְסֻבְּךָ, תְּסֻבּוּנִי, יְסֻבּוּנִי.

Sloveso ל"ה: גָּלָה odkryl.

Perf.: גָּלִיתִי, גָּלִיתָנִי, גָּלִיתִינִי, (גָּלָנִי) גָּלַנִי, גָּלַתְנִי, גָּלִינוּךָ, גָּלִיתוּנִי, גָּלוּנִי.

Infinitiv: גְּלוֹתִי. Imperat.: גְּלֵנִי, גְּלִינִי, גְּלוּנִי.

Imperf.: תִּגְלוּנִי, נִגְלֶךָ, תִּגְלֵנִי, תִּגְלִינִי, יִגְלֵהוּ, תִּגְלֶנִי, אֶגְלֶךָ, וַיְגַלֵּם (Hif.); s uau sousledným יְגָלוּנִי.

§ 64. **Slovesa o dvou a třech slabých hláskách.**

Vedle uvedených již sloves, jako אבה, נתן uvádíme zvláště:

בוא vejíti, vcházeti (ל"א a ע"ו).

Perf. Qal: בָּאתִי, בָּאתָ, בָּאת, בָּא, בָּאָה, pl.: בָּאנוּ, בָּאתֶם, בָּאתֶן, בָּאוּ.

Inf. c.: בּוֹא, בֹּאָה se suffix. בֹּאֲךָ.

Imperat.: בּוֹא, בֹּא, בֹּאִי, בֹּאוּ, בּוֹאֲנָה.

Imperf.: יָבוֹא, consec. וַיָּבֹא.

Partic.: בָּא, בָּאִים, constr. בָּאֵי, fem. בָּאָה, בָּאוֹת.

Perf. Hif'îl: (přinésti), הֵבִיא, הֲבִיאוֹתָ a הֲבֵאתָ, הֵבִיא, הֵבִיאָה, pl. הֲבִיאוֹתֶם a הֲבֵאתֶם, הֵבִיאוּ, הֵבִיאוּ.

Infinitiv: הָבִיא. Imperativ: הָבִיא, הָבֵא, הָבִיאִי, הָבִיאוּ.

Imperf.: אָבִיא, pl. תְּבִיאֶינָה, נָבִיא.

Partic.: מֵבִיא, מְבִיאִים.

Perf. Hof'al: הוּבָאתִי, 2. pers. fem. הֻבָאת.

Imperf.: אוּבָא. Partic.: מוּבָא.

Sloveso ה"ל הָיָה byl. (I. gutt. a ל"ה.)

Perf. Qal: הָיִיתִי, הָיִיתָ, הָיִית, הָיָה, הָיְתָה; pl. הָיִינוּ, הֱיִיתֶם, הֱיִיתֶן, הָיוּ. Inf. abs.: הָיוֹ, הָיוֹת; constr. הֱיוֹת.

Imperat.: הֱיֵנָה, הֱיֵה, הֱיִי, הֱיוּ.

Imperf.: אֶהְיֶה, תִּהְיֶה, תִּהְיִי, יִהְיֶה; pl. נִהְיֶה, תִּהְיוּ, תִּהְיֶינָה. יִהְיוּ; apokop. אֱהִי, תְּהִי, יְהִי (v přestávce יֶהִי).

9. Vzor sloves ל״ה

		Q a l počítal	Nif'al počítal se	Pi'ēl přiděloval
Perfektum	Sing. 1. sp.	מָנִיתִי	נִמְנֵיתִי	מִנֵּיתִי
	2. m.	מָנִיתָ	נִמְנֵיתָ	מִנֵּיתָ (מִנִּיתָ)
	2. ž.	מָנִית	נִמְנֵית	מִנֵּית
	3. m.	מָנָה	נִמְנָה	מִנָּה
	3. ž.	מָנְתָה	נִמְנְתָה	מִנְּתָה
	Plur. 1. sp.	מָנִינוּ	נִמְנֵינוּ	מִנֵּינוּ
	2.	מְנִיתֶם	נִמְנֵיתֶם	מִנֵּיתֶם
	3. sp.	מָנוּ ־תֶן	נִמְנוּ ־תֶן	מִנּוּ ־תֶן
Infin. absol.		מָנֹה	נִמְנֹה, הִמָּנֹה	מַנֹּה
constr.		מְנוֹת	הִמָּנוֹת	מַנּוֹת
Imperativ	Sing. 2. m.	מְנֵה	(הִמָּן) הִמָּנֵה	(מַן) מַנֵּה
	ž.	מְנִי	הִמָּנִי	מַנִּי
	Plur. 2. m.	מְנוּ	הִמָּנוּ	מַנּוּ
	ž.	מְנֶינָה	הִמָּנֶינָה	מַנֶּינָה
Imperfektum	Sing. 1. sp.	אֶמְנֶה	אֶמָּנֶה	אֲמַנֶּה
	2. m.	תִּמְנֶה	תִּמָּנֶה	תְּמַנֶּה
	ž.	תִּמְנִי	תִּמָּנִי	תְּמַנִּי
	3. m.	יִמְנֶה	יִמָּנֶה	יְמַנֶּה
	ž.	תִּמְנֶה	תִּמָּנֶה	תְּמַנֶּה
	Plur. 1. sp.	נִמְנֶה	נִמָּנֶה	נְמַנֶּה
	2. m.	תִּמְנוּ	תִּמָּנוּ	תְּמַנּוּ
	ž.	תִּמְנֶינָה	תִּמָּנֶינָה	תְּמַנֶּינָה
	3. m.	יִמְנוּ	יִמָּנוּ	יְמַנּוּ
	ž.	תִּמְנֶינָה	תִּמָּנֶינָה	תְּמַנֶּינָה
Apokopát		יִמְן, אֶמְן	יִמָּן, אֶמָּן	יְמַן, אֲמַן
Participium		מָנוּי, מֹנֶה	נִמְנֶה	מְמַנֶּה

(třetí hê).

Pu'al byl určen	Hif'îl přičetl	Hof'al	Hithpa'ēl
מֻנֵּיתִי	הֵמְנֵיתִי	הָמְנֵיתִי	הִתְמַנֵּיתִי
מֻנֵּיתָ	הֵמְנֵיתָ (ـִיתָ)	הָמְנֵיתָ	הִתְמַנֵּיתָ
מֻנֵּית	הֵמְנֵית	הָמְנֵית	הִתְמַנֵּית
מֻנָּה	הֵמְנָה	הָמְנָה	הִתְמַנָּה
מֻנְּתָה	הֵמְנְתָה	הָמְנְתָה	הִתְמַנְּתָה
מֻנִּינוּ	הֵמְנֵינוּ	הָמְנֵינוּ	הִתְמַנֵּינוּ
מֻנֵּיתֶם	הֵמְנֵיתֶם	הָמְנֵיתֶם	הִתְמַנֵּיתֶם
מֻנּוּ־תֶן	הֵמְנוּ־תֶן	הָמְנוּ־תֶן	הִתְמַנּוּ־תֶן
מֻנֵּה	הֵמְנֵה	הָמְנֵה	הִתְמַנֵּה
מֻנּוֹת	הֵמְנוֹת	הָמְנוֹת	הִתְמַנּוֹת
—	(הֵמֵן) הַמְנֵה	—	(הִתְמֵן) הִתְמַנֵּה
—	הַמְנִי	—	הִתְמַנִּי
—	הַמְנוּ	—	הִתְמַנּוּ
—	הַמְנֵינָה	—	הִתְמַנֵּינָה
אֻמְנָה	אַמְנָה	אָמְנָה	אֶתְמַנֶּה
תֻּמְנָה	תַּמְנָה	תָּמְנָה	תִּתְמַנֶּה
תֻּמְנִי	תַּמְנִי	תָּמְנִי	תִּתְמַנִּי
יֻמְנָה	יַמְנֶה	יָמְנֶה	יִתְמַנֶּה
תֻּמְנָה	תַּמְנֶה	תָּמְנֶה	תִּתְמַנֶּה
נֻמְנָה	נַמְנֶה	נָמְנֶה	נִתְמַנֶּה
תֻּמְנוּ	תַּמְנוּ	תָּמְנוּ	תִּתְמַנּוּ
תֻּמְנֶינָה	תַּמְנֶינָה	תָּמְנֶינָה	תִּתְמַנֶּינָה
יֻמְנוּ	יַמְנוּ	יָמְנוּ	יִתְמַנּוּ
תֻּמְנֶינָה	תַּמְנֶינָה	תָּמְנֶינָה	תִּתְמַנֶּינָה
	יֻמֵּן ,אֻמֵּן		יִתְמַן ,אֶתְמַן
מֻמְנָה	מַמְנֶה	מָמְנֶה	מִתְמַנֶּה

Partic.: הֹוֶה, הֹוָיָה.

Perf. Nif'al: נִהְיֵיתִי, נִהְיֵיתָ, נִהְיֵית, נִהְיָה, נִהְיְתָה.

Sloveso חָיָה žil (též חַי).

Perf. Qal jako předešlé i inf. absol. a imperf.

Inf. constr.: חַיּוֹת.

Imperat.: חֲיֵה; s ו copulat.: וֶחְיֵה; pl. וִחְיוּ.

Partic.: חַי, חַיִּים; fem. חַיָּה.

Perf. Hif'îl: הֶחֱיֵיתִי, הֶחֱיִיתָ, הֶחֱיָה, הֶחֱיְתָם.

Infinitiv: הַחֲיוֹת. Imperat.: הַחֲיֵה, הַחֲיוּ.

Sloveso נָטָה roztáhl. (פ"ן a ל"ה).

Perf. Qal jako מָנָה.

Inf. constr.: נְטוֹת. Imperat.: נְטֵה.

Imperf.: יִטֶּה; apoc. יֵט, וַיֵּט, וַיֵּט־

Partic. act.: נֹטֶה; pass. נָטוּי, נְטוּיָה.

Perf. Nif'al: נִטָּה, נִטּוּ. Imperf.: אֶנָּטֶה.

Perf. Hif'îl: הִטֵּיתִי, הִטָּה, הִטִּיתֶם, הִטּוּ.

Infinitiv: הַטּוֹת.

Imperat.: הַטֵּה; apoc.: הַט, הַטִּי, הַטּוּ.

Imperf.: אַטֶּה; apoc.: אַט.

Sloveso נָכָה tloukl, udeřil (פ"ן a ל"ה).

Perf. Hif'îl: הִכֵּיתִי a הִכֵּתִי, הִכִּיתָ, הִכָּה.

Inf. abs.: הַכֵּה; constr.: הַכּוֹת.

Imperat.: הַכֵּה, הַךְ, הַכּוּ.

Imperf.: יַכֶּה; apoc.: יַךְ, וַיַּךְ.

Partic.: מַכֶּה; fem. מַכָּה.

Perf. Hof'al: הֻכֵּה a הוּכָּה.

Imperf.: יֻכֶּה. Partic.: מֻכֶּה.

נָסָה Pi'ēl (zkoušel): נִסִּיתִי, מְנַסֶּה, נַס.

נָקָה Pi'ēl (za nevinna prohlásil): נִקֵּיתִי. Nif. נָקָה.

נָשָׁה (zanedbati, zapomenouti) Hif'îl: יַשֶּׁה.

נבא (פ״ן, ל״א, Nif. a Hithp. prorokovati).

Nif. נִבֵּאתָ, לְהִנָּבֵא, Hith. יִתְנַבֵּא.

נָשָׂא (nesl, zdvihl), inf. שְׂאֵת, שׂוֹא a נְשׂא, s částicí לְ zní inf. לָשֵׂאת. Imperat.: שָׂא, שְׂאִי. Imperf.: אֶשָּׂא. Nif'al: נִשָּׂא.

יָרָה (Hif.: vedl, učil); Hif.: הוֹרֵיתִי, impf.: אוֹרֶה.

יָרֵא bál se, inf. יְרֹא a יִרְאָה imperf. יִירָא, Nif. נוֹרָא.

יָצָא vyšel, má inf. constr. צֵאת, imperat. צֵא.

נָדַד (יִדֹּד, יִדַּד) pohyboval se; נָבַב hloubil (dutým činil); נָסַס hubeněl (jiný význam: zářil).

יָלַל (Hif. הֵילִיל, אֲיֵלִיל) bědoval.

אָתָה (וַיֵּתֵא na místě וַיֵּאתֶה, apoc. וַיַּאת, Hif. הֵתָיוּ na m. הֵאתָיוּ) přišel; אָלָה (וַיֹּאֶל impf. יַאֲלֶה) zapřisáhl.

יָנָה (אֵנֶה neb אִינֶה, Nif. נוֹנֵיתִי) utiskoval; יָדָה sráže (Pi. וַיַּדּוּ na m. וַיְיַדּוּ, Hif. הוֹדָה vyznával, velebil).

§ 65. Slovesa kusá.

בּוֹשׁ býti zahanben (zachová si v perf. Qal Chōlem) partic. Q'al בּוֹשִׁים, imperat. בֹּשִׁי, impf. יֵבוֹשׁ, Hif'îl: הֵבִישׁ zahanbiti i הוֹבִישׁ.

טוֹב býti dobrým, užívá se v perf. Qal; imperf. Qal a Hif'îl od יטב: אִיטַב, הֵיטִיב.

יָגֹר bál se, imperat. גּוּר a imperf. יָגוּרוּ (od גּוּר).

יָסַף přidal, má v Qal jen perf. a particip.; pro imperf. a pro inf. užívá se Hif'îlu: הוֹסִיף.

יָקַץ má v Qal jen imperf. יִיקַץ; za perf. הֵקִיץ vzbudil (Hif. od קוּץ).

שָׁתָה pil; Hif'îl: הִשְׁקָה — a u více jiných sloves doplňují se tvary kusé jednoho kmene tvary jiného, příbuzného kmene, jak ve slovníku udáno.

יֵשׁ־, יֵשׁ (stávající, jsoucí) jest původem podst. jméno, jehož se užívá co slovesného jména s významem: jest, bylo, bude atd. s příponami:

יֶשְׁךָ	jsi,	יֵשׁ לִי	jest mně t. j. mám.
יֶשְׁנוּ	jest,	יֵשׁ אֲשֶׁר	jsou, kteří (někteří).
יֶשְׁכֶם	jste,	הֲיֵשׁ	zda jest?

Protiva toho jest אֵין není, nebylo.

אֵינֶנִּי	nejsem,	אֵינְכֶם	nejste,
אֵינְךָ / אֵינֵךְ	nejsi,	אֵינָם / אֵינֵימוֹ	nejsou,
אֵינֶנּוּ / אֵינֶנָּה	není,	אֵין לִי	nemám (není mně),
		אֵין לָהֶם לָסוּר	nesměli ustoupiti.

Cvičení 7. Čtení z knihy Ruth II. 1—11.

א וּלְנָעֳמִי מֹוֹדָע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ
2 וּשְׁמוֹ בֹּעַז׃ וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נָעֳמִי אֵלְכָה־נָּא
הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְּטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו
3 וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בִתִּי׃ וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי
הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת
4 אֱלִימֶלֶךְ׃ וְהִנֵּה־בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקֹּצְרִים יְהוָה
עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב ה
6 עַל־הַקֹּצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃ וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב עַל־
הַקֹּצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִוא הַשָּׁבָה עִם־נָעֳמִי מִשְּׂדֵי

מוֹאָב׃ וַתֹּאמֶר אֲלַקֳטָה־נָּא וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים 7
וַתָּבוֹא וַתַּעֲמוֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת
מְעָט׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל־תֵּלְכִי 8
לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא־תַעֲבוֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם־
נַעֲרֹתָי׃ עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא 9
צִוִּיתִי אֶת־הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים
וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים׃ וַתִּפֹּל עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ י
אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי
נָכְרִיָּה׃ וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֹּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית 11
אֶת־חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְאֶרֶץ
מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַתְּ תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם׃

Částice.

§ 66. **Druhy částic.**

K částicím čítají se předložky, spojky, příslovce a mezislovce (citoslovce). Většinou dá se dokázati původ jich ze jmen aneb ze sloves (prvotních, neodvozených částic, jako אָז tehdy, לֹא nikoli atd., jest velmi skrovný počet); tak na př.: לְפָנַי před, jest složeno z לְ a פְּנֵי st. constr. (obličej, tváře), מַדּוּעַ proč? od יָדַע poznal. Mnoho částic povstalo složením dvou slov. Částice buď se spojují s následujícím slovem jako předpony, aneb stojí o sobě (jsou oddělené).

§ 67. **Předložky.**

1. Slovce, která se jako předložky (praefixae praep.) s příslušným jménem úzce pojí, jsou: בְּ, v, ve, při, s, se, לְ, k, ku,

כְּ, dle, jako, na spůsob a מִ s následujícím silným Dāghēš za spodobené ן (před hrdel. מִ) ze, od.

2. Šᵉvâ předložek: בְּ, לְ, כְּ jest jen náhradou zašlé samohlásky,

a) proto nastoupí před jiným Šᵉvâ ve slově zase samohláska (před Šᵉvâ jednoduchým Chîreq, před Chātefem samohláska příslušná): לִפְרִי ovoci, כִּדְבַר dle slova, לִיהוּדָה, לֵאמֹר (za לֵאְמֹר). (Viz § 18).

b) Před členem הַ postaveny vytlačují ty předložky člen a berou si jeho samohlásku. (§ 22).

c) Před přízvukem aneb před jednoslabičným jménem mívají samohlásku Qâmec: לָתֵת dáti (aby dal), לָלֶדֶת poroditi (ku porodu), לָזֶה, לָהֶם, לָנֶצַח na věčnost.

d) S tázacím slůvkem מָה znamenají se: בַּמֶּה (v pause בַּמָּה) čím? בַּמָּה kolik? לָמָּה proč? (před א, ה a ע ale לָמָּה).

3. K předložkám o sobě stojícím čítají se slova znamenající místo, prostor a čas. Slova ta jsou jména ve stavu vázaném, jako by řídila genitiv.

אֵצֶל vedle, בְּעַד (בַּעַד) za, kolem, זוּלָתִי (זוּלָתְי) kromě, יַעַן pro, מוּל (מוּל) před, naproti, מִן, ze, od, נֶגֶד před, עִם s, se, לִפְנֵי před, כְּפִי, לְפִי po, dle, בִּגְלַל pro, לְמַעַן za, pro (účel) (בְּאֵין, בְּאֶפֶס bez, בְּעוֹד zatím); některé z nich pojí se s příponami zájmennými v podobě vázaného stavu množného čísla:

אַחַר za, po (i אַחֲרֵי), אַחֲרַי, אַחֲרָיו.

אֶל- (אֵלֵי) ku, za, po אֵלַי, אֵלֶיךָ, אֲלֵיהֶם.

בֵּין mezi (při jednotném čísle: בֵּינִי, בֵּינְךָ), בֵּינֵינוּ, בֵּינֵיכֶם, בֵּינֵיהֶם vedle בֵּינוֹתֵיכֶם a בֵּינוֹתָם.

סָבִיב kolkolem, סְבִיבֶיךָ (i סְבִיבוֹתַי).

עַד až ku (עֲדֵי) עָדַי, עָדֵיהֶם.

עַל־ na, přes, po, עָלַי, עֲלֵיהֶם.

תַּחַת pod, תַּחְתַּי, תַּחְתֵּיהֶם (i תַּחְתָּם).

4. Krátké předložky některé se před příponami zájmennými sesilují buď vloženou slabikou מִן jako כְּ, aneb zdvojením, jako מִמֶּן, מִן, aneb dlouhou samohláskou, jako בְּ a לְ (בָּ, לָ).

כָּמוֹנִי	jako já,	כָּמוֹנוּ	אֹתִי — s.
כָּמוֹךְ / כָּמוֹךְ	jako ty,	כְּמוֹכֶם (כָּכֶם)	אִתִּי se mnou,
			אִתָּנוּ s námi,
כָּמוֹהוּ	jako on,	כְּמוֹהֶם (כָּהֶם)	אִתָּם s nimi.
כָּמוֹהָ	jako ona,	כָּהֵנָּה	

(אִתִּי mne, אִתָּם je, אִתְּכֶם vás.)

מִמֶּנִּי ode mne,		לִי mně,	בִּי ve mně,
מִמְּךָ / v p. מִמֶּךָּ	od tebe,	לְךָ tobě, (v p. לָךְ) / לָךְ tobě f.	בְּךָ / בָּךְ v tobě,
מִמֶּנּוּ	od něho, / od nás,	לוֹ jemu,	בּוֹ v něm,
		לָהּ jí,	בָּהּ v ní,
מִכֶּם od vás,		לָנוּ nám,	בָּכֶם ve vás,
מֵהֶם od nich atd.		לָכֶם vám.	בָּהֶם, בָּם v nich atd.

§ 68. **Spojky.**

1. Spojky jsou buď pevně se slovem, jež spojují, srostlé aneb o sobě stojící. K prvějším náleží: כְּ, וְ a שֶׁ s následujícím silným Dāghēš. וְ spojovací mění se před hláskami, které mají jednoduché Šᵉvâ a před retnicemi v וּ: וּמֶלֶךְ a král. S následujícím יְ pojí se v וִי (Chîreq magnum) וְיִהְיֶה a bude.

Před přízvučnou slabikou mívá Qâmec; podobně spojuje-li dvě slova jednoho druhu (zlato a stříbro, síla a moc). וְ znamená a, ale, nebo, pak, pročež, tak atd.

שֶׁ neb שַׁ, שָׁ (שְׁ) pochází z אֲשֶׁר, že, takže.

2. O sobě stojí: אוֹ buď nebo, גַּם, אַף též, i, כִּי poněvadž, když, אִם -li, jestli, לוּ kdyby, לוּלֵא kdyby ne, leč by, אַךְ, רַק toliko, לָכֵן, עַל־כֵּן tak, proto, tím, לְמַעַן aby, אֲשֶׁר že, protože, když, אַל, פֶּן aby ne (s impf.), בְּטֶרֶם než, před a jiná jména podstatná, jichž se co spojek užívá.

§ 69. Příslovce.

Příslovce nejistého původu jsou: לֹא ne, שָׁם tam, פֹּה zde; ostatní jsou vzata buď z podstatných neb z přídavných jmen neb ze zájmen a číslovek.

1. Podstatná jména s předložkami: בִּמְאֹד (v síle) silně, velmi, mnoho, לְבַד zvlášť, o sobě, לְבַדִּי (já sám), כְּאֶחָד dohromady, spolu, בְּחָכְמָה moudře; i prostý akkus. stačí: מְאֹד velmi, אֶפֶס více ne, הַיּוֹם dnes; aneb obdrží podstatná jména význam příslovcí koncovkou ָם neb ם: אָמְנָם (אֻמְנָם) zajisté, חִנָּם zadarmo, רֵיקָם marně, פִּתְאֹם okamžitě, שִׁלְשׁוֹם předvčírem.

Přídavná jména (většinou ve tvaru fem.), zájmena a číslovky: רִאשׁוֹנָה nejprve, dříve, כֵּן tak (rovný, přímý), רַבָּה mnoho, נִפְלָאוֹת divně, podivně, זֶה zde, הֵנָּה sem, tu, אַחַת jednou, שְׁתַּיִם dvakrát, opět, (שֵׁנִית po druhé), מֵאָה stokrát.

3. Infin. absolutní (prosté), většinou ze tvaru Hif'îl vzaté, zastupují též příslovce: הַרְבֵּה mnoho, הֵיטֵב dobře.

4. Záporná příslovce jsou: לֹא, אַל (jen s imperfekt. neb s apokopátem), בַּל ne, nikoli.

5. הֲ otázkové (zda, či) mívá Chātef-Pathach; před hláskou mající Šᵉvâ a před hrdelnými má Pathach; před hrdelnicí s Qâmec má Seghôl.

הַאַתָּה zdaž ty? הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִיא (zřídka jen po otázkovém ה jest silné Dāghēš) zda sukně syna tvého tato? הֲאָנֹכִי zda já?

6. Příslovce obyčejná jsou:

אֵי, אַיֵּה	kde?	יַחַד, יַחְדָּו	zároveň,
פֹּה, הֲלֹם	zde,	לְבַד	zvláště,
שָׁם	tam,	מֵאַיִן	odkud?
חוּץ, מִחוּץ	venku,	אָנָּה	kam?
מִבַּיִת	vnitř,	הֵנָּה וָהֵנָּה	sem a tam,
בַּלָּט	pokradmo,	מָתַי	kdy?
מַעְלָה	nahoře,	תָּמִיד	vždy,
מַטָּה	dole, ve spodu,	יוֹמָם	dnem, za dne,
פָּנִים	napřed,	לַיְלָה	v noci,
אָחוֹר	v zadu,	עַתָּה	nyní,
הֲלֹא	zda ne?	אַחַת	jednou,
כֵּן, כֹּה	tak,	שְׁנִית	opět,
אָכֵן, אָמְנָם	zajisté,	כַּמָּה	kolikrát?
לֹא, בְּלִי, בִּלְתִּי	ne, nikoli,	מְעַט	málo,
אַיִן, אֵין	ne, nic,	יוֹתֵר	více,
אוּלַי	snad,	רַב, הַרְבֵּה	mnoho,
אַל	ne, ať ne,	בִּמְאֹד, מְאֹד	tuze, nejvíce,
פֶּן	aby snad ne,	אֵיךְ, אֵיכָה	jak?
וְאֵת הַפַּעַם	tentokrát,	כָּכָה	tak,

אָז	tehdy,	טוֹב, הֵיטֵב	dobře,
הַיּוֹם	dnes,	רַע	špatně,
מָחָר	zítra,	מַהֵר	brzo, rychle,
אֶתְמוֹל	včera,	פִּתְאֹם	hned!
שִׁלְשׁוֹם	předvčírem,	רֵיקָם, שָׁוְא	marně,
לְפָנִים	kdys,	חִנָּם	zadarmo,
כְּבָר	již,	לְאַט	pomalu,
טֶרֶם	než,	מְעַט מְעַט	zvolna,
אַחַר	potom,	יְהוּדִית	židovsky.

לָמָּה, מַדּוּעַ proč?

§ 70. **Citoslovce.**

Nejobyčejnější jsou: אוֹי, הוֹי ach! běda, אֲהָהּ ach! הֲבָה hle! ejhle! חָלִילָה absit! בִּי hleď! prosím! נָא prosím! toto jest příklonné a bývá po imperativu, po imperfektu a po částicích: בֹּא־נָא přijdiž, יֹאמַר־נָא ať řekne! אַל־נָא ať ne! מִי יִתֵּן, לוּ kéž by! הִנֵּה hle! רְאֵה hleď! לְכָה, לְכוּ nuže! הָבָה (הַבוּ pl. dej, dejte, imperat. od יָהַב) nuže! הַס (הַסּוּ) mlč, mlčte! pst, ticho!

Cvičení 8. Čtení z knihy Ruth II. 12—23.

12 יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֶךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי
13 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו׃ וַתֹּאמֶר אֶמְצָא־חֵן
בְּעֵינֶיךְ אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב שִׁפְחָתֶךָ וְאָנֹכִי
14 לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל

גֵּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ וַתֵּשֶׁב
טו מִצַּד הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתָר׃ וַתָּקָם
לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט
16 וְלֹא תַכְלִימוּהָ׃ וְגַם שֹׁל־תָּשֹׁלּוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים וַעֲזַבְתֶּם
17 וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעֲרוּ־בָהּ׃ וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה עַד־הָעָרֶב וַתַּחְבֹּט
18 אֵת אֲשֶׁר־לִקֵּטָה וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים׃ וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר
וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־לִקֵּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־לָהּ אֵת אֲשֶׁר־
19 הוֹתִרָה מִשָּׂבְעָהּ׃ וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ אֵיפֹה לִקַּטְתְּ הַיּוֹם
וְאָנָה עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֵּד לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז׃
כ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ
אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמֵּתִים וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ
21 מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא׃ וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גַּם ׀ כִּי־אָמַר אֵלַי עִם־
הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין עַד אִם־כִּלּוּ אֵת כָּל־הַקָּצִיר אֲשֶׁר־
22 לִי׃ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־
23 נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר׃ וַתִּדְבַּק בְּנַעֲרוֹת בֹּעַז
לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֶת־
חֲמוֹתָהּ׃

Část III.

Skladba.

§ 71. Všeobecné poznámky.

V jazyku hebrejském řadí se slova a jednoduché věty k sobě prostě a nenuceně, a právě tím jeví se nám řeč býti velmi vážnou; myšlénky a pojmy následují po sobě tak jak přirozeně v mysli mluvícího vystoupily, každé slovo a každý pojem má takové místo ve větě, jakého váha jeho právě vyžaduje. Tím se vysvětluje, proč se předchozí věci tak často opakují, proč se rody a čísla, časy a osoby více dle smyslu volí a kladou nežli dle slovního, zevnějšího vztahu; tvary, jež by měly stejně po sobě následovati, pojednou se zamění s jinými, jakmile jest věta novou myšlénkou přetržena aneb zvláštním důrazem povýšena. Spojení jednotlivých vět jest tak slabé, že si je čtenář sám soudností svojí nalezti musí; spojky mají velmi neurčitý význam a ukazují jen, jaký by mezi větami vztah býti mohl. Při stručnosti výrazu má však řeč hebrejská veliký obsah, proto hodila se velmi dobře ku filosofickým výkladům; jazyk má velikou zásobu slov, jimiž vyjadřuje pojmy a poměry náboženské (zvl. pojem světla, tmy, zákona, hříchu, spravedlnosti, důvěry, odpuštění, zachovávání zákona přerozmanitými jmény může býti v hebr. výjádřen) a tím hodil se výborně ku spisům obsahu náboženského a mravoučného; obrazná rčení, hyperboly odpovídající živé obrazotvornosti východní, přispůsobovaly jazyk hebrejský ku básním a ku vzletným spisům prorockým, ano i velmi jednoduchá řeč dějepisných knih jest zhusta obrazy básnickými a tropy ozdobena.

Asyndetické, (bezvazné, vazby prosté) přiřaďování slov převládá; souvětí dlouhých hebrejština vůbec nemá a tak se ro-

zeznávají všeobecně jen věty jmenné a věty slovesné, dle toho, začínají-li jménem neb osobním tvarem slovesa.

V následujícím se krátce vyloží, v čem se shoda jednotlivých částí věty z pravidla objevuje a vyžaduje.

§ 72. Slovosled ve větě.

Slova následují po sobě dle přirozeného či logického pořádku, jak v mysli mluvícího neb píšícího pojata byla; slova, která mají právě větší váhu a důležitosť, stávají na předním místě.

1. Má-li předmět nějaký v myšlénkách býti dříve pojat, nežli bližší určení jeho, stává podstatné jméno předmětu před jménem přídavným: עִיר גְּדוֹלָה veliké město (t. j. město — nějaké veliké).

Tak následuje přídavné jméno i po slovech, která úzce spojena stavem vázaným tvoří jediný pojem: חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים milosti Davidovy stálé; zájmena ukazovací (אֵלֶּה זֹאת זֶה), číslovky řadové a אֶחָד, אַחַת zaujímají ve větě totéž místo, jako jména přídavná: הָאִישׁ הַזֶּה tento muž, בֵּן שֵׁנִי druhý syn, דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה tato slova Filištínova.

2. Je-li přídavné jméno, (zájmeno ukazovací, číslovka řad.) přísudkem, stává z pravidla před svým příslušným podstatným jménem, poněvadž se považuje za důležitější tohoto: טוֹבָה הַחָכְמָה moudrosť jest dobrá, רַב שְׁלוֹם בָּנֶיךָ pokoj synů tvých (jest) mnohý (veliký); nalézáme ale též opak: יְמֵי עָנִי רָעִים dny ubohého (jsou) zlé.

3. Obyčejná věta, v níž se nebéře na žádné slovo zvláštního ohledu, začíná podmětem, pak následuje přísudek, a je-li přísudkem přechodné sloveso, má za sebou předmět a pak se kladou bližší určení smyslu; částice se zájmennými příponami stávají hned za slovesem:

יְהוָה עָשָׂה לָנוּ אֶת־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת Jahveh učinil nám toto veliké zlo (neštěstí).

Sloveso mající sousledné ו předchází vždy; záporná slůvka (אַל לֹא) stojí před slovesem:

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי a požehnal Hospodin dni sedmému; לֹא־תִשְׂנָא אֶת־אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ nebudeš nenáviděti bratra svého v srdci svém!

4. Tento přirozený slovosled se pozmění, má-li jisté slovo po logickém vztahu zaujímati přední místo:

אֶת־הַמֶּלֶךְ רָאוּ עֵינָי krále viděly oči mé (byl to král, ne obyčejný člověk, sám král, jehož jsem viděl); לֹא יְהוָה פָּעַל כָּל־זֹאת toho všeho Jahveh neučinil! (ne Jahveh, ale naše ruce to učinily).

Pozn. Sloveso bývá vůbec dosti zhusta před podmětem věty, zvláště ve větách, které začínají spojkou neb příslovkou.

§ 73. **Opakování slov.**

Má-li se dáti slovu nějakému plný důraz, klade se dle předešlého § na přední místo ve větě; ještě většího důrazu dodá se však slovu opakováním, které se v hebrejštině často naskytá.

1. Podmět nabývá většího důrazu, když se buď jednoduše opakuje, aneb když hned následuje zájmeno ukazovací (הֵן, הֵם, הִיא, הוּא), aneb když se vytkne obojím způsobem zároveň; podmět ve slovese již obsažený (zájmeno) vyráží se osobním zájmenem samostatným, které stojí vedle slovesa:

בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר požehnání Jahveh, to obohacuje!
הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד oni zahynou, ty ale budeš státi!

Sloveso mající důraz buď se též jednoduše opakuje aneb se sesiluje svým prostým infinitivem aneb jiným tvarem odvozeným, který stojí buď před slovesem aneb za ním:

עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר dokud nepřejde lid tvůj, Jahveh, dokud nepřejde.

הֲמָלוֹךְ־תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ zdaž kralováním kralovati budeš nad námi?

שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי poslouchejte (dobře, trpělivě) slovo mé.

3. Jménu, které jest v akkusativu, dá se důraz, když se postaví na začátek věty s částicí אֵת aneb i bez ní, a když se nad to ještě svou zájmennou příponou při slovese neb při nové částici את opakuje:

אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ תַקְדִּישׁוּ Jahveh (Boha) zástupů — Jeho světte!

אַדְמַתְכֶם זָרִים אֹכְלִים אֹתָהּ země vaše — cizinci ji tráví (cizinci tráví vaši zemi).

Podobně i při pádu předložkovém (לְ) לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה knězi, jemu (samému) bude.

4. V těchto případech stává hlavní slovo na začátku věty — někdy i zcela prostě — a pravý vztah toho slova ukazuje se teprvé na jeho zájmenné příponě, která následuje:

חֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ oči moudrého ve hlavě jeho (jsou) t. j. moudrý, pokud se ho týče, oči téhož jsou ve hlavě jeho.

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם a vládl nad syny Israelskými Rᵉchabᵉʿām.

Pozn. Zájmenná přípona vynikne tím, že se její příslušné, samostatné zájmeno osobní nadbytečně přidá: בָּרְכֵנִי גַם־אָנִי požehnej mně (i mně) חָזוֹן נִרְאָה אֵלַי אֲנִי דָנִיֵּאל vidění zjevené mně, (já) Danielovi.

5. Prosté opakování slov se spojkou ו aneb i bez ní sesiluje význam jich v rozličném ohledu, naznačujeť:

a) hojnosť neb veliké množství (jmenovitě při množném čísle):

עֵמֶק הַשִּׂדִּים בְּאֵרוֹת בְּאֵרוֹת חֵמָר údolí Siddīm plno studní dehtových;

b) následuje-li po slově, které je ve vázaném stavu jednotného čísla, plurál téhož slova, opisuje se tím nejvyšší stupeň vlastnosti slovem označované:

מֶלֶךְ מְלָכִים král králů t. j. nejmocnější král;

לְדוֹר דּוֹרִים k pokolení pokolení (k nejdalšímu pokolení)

קֹדֶשׁ קָדָשִׁים Nejsvětější (při svatostánku a při chrámu);

c) slovo po sobě v jednotném čísle opakované, značí všeobecnosť a může se vyjádřiti slůvkem: každý, vše atd.: יוֹם יוֹם den co den, každý den, všechny dny אִישׁ אִישׁ každý člověk;

d) opakováním jména neb číslovky vyjadřuje se roztřídění celku:

וַיִּתֵּן בְּיַד עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ a dal do rukou služebníků svých stádo, stádo, jemu samému t. j. jednotlivé stádo o sobě, dal po stádu každému ze služebníků;

אֶלֶף לַמַּטֶּה אֶלֶף לַמַּטֶּה po tisíci mužů na pokolení;

e) i různosť a protiva se někdy opakováním může vytknouti (zde většinou spojovací וְ) אֵיפָה וָאֵיפָה aneb אֶבֶן וָאֶבֶן rozličné váhy aneb rozličné míry (Efa, větší a menší).

6. Opakováním přídavného jména se nejsnadněji vyjádří vyšší neb nejvyšší stupeň (komparativ a superlativ). רַע רַע velmi špatný.

7. Opakování příslovek vyznačuje nepřetržité trvání neb pokračování: מְעַט מְעַט pomalu, pomalu (zvolna); ale i větší sílu: מְאֹד מְאֹד velmi velice, אָמֵן אָמֵן (zajisté, v pravdě) staň se, budiž tak!

8. Jména opakují se i při zvolání, při důtklivém vybízení, při podivení a při slavnějším prohlášení, což se stává i v jiných jazycích. Řečnický dojem získává se též hromaděním slov podobného významu neb znění: Navštivení Hospodinovo bude:

בְּרַעַם וּבְרַעַשׁ וְקוֹל גָּדוֹל סוּפָה וּסְעָרָה hřměním a zemětřesením a silným hlasem a vichrem a bouří;

לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת oheň a plamen.

Pozn. 1. Z téže příčiny nalézáme někdy výrazy téhož slova v mužském i ženském rodě po sobě: אֱמוּנָה אֹמֶן (neobmezená) věrnosť.

Pozn. 2. Velikosť neb moc jména některého bývá vytčena i tím, že se to jméno spojí se slovem יְהוָה neb אֱלֹהִים neb אֵל, na př.: Nimrod byl גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי יְהוָה velikým lovcem před Hospodinem הַרְרֵי־אֵל vysoké hory (hory Boží; zde může býti ale spolu míněno, že jsou to hory, neb cedry atd. Bohem stvořené, jemu náležející).

§ 74. **Vzájemná shoda jmen podstatných s přídavnými jmény, se zájmeny a se slovesy.**

1. Jednotlivá slova věty, jako podmět s přísudkem, zájmeno s příslušným podstatným jménem mívají týž rod a číslo; obojetné jméno může se ale v téže větě pojiti se jménem přídavným mužského rodu a s jiným přídavným jménem ženského rodu: רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק duch veliký (fem.) a mocný (m.); duály mají při sobě přídavná jména a slovesa v čísle množném; duály, kterých se často užívá, stávají i tam, kde jest větší počet míněn než dvé: אַרְבַּע רַגְלַיִם čtyry nohy (duál), כָּל־הַבִּרְכַּיִם každé koleno (veškera kolena).

Mnohé odchylky od této zevnější shody slov vysvětlí se tím, že i zde vládne více myšlénka než zevnější tvar slov a že se dle smyslu klade plurál i tam, kde by zevnější shoda vyžadovala singuláru; podobně zaměňují se nezřídka i rody.

2. Hromadná jména, značící množství osob neb věcí, mívají při sobě množné číslo přídavných jmen, sloves a zájmen; náleží-li k hromadnému jménu dvě slovesa, stává se, že jedno předchází v singuláru a druhé následuje (za jménem) v plurálu: צֹאן אֲבֵדוֹת stádo ztracené; וַתִּשָּׂא כָּל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם a celé shromáždění křičelo a zdvihlo hlas svůj (pl.). Přes to nalézá se při hromadných jménech též singulár aneb obojí číslo vedle sebe: וַיָּמָת עַם־רַב a zemřel mnohý lid — zemřelo mnoho lidí.

3. Slovo, které označuje jen jednotlivce druhu, může býti bráno za celý druh; pak má při sobě buď po smyslu plurál, aneb po tvaru singulár: נָסוּ רָשָׁע utíká bezbožný (utíkají t. j. bezbožní); tak děje se zhusta při אִישׁ (muž, člověk) a při כָּל־, když značí veškerenstvo a zahrnují všechna individua; podobně i při: אָדָם, אֱנוֹשׁ muž, אִשָּׁה žena, אַחֵר jiný (ostatní), שָׁכֵן obyvatel, נַעַר mladík, jinoch, נָקִי nevinný, עֶבֶד služebník, ctitel, רֹמֵס utiskovatel, סוּס kůň, רֶמֶשׂ zeměplaz atd.

4. Při odtažitých (abstraktních) jménech stává femininum; podobně i při mnohých hromadných jménech, třeba by tato byla rodu mužského: וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל a byli Israelité; podstatné jméno třeba v plurálu, zastupuje-li hromadné jméno jednotného čísla, mívá při sobě femininum (sing.):

לֹא־תִזָּכֵר בְּנֵי עַמּוֹן nemá býti vzpomínán (žádný) syn ʿAmmonův (synové ʿAmmonovi vůbec). Přísudek se zde vztahuje ku každému jednotlivci hromadného celku, jehož jméno jest v plurálu, a proto může býti přísudek v singuláru.

5. Pluralis excellentiae neb majestaticus, kterým se má vytknouti veliká moc neb důstojnosť nějaké osoby, mívá při sobě singulár přídavných jmen, sloves a zájmen; אֱלֹהִים חַי Hospodin živý (živý Bůh), קְדֹשִׁים Nejsvětější (Svatý), אֲדֹנִים neb בְּעָלִים Pán; nacházíme však též: אֱלֹהִים חַיִּים neb אֱלֹהִים קְדֹשִׁים.

Podobné plurály jsou: שַׁדַּי všemohoucí (čítá se ku starým plurálům; mohl by to býti ale i singulár s relativní koncovkou); עֹשִׂים Tvůrce (v plur. jen při příponách); עֶלְיוֹנִין Nejvyšší od sing.: עֶלְיוֹן; תְּרָפִים bůžkové, skřítkové, (třeba jen o jediném obrazu).

Pozn. 1. Je-li přídavné jméno přísudkem, může zůstati v masc., třeba by podmět byl rodu ženského, poněvadž tu se přídavné jméno (neb i particip.) může považovati za slovo středního rodu (neutrum) יָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ spravedliví (jsou) soudové tvoji (spravedlivá věc).

Pozn. 2. Jména zemí: Egypt, Kanaan, Syrie, i měst: Beth-šemeš Beth-lechem mohou znamenati všechny obyvately a mají pak při sobě po významu plurál (nevylučuje se ale sing. a fem.).

Pozn. 3. Hebrejské sloveso stává zhusta neosobně a tu ovšem jest v 3. osobě masc. sing. i při fem. a při plurálech: תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה zákon jeden (fem.) tu bude (masc.) חָזַק הַמִּלְחָמָה silná (m.) byla ta válka.

Pozn. 4. Abstraktních jmen užívá se nezřídka ve smyslu konkretních podstatných jmen, při čemž značí osoby vlastnostmi abstraktního jména obdařené: zajetí גָּלוּת znamená zajatce, počestnosť počestné lidi, podobně dům rodinu značí, chudoba chudý lid, shromáždění celý lid, ničemnosť bůžky (idola) atd. a zde nalézáme shodu buď dle smyslu aneb dle zevnějšího tvaru jména, buď plur. neb sing.

Pozn. 5. Je-li podmětem skupina ve stavu vázaném spojená, děje se shoda dle jména významem hlavnějšího neb čelnějšího, aneb dle bližšího, aneb dle kteréhokoliv jména.

Pozn. 6. Podmětem věty jest více jmen; tu dlužno rozeznávati: *a*) jsou-li jména ta stejného rodu, pak bývá přísudek

v plurálu: Mojžíš, Aron a Hur přišli, aneb předchází v singuláru: přišel M., A. a Hur, aneb se řídí dle blíže stojícího; *b*) jsou li různých rodů, pak se řídí přísudek buď dle blíže stojícího, neb dle hlavního slova, aneb je bez ohledu v mascul. jednotného neb množného čísla, aneb ve fem. sing., když se jména podmětu považují za hromadné slovo.

Cvičení 9.

א 2 וַיֶּאֱסְפוּ הַפְּלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה: דֶּרֶךְ אֲוִיל יָשָׁר 3 בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם: וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יְהוֹשָׁעַ פִּתְאֹם כָּל־ 4 הַלַּיְלָה עָלָה מִן־הַגִּלְגָּל: לֹא־יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים חֵלֶק עִם־יִשְׂרָאֵל ה אִשֵּׁי יְהוָה וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן: יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־הַקָּהָל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ 6 אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם: הָאִישׁ אֲשֶׁר נָגַב אֶת־הַגָּבִיעַ הוּא יִהְיֶה־לִּי 7 עָבֶד וְאַתֶּם עֲלוּ לְשָׁלוֹם אֶל־אֲבִיכֶם: וְאֶת־הָעָם הֶעֱבִיר אֹתוֹ 8 9 לְעָרִים: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ: פְּגָרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה: י 11 קְרָא־נָא גַם לְחוּשַׁי וְנִשְׁמְעָה מַה־בְּפִיו גַּם־הוּא: בְּשַׁלְוָה 12 יַשְׁחִית רַבִּים וְעַל שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד: סוּרוּ סוּרוּ צְאוּ מִשָּׁם 13 צְאוּ מִתּוֹךְ הָאָרֶץ הִבָּרוּ נִשְׂאֵי כְּלֵי יְהוָה: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת 14 טן בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם: כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם: עַד־ 16 יַעֲבֹר הַזָּוֹת: זֶרַע וָקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף לֹא יִשְׁבֹּתוּ: 17 הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשׂוֹת אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה יִכָּרְתוּ מִקֶּרֶב עַמָּם: 18 19 וַתְּהִיֶנָה צֹאנִי לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה: אָנֹכִי הִצַּלְתִּי

אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הַלֹּחֲצִים אֶתְכֶם׃
כ 21 וַעֲשִׂיתָ אֶל־הַלְּוֹחוֹת הַהֵיכָל כְּרוּבִים וְתִמֹּרִים׃ עָרוֹם הָלְכוּ
22 בְּלִי לְבוּשׁ וְרֵעֲבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר׃ נְמוּגִים אֶרֶץ וְכָל־יוֹשְׁבֶיהָ׃
23 חָוּוֹת קָשָׁה הַגֵּד־לִי׃ אֲנִי וְהַנַּעַר נֶלְכָה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר
כה 24 אֵלַי יְהוָה׃ כָּל־הַנְּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן׃ יְרֵאָה וָרַעַד
26 בָּא בִי׃

Zájmena.

§ 75. **Osobní zájmena samostatná i připojovaná.**

1. Osobní tvary sloves zahrnují spolu i osobní zájmena, tak že při slovese by nebylo samostatného zájmena třeba; pozdější pisatelé ale je rádi nadbytečně ku slovesu přidávali: וְרָאִיתִי אֲנִי a já viděl.

Osobní z. samostatná dlužno klásti vedle sloves:

a) má-li právě tato osoba důrazně vytknuta býti (73, 1);

b) následuje-li po zájmeně, zahrnutém již ve slovese, ještě jiný podmět: עָשִׂינוּ אֲנַחְנוּ וַאֲבֹתֵינוּ učinili jsme to my i otcové naši.

3. Osobní zájmeno, zvláště je-li podmětem, zahrnuje v sobě i význam slovesa הָיָה býti; zájmeno 3. osoby klade se s významem tohoto slovesa i tenkrát, když podmětem jest zájmeno 1. neb 2. osoby:

אֲנִי יְהוָה já (jsem) Bůh (bývá to zejména, když jest přísudek jmenný); אַתֶּם אֹמְרִים vy pravíte, אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל tyto jsou děti (synové) Išma'ēlovy; מִי הוּא זֶה kdo jest to?

4. Přípony slovesné označují předmět časoslova, s nímž jsou sloučeny, — někdy předmět vzdálenější; na některých místech následuje ale zájmenná přípona při částici אֵת (אוֹתְךָ, אִתִּי) za

slovesem; zejména žádá li sloveso (jako příčinné § 91) dva akkusativy, tu se první předmět vytkne zájmennou příponou slovesnou, druhý pak příponou jmennou při אֵת: הִכִּיתָנִי bil jsi mne נִתַּתָנִי (místo: נָתַתָּ לִי) dal jsi mně; וְהִרְאַנִי אֹתוֹ a ukáže mi jej.

5. Přípony jmenné označují podmětný (i předmětný) genitiv osobného zájmena, zastupují naše zájmena přisvojovací: můj, tvůj a zvratné »svůj«; kde dvě slova stavem vázaným spojena značí jen jeden pojem, není třeba klásti příponu zájmennou k oběma slovům, stačí je-li přidaná k jménu podřadnému: שֵׁם קָדְשִׁי jméno svatosti mé (mé svaté jméno).

Pozn. 1. Přípony slovesné se vynechávají, mohou-li býti lehce v mysli doplněny: וַיָּבֵא אֶל־הָאָדָם a přivedl (je — zvířata) ku člověku; jinak zase někdy ještě po příponě následuje ono podstatné jméno, k němuž přípona náleží, jako přístavek: לֹא־יַעַבְדוּ אֹתוֹ אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּר nebudou sloužiti (jemu) Nebukadne'ccarovi.

Pozn. 2. Zájmeno הוּא značí často: ten, ta, to, a kdežto זֶה ukazuje na přítomnou věc, הוּא odkazuje na věc, o níž se právě mluví: הַיּוֹם הַזֶּה tento den, dnes, הַיּוֹם הַהוּא ten den, onen den, o němž se mluví, aneb který prorokem jest předzvídán. Také značívá bez členu »sám«, se členem »týž«, »onen«.

Pozn. 3. U zájmen osobních se rody zhusta zaměňují; děje se tak zejména v Pentateuchu, kde jest הוּא za הִיא. V řeči člověka obyčejného mluvené k osobě vznešené užívá mluvící na místě: já, nazvíce výrazů: עַבְדְּךָ, אֲמָתְךָ, služebník tvůj, dívka tvá (služebnice); a na místě »ty« praví vždy: »Pane můj«, »Králi můj«: בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר־נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי o Pane můj, dovol, prosím, aby mluvil služebník tvůj slovo, do ucha Pána mého!

§ 76. Zajmeno ukazovací.

1. Zájmeno אֵלֶּה וְאֵת וְזֶה shoduje se se jmény tak jako jméno přídavné הָאִישׁ הַזֶּה tento muž, וְאֵת הַבְּרָכָה toto jest požehnání; a právě tak užívá se i osobného zájmena הוּא, הִיא, הֵם, הֵן ve významu zájmena ukazovacího.

2. Ukazovací zájmeno se nikdy neklade před genitiv ani před relativní větu, jako: jejich hříchy jsou takové, jako (hříchy) Sodomských חַטָּאתָם כִּסְדֹם, řekl tomu, který byl nad domem jeho: וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ, spíše se opakuje jméno samo, než aby se kladlo zájmeno: hříchy jich jsou jako hříchy Sodomských. צֹאנְךָ וְצֹאן אָבִיךָ stádo tvé a stádo otce tvého.

3. זֶה užívá se příslovečně, ve smyslu: zde, tu, již; někdy slouží jako naše »to«, aby spojilo blíže některá slova, a pak není ani třeba je překládati: זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה těchto dvacet let, jest tomu již dvacet let; מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא kdo jest on (to) a kde (to) jest on? מַה־זֶּה הָיָה co se stalo? co to bylo?

Pozn. 1. Zájmena זֶה užívá se ve slohu básnickém i na místě vztažného אֲשֶׁר který, jenž; זֶה־זֶה značí: ten — onen, jeden — druhý.

Pozn. 2. Ukazovací význam mívá i člen: הַיּוֹם tento den, dnes, הַפַּעַם tentokrát.

§ 77. Zájmeno vztažné.

1. Na vazbě vztažného zájmena se nejjasněji ukazuje hebrejská skladba, která vše jednoduše k sobě přiřaďuje. I vztažná věta objevuje se v souvětí jako část nezávislá, uvedená nezměnným slůvkem אֲשֶׁר (neb שְׁ se silným Dāghēš), jež značí prostě vztah a závislosť, ať by třeba závisela vztažná věta na zájmeně 1. neb 2. osoby: vůdce, kterého poslal král, jest

dáno v hebrejštině: vůdce — אֲשֶׁר — král ho poslal: הַשַּׂר אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ הַמֶּלֶךְ, já Jahveh — אֲשֶׁר — v přikázaních mých jste nechodili: אֲנִי יְחוָה אֲשֶׁר בְּחֻקַּי לֹא הֲלַכְתֶּם.

Tímto způsobem může každá částice se zájmennou příponou nabýti vztažného významu, jako: לִי אֲשֶׁר, לְךָ אֲשֶׁר, עָלָיו ... אֲשֶׁר kterému; מִמֶּנּוּ ... אֲשֶׁר od něhož, ... לוֹ אֲשֶׁר na němž, na něhož, לְפָנֵיהֶם אֲשֶׁר před nimiž atd.

Z příkladů zřejmo, že se אֲשֶׁר vzdaluje od svých příslušných zájmenných přípon a proto nemůžeme לַאֲשֶׁר, בַּאֲשֶׁר. מֵאֲשֶׁר překládati: jemuž (čemuž), v němž (v čemž), z něhož (od něhož, od čehož), ale zde dlužno přidati ještě zájmeno ukazovací a překládati tomu, který aneb tomu, jež atd. na př.: pole má se vrátiti לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ tomu, od něhož je koupil; někdy dlužno doplniti i jiná slova, jako מָקוֹם místo, עֵת čas: בַּאֲשֶׁר pak znamená: kdež, na místě בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר, אֶל־אֲשֶׁר kam, מֵאֲשֶׁר odkud, od té doby, בַּאֲשֶׁר proto, za kteroužto příčinou.

3. Je-li vztažné zájmeno podmětem, stačí jednoduché אֲשֶׁר; akkusativ: kterého, což, vyjadřuje se dle výše udaného pravidla (sub. 1), jen že se přípona zájmenná dosti zhusta vynechává: vyhladím člověka: אָדָם אֲשֶׁר־בָּרָאתִי, kterého jsem stvořil; někdy stává i אֶת־אֲשֶׁר, ale i při tom vztahuje se אֲשֶׁר vždy k následujícímu slovu ve smyslu: toho, kterého, co, to, jež: פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל vzpomněl jsem, co učinil ʿAmālēq Israelským. אֵת אֲשֶׁר־תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ ten, jemuž ty požehnáš, bude požehnaný.

4. Vynechává se אֲשֶׁר, zastupuje-li akkusativ aneb zhusta, když následuje hned předložka se zájmennou příponou, a tu ovšem bývá věta hebrejská nápadně krátkou a kusou: עַם לֹא יוֹעִילוּ lid, který nepomáhá מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל ze všeho, co náleželo synům Israelským; v posledním příkladě jest vztažné zájmeno v nomina-

tivu, i tu se vynechává, zvláště, je-li jméno jeho neurčité (bez členu); מְקוֹם לֹא־יָדַע místo (toho, kdo) nezná (Boha); zde jest slovo, na němž vztažná věta závisí, ve stavu vázaném, jako by vztažná věta byla k němu v poměru genitivním. בְּיַד־תִּשְׁלַח rukou toho, koho pošleš, בַּהֲכִין לוֹ דָוִד v (místě), jež připravil jemu David; zde dlužno si slovo »místo« přibrati aneb doplniti ze souvislosti.

Pozn. Jak již v předešlém § podotknuto, mívá i זֶה význam vztažný a může se ho nezměněně (i זוּ a זוֹ poeticky) užívati za sing. a plur., za mužský a ženský rod; někdy se vztažná věta přiřaďuje k hlavní části pomocí וְ aneb תַּחַת הֶבֶל כִּי הָרָגוֹ קָיִן : כִּי za Abela, jehož zabil Kain; ano i sám člen může zastupovati אֲשֶׁר vztažné věty: אֲנָשִׁים הַהֹלְכוּ אִתּוֹ mužové (kteří) přišli s ním, הַבָּאָה který přišel (křik; v hebr. femin.) הַשָּׁבָה (haššābā) která se vrátila; konečně užívá se i zájmena tázacího, jako u nás, za jméno vztažné: מִי, מָה kdo, co, který, jenž, jež, kterýkoli, cokoliv, jako מִי אֲשֶׁר neb i מְאוּמָה něco, co מִי יָרֵא וְחָרֵד יָשֹׁב kdo jest bázlivý a úzkostlivý, ten se vrátí (ať se vrátí!)

§ 78. Zájmeno tázací.

1. V hebrejském není rozdílu mezi otázkou přímou a nepřímou. Zájmena מִי kdo? užívá se, tážeme-li se po osobě (m. i ž.) aneb po osobách (množ. č.); i před jméno věci se klade, zahrnuje-li zároveň pojem osob, jako מִי כָל־בָּשָׂר co jest všechno tělo? je-li tu tázací zájmeno podmětem a nějaké jiné jméno přísudkem, pak zahrnuje מִי a מָה spolu význam slovesa: býti.

מִי i מָה mohou se podřaditi podstatným jménům, která jsou ve stavu vázaném a překládají se מִי־ čí, מָה־ jaký,

jaká: בֶּן־מִי čí syn? חָכְמַת־מֶה co za moudrosť? jaká moudrosť. Obě zájmena מִי i מָה mohou se pojiti s předložkami a přidávati ku אֵת: אֶת־מִי koho? בַּמָּה jak? כַּמָּה jak často? kolikrát? עַד־מָה jak dlouho? až k čemu? יַעַן מָה proč? (מִי a מה mohou míti význam vztažný a neurčitý: někdo, něco; viz předešlý § a § 26.)

3. Jednoduchá, přímá otázka uvádí se obyčejně částicí ה (הֲ, הַ aneb הָ), ať se očekává odpověď jakákoliv (zda? zdali? což?); ה může býti sesíleno částicí כִּי (הֲכִי): הֲכִי אָמַרְתִּי řekl jsem skutečně? očekává-li se odpověď kladná, lze užíti i částic אִם a הַאִם, v důvěrné řeči הֲלֹא (což ne?); částice אִם a הַאִם slouží i při otázkách všeobecně položených. Jednoduchá, nepřímá otázka uvádí se částicí הֲ; otázku složenou a rozlučovací (disjunktivní) uvádí částice הֲ v prvé, אִם (וְאִם) v druhé části, ať se obě části vylučují aneb ať jsou souřadné; při souřadných bývají nad to: הֲ — וְ (zda — či), הֲ — הֲ, אִם — אִם, הֲ — אוֹ.

Pozn. מָה (מַה) zvláště před přídavnými jmény a při zvolání, podivení znamená: jak! מַה־טּוֹב jak dobré! מַה־גָּדוֹל jak veliký! v nevoli rčeno zápověď (ne!).

§ 79. Člen.

1. Členem se určuje osoba neb věc, která má býti před jinými toho druhu vytčena; člen dává se ku jménu, jež jest z předchozí řeči známo, aneb ku jménu, které se následující větou vztažnou neb particip. má blíže popsati; i při věcech všeobecně známých — jako jsou úkazy přírodní a při věcech, jež jsou jedinými v oboru svém, stává v hebrejštině člen: Řekl Bůh יְהִי אוֹר buď světlo! . a viděl Bůh אֶת־הָאוֹר (to) světlo הָאֲדָמָה

אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן־לָךְ země, kterou Jahveh ti dává, הַיָּרֵחַ měsíc, הַזָּהָב zlato (kov), הַיַּיִן víno, הַשָּׁמַיִם nebesa, הָאֵל Bůh.

Člen se z pravidla klade:

a) Když se jméno obecné stalo jaksi vlastním jménem jediné osoby neb věci, což bývá při vlastních jménech řek, hor, (u měst zřídka), jako: הַנָּהָר řeka Eufrat (נָהָר řeka vůbec) בַּעַל znamená Pán, ale הַבַּעַל jest jméno boha Ba'ala, שָׂטָן nepřítel, ale הַשָּׂטָן ďábel.

b) Když slovo označující celý druh aneb jen jednotníka druhu má znamenati veškerenstvo (všechny členy) toho druhu: Souditi bude Hospodin אֶת־הַצַּדִּיק spravedlivé (každého, všechny) a וְאֶת־הָרָשָׁע bezbožné, הַיּוֹנָה holub (holubi).

Slůvko: כֹּל a כָּל־ značí celistvosť, veškerenstvo, vše, následuje-li příslušné jméno se členem; při jméně neurčitém má כֹּל význam: všeliký, všelijaký, každý: כָּל־הָאָדָם všichni lidé, כָּל־אָדָם každý člověk.

c) Člen stává při jménu věci, sníž právě jinou porovnáváme: כַּצֶּמֶר jako vlna, כַּשֶּׁלֶג יִלְבִּינוּ jako sníh běliti se budou (že každý sníh vždy jest bílý).

d) Při vokativu jmen: הַמֶּלֶךְ o králi!

e) Kdykoli jest člen při podstatném jméně a kdykoli jest podstatné jméno omezeno (stavem váz. neb zájmennou příponou), vždy přibírá i následující příslušné přídavné jméno, participium neb zájmeno člen; jen přísudek nemívá členu:

בֵּית הַמֶּלֶךְ dům (toho krále určitého) králův, בֵּית מֶלֶךְ královský dům vůbec; הַנָּהָר הַגָּדוֹל veliká (ta) řeka; יָדְךָ הַחֲזָקָה ruka tvá silná; ale הָעִיר גְּדוֹלָה město (jest) veliké.

Pozn. הַיּוֹם znamená: dnes, za dne, tou dobou, tentokrát.

3 Člen se z pravidla neklade:

a) Při jménech vlastních, nejsou-li vzata z jmen obecných: שָׂרָה Sārāh, מִצְרַיִם Egypt, ale הָרָמָה Rāmāh (značí výšinu).

b) Při jménech, která jsou ve stavu vázaném a při těch, která mají zájmennou příponu (ta jsou již tím omezena) דְּבָרִי slovo mé, בֵּית־אָב dům otcovský.

c) Když se jménem vyjadřuje něco povšechného, dosud neznámého: יְהִי רָקִיעַ buď obloha!

Pozn. Je-li podmětem zájmeno ukazovací, tázací neb osobní zájmeno, pak má přísudek, když značí určité jméno, člen: זֶה הָאִישׁ to jest ten muž, מִי הָאִישׁ kdo jest ten muž? אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים ty jsi ten (pravý) Bůh; podobně stává člen při přídavném jméně, které znamená superlativ (nejvyšší a nejnižší stupeň): אָנֹכִי הַצָּעִיר já (jsem) nejmladší (nejmenší).

Cvičení 10.

א 2 אַתֶּם כּוֹשִׁים חַלְלֵי חַרְבִּי הֲמָמָה: לֹא־דָיָה מִשְׁקָל לִנְחֹשְׁתָּם כָּל־
3 הַכֵּלִים הָאֵלֶּה: אַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ
4 לְדֹרֹתָם: וַיָּמָת אַבְרָהָם וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו:
ה 6 אַתֶּם עִבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ: הֵן אֲדֹנָי יַעֲזָר־לִי
7 מִי־הוּא יַרְשִׁיעֵנִי: וַיֹּאמֶר עֲשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי
8 וְאַהַרְגָה אֶת־יַעֲקֹב אָחִי: קוּם עֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אֶל־
9 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־
י תַּעֲשֶׂה וּמָשַׁחְתָּ לִי אֵת אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ: כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים
11 עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ: וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ

12 אֶל־רֵעֵהוּ מַה־זֶּה הָיָה לִבֶן־קִישׁ הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים׃ אָנֹכִי
עָשִׂיתִי אֶת־הָאָרֶץ אֶת־הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
הָאָרֶץ בְּכֹחִי הַגָּדוֹל וּבִזְרוֹעִי הַנְּטוּיָה וְנִתַּתִּיהָ לַאֲשֶׁר יָשַׁר
בְּעֵינָי וְעַתָּה אָנֹכִי נָתַתִּי אֶת־כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד
13 נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף
14 אֲחִיכֶם אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיְמָה׃ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הַנָּבִיא
אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אַתְּ
טו וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי׃ מִי כְעַמְּךָ כְיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד
16 בָּאָרֶץ׃ הַגִּידָה־נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי־הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ מַה־
17 מְּלַאכְתֵּךְ וּמֵאַיִן בָּאתְּ מָה אַרְצֵךְ וְאֵי־מִזֶּה עַם אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר
יִצְחָק אֶל־יַעֲקֹב גְּשָׁה־נָּא וַאֲמֻשְׁךָ בְּנִי הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו
18 אִם־לֹא׃ וַיָּקָם יְהוֹרָם וַיַּהַרְגֵ אֶת־כָּל־אֶחָיו בֶּחָרֶב וְגַם מִשָּׂרֵי
19 יִשְׂרָאֵל׃ לָרֹב תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמַּעַט תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ לְפִי
כ פְקֻדָיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ׃ וְנָתַתָּ הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ
21 בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ׃ גַּם
אֶת־הָאֲרִי גַּם־הַדֹּב הִכָּה עַבְדֶּךָ וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה כְּאֶחָד
22 מֵהֶם כִּי חֵרַף מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃ וַיִּשְׁכֵּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת
שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיֻּגַּד לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל הַכַּרְמֶלָה וְהִנֵּה
23 מַצִּיב לוֹ יָד וַיָּסֹב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל׃ נִפְלִינוּ אֲנַי וְעַמְּךָ
24 מִכָּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ שִׁמְעוּ וְאֵת הַזְּקֵנִים
וְהַאֲזִינוּ כֹּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃

Jména podstatná a přídavná.

§ 80. **Rod a číslo.**

1. Středního rodu v hebrejštině není, proto nacházíme zastoupen střední rod singulárem jmen mužského rodu, jako u zájmen a u těch jmen přídavných, která stojí na místě jmen podstatných: אַחַר זֶה po tom, כָּזֶה jako to, הַיּוֹתֵר co pozůstalo, pozůstalé, נְכוֹן הַיּוֹם to nejvyšší dne, poledne; nejčastěji bývá však zastoupen jmény ženského rodu v singuláru neb i v plurálu: אֶעֱשֶׂנָּה já to učiním, אַחַת jednou (to jedno), רַבָּה mnoho (příslovečně), כָּל־הַקֹּרֹת אֹתָם vše, co se jim stalo.

2. Číslo. Hromadná jména považují se významem za jednotný celek a proto je nalézáme jen v jednotném čísle: זָהָב zlato, כֶּסֶף stříbro, חִטָּה pšenice (na stéble). V množném čísle mají taková jména význam částí, kusů toho celku: כְּסָפִים stříbrňáky, חִטִּים zrna pšeničná, חֹמֶר שְׂעֹרִים chomer ječmene (ječmenných zrn), עֲצִים kusy dřeva (עֵץ dřevo, dříví).

Jména plemenná a rodová mají dle § 79, 2, 6, se členem přečasto význam čísla množného: הַכְּנַעֲנִי kanaanejský t. j. kanaanejští.

3. Mnohých jmen užívá se toliko v množném čísle, ač mají význam singuláru: חַיִּים život, žití, נְעוּרִים mládí, זְקֻנִים stáří, פָּנִים líce (tvář); u odtažitých jmen (abstrakt) vyjádří se množným číslem buď rozličné druhy jeho aneb se tím slovu dodá většího důrazu a rozsahu: נְקָמוֹת msty, t. j. úplná msta, חֲשֵׁכִים tmy (veliká tma), אֱמוּנִים věrnosť pravá.

4. Skládá-li se pojem ze dvou úzce spojených jmen (jako při stavu vázaném) a má-li býti pojem ten v množném čísle, tu se vloží do množného čísla buď jen hlavní slovo (regens): גִּבּוֹרֵי חַיִל hrdinové síly, silní hrdinové; aneb jen slovo závislé

(jen zřídka) בֵּית אָבוֹת rodiny (domy otcův); aneb konečně obě jména: שָׂרֵי מִסִּים dozorcové robot.

5. Jména dvojného čísla pokládají se rodem za obojetná, jako יָדַיִם (יָד v sing. jest rodu ženského).

Jména, která značí údy těla a mohou býti v duálu, mají v plurálu různý a zhusta obrazný význam pro umělé věci neb předměty přírodní, které se údům oněm v něčem podobají: יָדַיִם ruce, יָדוֹת umělé ruce, podstavce, osy kol, postranice, díly; כַּפַּיִם dlaně, כַּפּוֹת držadla, mísky, větve a vějíře palmové, עֵינַיִם oči, עֲיָנוֹת prameny.

Pozn. Plurálu vznešenosti (majestaticus) podobá se dualis emphaticus, jehož se u několika slov užívá ku sesílení významu. Zvláštností jest rčení הֶעָרִים אֲשֶׁר־יָשַׁב בָּהֶן לוֹט město (plur., ač se míní jen jedno město), v němž bydlel Lōṭ.

§ 81. **Podmět.** (Nominativ.)

1. Podmětem může býti jméno neb zájmeno, participium i infinitiv v platnosti jmen podstatných, osobní zájmeno buď samostatné aneb ve slovese zahrnuté.

2. Je-li podmětem podstatné jméno, může býti určeno členem neb ne; při třetích osobách jednotného čísla passivních tvarů (Nif'al, Pu'al a Hof'al) stává před následujícím podmětem nezřídka značka akkusativní אֵת, proto asi, že sloveso to v činném tvaru akkusativu žádá:

יִתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ budiž dána země tato služebníkům tvým, וַיֻּגַּד לְרִבְקָה אֵת־דִּבְרֵי עֵשָׂו a vypravovala se Rebecce slova 'Esauova (donesla se).

3. Stává-li toto אֵת před podmětem i při slovesech nepřechodných aneb tam, kde slovesa vůbec ve větě není, zastupuje

jaksi člen, aneb ukazovací zájmeno — tento, to — zvláště při slově ve vázaném stavu, které členu míti nemůže:

הֲיֵשׁ אֶת־לְבָבְךָ יָשָׁר jest tvé srdce přímé?
אֶת־מְקוֹם כִּסְאִי toto jest místo trůnu mého,
אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם všechny (ty) ryby mořské.

§ 82. **Akkusativ a dativ.**

1. Akkusativ naznačuje se částicí אֵת, אֵת־ z pravidla jen při jménech vlastních a při jménech určených genitivem neb členem neb následujícím přístavkem (i vztažnou větou): že navštívil Bůh אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל syny Israelské a viděl אֶת־עָנְיָם soužení jich. (Připouští mnohé výjimky.)

Při jméně neznámém a při jméně, jež se blíže neurčuje, částice oné není: וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה a připravovali válku.

2. Akkusativem bez אֵת určuje se:

a) Místo, které odpovídá otázce »kam?« po slovesech pohybu: צֵא הַשָּׂדֶה vyjdi na pole, a otázce: »kde?« při slovesech klidu, pokoje: bylo to nalezeno בֵּית יְהוָה v domě Božím, תְּהוּ בַקְּשׁוּנִי hledejte mne v poušti; na otázku »kam?« se ale častěji užívá ה־ locale. (Viz § 31.)

b) Čas, delší neb kratší: bude sloužiti שֵׁשׁ שָׁנִים po šest let, יוֹם za dne, לַיְלָה v noci, הַיּוֹם dnes, הַיָּמִים הַבָּאִים v příštích dnech.

c) I rozměr a míra: אֵיפָה שְׂעֹרִים 'Efa ječmene, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אָרְכּוֹ ku třem stům loket délky, délka na tři sta loket.

d) Akkusativem vyjadřuje se i doplněk činných, středních a zvratných sloves, značí-li se doplňkem předmět činnosti slovesa (tak zv. řecký akk.):

חָלָה אֶת־רַגְלָיו stonal na nohy (své); slovesa přechodná,

mívají i dva akkusativy. (§ 91.) Jména od sloves přechodných odvozená, mívají při sobě taktéž často akkusativ předmětu.

3. Akkusativem nahrazuje se nezřídka i příslovečné určení בֶּטַח jistě (v jistotě); značí též úd, nástroj, jímž se činnost děje: volám קוֹלִי hlasem svým, פִּי ústy svými, חֶרֶב תֹּאכְלוּ mečem budou shlazeni.

4. Předložka לְ před podstatným jménem neb před zájmenem značí náš dativ: užívá se jí ale i tenkráte, když bychom očekávali akkusativ: וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ a budeš milovati bližního svého, וַיִּשְׁאַל לָאִשָּׁה a tázal se ženy לְהַצִּיל־לוֹ vysvoboditi jej; tak bývá při slovesech: שָׁחַת, פָּתַח, עָזַב, לָקַח, לִמֵּד, בֵּרֵךְ, בּוּז, אָכַל, שָׁלַח a j.; velmi často označuje se tímto dativem, v co se věc proměnila, čím se stala atd.

5. Dativ zájmen se nadbytečně klade po slovesech, jež značí pohyb (לִי, לְךָ, לָךְ atd.) אֵלְכָה־לִּי půjdu si, לֵךְ־לְךָ jdi (si), שְׁלַח־לְךָ pošli (si); i při jiných slovesech nacházíme tento dativ osobních zájmen, a někde může tím jemně býti vyjádřena důvěrnost: zavolej si mne, on si bydlel, מִי־אֵלֶּה לָךְ kdo jsou (ti) oni?

6. Při slovese הָיָה, při יֵשׁ a אֵין označuje se dativem majetek, vlastnictví: הָיָה־לוֹ on měl (bylo jemu) הֲיֵשׁ לָכֶם אָח zdaž jest vám bratr? máte bratra? כָּל־אֲשֶׁר־יֵשׁ־לוֹ vše co měl.

7. לְ při podstatném jméně a při zájmeně může se překládati slovy: za (na místě někoho), o něčem, ohledně něčeho, vzhledem k něčemu, směrem k něčemu, po něčem, pro, od, ze, (značí též spisovatele, původce díla, skladby מִזְמוֹר לְדָוִד žalm Davidův) i genitivem, tak při udání měsíců:

בִּשְׁבָעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ sedmnáctého dne měsíce; při trpných slovesech nalézáme לְ u jména, které značí původce činnosti a překládáme je buď předložkou »od« aneb instrumentálem.

§ 83. Genitiv a vázaný stav.

1. Genitiv jest z pravidla vyjádřen vázaným stavem řídícího (hlavního) slova, ať již jest to genitivus subjectivus: שַׁעֲרֵי צֶדֶק brány spravedlnosti, aneb genitivus objectivus: יִרְאַת יְהוָה bázeň Boží (před Bohem). Jméno řízené překládá se často naším přídavným jménem aneb dlužno přibrati předložku, zvláště je-li ve stavu vázaném trpné participium se svým předmětem aneb s osobou, od níž činnosť slovesa vychází: דֶּרֶךְ עֵץ־הַחַיִּים cesta ku stromu života, שְׂרֻפוֹת אֵשׁ spálené ohněm, יְלוּד אִשָּׁה narozený ze ženy, מֻכֵּה אֱלֹהִים trestán (bit) Hospodinem.

Nejčastěji bývají slova spojena ve stavu vázaném,

a) kde se význam participia aneb přídavného jména blíže určuje jménem podstatným: חוֹלַת אַהֲבָה nemocna láskou, מְלֵא יָמִים pln dnů, חֲדַל אִישִׁים zapomenut muži, בַּר־לֵבָב čistý srdcem, נְקִי כַפַּיִם čistých rukou;

b) nezřídka bývá podstatné jméno ve stavu vázaném, je-li mu přístavkem (apposicí) jiné podstatné jméno: בְּתוּלַת בַּת עַמִּי panna, dcera lidu mého; zvláště ale, kde stojí na místě našich přídavných jmen jména podstatná značící jakosť neb látku: פְּסִילֵי כֶסֶף bůžkové ze stříbra (stříbrní), שֵׁבֶט מִישׁוֹר žezlo spravedlnosti;

c) má-li závislé jméno při sobě předložku בְּ, לְ neb מִן (může býti přeloženo naším genitivem) a je-li mezi oběma jmény úzké spojení (jako části a celku, účinku a příčiny), jeví se spojení to též stavem vázaným: מִשְׁפַּחַת לִבְנֵי־קְהָת rodina synů Q^{e}hath, חֲמַת מְיַיִן horko vína; i před vztažným zájmenem אֲשֶׁר neb před vztažnou větou stává hlavní podstatné jméno ve stavu vázaném (viz § 77, 4), dále před וְ spojovacím, náležejí-li ta dvě spojená

jména úzce k sobě: חָכְמַת וָדָעַת moudrosť a umění; při opakování jmen: שַׁבַּת שַׁבָּת každou sobotu.

3. Závisí-li jeden genitiv na druhém, mohou býti buď všechna jména až ku poslednímu ve stavu vázaném aneb se v jednom členu užije předložky סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: לְ kniha slov dnů (dějin) králů Israelských.

Pozn. 1. Při přístavku stávají jména podstatná dosti často ve stavu prostém: אֱלֹהִים צְבָאוֹת Bůh zástupů, הָעָם הָאָרֶץ lid země, הָאָרוֹן הַבְּרִית archa úmluvy; jinak vyjadřuje se závislosť pomocí אֲשֶׁר לְ (majetek, vlastnictví se tak označuje) neb jednoduše לְ (jako genitiv auctoris, původový) רָאִיתִי בֶּן לְיִשַׁי viděl jsem syna Jišajova, (který jest Jišajovi, kterého má Jišaj) אַחַת לָהֶם jedna z nich.

Pozn. 2. Zájmenné přípony přidávají se při stavu váz. vždy k druhému slovu. (§ 75, 4.)

§ 84. **Náhrada přídavných jmen.**

1. Hebrejštině nedostává se přídavných jmen, zejména těch, jimiž by se látka, kov, jakosť, schopnosť, vlastnosť vyjádřily, podobně není přídavných jmen náležících ku jménům odtažitým, jako: výmluvný, nadšený, horlivý atd. Nedostatek tento nahrazuje se jmény podstatnými, která se spojují — jako u látek a jmen odtažitých — s hlavním jménem a jsou s ním buď ve stavu vázaném: רֶכֶב בַּרְזֶל železný vůz, aneb stojí druhé jméno jako přístavek vedle prvého: אִשָּׁה נְבִיאָה žena prorokyně, כֶּסֶף שְׁקָלִים stříbrné šiqle; při tom může míti jméno jednotného čísla vedle sebe přístavek v čísle množném: לְעַם לְצִיִּים lidu — obývajícímu pouště.

2. Přídavná jména opisují se zhusta tím, že se před jména, jež značí vlastnosti aneb jakosti, kladou slova: muž, žena, syn, dcera, jako אִישׁ neb אַנְשֵׁי, אִשָּׁה neb נְשֵׁי, בֶּן־ neb בְּנֵי, אִישׁ חֲמָה neb בַּת neb בְּנוֹת, בַּעַל neb בַּעֲלֵי na př. vášnivý člověk (muž vášně), מְתֵי מִסְפָּר lidé malého počtu (málo lidí); jména אִישׁ a אִשָּׁה mohou se tu i vynechávati.

3. Nezřídka stává jméno značící vlastnosť neb jakosť. ano i takové jméno přídavné, ve stavu vázaném před hlavním jménem: קוֹמַת אֲרָזִין výška cedrů, vysoké cedry, חֲזֵק יָד silná ruka, גְּבַהּ קוֹמָתוֹ jeho vysoká postava. Přídavná jména takto spojena s jmény podstatnými, sama mají platnosť podstatných jmen a mohou někdy býti překládána i superlativem: גְּדוֹלֵי הָעִיר vysocí (lidé) města, nejvyšší z města (pohlaváři města).

Pozn. 1. Je-li přídavné jméno, které značí látku neb jakosť, přísudkem, opakuje se před jménem jeho podmět ve stavu vázaném nezřídka ještě jednou: lůžko jeho bylo železné = lůžko jeho bylo lůžko železa.

Pozn. 2. Má-li hlavní jméno předložku, mívá ji i přístavek.

Cvičení II.

א אִם יִתֵּן־לִי בָּלָק אֶת־כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי יְהוָה
לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה מִלִּבִּי אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃
2 הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר
3 לְחֹשֶׁךְ שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר׃ חָשַׁבְתִּי לָרַעַת זֹאת
4 עָמָל הִיא בְעֵינָי׃ מִי־שָׁמַע כָּזֹאת מִי רָאָה כָאֵלֶּה׃ אַךְ־בְּצֶלֶם
ה 6 יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ יְצַבֵּר וְלֹא־יֵדַע מִי־אָסְפָם׃ כָּל־הַיָּרֵא יֵלֵךְ וְיָשֹׁב
7 לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּס אֶת־לִבַּב אֶחָיו כִּלְבָבוֹ׃ אֶת־שְׁנֵי הַגּוֹיִם

8 וְאֶת־שִׁתִּי הָאֲרָצוֹת לִי תִהְיֶינָה: עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שִׁיבָה בְּדֶרֶךְ
9 צְדָקָה תִּמָּצֵא: מַדּוּעַ רְשָׁעִים יְחָיּוּ עָתְקוּ גַּם־גָּבְרוּ חָיִל:
11 כְּלָם לְדָמִים יֶאֱרֹבוּ אִישׁ אֶת־אָחִיהוּ יָצוּדוּ חֵרֶם: אֵין־לִי כֹל
12 בַּבַּיִת כִּי אִם־אָסוּף שָׁמֶן: הִכָּה לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג
13 מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן: וַיְהִי אִתָּנוּ בַּמִּשְׁמָר נַעַר
14 עִבְרִי עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים: הִנֵּה חַרְבִּי עַל־אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל־
טו עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט: יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב
16 חֶסֶד וֶאֱמֶת: וַיַּעַל גִּדְעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׁכוּנִי בָּאָהֳלִים וַיַּךְ אֶת־
17 הַמַּחֲנֶה וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בֶּטַח: וַיְהִי שָׁם אִישׁ מְעַבְּדִי שָׁאוּל
18 וּשְׁמוֹ דֹּאֵג אַבִּיר הָרֹעִים אֲשֶׁר לְשָׁאוּל: הַצַּדִּיק אָבַד וְאַנְשֵׁי־
19 כ חֶסֶד נֶאֱסָפוּ: וַיְהִיוּ כְלִי־הַנְּעָרִים קֹדֶשׁ: עֵד־כְּוָבִים יֹאבֵד
וְאִישׁ שִׁמְעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר:

---

§ 85. Číslovky.

1. Číslovky základní mohou býti určovány členem, připouští přípony zájmenné a mohou státi ve vázaném stavu; při složených číslovkách může býti člen buď jen u jednoho čísla aneb u všech čísel.

Při řadění číslovek k podstatným jménům platí tato pravidla:

a) אֶחָד jeden, jest jménem přídavným, stává proto za svým příslušným jménem podstatným; někdy stojí ale jako jiná přídavná jména ve stavu vázaném před svým jménem;

b) čísla od 2—10 stojí buď: ve stavu vázaném aneb prostém před jménem, za jménem jsou přístavkem jména, které jest vždy buď v duálu aneb v plurálu;

c) čísla od 11—19 staví se jednoduše před příslušná jména, která bývají v množném čísle až na ona, jež se velmi často naskytají, jako אִישׁ, יוֹם, שָׁנָה rok, אַמָּה, loket, בַּת bath, גֵּרָה gerah, כִּכָּר talent, כֶּסֶף neb זָהָב šeqel stříbra neb zlata, כֹּר kōr, לֶחֶם kus chleba, שֶׁקֶל, נֶפֶשׁ s významem: člověk, muž, בָּקָר dobytek, גָּמָל velbloudi, kteráž jména zůstávají v singuláru: שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶשׁ šestnáct duší;

d) při desítkách od 20—90 stává jméno příslušné, je-li před číslovkou, v plurálu, za ní bývá v singuláru; totéž platí i u číslovek složených z jednotek a desítek, jen že zde se může příslušné jméno po každé číslovce opakovati:

שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים שָׂרִים dva a dvacet náčelníků (vůdců).
חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה dvacet pět loket.
חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה šedesát pět let.

e) מֵאָה 100, jest fem. a stává před svým jménem buď ve stavu prostém neb vázaném; אֶלֶף 1000, jest masc. a mívá své jméno za sebou buď v sing. neb v plur.; jen zřídka předchází jméno číslovku אֶלֶף:

מְאַת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ jedenkrát sto osmdesát šest tisíc, čtyry sta sedmdesát pět mužů.

Pozn. Jména často se vyskytující, uvedená pod 2, *c*, se při číslovkách zhusta vynechávají; אַמָּה mívá po větším čísle při sobě předložku בְּ, jako: שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה třicet loket (30 v loktech).

3. Řadové číslovky od 1—10 jsou adjektivy; od 10 užívá se základních čísel co řadových a tu buď se kladou po jméně příslušném, jež je ve stavu vázaném, aneb jest jméno prostě za číslovkou. Při uvádění počtu dní, měsíce neb roku užívá se i při men-

ších číslech od 1—10 číslovek základních; יוֹם den a חֹדֶשׁ měsíc se nezřídka vynechávají, jindy se zase ve složených číslech po každém čísle opakují.

Cvičení 12.

א 2 וַיִּקַּח יַעֲקֹב מִן־הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו: וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן
אֶל־אָבִיו אֶת־שְׁנֵי בָנַי תָּמִית אִם־לֹא אֲשִׁיב אֵלֶיךָ אֶת־
3 בִּנְיָמִין: וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל־הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ
4 מֵאוֹת: וְאִם מִבֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה עֶרְכְּךָ
ה חֲמִשִּׁים יִהְיֶה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים וְלַנְּקֵבָה עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים: וַיִּתֵּן
6 אֱלֹהִים לְהֵימָן בָּנִים אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלֹשׁ: וַיִּפְקֹד אַחְאָב
אֶת־נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיִּהְיוּ מָאתַיִם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים
וְאַחֲרֵיהֶם פָּקַד אֶת־כָּל־הָעָם כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים:
7 וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וַיָּקֹחוּ אֶת־
הַפֶּסֶל וְהַכֹּהֵן נִצָּב פֶּתַח הַשַּׁעַר וְשֵׁשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחָגוּר
8 כְּלֵי־הַמִּלְחָמָה: אֵת אֲשֶׁר חָטָא אִישׁ מִן־הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת־
9 חֲמִישִׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו: וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הִיא
שְׁנַת תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבֻכַדְנֶאצַּר בָּא יְרוּשָׁלָיִם:

Slovesa.

§ 86. **Význam perfekta.**

1. Hebrejské sloveso má jen dva způsoby časů a proto se jimi nemůže tak jasně každý poměr vyjádřiti jako u nás; význam

perfekta a imperfekta může býti velmi různý, zejména imperfektum dlužno při překladu zhusta opisovati naším pomocným slovesem Jen některá pravidla, která mají obecnou platnosť, buďtež zde o významu obou způsobů časů uvedena.

2. Perfektum vyznačuje

a) skutečnou a prostou minulosť, že činnosť již jest dokonaná aneb že náleží minulosti; patrno, že i plusquamperfektum tímto způsobem se jasně vyjádří, že totiž činnosť tohoto slovesa předcházela jinou činnosť minulou:

מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ proč jsi to učinil?
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָוִד archu Boží byl přenesl David;

b) přítomnosť: činnosť z minulosti do přítomnosti přenesenou, aneb činnosť takovou, která v okamžení, rychle se děje, že se může již za dokonanou považovati, taktéž činnosť obvyklou, která se obyčejně neb vždy děje; proto slovesa, která znamenají vlastnosti neb stavy, mohou se z perfekta překládati časem přítomným: מֵאַיִן בָּאתֶם odkud přicházíte? (již přišli, již jsou zde), חָכְמָה אֱוִילִים בָּזוּ moudrostí blázni pohrdají, יָדַעְתִּי já vím, זָקֵן jest starý, קָטֹן jest malý, אָהֵב miluje, מֵאֵן odepírá;

v obecných průpovědech nalézá se bez rozdílu perfektum vedle imperfekta;

c) budoucnosť, zejména v řeči prorocké, poněvadž prorok vidí budoucí věc v mysli své, jako by se již byla stala a tak ji též popisuje; totéž platí o slavných přípovědech, o slibech a o přání, které se v mysli přejícího jeví, jako by již vyplněno bylo: נָטְעוּ נֹטְעִים וְהִלָּלוּ štěpovati budou štěpující a radovati se budou, לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת semeni tvému dám tuto zemi, מִי־יִתֵּן יָדַעְתִּי kéž bych poznal!

d) budoucnosť bývá označena perfektem při činnosti, která po jiné činnosti budoucí teprve bude následovati: עֶרֶב וַיָּדַעְתֶּם

וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם večer poznáte a ráno uvidíte; podobně, je-li výsledek vázán podmínkou, která se má teprve vyplniti, bývá v hebrejštině vyjádřen perfektem a dlužno překládati časem budoucím: אִם־אֶמְצָא naleznu-li (50 spravedlivých), וְנָשָׂאתִי pak ušetřím (celé).

3. Ve větách podmiňovacích (částice לוּ, אִם, לוּלֵא) označuje perfektum minulosť v první části podmínky; v druhé části může značiti i přítomný čas, jen zřídka čas budoucí:

לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי דָּיָה לִי כִּי עַתָּה רֵיקָם שִׁלַּחְתָּנִי

kdyby nebyl Bůh otce mého se mnou, věru, že bys mne byl odeslal s prázdnem, אִם רָחַץ אֲדֹנָי když bude mýti Hospodin.

4. Po imperativu může býti další rozkaz vyjádřen perfektem: לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם jdi a řekni lidu tomu.

§ 87. **Význam imperfekta.**

Imperfektum může značiti

1. čas budoucí (prostý aneb futurum exactum) לֹא־יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל nebude více potopy;

2. čas přítomný, jmenovitě když děj slovesa teprve v budoucnosti se ukončí: לְאֻמִּים יֶהְגּוּ־רִיק národové přemítají o marných věcech; při úmyslu, žádosti, přání, očekávání, možnosti a jiných podobných vyjádřeních stává sloveso v imperfektu, což my různě překládáme neb opisujeme; uváděny bývají věty takové slůvky: אִם neb כִּי kdyby, když, לְמַעַן protože, aby, אוּלַי snad že, פֶּן aby ne: אַל־תּוֹפַע עָלָיו נְהָרָה ať na ně (na to) nepadá světlo, יַעַשׂ יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד učiniž Bůh s vámi milosť! פֶּן־תֹּאמְרוּ nebudete říkati, abyste neříkali; přání (optativ) se uvádívá slůvky: לוּ neb מִי־יִתֵּן aneb se přidává נָא prosím; v prvních osobách stává kohortativ s přidanou koncovkou ה_ָ a při ostatních osobách zase bývá apokopát.

3. Napomenutí, vybídnutí, rozkaz i zákaz, jmenovitě zákaz po אַל a לֹא, rozkaz třetí osoby a imperativy passivi dlužno vždy vyjádřiti imperfektem: תֹּאכְלוּ máte jísti, jezte! אַל־תַּשְׁחֵת nezahub lid svůj, עַמֶּךָ יְהִי אוֹר ať jest světlo! buď světlo! Podobně nacházíme imperfektum při pochybování, podivení, rozhořčení a podobně; jedná-li se o věc přítomnou, i v podmínečných větách první a druhá část mívají imperfektum.

4. Činnosť obvyklou, opakovanou a dlouhotrvající může značiti imperf., poněvadž se taková činnosť považuje v tomto případě za nedokonanou; ve rčeních obecných užívá se imperfekta vedle perfekta: לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בִּמְקוֹמֵנוּ to se tak nedělá u nás (v našem místě), בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב syn moudrý obveseluje otce; zejména vídáme imperfektum po אָז tenkrát, טֶרֶם ještě ne, před, než (בְּטֶרֶם), které by významem žádaly perfekta: אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה tu pěl Mojžíš, וַיָּלִינוּ שָׁם טֶרֶם יַעֲבֹרוּ a stáli tam, než přešli.

Pozn. Třetí osoby sing. masc. užívá se zhusta neosobně: »a stalo se«, »jmenuje se«, tak že někdy dlužno překládati tuto 3. osobu: »někteří, oni«, (ti, o nichž se právě mluví, jsou tím míněni). Ve vázané řeči klade se i 2. osoba na místě třetí.

§ 88. **Sousledné a spojovací** וְ.

1. Po sousledném וְ překládá se imperfektum minulostí; obyčejně počíná vypravování perfektem a pokračuje v imperfektech se sousledným וְ; vztahuje-li se celá řeč ku předešlému, pak může začíti vůbec hned imperfektem: וַיְהִי a stalo se. Tohoto imperfekta se sousledným וְ užívá se ale též i o budoucnosti, jako ve výrocích prorockých, o přítomnosti v průpovědech atd. וַיִּשְׁפַּל אִישׁ a muž bude pokořen.

2. Spojovací וְ při perfektu označuje často jen jednoduché spojení s předchozí řečí a tu se sloveso řídí i způsobem i časem dle předešlého, k němuž jest tím וְ přiřaděno; může ale býti toto וְ i sousledným a pak se sloveso při něm jsoucí překládá časem budoucím (jako ve vypravování), aneb stojí po spojkách v zastoupení konjunktivu, v druhých částech vět podmiňovacích atd.

3. Užívá se perfekta a nikoli imperfekta se sousledným וְ: ve větách vztažných, dále ve větách, které nemají žádného vztahu, žádné závislosti na předešlém vyrčení, aneb má-li se postaviti děj nějaký proti ději předešlému: Stvořil בָּרָא nebe i zemi; a nazval Bůh sucho zemí a shromáždění vod nazval קָרָא.

Pozn. 1. Po imperat. dlužno וְ spojovací překládati při 3. osobě imperfekta »aby«, »by«, »ať«.

Pozn. 2. וְ při imperf. naznačuje často následek a překládá se: tak že, tím, a tak, aby; zde bývá i kohortativ; jindy značí וְ (jako při perf.) jednoduché spojení, aby se sloveso překládalo tím časem a způsobem, jako předchozí slovesa.

§ 89. **Význam infinitivů.**

1. Prostý infinitiv odpovídá často latinskému gerundiu a může býti předmětem přechodného slovesa: לְדַעְתּוֹ מָאוֹם בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב aby (znal) uměl zavrhovati zlé a voliti dobré; prostý infinitiv nebývá po předložkách ani nemívá při sobě přípon zájmenných ani genitivu; před osobním tvarem téhož slovesa sesiluje význam, postaven za osobním tvarem značívá delší trvání činnosti: יָדֹעַ תֵּדָע věděním ať víš (věz), וְיִשְׁפֹּט שָׁפוֹט a bude souditi souzením t. j. (zdaž) bude stále souditi? (Pokračování a trvání opisuje se též slovesem: הָלַךְ šel.)

2. Infinitiv prostý mívá význam imperativu; po osobním tvaru jiného slovesa zastupuje osobní tvar, zvláště tak bývá v živém popisu, ve vypravování a v líčení:

אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶל־לִבִּי vše to jsem viděl a dal do srdce svého.

3. Infinitiv vázaný jest slovesným podstatným jménem a může býti ve větě podmětem i předmětem, může státi po všech předložkách a připouští přípony jmenné i slovesné; infinitiv vázaný může říditi jméno podstatné tak, jako osobní tvar slovesa: עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ až tvůj bratr jej bude hledati.

4. Vázaný infinitiv s předložkou לְ následuje po osobním tvaru slovesa a doplňuje jeho význam; při předložkách vůbec může se v překladu rozvésti celou větou: אָמַר לֵאמֹר řekl řka, totiž: řekl takto; בְּפָגְעוֹ když naň dorážel (při dorážení).

5. Inf. vázaným po הָיָה položeným opisuje se budoucí čas, někdy bez הָיָה; jindy naznačuje se tím rčením možnosť, povinnosť, náležitosť atd. וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא a slunce bylo na zapadnutí, mělo zapadnouti, אֵין לָבוֹא אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ nebylo dovoleno vcházeti do brány královské.

6. Jmenné přípony vyznačují z pravidla podmět, slovesné přípony předmět slovesa; podmět jest slovesu blíže než předmět, proto:

לִפְנֵי שַׁחֵת יְהוָה אֶת־סְדֹם dříve než zahubil Jahveh Sodomu.

§ 90. **Participia.**

1. Participia shodují se se svým příslušným jménem jako jména přídavná: עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת vaše oči, jež vidí; jinak mohou se považovati buď za jména podstatná aneb za slovesa, neboť připouští jmenné i slovesné přípony a řídí odvislé slovo své tak, jako osobní tvary sloves: בֹּטֵחַ עַל־יְהוָה doufající v Jahveh.

2. Většinou znamenají přítomnosť: יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים zná Jahveh cestu spravedlivých, proto se jimi vyjadřuje i obvyklá činnosť; znamenají i budoucnosť, zvláště po částicích יֵשׁ, אֵין, עוֹד, הִנֵּה hle! לְעַם נוֹלָד lidu, který se narodí t. j. příštímu pokolení; אִם־אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ nepošleš-li ho, הִנְּךָ רֹאֶה ty uvidíš! Znamenají i minulosť, jako hlavní sloveso věty; přidá-li se k particip. הָיָה, jest tím opsáno latinské imperfektum (trvající neb prodloužená činnosť) וָאֲהִי צָם וּמִתְפַּלֵּל já jsem se postil a modlil (ustavičně).

3. Je-li podmětem participia osobní zájmeno, klade se vedle participia; je-li podmětem přípona zájmenná, bývá zavěšena na slůvko יֵשׁ v kladných větách a na אֵין ve větách záporných: אִם־יֵשְׁךָ מוֹשִׁיעַ jestli ty budeš pomocníkem, אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן já nepřejdu Jordánu.

§ 91. **Slovesa s akkusativem.**

Některá slovesa, která v jiných jazycích žádají předložky, řídí v hebrejštině akkusativ; zejména:

1. Slovesa pokoje aneb pohybu: יָשַׁב, זָבַל, bydlel, שָׁכַן obýval, גּוּר zdržoval se, שָׁכַב ležel, הָלַךְ šel, יָצָא vyšel, בּוֹא přijíti, עָלָה vystupoval, יָרַד sestupoval. Při všech těch slovesech může býti ale též předložka aneb označení pohybu, totiž konc. ה_ָ.

Slovesa vyjadřující hojnosť aneb nedostatek: מָלֵא jest plný, שָׂבֵעַ jest nasycen, פָּרַץ přetékal, רָוָה napil se hojně, חָסֵר nedostává se, שָׁכֵל byl zbaven, obrán.

3. Slovesa, značící oblékání, zahalování, zdobení a podobná: לָבַשׁ oblékal, עָדָה zdobil se, עָטָה pokrýval, עָטַף zahalil se, כָּסָה přikryl, עָטַר korunoval, אָזַר a חָגַר opásal se; podobně i slovesa jiná, která jen vzhledem ku prvotnímu významu jsou přechodnými: גָּמַל, שִׁלֵּם obnovil, עָנָה aneb הֵשִׁיב דָּבָר

odpověděl, בִּשֵּׂר dobré zprávy přinesl, שָׁלַח poslal pro něco, מָרָה (též s בְּ) protivil se, הִשְׂכִּיל podařilo se, קָרָה šel vstříc, צִוָּה poručil.

4. Slovesa, která mají význam: kryti, tvořiti, stavěti, přestavovati, žádají dvojího akkusativu (látky a předmětu) וַיִּבֶן אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ a postavil kameny v oltář, postavil oltář z kamenů; taktéž slovesa, jimiž se přízeň neb nepřízeň vyjadřuje, jako חָנַן milostí obdařil, קִדֵּם obětoval, כִּבֵּד rostl ve cti, בֵּרַךְ žehnal, זָרַע sil, נָטַע sázel.

5. Slovesa, která jsou v Qal přechodnými, žádají ve tvarech Pi'ēl a Hif'îl dva akkusativy: מַיִם עָנִיף תַּשְׁקֶה napájíš vodou žíznivého, מַלֵּא קַרְנְךָ שֶׁמֶן naplň roh svůj olejem. Obrátí-li se taková rčení do trpného rodu, akkusativ osoby stane se nominativem, ale akkusativ předmětu trvá: וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ כֶּסֶף a naplnila se země jeho stříbrem.

6. Závisí-li na slovesech, jež znamenají viděti, učiti se, znáti a pod., nějaká věta, pak se přidává nominativ té závislé věty ku slovesu hlavnímu jako akkusativ: víš, že otec můj nemohl stavěti chrámu, zní pak: víš otce mého (o otci mém), že nemohl atd. יָדַעְתָּ אֶת־אָבִי כִּי לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת.

Pozn. 1. Některá slovesa jsou v jednom významu přechodnými, v jiném nepřechodnými: בָּכָה plakal (nepř.) a oplakával (př.), יָשַׁב zůstal (nepř.) a obýval (př.)

Pozn. 2. Zhusta vynechávají se ve větách slova velmi obyčejná, která si lze lehce domysliti a věta taková jest pak kusou, zovou ji constructio praegnans מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה naplnil (totiž: cestu svou, šel až do konce) za Hospodinem.

Pozn. 3. Mnohá slovesa doplňují se svým podstatným jménem téhož kmene: חָלַם חֲלוֹם spal spánek, אָהַב אַהֲבָה miloval láskou, הִמְטִיר מָטָר prželo deštěm.

Cvičení 13. Abrahám jde obětovati Isáka.

(I. Mojž. XXII, 1—13.)

א וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם
2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־
בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ
הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר
3 אֵלֶיךָ: וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־
שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ
4 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא
ה אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם
אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה
6 עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי
הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־
7 הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם
אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ
8 וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־
9 לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל־
י הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים: וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־
11 הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה מִן־
12 הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם ו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר

אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי עַתָּה
יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ
מִמֶּנִּי: וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אַיִל אַחַר נֶאֱחַז 13
בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה
תַּחַת בְּנוֹ:

§ 92. **Slovesa s významem příslovečným.**

Stává se při dosti značném počtu nepřechodných sloves, že spojena s jinými slovesy, ať již jsou tato v infinitivu aneb ve stejném osobním tvaru s oněmi, mají jen příslovečnou platnosť, kdežto druhá slovesa značí hlavní činnosť: מַדּוּעַ מִהַרְתֶּן בֹּא doslovně: jak, proč jste si pospíšily přijíti: proč jste přišly tak brzy? הִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל on mnoho se modlil, אַל תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ nemluvte mnoho! (přichází pod jménem *ἓν διὰ δυοῖν*).

Sem náleží:

טוֹב Hif. הֵיטִיב dobře učinil (dobře),
אָחַר opozdil se (pozdě, posledně),
גָּבַהּ byl vysoký, Hif. הִגְבִּיהַּ zvýšil (vysoko),
יָסַף přidal, Hif. הוֹסִיף (opět, znovu),
כָּלָה jest dokončeno, Pi'ēl כִּלָּה dokončil (docela), přestal,
מִהַר (Pi'ēl) spěchal (rychle, brzy),
מָלֵא jest plný (úplně, silně),
קָדַם předcházel (dříve),
רָבָה jest mnoho, Hif. הִרְבָּה rozmnožil (mnoho, příliš),
שׁוּב vrátiti se (opět, znovu),
שָׁכַם Hif. הִשְׁכִּים ráno vstal (ráno, časně).

§ 93. Zvláštní vazby.

Ze všeobecné snahy jazyka hebrejského, aby se věc stručně a v tom pořádku vyjádřila, jak jest v mysli mluvícího pojata, vysvětlí se mnohé zvláštní vazby sloves, na př.:

1. Sloveso, které náleží ku dvěma neb více jménům podstatným, shoduje se smyslem svým jen s jedním jménem, obyčejně s nejbližším; ku druhým jménům třeba si pak sloveso patřičné přimysliti (vazba tato zove se »zeugma« »uzda«): שַׁאֲגַת אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ řvaní lva a hlas lvice (zde dlužno přimysliti: oněměl) a zubové lvíčat zetříni jsou.

2. Po slovese následuje mnohdy jméno závislé na jiném slovese, jež bylo ale pro stručnosť vynecháno: אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי neodmlčuj se (a neodvracej se) ode mne.

3. Jak již při osobních, ukazovacích i vztažných zájmenech pozorováno, že se mohou vynechati, tak se vynechávají zhusta i jiná slova, jež možno lehce doplniti: vynechávají se jména měr a vah při číslovkách, jména יוֹם a חֹדֶשׁ při určování dne měsíce, a zejména

a) záporná příslovka לֹא neb אַל klade se jen jednou, třeba by patřila ku dvěma neb i více po sobě následujícím slovesům;

b) předložka, která má státi u dvou po sobě stojících jmen, klade se jen k prvému jménu, zvláště je-li u druhého jména částice כְּ jako, tak, jako;

c) částice כְּ při porovnávání, rovněž i spojky כִּי a אֲשֶׁר se po slovesech významu: »znáti, věděti, viděti«, vypouští: מָה רְאִיתֶם עָשִׂיתִי co vidíte, (že) činím;

d) děje-li se bližší určení neb objasnění něčeho slovesem, přidává se ten doplněk ku hlavní větě beze vší spojovací

částice: מֵת אֵין רֹאֶה umřel — nevidí (umřel, aniž by to kdo viděl); tak se vyjadřují přídavná jména obsahující zápor jednoduše příslušným jménem kladným s příslovkou לֹא neb אַל:

רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר nesčíslní plazové (plaz bez počtu),
וְיֹצְאָה חִנָּם אֵין כֶּסֶף a vyjde (ona) darmo bez peněz.

4. V rychlé řeči střídají se zhusta zcela různé vazby (infinit. vedle osobních tvarů a particip.), čímž stává se řeč jaksi trhanou (anakolūthon); věty vysvětlovací vkládají se někdy náhle do vypravování, aby se vzbudila větší pozornosť (parenthese); pojmy přirozeně po sobě jdoucí se v řeči převrací (*ὕστερον πρότερον*), jako: ale muž umřel a byl nemocen.

5. Má-li býti jedno sloveso doplňkem jiného slovesa, stává buď v infinitivu (s לְ i bez לְ) aneb jsou obě slovesa v osobních tvarech vedle sebe postavena (se spojkou וְ aneb bez ní, jest to též *ἓν διὰ δυοῖν*): jak budu moci viděti? אֵיכָה אוּכַל וְרָאִיתִי (jak budu moci a uvidím?); po slovesech »viděti, slyšeti« bývá slovesné určení v participiu: slyšel jsem otce tvého, jak mluvil k Esauovi:

שָׁמַעְתִּי אֶת־אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל־עֵשָׂו (viz i § 92).

Ve skladbě není možno uváděti všech nepravidelností vyjadřování hebrejského, aniž lze vysvětlovati všech obrazů řeči; jazyk ponechal spisovatelům, zejména básníkům, velikou volnosť. Přes to nejsou obrazy a nepravidelnosti hebrejského slohu ani tuze skryté ani tuze umělé: ale jsou přirozené, tak že si je většinou každý, kdo jen poněkud poznal východní poměry a zvyky a vnikl do způsobu myšlení Orientalů, sám jasně vysvětliti a odůvodniti dovede.

§ 94. **Význam některých předložek.**

Význam částic ve větě jest velmi různý a souvisí vždy více méně s původním významem částice nebo slova, od něhož jest částice odvozena. Hlavnější významy předložek jsou:

a) בְּ, v místě, na (zůstati), בְּחֹרֵב na horu Choreb, ale i na hoře Choreb; po slovesech věřiti, doufati בָּטַח, הֶאֱמִין překládá se buď dativem aneb »v«; před, בְּעֵינֵי, mezi; jednoduché určení na otázku kam? kdy? po něčem, dle něčeho, na místě něčeho (za něco); i na otázku čím? (nástroj), z čeho? (látka); s něčím, jako při slovesech dotýkání se, setkání se (mírné i nepřátelské, řečí i skutkem);

b) אֶל (dotýkaje se) k někomu, k něčemu po slovesech pohybu, hledění neb mluvení, proti, do něčeho, kromě, vzhledem k tomu, o něčem, poblíže, u;

c) לְ jest skrácené אֶל a má podobné vztahy: לְיַד vedle, po boku = לִימִין po pravici, לְעֵינֵי před zrakem = לִפְנֵי před tváří, לְפִי při vchodu; לַבֹּקֶר ráno (k ránu), לָעֶרֶב večer (viz též § 82, 5. 6. 7. a § 89, 4. 5.);

d) מִן (díl) od, z něčeho ven, prostý genitiv aneb zápor: bez, jindy zase slouží k označení původce, nástroje; při udání místa i na otázku: kde? jako מִקֶּדֶם na východě, k východu, מִיָּם na západě, מִצָּפוֹן na severu;

e) עַל (výše, עָלַי) na, nad, ku (povinnosť: na mne jest) za někoho, pro něco, proti; ve spojení s מִן od, z, (při slovesech spojování, krytí, chránění značících stává velmi často);

f) תַּחַת (spodek), pod, (na úpatí hory), mezi, do něčeho, při slovesech pohybu spojuje se často s מִן, אֶל a לְ, také se překládá: na místě někoho, za někoho;

g) כְּ (lat. instar), jest i předložkou, spojkou a příslovkou: jako, tak jako a neznačí jen podobnosť ale někdy i skutečnosť předmětu (כְּ veritatis seu identitatis): הוּא כְּאִישׁ אֱמֶת on (byl zatím) muž věrohodný, věrný; ohledně toho; při časovém určení: za dne כַּיּוֹם, teď, v této době, tou dobou כָּעֵת, כְּרֶגַע okamžitě; před infinitivem se překládá: tak, jako, když, že atd.;

h) עִם (společenství, spojení), s někým, spolu neb vzájemně, mezi, v, při časovém určení: se sluncem t. j. pokud slunce trvá; při místním určení: na blízku, blíže; spojuje se zhusta s מִן = מֵעִם od, z, s.

§ 95. Význam některých spojek a příslovek.

1. Spojka וְ má velmi různý význam, uvádí někdy přísudek, po slovesech: věděti, viděti, říci zastupuje spojku כִּי = že, jindy může se překládati či vyjádřiti vztah její slůvky: ačkoliv, tím, tak, tedy; — וְ — וְ jak — tak i, i — i.

2. כִּי (původně z ukazov. zájmena), že, protože, takže, po záporných částicích: ale, však; ač, když, jen když כִּי אִם, leč.

3. Příslovkami zápornými jsou: בִּלְתִּי, אֵין, אַל, לֹא, בְּלִי, בַּל a אַי. O לֹא a אַל viz § 87, 3., § 93, 3. *a*), § 72, 3. Při אַל jest jen imperfektum a apokopát; אֵין bývá před participiemi, při následujícím לְ s infinitivem naznačuje význam: není možno; (viz též § 90, 2. 3. a § 65). בִּלְתִּי ne, bez, kromě, bývá před לְ s infinitivem; בְּלִי jest slabší předešlého a bývá i před osobními tvary slovesa; בַּל jest básnické za לֹא a אַל. Někdy následují dvě záporná slůvka za sebou, aby se zápor sesílil, podobně i מֵאֵין a מִבְּלִי ani ne, vůbec ne, nikterak; někdy dlužno výraz opsati, jako: מֵאֵין מָקוֹם že nebylo místa, z nedostatku místa. Záporná částice s כֹּל má význam: žádný, nic, podobně אֵין דָּבָר nic.

4. Odpověď kladná: »ano« vyjádří se opakováním slova, na něž se především odpověď očekává: a řekl David: jest dítě mrtvo? וַיֹּאמְרוּ מֵת a řekli: ano! (zemřelo). »Ne, nikoliv!« vyjadřuje se לֹא neb אַל neb אַל־נָא. Bylo-li v otázce יֵשׁ, jest

v odpovědi אֵין: הֲיֵשׁ־פֹּה אִישׁ zda jest tu muž (někdo)? וְאָמַרְתָּ a řekneš: není! אֵין

§ 96. **Citoslovce.**

1. Citoslovce, značící nářek neb hrozbu, mají svůj předmět za sebou buď s předložkou, jako לְ, אֶל־, עַל aneb v akkusativu הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר běda těm, kteří vstávají ráno! הוֹי עֲלֵיהֶם běda jim! אַלְלַי לִי běda mně!

Přání uvádí se slůvkem לוּ, po němž jest sloveso buď v perf., neb v imperf., aneb v imperativu, někdy předcházívá ještě אִם. Částice נָא prosím, nuže! přidává se k imperativu, k apokopátu a k imperfektu, též ku אַל a אִם.

Po חָלִילָה (profánní, bezbožný, nesvatý) daleko mi buď! pryč s tím! bývá לְ osoby a לְ neb מִן s infinitivem: חָלִילָה לָנוּ מִמֶּנּוּ לִמְרֹד בַּיהוָה daleko nás buď, abychom snad před ním (Jahveh) povstávali proti Jahveh! Silnější zaříkání jsou: חַי יְהוָה při žití mém! חֵי נַפְשֶׁךָ při žití tvém (duše tvé)! חַי אֲנִי při žití Boha samého (pro živého Boha)!

§ 97. **Básnictví hebrejské.**

1. Jako v literatuře všech národů, tak i u Hebreů vyskytlo se básnictví velmi záhy. Opěvaly se asi skutky hrdinů, výjevy domácího života a pak chválen byl písněmi Bůh a opěvány zvláště zázraky Jeho. Známky lyrického hlavně básnictví nalézáme již v nejstarších knihách Písma svatého. Tak se sem čítají již slova Adamova (I. M. II, 23), Lamechova (I. M. IV, 23, 24), žehnání Ja'aqobovo (XLVIII, 15; XLIX, 1 a d.), zpěvy Mojžíšovy (II M.. XV, 1—21, V. M. XXXII, 33), zpěv Debbory (Soud. V) a Anny (I Sam. II). Nejvíce vzkvetlo básnictví za Davida a za

Šalamouna a výkvět jeho nalézáme v knihách Žalmů, v knize Jobově, v Šalamounově knize Přísloví, v Kazateli a v Písni Písní. Jak v těchto jmenovaných knihách, tak i v knihách Moudrosti a Ecclesiasticus (řecky zachovaných) shledáváme se s básnictvím didaktickým, vedle nichž knihy proroků jen v nevlastním slova smyslu zovou se knihami básnickými.

2. Řeč básníků jeví se býti stručnější, vznešenější, vzletnější, užívá řidších slov a zvláštních vazeb, obrazů, podobenství, na místě jmen podstatných spokojí se jen jich přívlastky a j. V pozdějších dobách skládali písně některé tak, aby odpovídal počet veršů neb dvojveršů počtu písmen abecedy hebrejské, jako v žalmech: 33, 38, 49 atd. Pláč J. V., aneb měl každý verš neb trojverš po řadě jinou písmenou abecedy počínati, jako v žalmech: 25, 34, 111, 112, 119 (každý 8. v.), 145, Přísl. XXXI, 10—31, Pláč J. I, II, III, IV.; (písně tak zvané alfabetické).

3. Hlavní zvláštností rhytmického seřadění veršů jest tak zvaný »parallelismus membrorum«, při němž se smysl jedné věty rozkládá ve dvou, někdy třech a čtyrech členech stejné délky, v kterýchž si jak smysl tak i slova odpovídají. Tyto parallelismy jsou buď synonymické (tautologické), když se v obou částech táž věc jinými jen slovy vyjadřuje:

מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ
מִי־יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ Ž. XV, I.;

aneb antithetické, vyjadřuje-li se v druhé části protiva věci v prvé části:

צְדָקַת תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ
וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע׃ Přísl. XI, 5;

aneb synthetické, kde se v druhém členu myšlénka prvého členu dále vyvíjí a stupňuje:

כִּי־תַעֲבוֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי
וּבַנְּהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּךָ
כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה
וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר־בָּךְ׃ Isai. XLIII, 2.

4. U některých písní se počet slabik shoduje; někdy, snad jen náhodou, nalézáme i *ὁμοιοτελεύτους*, jako by rýmované verše; na př.:

קוּמָה יְהוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ — מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ
וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ — וּבֶן־אָדָם כִּי־תִפְקְדֶנּוּ׃

Ž. VIII, 5. IV. M. X, 35.

Zdali znali básníci hebrejští metra, toho nelze rozhodnouti; rozměr básnický (rhythmus) zakládal se na zdvihu (arsis, pozdvižení hlasu při vyslovení slabik) a na klesu (thesis); v hebr. kles po většině předchází, rhythmus jest vstoupavý. Žalmy a jiné zpěvy zpívali asi tak, jak nyní Arabové svůj Qor'ān pějí: způsob ten se může spíše zpěvavým recitováním zváti než hudebně ladným zpěvem.

Cvičení 14. Isák žehná svým synům.
(I. Mojž. XXVII, 1—45.)

א 1 וַיְהִי כִּי־זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיֶן עֵינָיו מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת־עֵשָׂו
2 בְּנוֹ הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־
3 נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי׃ וְעַתָּה שָׂא־נָא כֵלֶיךָ תֶּלְיְךָ
4 וְקַשְׁתֶּךָ וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צָיִד׃ וַעֲשֵׂה־לִי מַטְעַמִּים
כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְהָבִיאָה לִי וְאֹכְלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי
ה בְּטֶרֶם אָמוּת׃ וְרִבְקָה שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר יִצְחָק אֶל־עֵשָׂו בְּנוֹ

וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד לְהָבִיא׃ וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל־ 6
יַעֲקֹב בְּנָהּ לֵאמֹר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת־אָבִיךָ מְדַבֵּר אֶל־עֵשָׂו
אָחִיךָ לֵאמֹר׃ הָבִיאָה לִי צַיִד וַעֲשֵׂה־לִי מַטְעַמִּים וְאֹכְלָה 7
וַאֲבָרֶכְכָה לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי מוֹתִי׃ וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי 8
לַאֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֹתָךְ׃ לֵךְ־נָא אֶל־הַצֹּאן וְקַח־לִי מִשָּׁם — 9
שְׁנֵי גְדָיֵי עִזִּים טֹבִים וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר
אָהֵב׃ וְהֵבֵאתָ לְאָבִיךָ וְאָכָל בַּעֲבוּר אֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ לִפְנֵי מוֹתוֹ׃ י
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אָחִי אִישׁ שָׂעִר וְאָנֹכִי 11
אִישׁ חָלָק׃ אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו כִּמְתַעְתֵּעַ 12
וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא בְרָכָה׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קִלְלָתְךָ 13
בְּנִי אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ קַח־לִי׃ וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ 14
וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו׃ וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת־ טו
בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת וַתַּלְבֵּשׁ אֶת־
יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן׃ וְאֵת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל־יָדָיו 16
וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו׃ וַתִּתֵּן אֶת־הַמַּטְעַמִּים וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר 17
עָשָׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָהּ׃ וַיָּבֹא אֶל־אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר 18
הִנֶּנִּי מִי אַתָּה בְּנִי׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־אָבִיו אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ 19
עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוּם־נָא שְׁבָה וְאָכְלָה מִצֵּידִי
בַּעֲבוּר תְּבָרְכַנִי נַפְשֶׁךָ׃ וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־בְּנוֹ מַה־זֶּה מִהַרְתָּ כ
לִמְצֹא בְנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי׃ וַיֹּאמֶר 21
יִצְחָק אֶל־יַעֲקֹב גְּשָׁה־נָּא וַאֲמֻשְׁךָ בְּנִי הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו
אִם־לֹא׃ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו וַיְמֻשֵּׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֹּל 22

23 קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו׃ וְלֹא הִכִּירוֹ כִּי־הָיוּ יָדָיו כִּידֵי
24 עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִרֹת וַיְבָרְכֵהוּ׃ וַיֹּאמֶר אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו וַיֹּאמֶר
כה אָנִי׃ וַיֹּאמֶר הַגִּישָׁה לִּי וְאֹכְלָה מִצֵּיד בְּנִי לְמַעַן תְּבָרֶכְךָ
26 נַפְשִׁי וַיַּגֶּשׁ־לוֹ וַיֹּאכַל וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
27 יִצְחָק אָבִיו גְּשָׁה־נָּא וְשָׁקָה־לִּי בְנִי׃ וַיִּגַּשׁ וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיָּרַח
אֶת־רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה
28 אֲשֶׁר בֵּרַכוֹ יְהוָה׃ וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי
29 הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ׃ יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לְךָ לְאֻמִּים
הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר
ל וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת־יַעֲקֹב
וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו וְעֵשָׂו אָחִיו
31 בָּא מְצֵידוֹ׃ וַיַּעַשׂ גַּם־הוּא מַטְעַמִּים וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר
לְאָבִיו יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ בַּעֲבֻר תְּבָרַכַנִּי נַפְשֶׁךָ׃
32 וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי־אָתָּה וַיֹּאמֶר אֲנִי בִּנְךָ בְכֹרְךָ עֵשָׂו׃
33 וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֵפוֹא הוּא
הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרְכֵהוּ גַּם־
34 בָּרוּךְ יִהְיֶה׃ כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת־דִּבְרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה
גְּדֹלָה וּמָרָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בָּרְכֵנִי גַם־אָנִי אָבִי׃
לה וַיֹּאמֶר בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ׃ וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא
שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת־בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה
37 לָקַח בִּרְכָתִי וַיֹּאמֶר הֲלֹא־אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה׃ וַיַּעַן יִצְחָק
וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו הֵן גְּבִיר שַׂמְתִּיו לָךְ וְאֶת־כָּל־אֶחָיו נָתַתִּי לוֹ

לַעֲבָדִים וְדָגָן וְתִירֹשׁ סְמַכְתִּיו וּלְכָה אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי׃
38 וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־אָבִיו הַבְּרָכָה אַחַת הִוא־לְךָ אָבִי בָּרְכֵנִי גַם־
אָנִי אָבִי וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃ 39 וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל׃
וְעַל־חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת־אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד מ
41 וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ׃ וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת־יַעֲקֹב עַל־הַבְּרָכָה
אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי
42 וְאַהַרְגָה אֶת־יַעֲקֹב אָחִי׃ וַיֻּגַּד לְרִבְקָה אֶת־דִּבְרֵי עֵשָׂו בְּנָהּ
הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה
43 עֵשָׂו אָחִיךָ מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ׃ וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי וְקוּם
44 בְּרַח־לְךָ אֶל־לָבָן אָחִי חָרָנָה׃ וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ יָמִים אֲחָדִים עַד
אֲשֶׁר־תָּשׁוּב חֲמַת אָחִיךָ׃ עַד־שׁוּב אַף־אָחִיךָ מִמְּךָ וְשָׁכַח מה
אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ לּוֹ וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם לָמָּה אֶשְׁכַּל
גַּם־שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד׃

Cvičení 15. Moc a moudrosť Boží.

(Job XXXVIII, 1—20.)

וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר׃ א
2 מִי זֶה ׀ מַחְשִׁיךְ עֵצָה
בְּמִלִּין בְּלִי־דָעַת׃
3 אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חֲלָצֶיךָ
וְאֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
4 אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אָרֶץ

הַגֵּד אִם־יָדַעְתָּ בִינָה׃

ה מִי־שָׂם מְמַדֶּיהָ כִּי תֵדָע
אֲוֹ מִי־נָטָה עָלֶיהָ קָוּ׃

6 עַל־מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ
אוֹ מִי־יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ׃

7 בְּרָן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר
וַיָּרִיעוּ כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים׃

8 וַיָּסֶךְ בִּדְלָתַיִם יָם
בְּגִיחוֹ מֵרֶחֶם יֵצֵא׃

9 בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ
וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ׃

י וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי
וָאָשִׂים בְּרִיחַ וְדָלָתָיִם׃

11 וָאֹמַר עַד־פֹּה תָּבוֹא וְלֹא תוֹסִיף
וּפֹה יָשִׁית בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ׃

12 הֲמִימֶיךָ צִוִּיתָ בֹקֶר
יְדַעְתָּה שַׁחַר מְקוֹמוֹ׃

13 לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ
וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה׃

14 תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם
וְיִתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ׃

טו וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם

וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר׃
16 הֲבָאתָ עַד־נִבְכֵי־יָם
וּבְחֵקֶר תְּהוֹם הִתְהַלָּכְתָּ׃
17 הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי־מָוֶת
וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה׃
18 הִתְבֹּנַנְתָּ עַד־רַחֲבֵי־אָרֶץ
הַגֵּד אִם־יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃
19 אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכָּן־אוֹר
וְחֹשֶׁךְ אֵי־זֶה מְקוֹמוֹ׃
כ כִּי תִקָּחֶנּוּ אֶל־גְּבוּלוֹ
וְכִי תָבִין נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ׃

Pozn. V. 8. בְּגִיחוֹ infinitiv Hif'îl, při němž ה vytlačeno. 12. za יִדַּעְתָּהַ שַׁחַר má se čísti ידעת השחר. 19. יִשְׁכָּן־אוֹר dlužno doplniti אֲשֶׁר a בּוֹ tedy: אֲשֶׁר יִשְׁכּוֹן בּוֹ.

אַחַר הַלִּמּוּד Po učení.

בְּסֵתֶר כְּנָפַיִךְ נֶחְסֶה יוֹלֶדֶת אֱלֹהִים הַקְּדֹשָׁה׃ אַל־תִּתְעַלְּמִי מִתְּחִנּוֹתֵינוּ בְּיוֹם צָרְכֵנוּ׃ כִּי אִם־הַצִּילֵנוּ מִכָּל־סַכָּנָה׃ אַתְּ הַנִּשְׂגָּבָה וְהַבְּרוּכָה וְתָמִיד בְּתוּלָה׃ אָמֵן׃

Pod ochranu Tvou, utíkáme se, sv. Boží Rodičko, prosbami našimi nezhrdej v potřebách našich, ale ode všeho nebezpečenství vysvoboď nás, o slavná a požehnaná Panno! Amen.

Cvičení 16. Krátké věty.

אֲנִי אֲשֶׁר אֶהְיֶה já jsem, který jsem, אַתָּה הָאִישׁ ty jsi ten muž, אַתְּ הָאָרֶץ ty jsi ta země, הוּא הָאֱלֹהִים on jest Bůh, הִיא הַנֶּפֶשׁ ona jest ta duše, אֲנַחְנוּ הָאֲנָשִׁים my jsme ti mužové, אַתֶּם בָּנָיו vy jste jeho syny, אַתֶּן בְּנוֹתֶיהָ vy jste dcery její, הֵמָּה מַלְכֵיכֶם oni jsou vaši králové, הֵנָּה עֵינֵיכֶן ony vaše oči.

הָיִיתָ עַמִּי byl jsem tvým Bohem, הָיִיתָ byl jsi národem mým, הָיִית אִשְׁתִּי byla jsi ženou mou, הָיָה אִישִׁי byl manželem mým, הָיְתָה בַתּוֹ byla jeho dcerou, הָיִינוּ בְּבֵיתֶךָ byli jsme u tebe (v tvém domě), הֱיִיתֶם אֲבוֹתֵינוּ byli jste otci našimi, הֱיִיתֶן בְּעִירוֹ byly jste v jeho městě, הָיוּ בְיוֹמִי byli za mého dne.

יֵשׁ לִי יָדַיִם mám dvě ruce, יֵשׁ לְךָ אֲחָדִים máš několik, יֵשׁ לָךְ דְּבָרוֹ máš (ž.) jeho slovo, יֵשׁ לוֹ לָמוּת má (musí) zemříti, יֵשׁ לָהּ עַיִן ona má (jedno) oko, יֵשׁ לָנוּ שֵׁם máme jméno (dobré), הֲשָׁלוֹם לְךָ zdaž jsi v pokoji? (v dobrém stavu: Jak se máš?) יֵשׁ לָכֶם כֹּהֲנִים máte kněze, לָכֶן עֲבָדִים máte (ž.) služebníky, יֵשׁ לָמוֹ יְלָדִים mají léta, לָהֶן אַחִים mají (ž.) bratry, לָהֶם שָׁנִים má děti.

אֱמֹר לַמֶּלֶךְ כִּי rci králi, že, הָיָה טוֹב וְחָסִיד byl dobrý a milý, וַיָּבֹא לְבֵיתוֹ a přišel do jeho domu (svého), עֲשֵׂה לְךָ רֵעַ čiň si bližní (přítele), וְיַדַּבֵּר אֶתֵּן אֶת־הַכֹּל לוֹ dám mu to vše, לְאָחִיו a on mluví k bratru svému, שׁוּבִי נַפְשִׁי לָךְ vrať se, duše má, k němu, וְיֵלֵךְ עַל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל עַמִּי slyš, Israele, lide můj, דַּרְכּוֹ a půjde svou cestou, צְאוּ לִקְרָאתוֹ jděte mu vstříc, שֵׁב פֹּה לְרַגְלַי usedni tu při nohou mých, קַח בִּנְךָ בְּשָׁלוֹם vezmi syna svého v pokoji, יוֹדֵעַ כֹּל בְּנֵי אָדָם zná všechny lidi, אָכַל מִן הָעֵץ jedl ze dřeva, מוֹת תָּמוּת הַיּוֹם dnes umřeš!

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוֹשׁוּעַ a vystoupil na horu Boží, וַיַּעַל בְּהַר אֵל a jmenoval ho Josuē.

בָּא אַחַר יָמִים רַבִּים vztáhni ruku na něho, שְׁלַח יָדְךָ בּוֹ po mnoha dnech přišel, נָשָׂתִי רוּחִי בִּי zdvihl jsem se (duševně), מְאָה אֲנָשִׁים וְנָשִׁים srdce čisté mně stvoř! לֵב בַּר בְּרָא לִי 100 mužů a žen, וַיָּקָם dej mi vody a chleba, מַיִם וְלֶחֶם תֵּן לִי וַיֵּלֶךְ vstal a šel k němu, שָׂם יָד עַל רֹאשִׁי polož ruku na mou hlavu, שְׁנַיִם מֵאֶחָד טוֹבִים dva jsou lepší než jeden, אָדָם הֹלֵךְ muž jde ku hrobu. לַקֶּבֶר

אֲדֹנָי יְהוָה חָנְנִי Pane můj, Bože, smiluj se nade mnou! כָּתַב בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ piš s perem muže, הוֹלֵךְ לַקָּהָל jde do shromáždění, וְעָמַד עַל הַחוֹמָה a stál na zdi, צִוָּה כָל עֲבָדָיו řídil všechny služebníky své, רַב לָכֶם שֶׁבֶת seděli jste dlouho, שָׁלֹשׁ třikrát za rok, פְּעָמִים בְּשָׁנָה קֹדֶשׁ מֵיְהוָה הוּא svatosť jest od Boha.

הֲשָׁלוֹם לְךָ וּלְכָל עִמְּךָ jak se vede tobě a tvým? (kteří s tebou), מָה מַעֲשֶׂךָ jaké jest tvé dílo (zaměstnání)? מָתַי תֵּלֵךְ לוֹ kdy k němu půjdeš? מֵאַיִן תָּבֹא odkud přijdeš? מַדּוּעַ תֹּאמַר כֵּן proč tak mluvíš? אֵי מֵאֵלֶּה לִי הוּא co mně z těchto (věcí) patří?

אִם טוֹב אוֹ אִם רַע dobrý-li či zlý, אָנָה תֵּלֵךְ kam jdeš? חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם kdo má velikou radosť? לְמִי שִׂמְחָה וְגִיל meče (jsou) na rtech jich, יָשָׁר מִשְׁפָּטִי soud můj jest správný, אֶפֹּל לְרַגְלָיו בִּירֵאָה padnu strachem k jeho nohám.

(Dle toho skládejtež se i z jiných slov kratší věty.)

Cvičení 17. Josef se oznámil bratřím.
(I. M. XLV, 1—15.)

וְלֹא־יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצָּבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ א
כָל־אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא־עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו׃

2 וַיִּתֵּן אֶת־קֹלוֹ בִּבְכִי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה׃
3 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אָבִי חָי וְלֹא־יָכְלוּ
4 אֶחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו׃ וַיֹּאמֶר וּוֹסֵף אֶל־אֶחָיו
גְּשׁוּ־נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ וַיֹּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם
ה אֹתִי מִצְרָיְמָה׃ וְעַתָּה ו אַל־תֵּעָצְבוּ וְאַל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־
6 מְכַרְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם׃ כִּי־
זֶה שְׁנָתַיִם הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־
7 חָרִישׁ וְקָצִיר׃ וַיִּשְׁלָחֵנִו אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית
8 בָּאָרֶץ וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה׃ וְעַתָּה לֹא־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם
אֹתִי הֵנָּה כִּי הָאֱלֹהִים וַיְשִׂימֵנִי לְאָב לְפַרְעֹה וּלְאָדוֹן לְכָל־
9 בֵּיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ מַהֲרוּ וַעֲלוּ אֶל־אָבִי
וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר בִּנְךָ יוֹסֵף שָׂמַנִי אֱלֹהִים לְאָדוֹן לְכָל־
י מִצְרָיִם רְדָה אֵלַי אַל־תַּעֲמֹד׃ וְיָשַׁבְתָּ בְּאֶרֶץ־גֹּשֶׁן וְהָיִיתָ
קָרוֹב אֵלַי אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֵי בָנֶיךָ וְצֹאנְךָ וּבְקָרְךָ וְכָל־אֲשֶׁר־
11 לָךְ׃ וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ שָׁם כִּי־עוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים רָעָב פֶּן־תִּוָּרֵשׁ
12 אַתָּה וּבֵיתְךָ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ׃ וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רֹאוֹת וְעֵינֵי אָחִי
13 בִנְיָמִין כִּי־פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם׃ וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת־כָּל־כְּבוֹדִי
בְּמִצְרַיִם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר רְאִיתֶם וּמְהַרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־אָבִי
14 הֵנָּה׃ וַיִּפֹּל עַל־צַוְּארֵי בִנְיָמִן־אָחִיו וַיֵּבְךְּ וּבִנְיָמִן בָּכָה עַל־
טו צַוָּארָיו׃ וַיְנַשֵּׁק לְכָל־אֶחָיו וַיֵּבְךְּ עֲלֵהֶם וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְּרוּ
אֶחָיו אִתּוֹ׃

Cvičení 18. Desatero Božích přikázaní.
(II. M. XX, 1—17.)

א וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר: ס
2 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
3 עֲבָדִים: לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי: לֹא־תַעֲשֶׂה־
4 לְךָ פֶסֶל ו וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם ו מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ
מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם ו מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם ה
וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת
6 עַל־בָּנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי: וְעֹשֶׂה חֶסֶד
7 לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי: ס לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־
8 שְׁמוֹ לַשָּׁוְא: פ זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת
9 יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת ו י
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה ו וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ
עַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת־
11 יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־
כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־
12 יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: ס כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ
לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
13
לָךְ: ס לֹא תִרְצָח: ס לֹא תִנְאָף: ס לֹא
14 טו תִגְנֹב: ס לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר: ס לֹא תַחְמֹד
16
17 בֵּית רֵעֶךָ ס לֹא־תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ
וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:

Cvičení 19. Boj Davida s Goliášem.
(I. Sam. XVII, 40—51.)

מ וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְּיָדוֹ וַיִּבְחַר־לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים ו מִן־הַנַּחַל
וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר־לוֹ וּבַיַּלְקוּט וְקַלְעוֹ בְּיָדוֹ וַיִּגַּשׁ
41 אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי: וַיֹּלֶךְ הַפְּלִשְׁתִּי הֹלֵךְ וְקָרֵב אֶל־דָּוִד וְהָאִישׁ נֹשֵׂא
42 הַצִּנָּה לְפָנָיו: וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּרְא אֶת־דָּוִד וַיִּבְזֵהוּ כִּי־הָיָה
43 נַעַר וְאַדְמֹנִי עִם־יְפֵה מַרְאֶה: וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד הֲכֶלֶב
אָנֹכִי כִּי־אַתָּה בָּא־אֵלַי בַּמַּקְלוֹת וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־דָּוִד
44 בֵּאלֹהָיו: וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד לְכָה אֵלַי וְאֶתְּנָה אֶת־
מה בְּשָׂרְךָ לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הַשָּׂדֶה: וַיֹּאמֶר דָּוִד
אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאָנֹכִי
בָּא־אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
46 חֵרַפְתָּ: הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּתִיךָ וַהֲסִרֹתִי אֶת־
רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְחַיַּת הָאָרֶץ וְיֵדְעוּ כָּל־הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים
47 לְיִשְׂרָאֵל: וְיֵדְעוּ כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בְחֶרֶב וּבַחֲנִית
יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדֵנוּ:
48 וְהָיָה כִּי־קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב לִקְרַאת דָּוִד וַיְמַהֵר דָּוִד
49 וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יָדוֹ
אֶל־הַכְּלִי וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־
נ מִצְחוֹ וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אָרְצָה: וַיִּתְחַזֵּק
דָּוִד מִן־הַפְּלִשְׁתִּי בַּקְּלַע וּבָאֶבֶן וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִתֵהוּ

וְחֶרֶב אֵין בְּיַד־דָּוִד׃ וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח 51
אֶת־חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלְפָהּ מִתַּעְרָהּ וַיְמִתֻתֵהוּ וַיִּכְרָת־בָּהּ אֶת־רֹאשׁוֹ
וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי־מֵת גִּבּוֹרָם וַיָּנֻסוּ׃

Cvičení 20. Proroctví o vzkříšení Israele.
(Ezech. XXXVII, 1—14.)

הָיְתָה עָלַי יַד־יְהוָה וַיּוֹצִיאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ א
הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת׃ וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב ו סָבִיב 2
וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל־פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר 3
אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
אַתָּה יָדָעְתָּ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ 4
אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ כֹּה אָמַר ה
אֲדֹנָי יֱהוִה לָעֲצָמוֹת* הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָּכֶם רוּחַ
וִחְיִיתֶם׃ וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהַעֲלֵיתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי 6
עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי וַיְהִי־קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה־רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ 7
עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל־עַצְמוֹ׃ וְרָאִיתִי וְהִנֵּה־עֲלֵיהֶם גִּידִים* וּבָשָׂר 8
עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם׃ וַיֹּאמֶר 9
אֵלַי הִנָּבֵא אֶל־הָרוּחַ הִנָּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ כֹּה־
אָמַר ו אֲדֹנָי יֱהוִה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים
הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ׃ וְהִנַּבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ י
וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל־רַגְלֵיהֶם חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר 11

אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה
12 אֹמְרִים יָבְשָׁו עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ׃ לָכֵן
הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ
אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וַהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי
13 אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּפִתְחִי אֶת־
14 קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי׃ וְנָתַתִּי רוּחִי
בָּכֶם וְחִיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל־אַדְמַתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה׃

Cvičení 21. Různá přísloví.
(Přísloví XXII, 1—15.)

א נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב
מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טֹוב׃
2 עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ
עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃
3 עָרוּם ו רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר
וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃
4 עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה
עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃
ה צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ
שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכֹּו
גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃

עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל 7
וְעֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָוֹר־אָוֶן 8
וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃
טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ 9
כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃
גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן י
וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃
אֹהֵב טְהָוֹר־לֵב 11
חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ׃
עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת 12
וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃
אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ 13
בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ׃
שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת 14
זְעוּם יְהוָה יִפָּוֹל־שָׁם׃
אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֵב־נָעַר טו
שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה מִמֶּנּוּ׃

MLUVNICKÝ ROZBOR

CVIČENÍ 4., 6.—21. A PĚTI PRVNÍCH HLAV

KNIHY GENESIS.

Číslice krajní označují verše neb věty; číslice v rozboru udávají osoby zájmen neb slovesných tvarů; akt. = aktivní, apok. = apokopát, abs. neb pr. = prostý tvar, impf. = imperfektum, impt. = imperativ, inf. = infinitiv, j. = jednotné číslo, kohort. = kohortativ, m. = mužského rodu, mn. = množné číslo, p. = perfektum, parag. = paragogický, part. = participium, pod. jm. = podstatné jméno, př. = přípona, předl. = předložka, q. = qal, s. a sousl. = ו sousledné, spoj. = ו spojovací, st. v. a v. = stav vázaný, ž. = ženského rodu.

Cvičení 4. (I. M. VII, 1—24. Str. 48.)

1. וַיֹּ֫אמֶר a řekl; 3. os. j. m. p qal s ו sousl. od אָמַר; יְהוָֹה לְנֹחַ Bůh k Noachovi; בֹּא־אַתָּ֫ה vejdi ty; 2. os. j. m. impt. qal od בּוֹא a záj. 2. os. וְכָל־בֵּיתְךָ a vešken dům tvůj; בַּיִת a příp. 2. os. m.; אֶל־הַתֵּבָ֫ה do (té) archy; předl., člen a podst. jm.; כִּי־אֹ֫תְךָ neboť tebe; אֵת nota akk. a přípona 2. os. m.; רָאִיתִי viděl jsem; 1. os. j. sp. p. qal od רָאָה; צַדִּיק spravedlivého; příd. jm.; לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה׃ přede mnou, v pokolení tomto; slož. z לְ, פָּנִים tváře a příp. 1. os. j.; z בְּ, členu a podst. jm. a ukaz. zájm. se členem.

2. מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה ze všelikého zvířete čistého; z מִן a כֹּל, člen הַ a fem. od טָהוֹר; תִּקַּח־לְךָ vezmeš si; 2. os. j. m. impf. qal od לָקַח; לְ a příp. os. m.; שִׁבְעָה שִׁבְעָה po sedmi; čísl. rozděl.; אִישׁ וְאִשְׁתּ֫וֹ samce a samici jeho; abs. אִשָּׁה; וּמִן"..... הִוא a ze zvířat, která ne (jsou) čistá; správně הִיא zájm. 3 os. ž. שְׁנַיִם po dvou (na bᵉhēmâ znaménko rozl. ׳ Pāzēr.)

3. גַּם־מֵעוֹף též z ptactva; z מִן a podst. jm. ve stavu váz.; הַשָּׁמַיִם nebes; člen a podst. jm.; זָכָר וּנְקֵבָ֫ה (muž. a žen.) samce a samici; לְחַיּוֹת k zachování na živu; inf. piʿel s לְ od חָיָה; זֶרַע עַל־פְּנֵי כָל־הָאָ֫רֶץ símě po vší zemi.

4. כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה neboť ke (po) dnům ještě sedmi; množ. č. od יוֹם; עוֹד inf. abs. od עוּד trvati; אָנֹכִי מַמְטִיר já

déšť dávající (budu); partic. hif'îl od neuž מטר; אַרְבָּעִים čtyřicet; לָיְלָה noc; וּמָחִיתִי a vyhladím; ו sousl. a 1. os. j. m. p. qal od מָחָה: אֶת־כָּל־הַיְקוּם vše co stojí, všelikou podstatu; člen a slov. jm. od קוּם; אֲשֶׁר עָשִׂיתִי co jsem učinil; 1. os. j. m. p. qal od עָשָׂה; מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה se svrchu země; předlož. z מִן a עַל.

5. וַיַּעַשׂ נֹחַ a učinil Noach; 3. os. j. m. impf. qal od עָשָׂה s ו sousl.: צִוָּהוּ přikázal jemu; 3. os. j. m. p. pi'el od צָוָה s příp. 3. os. m.

6. A Noach stár (בֶּן־) šest set let (שָׁנָה); וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם a byla potopa vod.

7. וַיָּבֹא a vešel; 3. os. j. m. impf. qal od בּוֹא; וּבָנָיו a synové jeho; ו spoj a בָּנִים a příp. 3. os.: וְנְשֵׁי־בָנָיו a ženy synů jeho; נָשִׁים plur. k sing. אִשָּׁה; אִתּוֹ s ním; אֵת a příp. 3. os. m.; מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל před vodami potopy; váz. stav ku מַיִם.

8. אֵינֶנָּה ne ona (kteráž ne); z אַיִן a příp. 3. os. ž. s נ vkladným; אֲשֶׁר־רֹמֶשׂ co lezoucího; partic. act. qal m. רָמַשׂ.

9. Po dvou בָּאוּ vcházela; 3. os. mn. p. qal od בּוֹא.

10. וַיְהִי a bylo, stalo se; 3. os. j. m. impf. qal od הָיָה s ו sousl.: הָיוּ 3. os. mn. p. q. téhož slovesa.

11. בִּשְׁנַת roku (v roce); בְּ a váz. stav. pod. jm.; לְחַיֵּי־נֹחַ žití Noachova; לְ a st. v. od חַיִּים; בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי měsíce druhého; בְּ s členem; čísl. řadová; נִבְקְעוּ rozevřely se; 3. os. mn. p. nif. od בָּקַע; כָּל־מַעְיְנוֹת všechny prameny; mn. od מַעְיָן; תְּהוֹם רַבָּה veliké propasti; gen.; וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ a otevřela se okna nebes; 3. os. mn. p. nif. od פָּתַח.

12. הַגֶּשֶׁם déšť; seghôlat.

13. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה a téhož dne; עֶצֶם kost, znamená u věci: týž, ten samý; וּשְׁלֹשֶׁת a tři; אִתָּם s nimi; příp. 3. os. m. množ. čís.

14. הֵמָּה tito; zájm. 3. os. mn. m.; וְכָל־הַחַיָּה a veliký

živočich; לְמִינָהּ dle druhu svého; לְ, מִין a příp. 3. ž.; כָּל־צִפּוֹר všeliké ptáče (צָפַר šveholiti); כָּל־כָּנָף všeliké křídlo (okřídlené všeho druhu).

15. מִכָּל־הַבָּשָׂר ze všelikého těla; אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ v němž (jest) duch života חַיִּים.

16. וְהַבָּאִים a vcházevše; part. mn m. qal od בּוֹא; אֹתוֹ akk. při צִוָּה nařídil jemu; וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ a zavřel Jahveh za ním; 3. os. j. m. impf. qal s ו sousl.; בַּעַד po, za, s příp. 3. os. j. m.

17. וַיִּרְבּוּ a množily se; 3. os. mn. m. impf. qal od רָבָה s ו sousl.; וַיִּשְׂאוּ a vynesly; 3. os. mn. m. impf. qal od נָשָׂא; v שׂ nebývá dāghēš; וַתָּרָם a zvedla se; 3. os. j. ž. impf. qal od רוּם s ו sousl. tedy uattârom.

18. וַיִּגְבְּרוּ a zmohutněly; 3. os. mn. m. impf. qal od גָּבַר s ו sousl.; וַיִּרְבּוּ מְאֹד a rozmnožily se רָבָה velmi; וַתֵּלֶךְ a šla; 3 os. j. ž. impf. qal od הָלַךְ s ו sousl.

19. וַיְכֻסּוּ a pokryty byly; 3. os. mn. m impf. pu'al od כסה (jen v pi'ēl) s ו sousl; כָּל־הֶהָרִים הַגְּבֹהִים všechny vrchy vysoké; אֲשֶׁר־תַּחַת které pod (veškerým nebem)

20. Patnáct loket אַמָּה nahoře svrchu, shora: מִלְמַעְלָה slož. z מִן, לְ, מַעְלָה vzhůru.

21. וַיִּגְוַע a zhynulo; 3. os. j. m. impf. qal od גָּוַע s ו s. הַשֹּׁרֵץ plaz, plazící se, part. act. qal; הָאָדָם člověk.

22. נִשְׁמַת־רוּחַ dýchání ducha; בְּאַפָּיו "אֲשֶׁר v jehož nozdrech; z בְּ, אַפַּיִם a příp. 3. os. j.; בֶּחָרָבָה na suchu; בְּ a člen a pod. jm. od חָרַב; מֵתוּ zemřeli; 3 os. mn. m. perf. qal od מוּת.

23. וַיִּמַּח a zmizela (podstata); 3. os. j. m. impf. qal od וַיִּמָּחוּ מָחָה vyhlazena jsou; 3. os. mn. m. nif. s ו sousl.; וַיִּשָּׁאֶר a zbyl: 3 os. j. m. impf. nif. od שָׁאַר; אַךְ־נֹחַ toliko Noach.

24. וּמְאַת יוֹם a sto dní.

Cvičení 6. (Z knihy Ruth I, 11—22. Str. 79.)

11. וַתֹּאמֶר נָעֳמִי a řekla Noomi; 3. os. j. ž. impf. qal od אָמַר s ו sousl. שֹׁבְנָה בְנֹתַי navraťte se dcery mé; 2. os. mn. ž. impt. qal od שׁוּב; בְּנוֹתַי mn. od בַּת a příp. 1. os.; לָמָּה proč? k čemu? תֵּלַכְנָה jdete; 2. os. mn. ž. impf. qal od הָלַךְ; עִמִּי se mnou; předl. עִם a příp. 1 os.; הַעוֹד־לִי בָנִים zdaž ještě (budou) mně synové? táz. ה, לְ s příp. 1. os., mn. od בֵּן; בְּמֵעַי ve vnitřnostech mých; בְּ a mn. od מְעִי a příp. 1. os, וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים aby vám byli za muže; 3. os. mn. perf. qal od הָיָה, dat. zájm. os. mn. m. לְ a mn. č. ku jm. אִישׁ neb אֱנוֹשׁ.

12. לֵכֶן za לְכְנָה jděte; 2. os. mn. ž. impt. qal od הָלַךְ; מִהְיוֹת כִּי נִזְקַנְתִּי neboť jsem sestárla; 1. os. j. p. qal od זָקַן לְאִישׁ než abych mohla býti muži; vazba jako při komparativu, מִן a inf. váz. od הָיָה; כִּי אָמַרְתִּי kdybych řekla; 1. os. j. p. qal אָמַר; גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ jest mi naděje; יֶשׁ־לִי תִקְוָה i kdybych byla této noci muži; וְגַם יָלַדְתִּי a kdybych i porodila; 1. os. j. p. qal od יָלַד.

13. הֲלָהֵן zdaž na ně (syny); táz. ה, ל a zájm. 3. mn. ž. za m. תְּשַׂבֵּרְנָה budete čekati; 2. os. mn. ž. impf. pi'el od שׂבר; עַד אֲשֶׁר יִגְדָּלוּ až by vyrostli; 3. os. mn. m. impf. qal גָּדַל; תֵּעָגֻנָה budete zavřeny, zavřete se; os. mn. ž. impf. nif. od עגן; לְבִלְתִּי הֱיוֹת tak (k tomu), že nebudete; inf. váz. qal; אַל ne, nikoliv; כִּי־מַר־לִי neboť mám hořkosť; מְאֹד מִכֶּם velmi nad vámi (pro vás); מִן a zájm. 2. os. m. כִּי־יָצְאָה בִי יַד neboť vyšla na mne ruka (Jahveh); 3. os. j. ž. p. qal od יָצָא; בְּ a z. 1. o.

14. וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן a pozdvihly hlasů svých; 3. os. mn. ž. impf. qal od נָשָׂא; při pod. z. příp. 3. mn. ž.; וַתִּבְכֶּינָה a plakaly 3. os. mn. ž. impf. qal od בָּכָה; וַתִּשַּׁק עָרְפָּה a políbila Orpā; 3. os. j. ž. impf. qal od נָשַׁק; לַחֲמוֹתָהּ tchýni svoji; לְ a ה příp.

3. os. ž. jedn. וְרוּת דָּבְקָה־בָּהּ a Ruth držela se jí; 3. os. j. ž. p. q. od דָּבַק; בָּ a příp. 3. os. j. ž.

15. A řekla: הִנֵּה hle! שָׁבָה vrátila se; 3. j. ž. p. q. שׁוּב; יְבִמְתֵּךְ tvá švakrová (manželka švakra zde); יָבָמָה a příp. 2. os j. ž. אֶל־עַמָּהּ k lidu svému; עַם a příp. 3. j. ž.; שׁוּבִי אַחֲרֵי vrať se za; os. j. ž. impt. qal od שׁוּב.

16. אַל־תִּפְגְּעִי־בִי nedoléhej na mne: os. j. ž. impf. qal od פָּגַע; לְעָזְבֵךְ abych tě opustila; l^{e}oz^{e}bēkh, inf. qal od עָזַב s příp. 2. ž. מֵאַחֲרָיִךְ ze za tebou; מִן a אַחֲרֵי a ךְ; kamkoli půjdeš, půjdu (i já) אֵלֵךְ od הָלַךְ a kdekoli תָּלִינִי budeš přenocovati; 2. j. ž. impf. qal od לִין neb לוּן.

17. Kde תָּמוּתִי umřeš. j. ž. impf. qal od מוּת; וְשָׁם אֶקָּבֵר, a tam pochována budu; 1. j. impf. nif. od קָבַר; כֹּה יַעֲשֶׂה tak (ať) učiní; 3. j m. impf. qal od עָשָׂה; יֹסִיף a tak (ať) přidá (přísežné rčení); 3. j. m. impf. hif. od יָסַף; הַמָּוֶת יַפְרִיד smrť rozdělí; 3. j. m. impf. hif. od פָּרַד; בֵּינִי וּבֵינֵךְ mezi mnou a tebou; předl. בֵּין.

18. וַתֵּרָא a viděla; 3. j. ž. impf. q. od רָאָה s ו sousl.; כִּי־מִתְאַמֶּצֶת že pevně umíněná (u sebe ustanovená); partic. ž. hithp. od אמץ; הִיא לָלֶכֶת ona k jití (že půjde); inf. váz. qal הָלַךְ; אִתָּהּ s ní. אֵת a příp. 3. os. ž. j.; וַתֶּחְדַּל a přestala; 3. j. ž. impf. qal s ו sousl.; לְדַבֵּר mluviti; לְ a inf. pi'el v. od דבר.

19. A šly ony dvě až přišly do Bêth Lechema, וַיְהִי a stalo se; 3. j. m. impf. q. od הָיָה s ו sousl.: כְּבֹאָנָה v jejich příchodu, jak přišly; inf. q. a příp. ž. 3. os. mn.; וַתֶּהֱם pohnulo se (město celé כָּל־הָעִיר); 3. j. ž. impf. nif. od הום.

20. אַל־תִּקְרֶאנָה nenazývejte; 2. mn. ž. impf. qal od קָרָא; מָרָא marā כִּי־הֵמַר neboť učinil (שַׁדַּי Bůh všemohoucí) hořkosť mně לִי; 3. j. m. p. hif. od מרר.

21. מְלֵאָה naplněná; partic. ž. j. od מָלֵא qal.; וְרֵיקָם

הֱשִׁיבַנִי a s prázdnem (všeho zbavenou) mne přivedl zpět; 3 j. m. p. hif. od שׁוּב; עָנָה בִי svědčil (postavil se) proti mně; 3. j. m. p. q.; הֵרַע־לִי neštěstí mně učinil: 3. j. m. p. hif. od רוּעַ.

22. A navrátila se (uattāšob) N. a Ruth Moabitka כַּלָּתָהּ snacha její (příp. 3. ž.) s ní, kterážto vrátila se מִשְׂדֵי מוֹאָב z polí Moāb; st. váz. mn. od שָׂדֶה; בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים na počátku ječmenné žně.

Cvičení 7. (Ruth II, 1—11. Str. 102.)

1. A No°mi měla dat. byl jí; מוֹדַע známý, přítel; koř. od יָדַע; לְאִישָׁהּ muže jejího; ל, jm. podst. a příp. 3. ž. j.; גִּבּוֹר חַיִל mocný silou (bohatstvím); stav váz. מִמִּשְׁפַּחַת z příbuzenstva, z rodu; מִן a j. st. váz.; וּשְׁמוֹ בֹּעַז a jméno jeho Bō'az; ו spoj. שֵׁם a př. 3. m.

2. וַתֹּאמֶר רוּת a řekla Ruth; impf. q. od אָמַר; אֵלְכָה־נָּא půjdu teď (prosím); kohort. q. od הָלַךְ a נָא; וַאֲלַקְּטָה a budu sbírati; ו spoj. a 1. j. kohort. pi'el od לקט; בַּשְּׁבָלִים klasy; בְּ, člen a plur. k שִׁבֹּלֶת; אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו za tím, v jehož očích naleznu milost: 1. j. impf. q. od מָצָא; בְּ a duál od עַיִן a příp. 3. j. m.; לְכִי בִתִּי jdi, dcero má! impt. 2. j. ž. qal הלך a בַּת s příp. 1. j.

3. וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא a šla a přišla; impf. qal s ו sousl. od הָלַךְ a בּוֹא; a sbírala (Pi'ēl) na poli za ženci; mn. od קָצִיר; וַיִּקֶר מִקְרֶהָ a stala se náhoda její; 3. j. m. impf. qal od קָרָה a jm. podst. s příp. 3. ž.; חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז díl pole Bo'azova; st. v. od חֶלְקָה.

4 A hle Bo'az přišel בָּא p. q. od בּוֹא z Bêt Lechem; מִן a בַּיִת st. v. a řekl; od אָמַר impf.; עִמָּכֶם s vámi; עִם předl. sesíl. a příp. 2. mn. m.; וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ a řekli jemu: Požehnejž tebe (Jahveh); apokop. pi'ēl od בָּרַךְ s příp. 2. os. j. m.

5. לְנַעֲרוֹ služebníku svému; ל a נַעַר a příp. 3. j. m.; הַנִּצָּב postavenému; člen a part. j. m. nif. od יָצַב; לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת čí (jest) dívka tato? לְ a zájm. táz., člen a p. j. ž., a uk. z. ž.

6. וַיַּעַן a odpověděl; 3. j. m. impf. q. od עָנָה s ו sousl. הִיא הַשָּׁבָה ta, kteráž se vrátila; partic. q. ž. od שׁוּב; s Noºmi z polí Mōab.

7. וַתֹּאמֶר אֲלַקְּטָה־נָּא a řekla: budu sbírati, prosím; 3. j. ž. impf. q. od אָמַר; 1. j. kohort. pi'ēl od לקט; וְאָסַפְתִּי a budu shromažďovati. 1. j. p. q. od אָסַף; בָּעֳמָרִים hrstě; mn. od עֹמֶר s předl. בְּ; וַתַּעֲמוֹד a stála; 3. j. ž. impf. q. od עָמַד; מֵאָז od toho rána; מִן předl. אָז tu, tenkrát: וְעַד־עַתָּה a až dosavad, do této doby; שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת מְעַט oddech její doma jen maličko; pod. jm. שֶׁבֶת s příp. 3. ž.

8. הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ zdaž pak slyšíš? 2. j. ž. p. q. od שָׁמַע; בִּתִּי dcero má; בַּת a příp. 1. j.; אַל־תֵּלְכִי ať nejdeš! אַל ne, a 2. j. ž. apok. qal od הָלַךְ; לְלַקֵּט sbírati; לְ a inf. váz. qal; na poli jiném (אַחֵר); וְגַם לֹא־תַעֲבוּרִי a též nepřecházej, neodcházej מִזֶּה odtud; 2. j. ž. impf. qal od עָבַר; וְכֹה תִדְבָּקִין a tu přidržíš se; 2. j. ž. impf. qal od דָּבַק s נ parag.

9. Oči tvé na poli, které יִקְצֹרוּן žíti budou; 3. mn. m. impf. qal od קָצַר s נ par.; וְהָלַכְתְּ a půjdeš; j. ž. p. q. s ו sousl.; הֲלוֹא צִוִּיתִי zdaž jsem nenařídil? 1. j. p. pi'ēl od צָוָה; לִבְלְתִּי נָגְעֵךְ ne tebe se dotýkati; inf. váz. q. od נָגַע a příp. 2. žen.; וְצָמִת a budeš (li) žízniti; 2. j. ž. p. q. od צָמָא na místě צָמֵאת s ו s.; tu půjdeš אֶל־הַכֵּלִים k nádobám; j. כְּלִי; וְשָׁתִית a budeš píti, napiješ se; j. ž. p. qal od שָׁתָה s ו sousl.; מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן z toho, co načerpají (služebníci); 3. mn. m. impf. qal od שָׁאַב s נ parag.

10. וַתִּפֹּל a padla; 3. j. ž. impf. qal od נָפַל s ו sousl.; עַל־פָּנֶיהָ na tváře své; פָּנִים a příp. 3. ž.; וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה

a sklonila se k zemi; 3. j. ž. impf. hithp. od שָׁחָה s ו sousl., při podst. jm. ה koncovka směru; מַדּוּעַ מָצָאתִי חֵן proč (jak) nalezla jsem milosť? 1. j. p. qal od מָצָא; בְּעֵינֶיךָ v očích tvých; בְּ, עֵינַיִם a příp. m.; לְהַכִּירֵנִי že mne poznáváš (že na mne shlížíš); לְ a inf. váz. hif. od נָכַר s příp. 1. o.; נָכְרִיָּה cizinka; od נָכְרִי ž.

11. וַיַּעַן a odpověděl; od עָנָה impf. qal.; הֻגֵּד הֻגַּד zvěstováním se (mi לִי) zvěstovalo; inf. a 3. j. m. perf. pu'āl od נָגַד; כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית vše, co jsi učinila; 2. j. ž. od עָשָׂה; se tchýní svou po smrti muže svého a opustila jsi (עָזַב impf. qal) otce svého (אָב) a matku svou (אֵם) a zemi narození svého (מוֹלֶדֶת) a šla k lidu, který jsi neznala včera (תְּמוֹל) a dříve (שִׁלְשֹׁם předvčírem).

Cvičení 8. (Ruth II, 12—23. Str. 108.)

12. יְשַׁלֵּם יְהוָה odplatiž Jahveh; 3. j. m. impf. pi'ēl od שָׁלַם; פָּעֳלֵךְ dílo tvé; od jm. פֹּעַל a příp. 2. ž. j.; a budiž; 3. j. ž. apok. qal od הָיָה s ו spoj.; מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה mzda tvá úplná (dokonalá) od מַשְׂכֹּרֶת s příp. 2. ž. a שָׁלֵם; מֵעִם (z מִן a עִם) od (Jahveh, Boha Israelsk.); אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו pod jehož křídla jsi přišla (2. j. p. q. ž. בּוֹא) se svěřiti (inf. váz. od חָסָה s לְ).

13. A řekla: Nalezla jsem milosť u tebe (v očích tvých) אֲדֹנִי pane můj, poněvadž נִחַמְתָּנִי potěšil jsi mne (2 j. m. p. pi'ēl נָחַם) a že jsi mluvil (דִּבַּרְתָּ pi'ēl) k srdci (לֵב stav váz.); שִׁפְחָתֶךָ služebnice své (tvé שִׁפְחָה), a já nejsem (od הָיָה 1. os. j. impf. q.) jako jedna כְּאַחַת ze služebnic (mn. č.) tvých.

14. לָהּ* správně לָהּ; לְעֵת הָאֹכֶל dobou (לְ) jídla (oběda): גְּשִׁי přistup; 2. ž. j. impt. q. od נָגַשׁ; הֲלֹם sem; וְאָכַלְתְּ a budeš

jísti; 2. j. ž. perf. q. od אָכַל s ו s.; מִן־הַלֶּחֶם z chleba (člen); וְטָבַלְתְּ a budeš namáčeti; 2. j. ž. p. q. s ו s.; פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ kousek svůj (skývu פַּת) v octě; וַתֵּשֶׁב מִצַּד a seděla po (ze) straně; 3. j. ž. impf. qal od יָשַׁב s ו sousl.; מִן a צַד; וַיִּצְבָּט־לָהּ a podal jí; 3. j. m. impf. qal od צָבַט; קָלִי pražené obilí (pšenice, ječmen), jež jest orient. jídlem; וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר a jedla a nasycena jest (3. j. ž. impf. q.) a (ještě) nechala (3. j. ž. impf. hif. od יָתַר s ו sousl.).

15. וַתָּקָם (uattāqom) a vstala; 3. j. ž. impf. q. od קוּם; וַיְצַו a nařídil; 3. j. m. impf. pi'ēl od צוה; לֵאמֹר řka (rčením); לְ a inf. v. q. od אָמַר; תְּלַקֵּט ať sbírá (pi'ēl); וְלֹא תַכְלִימוּהָ a nezahanbujte ji; 2. mn. m. impf. hif. od כָּלַם s příp. 3. ž.

16. שֹׁל־תָּשֹׁלּוּ (a i) rozvázáním rozvážete (jí); inf. pr. a 2. mn. m. impf. qal od שׁלל; וְלֹא־תִגְעֲרוּ־בָהּ a nezkracujte ji (od גָּרַע).

17. עַד־הָעָרֶב až do večera; וַתַּחְבֹּט a vytloukla (vymlátila 3. j. ž. impf. qal od חָבַט s ו sousl. וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים a bylo skoro Efā ječmene (ječmenných zrn); j. שְׂעֹרָה.

18. וַתִּשָּׂא a vzala (nesla); 3. j. ž. impf. qal od נָשָׂא s ו sousl. a vešla (impf. qal בּוֹא) do města; וַתֵּרֶא a viděla; 3. j. ž. impf. qal od רָאָה s ו sousl.; אֲשֶׁר־לִקְּטָה co nasbírala; 3. j. ž. p. pi'ēl; וַתּוֹצֵא a vyňala; 3. j. ž. impf. hif. od יָצָא; וַתִּתֶּן־לָהּ a dala jí; 3. j. ž. impf q od נָתַן s ו sousl.; אֵת אֲשֶׁר־הוֹתְרָה co ponechala (z nasycení svého); 3. j. ž. p. hif. od יָתַר.

19. אֵיפֹה kde? הַיּוֹם dnes; אָנָה kde? יְהִי מַכִּירֵךְ budiž ten, který tebe poznal; partic. m. j. hif. od נָכַר s příp 2. ž. יְהִי apokop. qal 3. j. m. הָיָה; בָּרוּךְ požehnaný; part. passiv. qal; וַתַּגֶּד a oznámila; 3. j. ž. impf. hif. od נָגַד; עִמּוֹ s ním.

20. חַסְדּוֹ milosrdenství své; חֶסֶד a přípona 3. os. m.; אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמֵּתִים se živými a s mrtvými (חָיָה a מוּת);

קָרוֹב blízek (příbuzný); příd. jm. od קָרַב; לָנוּ nám; הָאִישׁ muž ten; מִגְּאֲלֵנוּ הוּא z nejbližších příbuzných našich jest on; מִן a part. act. qal mn. s příp. 1. os. mn. od גָּאַל.

21. עַד אִם־כִּלּוּ až by dokončili; 3. mn. p. pi'ēl od כָּלָה; כָּל־הַקָּצִיר celou žeň.

22. טוֹב בִּתִּי dobře, dcero má; כִּי תֵצְאִי když (že) vycházíš; 2. j. ž. impf. qal od יָצָא; וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ nepotkají tě; 3. mn. m. impf. qal od פָּגַע.

23. עַד־כְּלוֹת až do dokončení; inf. váz. qal od כָּלָה; וְקָצִיר הַחִטִּים a žně pšeničné; j. חִטָּה; וַתֵּשֶׁב a zůstávala (u tchýně své); 3. j. ž. impf. qal od יָשַׁב s ו sousl.

Cvičení 9. (Str. 118.)

1. וַיֶּאֱסְפוּ a shromáždili; 3. mn. m. impf. qal od אָסַף s ו sousl.; הַפְּלִשְׁתִּים Filištínští; člen a mn. od פְּלִשְׁתִּי; מַחֲנֵיהֶם sbory své (mn. s příp. 3. mn.) k bitvě (לְ a člen).

דֶּרֶךְ אֱוִיל cesta (st. váz.) pošetilcova: יָשָׁר בְּעֵינָיו přímá (dobrá jest) v očích jeho; (בְּ plur. od עַיִן a př. 3. j.); וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חֲכָם ale (ten, kdo) sluchu dává (part. act. qal) radě, moudrý (jest).

3. וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם פִּתְאֹם a přišel (בּוֹא) k nim (Jehōšu'a) náhle; עָלָה vystupoval (šel); 3. j. m. p. q.

4. לֹא־יִהְיֶה nebude; 3. j. m. impf. q. od הָיָה; לַכֹּהֲנִים kněžím dílu; לְ člen a mn. od כֹּהֵן; אִשֵּׁי וְנַחֲלָתוֹ oběti zápalné (Jahveh; mn. st. v. od אִשֶּׁה) a jeho podíl; יֹאכֵלוּן jísti budou; 3. mn. m. impf. q. s příkl. ן od אָכַל.

5 יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי že jste nedali víry mně; 2. mn. m. p. hif od אָמַן; לְהַקְדִּישֵׁנִי abyste mne posvětili (v očích synů Isr.); לְ a inf. v. hif s příp. 1. j. od קָדַשׁ; לָכֵן לֹא תָבִיאוּ proto nepřivedete; 2. mn. m. impf. hif. od בּוֹא; אֶת־הַקָּהָל shromáždění; člen a pod. jm.; נָתַתִּי dal jsem; 1. j. p. qal od נָתַן.

6. גָּנַב אֶת־הַגָּבִיעַ ukradl číši; 3. j. m. p. qal; עָבֶד (bude mně) služebníkem; וְאַתֶּם עֲלוּ לְשָׁלוֹם אֶל־אֲבִיכֶם a vy jděte (impt. qal od עָלָה) v pokoji k otci svému (příp. 2. mn.).

7. הֶעֱבִיר אֹתוֹ převedl ho (lid); 3. j m. p. hif. od עָבַר a příp. z. 3. j. m. při אֵת; לֶעָרִים k městům; לְ člen הָ a mn od עִיר.

8. הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ Bůh (pokud na něm jest), jeho cesta jest přímá; příp. 3. j. při דֶּרֶךְ.

9. פִּגְרֵיכֶם־אַתֶּם těla vaše, vy (vlastní); j. פֶּגֶר; יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר padnou na (této) poušti; impf. od נָפַל.

10. קְרָא־נָא גַם zavolej, prosím, i (Chušaja); impt od קָרָא; וְנִשְׁמְעָה a vyslechneme; kohort. 1. mn. qal שָׁמַע; מַה־ בְּפִיו co v jeho ústech (jest též).

11. בְּשַׁלְוָה v (době) míru; בְּ a pod. jm.; יַשְׁחִית רַבִּים pobije mnohé; 3 j. m. impf. hif. od שָׁחַת; mn. od רַב; וְעַל שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד a na knížete knížat vystoupí (na nejvyššího knížete); impf. od עָמַד.

12. סוּרוּ צְאוּ odstupte, vyjděte; impt. q. mn. od סור a יָצָא; מְשָׁם odtud; מִתּוֹךְ ze středu (תָּוֶךְ); הִבָּרוּ očisťte se; 2. mn. m. impt. rif. od ברר; נֹשְׂאֵי כְּלֵי kteří nosíte nádoby (Jahveh); part. act. qal mn. v. od נָשָׂא; st v. ku כֵּלִים.

13. רַבּוֹת מַחְשָׁבוֹת mnohé zámysly; בְּלֵב־אִישׁ v srdci člověka (jsou); וַעֲצַת ale rada B.; stav v. ku עֵצָה; תָּקוּם obstojí, bude státi; 3. j. ž. impf. q. od קום.

14. כָּל־צָמֵא každý, kdo žíznivý (jest, part. q.); לְכוּ לַמַּיִם jděte (mn. impt. od הָלַךְ) k vodám.

15. עַד־יַעֲבֹר הַוּוֹת až přejde (přejdou; j. impf. q.) zkáza, mn. od הַוָּה.

16. Setí a žeň a studeno a teplo a léto i zima לֹא יִשְׁבָּתוּ nepřestanou; impf. q. od שָׁבַת.

17. הָעֹשׂוֹת אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת הַנְּפָשׁוֹת duše; mn. od נֶפֶשׁ; které činí (part. עָשָׂה) ohavnosti (tyto); יִכָּרְתוּ מִקֶּרֶב עַמָּם budou vyhlazeni (כָּרַת) ze středu (מִן) národa (jich) svého.

18. A bude (3. mn. ž. impf. q. od הָיָה) stádo mé לְאָכְלָה za pokrm (l^eokhlâ) všelikému zvířeti (חַיָּה) polnímu.

19 הִצַּלְתִּי vysvobodil jsem; 1. j. hif. od נָצַל; כָּל־הַמַּמְלָכוֹת všechna království; הַלֹּחֲצִים utiskovavší (vás); part. act. q. לָחַץ.

20. וְעָשׂוּיָה a učiněni (part. pass. q. j. ž. od עָשָׂה) אֶל־דַּלְתוֹת na dveřích (j. דָּלָת) הַהֵיכָל chrámu; כְּרוּבִים וְתִמֹרִים cherubínové a palmy; j. תָּמָר.

21. עָרוֹם הָלְכוּ בְּלִי לִבּוּשׁ nahý (nazí) kráčí (3. mn. pi'ēl od הָלַךְ) bez oděvu; וּרְעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר a lační nosí snop (snopy).

22. נָמֹגוּ rozplynula se; part. mn. m. nif. od מוּג; וְכָל־ יֹשְׁבֶיהָ a všichni ji (zemi) obývající; part. mn. m. qal s příp. 3. ž. od יָשַׁב.

23. חָזוּת קָשָׁה vidění tvrdé; הֻגַּד־לִי bylo mně oznámeno; 3. j. m. p. hof. od נָגַד.

24. אֶל־הַמָּקוֹם na místo; אֵלַי mně; předl. a příp.

25. A všechny ženy (mn. k אִשָּׁה) dají (נָתַן) čest pánům svým.

26. יִרְאָה strach (od יָרֵא) a třesení přichází na mne.

Cvičení 10. (Str. 126.)

1. כּוּשִׁים Kušité; חַלְלֵי probodeni (budete), st. váz. totiž: חַרְבִּי mečem mým (חֶרֶב).

מִשְׁקַל לְנִחְשְׁתָּם váhy kovu jich (נְחֹשֶׁת), totiž: כָּל־הַכֵּלִים všech (těch) nádob (nebylo; smysl toho: kov všech nádob byl váhy převeliké).

3. אֶת־בְּרִתִי תִּשְׁמֹר úmluvu moji zachováš; 2. j. m. impf. qal od שָׁמַר; לְדֹרֹתָם dle pokolení jich; mn. od דּוֹר a př. 3. mn.

4. וַיָּמָת (uajjâmot) a zemřel; 3. j. impf. qal s ו sousl od מוּת; וַיִּקְבְּרוּ a pochovali; 3. mn. m. impf. qal s ו sousl. od קָבַר.

5. לָרֶשֶׁת (přejdete Jordán), abyste zmocnili se; לְ a inf. váz. qal od יָרַשׁ.

6 יַעֲזָר־לִי (ja'azor-lî) přispěje (pomáhá) mně; 3. j. m. impf. qal od עָזַר; יַרְשִׁיעֵנִי odsoudí mne; 3. j. m. impf. hif. s příp. 1. j. od רשׁע.

7. יִקְרְבוּ ימֵי אֵבֶל nadejdou (přiblíží se) dnové zármutku; 3. mn. m. impf. q. od קָרַב; וְאַהַרְגָה a (neboť) já zabiji; kohort. 1. j. qal od הָרַג s ו spojov.

8. קוּם עֲבֹר vstaň, přejdi; 2. j. m. impt. qal.

9. אוֹדִיעֲךָ dám ti, abys věděl (učiním, že budeš věděti); 1. j. impf hif. od יָדַע: וּמָשַׁחְתָּ a pomažeš; 2. j. m. perf. q. s ו sousl. od מָשַׁח.

10. כִּסְאֲךָ trůn tvůj; pod jm. כִּסֵּא s příp. 2. j. m; עוֹלָם וָעֶד věčnosť a trvání (věčný na věky); שֵׁבֶט מִישׁוֹר žezlo spravedlnosti (koř. ישׁר).

11. אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ jeden ke druhému (muž k sousedu, bližnímu svému); לְבֶן־קִישׁ synu Qîš; לְ a st. v. k בֵּן; בַּנְּבִיאִים mezi proroky; בְּ člen a mn. od נָבִיא.

12. בְּכֹחִי הַגָּדוֹל silou svou velikou; כֹּחַ s příp. 1. j.; וּבִזְרוֹעִי הַנְּטוּיָה ramenem vtaženým; part. pass. qal od נָטָה ž. jedn.; לַאֲשֶׁר יָשַׁר (tomu), kdo jest přímý, spravedlivý; 3. j. m. p. qal; וְעַתָּה a nyní; הָאֲרָצוֹת mn. od אֶרֶץ; מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי (do ruky) krále Babele, služebníka svého; עֶבֶד s př. 1. j.

13. מְכַרְתֶּם prodali jste; 2. mn. m. p qal od מָכַר; מִצְרַיְמָה do Egypta; koncovka směru.

14 אֱלִישָׁע (Bůh můj jest spása) Eliseus prorok; הֶחֱיָה oživil (vzkřísil); 3. j. m. p. hif. od חָיָה; וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי

a bydli, kde bydleti budeš, (kdekoliv); 2. j. ž. impt. a 2. j ž. impf. qal od גּוּר.

15. גּוֹי אֶחָד národ jediný.

16. הַגִּידָה־נָּא udej, prosíme, (nám); 2. j. m. impt. hif. s parag. koncovkou od נָגַד; הָרָעָה neštěstí (toto); וּמֵאַיִן a odkud? מְלַאכְתֶּךָ zaměstnání tvé; מְלָאכָה a př. 2. j. בָּאתָ jsi přišel; 2. j. m. p. q. od בּוֹא.

17. גְּשָׁה־נָּא přistup, prosím; 2. j. m. impt. qal s parag. konc. od נָגַשׁ; וַאֲמֻשְׁךָ a (abych) sáhnu na tebe; 1. j. impf. q., jakoby od מוּשׁ (sloveso obyč. מָשַׁשׁ)

18. וַיָּקָם יְהוֹרָם a vstal (קוּם) Jôram (Jahveh jest vznešený — význam); מִשָּׂרָיו z knížat; מִן a שָׂרִים st. váz

19. לָרַב תַּרְבֶּה velkému (četnému t. domu, rodině) rozmnožíš (podíl jeho); 2. j. m. impf. hif. od רָבָה; וְלַמְעַט תַּמְעִיט a málému umenšíš (hif.); לְפִי פְקֻדָיו podle počtěných jeho; לְ a פֶּה ústa, díl — לְפִי dle, part. pass. mn v. st. s příp. 3. j. od פָּקַד.

20. הַכֶּסֶף בְּכֹל stříbro (peníze) za vše; אֲשֶׁר תְּאַוֶּה čeho žádati bude; 3. j. ž. impf. pi'ēl od אָוָה; בַּבָּקָר za voly (za ovce, a za víno a za opojný nápoj); תְּשַׁאֲלֵךְ přáti si bude tobě; 3. j. ž. impf. q. od שָׁאַל.

21. גַּם אֶת־הָאֲרִי גַּם־הַדֹּב i lva i medvěda; הִכָּה ubil (skolil); 3. j. m. p hif. od נָכָה; חֵרֵף מַעַרְכוֹת zhaněl (3. j. m. p. pi'ēl) voje (řady vojska; mn. st. váz. ku מַעֲרָכָה).

22. וַיִּשְׁכֶּם a vstal časně; 3. j. m. impf. hif. od שכם s ו sousl.; לִקְרַאת aby šel vstříc; לְ a inf. váz. qal od קָרָא na místě לִקְרַאת pr. בַּבֹּקֶר קְרָאָה ráno; בְּ člen a pod. jm.: וַיֻּגַּד a bylo zvěstováno (Samuelovi); 3 j. m. impf. hof. od נָגַד; בָּא־שָׁאוּל přišel Saul; 3. j. m. p. qal od בּוֹא; מַצִּיב לוֹ יָד vyzdvihl sobě pomník (vítězný, jako ukazatele vítězství); part. j. m. hif. od יָצַב;

וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד a obrátil se, a přešel a sestoupil (obrátiv se př.); 3. j. m. impf. q. od עָבַר סבב a יָרַד.

23. נִפְלִינוּ byli jsme vyvoleni; 1. mn. p. nif. od פָּלָה.

24. שִׁמְעוּ־זֹאת הַזְּקֵנִים slyšte to starci (starší); impt. qal; וְהַאֲזִינוּ a naslouchejte (bedlivě); 2. mn. m. impt hif. od אזן s ו spojov.; יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ obyvatelé země; part. mn. m. q. od יָשַׁב ve st. váz.

Cvičení 11. (Str. 134)

1. אִם יִתֶּן־לִי kdyby mně dal; 3. j. m. impf. q. נָתַן; אֶת־ כָּל־עָשְׁרוֹ všechno bohatství své; עשׁר s příp. 3. j.; לֹא אוּכַל nebudu moci; 1. j. impf. jakoby hof. od יָכַל (aneb qal z יָוַכַל — יוכל — יוּכַל); לַעֲבֹר אֶת־פִּי přestoupiti slovo; לְ a inf. váz. qal; לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה činiti (abych) dobré neb zlé; לְ a inf. v. qal od עָשָׂה; מִלִּבִּי ze srdce svého (po svém přání); z מִן a לֵב a příp. 1. j.

2. הוֹי běda! (těm, kteří); שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר kteří činí tmu světlem; mn. m. part. q. od שׂוּם, מַר כְּמָתוֹק hořké sladkým.

3. חָשַׁבְתִּי לָדַעַת přemýšlel jsem, abych poznal; 1. j. p. q. od חָשַׁב s násl. inf. q. od יָדַע; עָמָל הִיא práce (jest) to — těžké jest to; podst jm.

5. אַךְ־בְּצֶלֶם jen jako stín; יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ obchází člověk (v žití, t. j. žije) 3. j. m. impf. hithp. od הָלַךְ; יִצְבֹּר hromadí; 3. j. m. impf. q. od צָבַר; מִי־אוֹסְפָם kdo je sebéře; j. m. part. q. od אָסַף s příp. 3 mn. m.

6. כָּל־הַיָּרֵא každý, kdo se bojí (bázlivý); partic. act. j. m. se členem; יֵלֵךְ וְיָשׁב půjde a vrátí se; impf. q. od הָלַךְ a שׁוּב se spoj. ו; וְלֹא יִמַּס aby se neustrašilo (srdce); 3 j. m. impf. nif. od מסס; אֶת־לְבַב אֶחָיו srdce (nom.) bratří jeho.

7. תִּהְיֶינָה budou; 3. mn. ž. impf. q. od הָיָה.

8. עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה koruna cti jest stáří (šedivá hlava); תִּמָּצֵא se nalézá; 3. j. ž. impf. nif. מָצָא.

9. מַדּוּעַ רְשָׁעִים יְחִיּוּ proč bezbožní žijí (jsou živi); 3. mn. impf. q. od חָיָה; עָתְקוּ גַּם־גִּבְרוּ חָיִל dočekají se stáří a zmocněni jsou bohatstvím; 3. mn. p. qal.

10. כֻּלָּם לְדָמִים יֶאֱרֹבוּ všichni oni po krvi (mn. č. od דָּם) úklady strojí; 3. mn. m. impf. qal; יָצוּדוּ חֵרֶם loví tenaty; 3. mn. m. impf. q od צוּד.

11. כִּי אִם־אָסוּךְ שֶׁמֶן jedině nádobu masti oleje.

12. הִכָּה porážku učinil; 3. j. m. p. hif od נָכָה, kteréžto sloveso jen třikráte žádá za sebou לְ, jindy akk. (Sìchona, krále Emorrhejských a Oga, krále Bašan).

13. בַּמִּשְׁמָר ve vězení; בְּ člen a podst. jméno; עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים služebník správce strážců; podst. jm. שַׂר s לְ.

14. חַרְבִּי meč můj; חֶרֶב a příp. 1. o. j. תֵּרֵד sejde; 3. j. ž. impf. q. od יָרַד; עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט lid klatby mé, po soudu (pro soud — aby se vykonal); חֵרֶם neb חֶרֶם s příp. 1. j.

15. רַחוּם וְחַנּוּן milosrdný a lítostivý; adj. od חָנַן; אֶרֶךְ אַפַּיִם zdržující hněv, shovívavý; adj. váz. ku אָרֵךְ a du. od אַף; וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת a hojný milostí a věrný.

16. וַיַּעַל a vystupoval (šel); 3. j. m. impf. qal s ו s. (stejně zní i apok. hif.) od עָלָה; הַשְּׁכוּנִי בְּאָהָלִים ti, kdož obývají stany; part. pass. qal mn. m. v. od שָׁכַן; mn. od אֹהֶל; וַיַּךְ a udeřil; 3. j. muž. impf. hifʿîl od נָכָה; אֶת־הַמַּחֲנֶה na ležení; nota akk. בֶּטַח bezpečné; bezpečnosť, důvěra užív. adjekt i příslovečně (v jistotě).

17. אַבִּיר הָרֹעִים správce (náčelník, silný) pastýřů; mn se členem od רֹעֶה (רֹעִי)

18. הַצַּדִּיק אָבַד spravedlivý zahynul; וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד נֶאֱסָפוּ a mužové lásky (zbožní, mn. k אִישׁ) zmizeli; 3. množ. p. nif.

od אָסַף, sbírati, ale v nif. vzíti, shromážditi se s otci, zemříti, zmizeti; (perf. zde i za přítomný čas).

20. עֵד־כְּזָבִים svědek lží (lživý); יֹאבֵד zahyne; 3. j. m. impf. q. od אָבַד; שֹׁמֵעַ לָנֶצַח který poslouchá (partic. act. q.), slavně (na věky mluviti bude).

Cvičení 12. (Str. 137.)

3. וַיִּסְפֹּר a spočetl; 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od סָפַר; הַגֵּרִים cizince; mn. se členem; וַיִּמָּצְאוּ a nalezli se; 3 mn. m. impf. nif. s ו sousl. od מָצָא.

4. מִבֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים od (těch, kteří jsou) pět let staří; עֶרְכּוֹ הַזָּכָר odhadní cena mužského (jinak i עֶרְכּוֹ); שְׁקָלִים כֶּסֶף šikly stříbra (stříbrné); množ. od שֶׁקֶל; וְלַנְּקֵבָה a na ženskou (cena ženské); ו spoj. לְ člen a podst. jm.

5. וַיִּתֵּן a dal; 3. jedn. m. impf. qal od נָתַן; בָּנִים, בָּנוֹת synové, dcery; mn. od בֵּן a בַּת.

6. וַיִּפְקֹד a přehlížel (čítal Achab); 3. j. m. impf. q. od פָּקַד; שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת (mladíky) knížat krajů (provincií); v. st. ku שָׂרִים a mn. se členem; וְאַחֲרֵיהֶם a po těch.

7. לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ aby prozkoumali zemi; לְ a inf. v. pi'ēl od רגל; וַיִּקְחוּ אֶת־הַפֶּסֶל a vzali vyřezaný obraz; 3. mn. m. impf. qal k לָקַח; נִצָּב stoje postaven; partic. j. m. nif. od נָצַב; פֶּתַח הַשַּׁעַר (u) vchodu brány; חֲגוּר כְּלֵי־הַמִּלְחָמָה opatřeni nástroji válečnými (ozbrojeni; part. pass. q.).

Cvičení 13. (I. M. XXII, 1—13. Str. 145.)

1. אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה po těchto věcech (slovo, věc); נִסָּה zkoušel; 3. j m. p. pi'ēl od נָסָה; הִנֵּנִי hle, tu jsem (mne); Cerê v přestávce, jindy Šᵉvâ, z הִנֵּה a příp. 1. j.

2 קַח־נָא vezmiž; 2. j. m. impt. qal od לָקַח; אֶת־יְחִידְךָ

tvého jediného; příd. jm. יָחִיד s příp. j. m.; אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ kterého miluješ; 2. j. m. p. q.; וְלֶךְ־לְךָ a jdi (si); 2. j. m. impt. qal od הָלַךְ; הַמֹּרִיָּה Morijjâh; vlastní jm.; וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה a obětuj mi ho (učiň, aby vystoupila oběť ke mně) tam v oběť celotnou; 2. j. m. impt. hif. od עָלָה s příp. 3. j. m.

3. וַיַּשְׁכֵּם a vstal časně; 3. j. m. impf. hif. s ו sousl. od שָׁכַם; וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ a osedlal svého osla; 3. j. m. impf. q. s ו sousl. od חָבַשׁ; וַיְבַקַּע עֲצֵי a naštípal dříví; 3. j. m. impf. pi'ēl od בָּקַע; st. v mn. od עֵץ; אֶל־הַמָּקוֹם na (to) místo.

4. וַיִּשָּׂא a zvedl; 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od נָשָׂא; וַיַּרְא מֵרָחֹק a spatřil (3. j. m. impf. apok. qal od רָאָה; stejně zní i hif.) z daleka (מִן a רָחֹק).

5. שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה zůstaňte si (seďte si) zde; 2. mn. m. impt. qal od יָשַׁב; עַד־כֹּה až tam (tu); וְנִשְׁתַּחֲוֶה a budeme se klaněti; 1. mn. impf. hithp. od שָׁחָה s ו spojovacím; וְנָשׁוּבָה a vrátíme se; 1. mn. kohort. q. od שׁוּב s ו spojov.

6. וַיָּשֶׂם a položil; 3. j. m. apok. qal od שׂוּם (שִׂים) s ו s. אֶת־הָאֵשׁ oheň; člen a pod. jm.; וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת a nůž (nástroj při jídle užívaný; אָכַל; má i v přestávce Seghôl); שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו oba oni spolu; příp. 3. mn. m.

7. וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה a (ale) kde zvíře (malé, ovce neb koza שֶׂה) k oběti?

8. יִרְאֶה־לּוֹ vyhlédne (uvidí) je; impf qal רָאָה.

9. וַיָּבֹאוּ a přišli; 3. mn. m. impf. qal s ו sousl. od בּוֹא; וַיִּבֶן a vystavěl; 3. j. m. impf. ap. qal od בָּנָה; אֶת־הַמִּזְבֵּחַ oltář (km. זָבַח zabiti, obětovati); וַיַּעֲרֹךְ a narovnal; 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od עָרַךְ; וַיַּעֲקֹד a svázal; 3. j. m. impf. q. s ו sousl. od עָקַד; מִמַּעַל shora na: מִן a מַעַל.

10. וַיִּשְׁלַח a vzpřáhl (vztáhl); 3. j. m. impf. q. s ו sousl. od שָׁלַח; לִשְׁחֹט aby zabil; לְ a inf. váz. qal od שָׁחַט.

11. וַיִּקְרָא a -zvolal; 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od קָרָא; מַלְאַךְ יְהוָה anděl (posel) Jahveh.

12. אַל־תִּשְׁלַח nevztahuj (ať nevztahuješ); 2. j. m. ap. q. od שָׁלַח; אַל־תַּעַשׂ nečiň; 2. j. m. impf. ap. q. od עָשָׂה; מְאוּמָה něco (cokoliv); se záporem: nic; עַתָּה יָדַעְתִּי nyní vím; 1. j. p. qal od יָדַע; כִּי־יְרֵא že bojící se (Boha); slovesné přídavné jm. ve st. váz. (pr. יָרֵא); חָשַׂכְתָּ neodepřel jsi (nezadržel); 2. j. m. p. q.

13. וְהִנֵּה־אַיִל a hle, skopec; אַחַר vzadu; נֶאֱחַז zapletl se; 3. j. m. p. nif. od אָחַז; בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו v houští (בְּ a čl.) za rohy své (mn. od קֶרֶן s příp. 3. j.); תַּחַת za, na místě.

Cvičení 14. (I. M. XXVII, 1—45. Str. 153.)

1. כִּי־זָקֵן když byl starý; 3. j. m. p. qal; וַתִּכְהֶיןָ (za וַתִּכְהֶינָה) a byly zkaleny; 3. mn. ž. impf. qal s ו sousl. od כָּהָה; בְּנוֹ הַגָּדֹל syna svého většího; člen a jednoduché přídavné jm.

יוֹם מוֹתִי den smrti mé; מָוֶת s příp. 1 j.

3. שָׂא־נָא zvedniž; 2. j. impt. qal od נָשָׂא; כֵּלְיְךָ תֶּלְיְךָ zbraně své (כֵּלִים) toulec svůj (תֶּלִי zavěšený), a luk svůj (קֶשֶׁת); וְצֵא a vyjdi (na pole); 2. j. m. impt. qal od יָצָא; וְצוּדָה לִי צַיִד a ulov mně zvěř; j. impt. qal s parag. ה od צוּד.

4. וַעֲשֵׂה־לִי מַטְעַמִּים a učiň mně pochoutku (chutné jídlo); ו spoj. a 2. j. impt. qal od עשׂה; כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי jako já miluji; 1. j. p. qal; וְהָבִיאָה a přines; 2. j. m. impt. hif. s parag. ה od בּוֹא přišel; וְאֹכְלָה a (abych) budu jísti; 1. j. m. kohort. qal אָכַל; בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ aby ti požehnala; 3. j. ž. impf. pi'ēl od בָּרַךְ s příp. 2. m.; בְּטֶרֶם prvé než; בְּ a טֶרֶם.

5. שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר (byla) poslouchajíc (to, co) mluvil; part. act. j. ž. qal od שָׁמַע; בְּ a inf. pi'ēl od דָּבַר.

6. מְדַבֵּר řkoucího; part. j. m. pi'ēl.

8., 9. שְׁמַע בְּקֹלִי slyš (na) hlas můj; 2. j. m. impt. qal; מְצַוָּה nařídící; part. j. ž. pi'ēl od צָוָה; הַצֹּאן stádo; גְּדָיֵי עִזִּים kůzlátka koz; mn. č. v. od גְּדִי a mn. č. od עֵז; וְאֶעֱשֶׂה abych učinila; 1 j kohort. qal od עשׂה (u sloves ל"ה kohort. bývá ה֫ ne ה֣).

11. אִישׁ שָׂעִר muž chlupatý (porostlý); přídavné jm.; חָלָק hladký; př. jm.

12. אוּלַי יְמֻשֵׁנִי kdyby snad sáhl na mne; 3. j. m. impf. q. od מָשַׁשׁ (jako od מוּשׁ) s př. 1. j. כְּמִתְעַתֵּעַ jako posměch si činící; part. j. m. pilp'ēl od תעע s část. כְּ; קְלָלָה zlořečení.

15. אֶת־בִּגְדֵי šaty; mn. st. v. od בֶּגֶד; הַחֲמֻדוֹת vzácné (nejlepší); partic. pass. q. od חָמַד; וַתַּלְבֵּשׁ a oblékla; 3. j. ž. impf. hif. od לָבַשׁ s ו sousl.; בְּנָהּ הַקָּטָן syna svého (příp. 3. j. ž.) menšího (mladšího; člen a příd. jm.).

16. וְאֵת עֹרֹת a kůžemi; חֶלְקַת hladkosť; צַוָּארָיו šíje (krk) jeho; mn. číslo rozsahu i o jedné šíji.

17. אֶת־הַלֶּחֶם chléb, (který udělala).

19. בְּכֹרֶךָ prvorozený tvůj; podst. jm. a př. m.; שְׁבָה posaď se; 2. j. m. impt. q. s ה parag. od יָשַׁב; מִצֵּידִי ze zvěře mé; מִן a צַיִד a příp. 1. j. תְּבָרְכַנִּי (aby) požehnala mi; 3. j. ž. impf. pi'ēl s příp. 1. j. v נ libozvučné Dāghēš.

20. מִהַרְתָּ לִמְצֹא rychle jsi nalezl (pospíšil v nalezení); 2 j. m. p. pi'ēl a לְ s inf. váz. qal od מָצָא; הִקְרָה učinil (Bůh), že jsem padl (na zvěř totiž); 3. j. m. p. hif. od קָרָה

21. גְּשָׁה־נָּא přistoupiž; j. m. impt. parag. q. od נָגַשׁ.

23. וְלֹא הִכִּירוֹ a nepoznal ho; 3. j. m. p. hif. od נָכַר s příp. 3. j. m.

25. הַגִּשָׁה podej (mi); impt. parag. hif. od נָגַשׁ; יַיִן וַיִּשְׁתְּ víno a pil; 3. j. m. impf. ap. qal s ו sousl. od שָׁתָה.

26. וְשָׁקָה a polib (mne); impt. parag. qal 2. j. od נָשַׁק; impf. qal od toho zní יִשַּׁק.

27. וַיָּרַח אֶת־רֵיחַ a ucítil vůni (rouch jeho); 3. j. m. impf. apok. hif. s ו sousl. od רוח; רְאֵה hleď! j. m. impt. qal od רָאָה.

28. מִטַּל הַשָּׁמַיִם z rosy nebes; מִן a podst. jm. váz. st.; וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ a z tučnosti země; שָׁמַן stav váz. mn. s Dāghēš libozvuč. a מִן; וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ a hojnosť (množství) obilí (žito obyč.) a vína (mošt, nevykvašené víno, od יָרַשׁ zabrati — hlavu).

29. לְאֻמִּים lidé — národové; mn. od לְאֹם; הֱוֵה גְבִיר buď pánem; 2. j. m. impt. q. od הָוָה zastaralé הָיָה; אֹרְרֶיךָ אָרוּר zlořečící tobě zlořečení (buďte), partic. act. qal mn. s příp. 2. j. m. a part. pass. qal.

30. כִּלָּה dokončil; 3. j. m. p. pi'ēl od כָּלָה; אַךְ יָצֹא יָצָא jen (sotva že) vyšel; inf. pr. qal sesiluje význam osobního tvaru; מִצֵּידוֹ z honu svého; מִן, צַיִד a příp. 3. j.

31. יָקָם aby vstal; 3. j. m. impf. apok. q. קוּם.

33. וַיִּחֲרַד a otřásl se (leknutím — třesením velikým עַד־מְאֹד náramně); 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od חָרַד; מִי־אֵפוֹא הוּא הַצָּד kdo přece (příslovce tvrzení — sesiluje) jest ten, který ulovil (part. act. qal od צוד)

34. וַיִּצְעַק a (tu) vykřikl (křikem velikým); 3. j. m. impf. qal od צָעַק; וּמָרָה a hořkým (křikem); příd. jm. ž.

35. בְּמִרְמָה ve lsti (רָמָה klamati, obelstiti).

36. הֲכִי správně, dobře; ה táz. a כִּי; וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם a přelstil mne to po druhé; 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od עָקַב a příp. 1. j פַּעַם ráz, (krát); אֶת־בְּכֹרָתִי prvorozenství mé; הֲלֹא־אָצַלְתָּ což nezachoval jsi? 2. j. m. p. qal od אָצַל.

37. וַיַּעַן a odpověděl; 3. j. m. impf. qal se sousl. ו od עָנָה;

שַׂמְתִּיו postavil jsem ho; 1. j. m. p. q. שׂוּם s příp. 3. j. m.: סְמַכְתִּיו obdařil jsem ho; 1. j. p. qal od סָמַךְ; לְךָ = לְךָ (nuže) tobě; parag. ה.

38. הַבְּרָכָה אַחַת což požehnání (jen) jedno (máš)? ה jest tázací; וַיִּבְךְ a dal se do pláče; 3. j. m. impf. apok. qal s ו sousl. od בָּכָה.

39. מוֹשָׁבֶךָ sídlo, obydlí tvé (podst. jm. km. יָשַׁב).

40. תָּרִיד (překládá se různě: kdykoli) budeš pevně chtíti, se zvedneš; 2. j. m. impf. hif. od רוּד; וּפָרַקְתָּ tu zlomíš; 2. j. m. p. qal s ו sousl.; עֻלּוֹ jho své; pod. jm. עֹל neb עוֹל s příp. 3. j. m.

41. וַיִּשְׂטֹם a nenáviděl; 3. j. m. impf. qal od שׂטם s ו s.; בְּלִבּוֹ v srdci svém (u sebe); בְּ, לֵב a příp. 3. j. m.; יִקְרְבוּ přijdou (přiblíží se); 3. množ. m. impf. qal od קָרַב; יְמֵי אֵבֶל dnové zármutku; st. v. k יָמִים od יוֹם; וְאַהַרְגָה a já zabiji; 1. j. kohort. qal s ו sousl. od הָרַג.

42. וַיֻּגַּד a bylo oznámeno; 3. j. m. impf. hof. s ו sousl. od נָגַד; מִתְנַחֵם jest pomsty chtivý; partic. j. m. hithp. od נָחַם; לְהָרְגֶךָ (l[e]horgékhā) že tě chce zabiti (až k zavraždění tebe); לְ a inf. qal a příp.

43. בְּרַח utec; jedn. m. impt. qal od בָּרַח; חָרָנָה do Charan; ה místní.

44. וְיָשַׁבְתָּ a budeš bydleti (עִמּוֹ s ním); j. m. impf. qal od יָשַׁב s ו spoj. יָמִים אֲחָדִים dní několik (nějaký čas; j. אֶחָד); תָּשׁוּב (až) se obrátí; 3. j. ž. impf. qal od שׁוּב; חֲמַת hněv; st. v. ku חֵמָה; אַף hněv.

45. וְשָׁכַח a zapomene; 3. j. m. p. qal s ו sousl.; מִשָּׁם odtamtud (מִן a שָׁם); לָמָּה proč; אֶשְׁכַּל mám býti zbavena; 1. j. impf. qal od שָׁכַל. (Při znam. * ° udáno z pravidla již Q[e]rê.)

Cvičení 15. (Job XXXVIII, 1—20. Str. 156.)

1. וַיַּעַן a odpověděl; 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od עָנָה; מִן־הַסְּעָרָה z vichru; člen a podst. jm.

2. מַחְשִׁיךְ který zatemňuje; partic. j. m. hif. od חָשַׁךְ; עֵצָה בְמִלִּין בְּלִי־דָעַת radu (יָעַץ) řečmi (בְּ a mn. podst. jm. מִלָּה) bez vědění (יָדַע).

3. אְזָר־נָא opásej tedy; 2. j. m. impt. qal od אָזַר; כְגֶבֶר jako muž (rek) bedra svá; dual od חָלָץ s příponou חֲלָצֶיךָ j. m. וְאֶשְׁאָלְךָ a budu se tebe tázati (dotazovati); ו spoj., 1. j. impf. qal s příp. j. m.; וְהוֹדִיעֵנִי a poučuj mne; ו spoj. a 2 j. impt. hif. od יָדַע a příp. 1. j.

4. אֵיפֹה הָיִיתָ kde jsi byl? 2. j. m. p. qal od הָיָה; בְּיָסְדִי při zakládání mém (při tom, když jsem zakládal); inf. váz. q. od יָסַד; הַגֶּד zvěstuj; 2. j. m. impt. hif. od נָגַד; בִּינָה rozumnost (pochopení).

5. מְמַדֶּיהָ míry její (země); תֵּדָע znáš (víš), impf. q. od יָדַע; נָטָה roztáhl; קָו čára, pravidlo (míry).

6. אֲדָנֶיהָ základy její; mn. od אָדָן a příp. 3. j. ž.; הָטְבָּעוּ jsou spuštěny (ponořeny); 3. mn. p. hof. od טָבַע; מִי־יָרָה kdo založil (hodil); אֶבֶן פִּנָּתָהּ kámen úhelný její.

7. בְּרָן־יַחַד když veselí se spolu; בְּ a inf. váz. q. od רנן tedy b^{e}ron; כּוֹכְבֵי בֹקֶר hvězdy ranní; podst. jm. mn. st. váz.; וַיָּרִיעוּ a plesali; ו sousl. a impf. hif. od רוּעַ.

8. וַיָּסֶךְ a (kdo) uzavřel בִּדְלָתַיִם יָם veřejemi moře? ו sousl. a impf. hif. od סָכַךְ, podst. jm. v dualu od דֶּלֶת; בְּגִיחוֹ když vyráží ono; בְּ, inf. v. od גִּיחַ neb גּוּחַ a př. 3. j. m.; מֶרֶחֶם יֵצֵא (jako) ze života vychází; 3. j. m. impf. qal od יָצָא.

9. עָנָן לְבֻשׁוֹ oblak za oděv jeho (když jsem kladl); וַעֲרָפֶל חֲתֻלָתוֹ a mračno za plenky jeho.

10. וָאֶשְׁבֹּר a zlomil jsem (ustanovil); ו sousl. a 1. j. impf. qal; חֻקִּי zákon svůj; od podst. jm. חֹק; וָאָשִׂים בְּרִיחַ a položil jsem (שׂוּם) závoru; 1. j. impf. qal s ו sousl. od שׂוּם n. שִׂים.

11. וְלֹא תֹסִיף a nepřidáš (a ne více, ne dále); j. m. impf. hif. od יָסַף; וּפֹה יָשִׁית a zde položeno buď (hranice, meze) 3. j. m. impf. q. od שִׁית; בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ proti výši (dutí) vln tvých; בְּ a גָּאוֹן a mn. od גַּל s příp. 2. j. m.

12. Zdaž jsi ode dnů svých přikazoval jitru? a ukázal יִדַּעְתָּ t. j. učinil, aby věděla; 2. j. m. p. pi'ēl; הַשַּׁחַר מְקֹמוֹ jitřenka místo své; מָקוֹם a příp. 3. j. m.

13. לְאֶחֱזוֹ (k zadržení) aby držel, inf. váz. qal s לְ; בְּכַנְפוֹת (za křídla) kraje (země); וְוֻנְעֲרוּ a budou vytřeseni (vyraženi); ו spoj. a 3. mn. m. impf. nif. od נָעַר; רְשָׁעִים מִמֶּנָּה bezbožní z ní (ze země).

14. תִּתְחַפֵּךְ כְּחֹמֶר přetváří se (země) jako hlína; 3. j. ž. impf. hithpa'ēl od חָפַךְ; חוֹתָם pečeť (hlína pečetní); וְיִתְיַצְּבוּ a stojí (věci); ו spoj. a 3. mn. m. impf. hithp. od יָצַב; כְּמוֹ לְבוּשׁ jako šat.

15. וְיִמָּנַע a odepře se (vezme se); ו spoj. a 3. j. m. impf. nif. od מָנַע; אוֹרָם světlo jich; příp. 3. množ. m.; וּזְרוֹעַ רָמָה a rámě zdvižené; příd. jm. ž. od km. רוּם; תִּשָּׁבֵר bude zlomeno; 3. j. ž. impf. nif. od שָׁבַר.

16. עַד־נִבְכֵי־יָם ke hlubinám mořským; נֶבֶךְ prameny (mořské), mn. st. v.; וּבְחֵקֶר תְּהוֹם a na dně propasti; הִתְהַלָּכְתָּ jsi se procházel; p. hithp. od הָלַךְ 2. j. m.

17 הֲנִגְלוּ zda objeveny byly; táz. část. a 3. mn. perf. nif. od גָּלָה; שַׁעֲרֵי־מָוֶת brány (שַׁעַר) smrti; צַלְמָוֶת (stín smrti) tma.

18. הִתְבַּנַנְתָּ pochopil jsi; 2. j. m. p. hithp. od בִּין; עַד־ רַחֲבֵי־אָרֶץ (až i) vzdálenosti (rozměry) země.

19. יִשְׁכָּן־אוֹר (kde to jest cesta, v níž) bydlí světlo? 3. j. m. impf. q. od שָׁכַן (jiškon); וְחֹשֶׁךְ a tma.

20. כִּי תִקָּחֶנּוּ že bys vzal je (světlo); 2. j. m. impf. q. od לָקַח s příp. 3. j. m. se vkladným ן; אֶל־גְּבוּלוֹ ku hranicím jeho; וְכִי תָבִין נְתִיבוֹת a že bys seznal stezky (נָתִיב); 2. m. impf. q. od בִּין.

Cvičení 17. (I. M. XLV, 1—15. Str. 160.)

1. וְלֹא־יָכֹל a nemohl; 3 j. m. p. qal; לְהִתְאַפֵּק přemoci se; inf. váz. hithp. od אָפַק; הַנִּצָּבִים kolemstojící (přítomní); člen a part. mn. m. nif. od יָצַב; וַיְקָרָא a nařídil; 3. j. m. impf. qal s ו sousl. od קָרָא: הוֹצִיאוּ vyjděte; 2. mn. m. impt. hif. od יָצָא (stejně zní i 3. mn. m. p. hif.); בְּהִתְוַדַּע při tom, když dal se poznati; inf. váz. hithp. od יָדַע s בְּ.

וַיִּתֵּן a dal (zdvihl hlas svůj); 3. j. m. impf. q. s ו sousl. od נָתַן; בִּבְכִי s pláčem (v pláči בְּ a podst. jm.).

3. הַעוֹד חָי zda ještě živ? לַעֲנוֹת odpověděti; לְ a inf. váz. qal od עָנָה; נִבְהֲלוּ byli přestrašeni; 3. mn. nif. od בָּהַל.

4. גְּשׁוּ־נָא přistuptež (prosím); 2. mn. m. impt. qal od נָגַשׁ; מְכַרְתֶּם prodali jste; 2. mn. m. p. qal od מָכַר.

5. אַל־תֵּעָצְבוּ nermuťte se (ať se nermoutíte); 2. mn. m. impf. nif. od עָצַב; וְאַל־יִחַר a nechť není hněv (v očích vašich); 3. j. m. impf. ap. q. od חָרָה; לְמִחְיָה pro vyživení (pro zachování života); לְ a podst. od חַיָּה.

6. הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ hlad v (uvnitř) zemi; אֵין־חָרִישׁ וְקָצִיר ani orání ani žetí (žeň).

7. לָשׂוּם abych položil; לְ a inf. v. qal: שְׁאֵרִית zbytek (pozůstatek); jm. ž. rodu od שָׁאַר; וּלְהַחֲיוֹת a pro oživení (zachování na živu); וּ spoj. לְ, člen a inf. váz. q od חָיָה; לְפַלֵּיטָה k vysvobození (velikému); לְ a podst. jm.

8. וַיְשִׂימֵנִי a položil mne (učinil mne otcem); וַ sousl. a 3. j. m. impf. qal od שִׂים (שׂוּם) s příp. 1. os. j.; וּמֹשֵׁל a pánem (knížetem t. mne učinil).

9. מַהֲרוּ pospíchejte (pospěšte); 2. mn. m. impt. pi'ēl od מָהַר; se slovem וְעֲלוּ (impt. qal od עָלָה) přeloží se příslovečně: rychle jděte (vystupujte); רְדָה sestoupiž (ke mně); j. m. impt. qal s parag. ה־ָ od יָרַד; אַל־תַּעֲמֹד neváhej (nestůj): 2. j. m. impf. ap. qal od עָמַד.

10. קָרוֹב אֵלַי blízek mne; příd. jm. od km. קָרַב.

11. וְכִלְכַּלְתִּי a vydržovati budu; 1. j. p. pilp. od כּוּל s וּ sousl.; פֶּן־תִּוָּרֵשׁ bys nebyl uveden do nouze; 2. j. m. impf. nif. od יָרַשׁ.

12. כִּי־פִי הַמְדַבֵּר že ústa má mluvící (jsou); člen a part. j. m. pi'ēl; רֹאוֹת vidoucí (uvidí); part. act. qal mn. ž. od רָאָה.

13. וְהִגַּדְתֶּם a budete zvěstovati; 2. mn. m. p. hif. s וּ sousl. od נָגַד; כְּבוֹדִי čest, sláva má; podst. jm. m. a příp. 1. j.

14. וַיִּפֹּל עַל־צַוְּארֵי a padl na šíji; 3. j. m. impf. qal s וַ sousl. od נָפַל a podst. jm. mn. stav. váz.; וַיִּבְךְּ a plakal; 3. j. m. impf. ap. qal s וַ sousl. od בָּכָה.

15. וַיִּנַּשֵּׁק a objímal; 3. j. m. impf. pi'el s וַ sousl. od נָשַׁק.

Cvičení 18. (II. M. XX, 1—17. Str. 162.)

1. וַיְדַבֵּר a mluvil; 3. j. m. impf. pi'ēl s וַ sousl. od דָּבַר; לֵאמֹר řka; לְ a inf. váz. qal od אָמַר. (O ס a פ viz dodatek str. 217).

2. הוֹצֵאתִיךָ vyvedl jsem tebe; 1. j. p. hifʿîl od יָצָא s př.

2. j.; מֵאֶרֶץ ze země; מִן a אֶרֶץ podst. jméno; מִבֵּית עֲבָדִים z domu (מִן a podst. jm. st. v.) služebnictva; mn. od עֶבֶד.

3. אֲחֵרִים jiní; mn. od אַחֵר; עַל־פָּנַי přede mnou (před tváří פָּנִים); s příp. 1. j.

4. לֹא־תַעֲשֶׂה nebudeš (sobě) činiti 2. j. m impf. qal od עָשָׂה; פֶּסֶל obraz (dřevěný neb rytý); תְּמוּנָה podoba, obraz; jm. podst.; מִמַּעַל nahoře; מִתַּחַת dole; מִן a předl.

5. לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה וְלֹא תָעָבְדֵם nebudeš se (jim) klaněti aniž budeš přiveden k tomu, abys jim sloužil; 2. j. m. impf. hithp. od שָׁחָה a (tho-ʿo-bᵉdēm) 2. j. m. impf. hof. od עָבַד s příp. 3. mn. m.; אֵל קַנָּא Bůh žárlivý; příd. jm.; פֹּקֵד עֲוֹן navštěvuje nepravosť (otcův na synech); partic. act. qal j. m. a podst. jm.; עַל־שִׁלֵּשִׁים לְשֹׂנְאָי do třetích (i čtvrtých rodů) těm, kteří mne nenávidí; potomci v třetím a čtvrtém pokolení se těmi mn. čísly míní; לְ a partic. act. qal mn. m. st. váz. od שָׂנָא a příp. 1 j. v přestávce

6. לְאֹהֲבַי těm, kteří mne milují; לְ a part. act. qal mn. m. s příp. 1. j. אָהַב — podobně i לְשֹׁמְרֵי těm, kteří zachovávají; stav váz.; מִצְוֹתָי přikázaní má; j. מִצְוָה.

7. תִּשָּׂא vezmeš (budeš bráti); 2. j. m. impf. qal נָשָׂא; לַשָּׁוְא ke lži (ke klamu, marně); לְ člen a podst. jm.; יְנַקֶּה nechá bez trestu; 3. j. m. impf. piʿēl od נָקָה.

8. זָכוֹר pamatuj; inf. pr. q. má význam impt.; יוֹם הַשַּׁבָּת dne sobotního (dne pokoje); לְקַדְּשׁוֹ abys ho světil; לְ inf. v. piʿēl a příp. 3. j. m.

9. כָּל־מְלַאכְתֶּךָ všechna služebná díla tvá; podst. jméno מְלָאכָה a příp. 2. j. m.

10. וַאֲמָתְךָ a (ani) děvečka tvá; אָמָה a příp. 2. j. m.; וּבְהֶמְתֶּךָ a (ani) hovado tvé; בְּהֵמָה a příp. 2. j. m.; וְגֵרְךָ

אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ a cizinec tvůj (host גֵּר), který v branách tvých mn. od שַׁעַר.

11. וְאֶת־הַיָּם a moře; člen a podst. jm. יָם; וַיָּנַח a odpočinul; 3. m. j. impf. qal s ו sousl. od נוּחַ; בֵּרַךְ požehnal; 3. j. m. p. pi'ēl k בָּרַךְ.

12. כַּבֵּד cti (uctívej); 2. j. m. impt. pi'ēl od כָּבֵד; לְמַעַן aby se prodloužily (dny tvé); 3. mn. m. impf. hif. s נ parag. od אָרַךְ.

13. לֹא תִרְצָח nezabiješ; 2. j. m. impf. q. od רָצַח (sesíl. ה).

14. לֹא תִנְאָף nebudeš cizoložiti; 2. j. m. impf. q. od נָאַף.

15. לֹא תִגְנֹב nebudeš krásti; 2. j. m. impf. qal od גָּנַב

16. לֹא־תַעֲנֶה nebudeš svědčiti; 2. j. m. impf. qal od עָנָה; בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר proti (na) bližnímu svému (בְ, podst. jm. a příp. j. m.) (jako) svědek křivosti (klam, lež).

17. לֹא תַחְמֹד nebudeš žádati; 2. j. m. impf. qal od חָמַד; וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ a (ani) býka jeho a (ani) osla jeho; וְכֹל אֲשֶׁר (לֹא) (a ničeho), což bližního tvého jest; לְ podst. jm. a příp. 2. jedn. muž.

Cvičení 19. (I. Sam. XVII, 40—51. Str. 163.)

40. וַיִּקַּח מַקְלוֹ a vzal hůl svou; impf. qal s ו sousl. od לָקַח a podst. jm. מַקֵּל s příp. 3. j. m.; וַיִּבְחַר־לוֹ a vybral si; impf. q. s ו sousl. od בָּחַר; חַלְּקֵי אֲבָנִים (pět) hladkých (חַלּוּק mn. váz.) z kamenů; j. אֶבֶן; מִן־הַנַּחַל z potoka; člen a podst. jm.; בִּכְלִי הָרֹעִים do nádoby pastýřů; j. רֹעֶה neb רֹעִי; וּבַיַּלְקוּט a do mošny: ו spoj. בְּ, člen a podst. jm.: וְקַלְעוֹ a prak svůj ו spoj. קֶלַע a příp. 3. j. m.

41. וַיִּקְרַב a blížící se (byl, blížil se); příd. jm. נֹשֵׂא הַצִּנָּה nesoucí zbraň; part. act. q. נָשָׂא.

42. וַיַּבֵּט a vzhlédl; impf. hif. s ו sousl. od נבט: וַיִּבְזֵהוּ

a opovrhl jím; impf. qal s ו sousl. a s příp. 3. j. m. od בָּזָה; וְאַדְמֹנִי עִם־יְפֵה מַרְאֶה a červený a (spolu) krásný na pohled.

43. הַכֶּלֶב což pes (já jsem)? וַיְקַלֵּל a zlořečil; ו sousl. a impf. pi'ēl.

44. אֶת־בְּשָׂרְךָ לְעוֹף maso tvé (tělo tvé) ptactvu.

45. וּבַחֲנִית a s kopím; וּבְכִידוֹן a se štítem; אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת Bůh šiků (vojenských; j. מַעֲרָכָה); אֲשֶׁר־חֵרַפְתָּ které jsi pohaněl; p. pi'ēl od חָרַף.

46. יַסְגִּרְךָ vydá tě; impf. pi'ēl s příp. 2. j. m. od סָגַר; וְהִכִּתִיךָ וַהֲסִרֹתִי a ubiji tě (p. hif. s ו sousl. a s příp. 2. j. od נָכָה) a sejmu (hif. od סוּר); פֶּגֶר מַחֲנֵה mrtvolu (významem mn.) ležení; וְיֵדְעוּ a budou věděti (poznají); impf. qal s ו spoj. od יָדַע.

47. כָּל־הַקָּהָל veškero shromáždění (toto); יְהוֹשִׁיעַ vysvobozuje (dává vítězství); impf. hif. od יָשַׁע; כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה ale že Boží jest válka.

48. וַיִּקְרַב לִקְרַאת a blížil se proti (setkání se, לְ s inf. v. q. od slov. קָרָא); וַיְמַהֵר דָּוִד וַיָּרָץ a pospíchal (impf. pi'ēl) David a běžel (uajjāroç impf. qal s ו sousl. od רוּץ; běžel v šiku).

49. וַיְקַלַּע a prakem mrštil; impf. pi'ēl s ו s.; וַיַּךְ a udeřil; impf. hif. od נָכָה s ו sousl.; אֶל־מִצְחוֹ do čela jeho; וַתִּטְבַּע a uvázl; impf. qal s ו sousl. od טָבַע zapadnouti; וַיִּפֹּל a padl; impf. qal s ו sousl. od נָפַל.

50. וַיִּתְחַזֵּק a byl silnější (přemohl; impf. qal s ו sousl. od חָזַק); וַיְמִתֵּהוּ a usmrtil ho; impf. hif. s ו sousl. a s příp. 3. j. m. od מוּת.

51. וַיַּעֲמֹד a postavil se; impf. qal s ו sousl.; וַיִּשְׁלְפָהּ a vytáhl ho (meč ž.); impf. qal s ו sousl. a s příp. 3. ž.; מִתַּעֲרָהּ z pochvy jeho (meče); מִן a podst. jm. תַּעַר a příp. 3. j. ž.; וַיְמִתֵּתְהוּ a usmrtil ho; impf. pi'ēl od מוּת s příp. 3. j. m.;

וַיִּכְרָת־בָּהּ a uřízl jím (mečem); impf. qal s ו sousl. uajjikhroth; גְּבוּרָם rek (silák) jich; podst. jm. a příp. 3. mn. m. וַיָּנֻסוּ a utíkali: impf. qal s ו sousl. od נוּס.

Cvičení 20. (Ezech. XXXVII, 1—14 Str. 164.)

1. וַיּוֹצִיאֵנִי a vyvedl mne; impf. hif. s ו sousl. od יָצָא s příp. 1. j.; וַיְנִיחֵנִי a zanechal mne; impf. hif. s ו sousl. od נוּחַ a s příp. 1. j.; בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה uprostřed roviny (údolí מְלֵאָה עֲצָמוֹת plná kostí; part. act. qal ž. od מָלֵא a mn. č. od עֶצֶם.

2. וְהֶעֱבִירַנִי a prováděl mne; ו spoj. a p. hif. s příp. 1. j. סָבִיב סָבִיב do kola; od kmene סב; יְבֵשׁוֹת vyschlé (suché); part. mn. ž. od יָבֵשׁ.

3. הֲתִחְיֶינָה zda oživnou? část. táz. a 3. mn. ž. impf. qal od חָיָה.

4. הִנָּבֵא prorokuj; 2. j. m. impt. nif. od נבא.

5 אֲנִי מֵבִיא רוּחַ já uvedu ducha; part. hif m. j. od בּוֹא.

6. גִּידִים žíly; od j. גִּיד; וְהַעֲלֵיתִי a učiním, že vystoupí; ו sousl. a 1. j. p. hif. od עָלָה; בָּשָׂר maso; וְקָרַמְתִּי a potáhnu; ו sousl. a 1. j. p. qal; עוֹר kůže.

7. וְנִבֵּאתִי a prorokoval jsem; nif. p. 1. os. j. od נבא; וְהִנֵּה־רַעַשׁ (jak) mně bylo přikázáno; pu'āl od צָוָה; צִוִּיתִי a hle, pohnutí; וַתִּקְרְבוּ a blížily se; ו sousl. a impf. q. od קָרַב.

9 וּפְחִי בַּהֲרוּגִים a věj na zabité (tyto); impt. ž. qal od נָפַח a part. pass. mn. qal od הָרַג.

10. עַל־רַגְלֵיהֶם חַיִל na nohou svých, síla (zástup veliký velmi).

11. וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ a zhynula naděje naše; 3. j. ž. p. qal s ו spoj. a podst. jm. s příp. 1. mn.; נִגְזַרְנוּ לָנוּ a jsme ztraceni (odřezáni); 1. mn. p. nif. od גָּזַר s příp. 1. mn., לָנוּ dat. ethicus.

12. אֲנִי פֹּתֵחַ אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם já otevru hroby vaše; part. act. qal od פָּתַח a mn. od קֶבֶר.

14. וְהִנַּחְתִּי a učiním odpočinouti; ו sousl. a p. hif. od נוּחַ; נְאֻם־יְהוָה výrok Jahveh (Boží).

Cvičení 21. (Přísl. XXII, 1—15. Str. 165.)

1. נִבְחָר vyvolené (vyvolenější, lepší); part. nif.; מֵעֹשֶׁר než bohatství; כֶּסֶף stříbro; זָהָב zlato; חֵן milosť.

עָשִׁיר boháč; רָשׁ chudý; נִפְגָּשׁוּ setkali se; 3. mn. m. p. nif. od פָּגַשׁ.

3. עָרוּם chytrý; וְנִסְתָּר a schoval se; ו spoj. a 3. j. m. p. nif. od סָתַר; וּפְתָיִים a prostí (lidé); mn. ku פֶּתִי (פְּתִי); עָבְרוּ přestupují (zákon) 3. mn. m. od עָבַר; וְנֶעְנָשׁוּ a trestají se (trestáni budou); 3. mn. p. nif. s ו sousl. od עָנַשׁ.

4. עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת následek (odměna, stav váz.) pokory a bázně (st. v.) (jest).

5. צִנִּים פַּחִים trní a léčky (jsou); j. צִנָּה; בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ na cestě převráceného; יִרְחַק vzdaluje se; 3. j. m. impf. qal.

6. "חֲנֹךְ לַנַּעַר vyučuj hocha (dítě) dle spůsobu jeho; impt. qal; כִּי־יָזְקִין když sestará; hif od זָקֵן; לֹא־יָסוּר neodchýlí se; 3. j. m imperf. qal od סוּר

7. יִמְשֹׁל panovati bude; q. od מָשַׁל; לֹוֶה dlužící si (dlužník); part. act. qal m. j. od לָוָה; מַלְוֶה věřitel (půjčující); part. hif. jedn. muž.

8. זוֹרֵעַ kdo seje, rozsévač; part. act. qal; עַוְלָה nepravosť; אָוֶן hanba (ničemnosť); וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ a hůl zlosti jeho; יִכְלֶה jest připravena; 3. jed. m. impf. qal. (יִכְלֶה Qᵉrê: יִכָּלֶה).

9. מִלַּחְמוֹ לַדָּל z chleba svého (jeho) nuznému (לֶחֶם a מִן).

10. גָּרֵשׁ לֵיץ vyvrhni posměvače; impt. pi'ēl; וְיֵצֵא מָדוֹן a vyjde hádka; impf. qal od יָצָא; וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן a přestane soud i potupa.

11. אֹהֵב טְהַר־לֵב kdo miluje (partic. act.) čistotu srdce; חֵן שְׂפָתָיו jehož rty jsou laskavé (láska rtů jeho; dual a příp. 3. j.)

12. נָצְרוּ דָעַת ochraňují znalosť (zde: touhu po poznání, zachování zákona); וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד a převrací slova (věci) odpadlíkova (bezbožného); ו sousl. a impf. pi'ēl od סָלַף.

13. עָצֵל lenoch; אֲרִי lev; בַּחוּץ venku; בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת uprostřed (בְּ a תָּוֶךְ) širokých ulic; אֵרָצֵחַ budu zabit; 1. jedn. impf nif.

14. שׁוּחָה עֲמֻקָּה propasť (jáma) hluboká; m. עָמֹק; פִּי זָרוֹת ústa cizích žen (protiva ženy vlastní); partic. act. qal mn. ž. od זוּר; וְעוּם יְהוָה ten, který hněvem B. jest stižen (na něhož se Bůh hněvá); part. pass. qal st. v. od זָעַם (hněvati se); יִפָּל־שָׁם tam upadne; impf. apok. od נָפַל.

15. אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה nemoudrosť svázanou (silnou); part. pass. qal ž. od קָשַׁר; שֵׁבֶט מוּסָר metla kázně (potrestání); יַרְחִיקֶנָּה odstraní ji (vzdálí ji); impf. hif. s pří. 3. ž. a vkl. נ od רָחַק.

Mluvnický rozbor I. knihy Mojžíšovy.

Hlava I.

1. בְּרֵאשִׁית na počátku; předl. בְּ a podst. jm. m.; בָּרָא stvořil; 3. j. m. perf. qal; אֱלֹהִים Bůh; v j. č. אֱלוֹהַּ plur. exc.; אֵת הַשָּׁמַיִם nebesa; značka akk., člen a podst. jm. dual m.; וְאֵת הָאָרֶץ a zemi, ו spojov., zn. akk., člen a pod. jm. oboj.

2. הָיְתָה byla; 3. j. ž. p. qal od הָיָה; תֹּהוּ poušť; podst. jm. j. m. (z תֹּהֶוּ); וָבֹהוּ a prázdnota; ו spoj. a podst. jm. j. m.; וְחֹשֶׁךְ a tma; ו spoj. a podst. jm. j. m.; עַל־פְּנֵי (na tváři, svrchu) nad; předl., maqqēf a váz. stav od פָּנִים; תְּהוֹם (hukot) propasť; podst. jm. oboj. od הום hučel; וְרוּחַ אֱלֹהִים a duch Boží; ו spoj. a pod. jm. oboj. stav váz.; מְרַחֶפֶת vznášející se; part. j. pi'ēl od רָחַף; הַמָּיִם vody; zdánl. dual podst. jm. m. (váz. stav מֵי).

3. וַיֹּאמֶר a řekl; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od אָמַר; יְהִי ať jest; 3. j. m. apokop. qal od הָיָה (z יִהְיֶה); אוֹר světlo: podst. jm. oboj. j.; וַיְהִי zde ו sousl.

4. וַיַּרְא a viděl; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od רָאָה; כִּי־טוֹב že dobré (jest הוּא dopln.); spojka, maqq. a příd. jm. j. וַיַּבְדֵּל a učinil oddělení; ו sousl. a 3. j. impf hif. od בָּדַל; בֵּין mezi (v, uprostřed něčeho); předl. הַחֹשֶׁךְ (a mezi) tmou; člen a podst. jm. j.

5. וַיִּקְרָא a nazval; וַ sousl. a 3. j. m. impf. qal od קָרָא: לָאוֹר יוֹם (dal jméno) světlu den (12 hod.); לְ a člen a podst. jm. לַיְלָה noc; podst. jm. ž. j. mil'ēl, mn. לֵילוֹת; וַיְהִי־עֶרֶב a byl (v. 3.) večer; maqqēf a podst. jm. m. j.; בֹּקֶר ráno (vyrážení t. světla); podst. jm. m. j.; יוֹם אֶחָד den (24 hod.) jeden (neb prvý); čísl. m. j.

6. רָקִיעַ rozprostření (obloha); pod. jm m. j.; בְּתוֹךְ־הַמָּיִם ve středu (תָּוֶךְ) vod; předl. z בְּ a z podst. jm. ve stavu váz.; וְיְהִי מַבְדִּיל a byl rozdělujícím (odděloval); partic. hif. od בָּדַל m. j.; בֵּין מַיִם לָמָיִם mezi vodami v příčině (לְ) vod (jiných).

7. וַיַּעַשׂ a učinil; 3. j. m. impf. apok. qal od עָשָׂה; וַיַּבְדֵּל a učinil rozdělení; וַ sousl. a 3. j. m. impf. hif.; אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ které (zájm. vzt.) pod (מִן a תַּחַת) oblohou; לְ čl. a pod. jm.; אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ které nad (מִן a עַל) oblohou; מִן = z, od: וַיְהִי כֵן a stalo se tak; příslovce (part. od כּוֹן).

8. יוֹם שֵׁנִי den druhý; čísl. řad. j. m. od שְׁנַיִם dva.

9. יִקָּווּ ať se shromáždí; 3. mn. m. apokop. nif. od קָוָה: אֶל־מָקוֹם na (k) místo; podst. jm. j. m. od קוּם státi; וְתֵרָאֶה a (ať) ukáže se; וַ spoj. a 3. j. ž. impf. (za apok.) nif. od רָאָה: הַיַּבָּשָׁה sucho (suchá země); člen a podst. jm. j ž. od יַבֶּשֶׁת.

10. וּלְמִקְוֵה a spojení (sloučení); וַ spoj. a podst. jm. j. st. váz. m. od מִקְוֵה; יַמִּים moře (ta); pod. jm. mn. m. od יָם; (v. 4).

11. תַּדְשֵׁא (ať) vydá (zplodí); 3. j. ž. impf. hif. od דָּשָׁא; דֶּשֶׁא bylina (zelená, jež právě vyrazila ze země); podst. jm. m. j.; עֵשֶׂב zelina (tráva); podst. jm. m. j.; מַזְרִיעַ זֶרַע která seje (chová) símě; part. m. j. hif. od זָרַע a pod. jm.; עֵץ פְּרִי dřevo ovocné (strom); pod. jm. j. st. v. a pod. jm. od פָּרָה; עֹשֶׂה פְּרִי činící plod (ovoce); part. act. qal j. m. od עָשָׂה; לְמִינוֹ dle druhu svého; לְ a מִין a příp. 3. j. m.; אֲשֶׁר בּוֹ v kterémž (בְּ a příp. 3. j.) זַרְעוֹ símě jeho; podst. jm. a příp. 3. j. m.

12. וַתּוֹצֵא a vydala (učinila vyjiti); ו sousl. a 3. j. ž. impf. hif. od יָצָא; לְמִינֵהוּ dle druhu jeho (svého); לְ pod. jm. a příp. 3. m. j. (v. 4.).

13. יוֹם שְׁלִישִׁי den třetí; čísl. řad. m. od שְׁלֹשָׁה tři.

14. מְאֹרֹת světla; mn. m. od מָאוֹר; לְהַבְדִּיל aby oddělila; לְ a inf. váz. hif. od בָּדַל; וְהָיוּ לְאֹתֹת a budou (ať jsou) za znamení; ו spoj. a 3. mn. p. לְ a mn. od אוֹת (oboj.); (též: »mají býti znameními a časy« totiž »znam. časů« ἓν διὰ δυοῖν); וְלִמוֹעֲדִים i (jak) časům; ו spojov. לְ a mn. m. od מוֹעֵד; וְלִימִים וְשָׁנִים i (tak) dnům a rokům; mn. ž. od שָׁנָה.

15. לְהָאִיר aby dávala světlo; לְ a inf. v. hif. od אוּר.

16. הַגְּדֹלִים (světla) veliká; člen a mn. příd. jm m. od גָּדוֹל; לְמֶמְשֶׁלֶת aby panovala (pro panování); לְ a podst. jm. ž. j. v. stav od מַמְשָׁלָה; הַקָּטֹן malé (menší); člen a j. příd. jm.; וְאֵת הַכּוֹכָבִים a (zn. akk.) hvězdy; mn. m. od כּוֹכָב.

17. וַיִּתֵּן a dal; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od נָתַן; אֹתָם je; zn. akk. a příp. 3. mn. m.

18. וְלִמְשֹׁל a aby panovala; ו spoj. לְ a inf. v qal od מָשַׁל.

19. יוֹם רְבִיעִי den čtvrtý.

20. יִשְׁרְצוּ (ať) vydají; 3. mn m. impf. ap. od שָׁרַץ (lézti, hemžiti se, s akk.); שֶׁרֶץ plaz (co se plazí); podst. jm. m. j.; נֶפֶשׁ חַיָּה duši (tělo) živou; pod. a příd. jm. ž.; וְעוֹף a ptactvo (co létá); ו spojov a podst. jm. m. j.; יְעוֹפֵף létá; 3. j. m. impf. pi'ēl od עוּף.

21. וַיִּבְרָא a stvořil; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od בָּרָא; אֶת־הַתַּנִּינִם zvířata vodní (monstrum, velryby); mn. od תַּנִּין; הָרֹמֶשֶׂת lezoucí; člen a part. j. ž qal od רָמַשׂ; וְאֵת כָּל־עוֹף a všeliké ptactvo; כֹּל vše, každý; כָּנָף křídlo (okřídlené); podst. jméno j. m.

וַיְבָרֶךְ a požehnal; ו sousl. a 3. j. m. impf. pi'ēl od

בָּרַךְ; לֵאמֹר řka; za לֵאמֹר z לְ a inf. v qal od אָמַר; פְּרוּ buďte plodní; 2. mn. m. impt. qal od פָּרָה; וְרִבוּ a množte se; 2. mn. m. impt. qal od רָבָה se spoj. וְ; וּמִלְאוּ a naplňujte; 2. mn. m. impf. q. od מָלֵא se spoj. וְ; יִרְבְּ ať se množí; 3. j. m. apok. q. od רָבָה.

23. חֲמִישִׁי pátý; čísl. řad. ku חֲמִשָּׁה.

24. בְּהֵמָה dobytek; hrom. jm. ž.; וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ a živočišstvo zemské; וְ spoj. a stav v. od חַיָּה s parag. וֹ.

25. הָאֲדָמָה půda (země, červená hlína).

26. נַעֲשֶׂה učiníme (učiňme); 1. mn. kohort. qal od עָשָׂה s ה֫ (za ā) v posl. slabice; אָדָם בְּצַלְמֵנוּ člověka v obrazu (stínu) našem; בְּ a צֶלֶם m. a příp. 1. mn.; כִּדְמוּתֵנוּ dle podoby (podobnosti) naší; כְּ a podst. jm ž. a příp. 1. mn.; וְיִרְדּוּ a budou panovati; וְ spoj. a 3. mn. m impf. q. od רָדָה; בִּדְגַת הַיָּם rybě (rybám, בְּ a podst. jm. v. ž. ku דָּגָה) mořské; (v. 11.).

27. וַיִּבְרָא a stvořil (וְ sousl. a impf., Bůh člověka dle obrazu svého); זָכָר וּנְקֵבָה muže (mužského) a ženu (stvořil je אֹתָם).

28. וַיְבָרֶךְ a požehnal; וְ sousl. a 3. j. m. impf. pi'ēl; פְּרוּ buďte plodní; 2. množ. m. impt. qal od פָּרָה; וְרִבוּ a množte se (buďte hojní); impt. od רָבָה; וּמִלְאוּ a plňte (naplňujte); impt. od מָלֵא; וְכִבְשֻׁהָ a podmaňte si ji; 2. mn m. impt. od כָּבַשׁ a příp. 3. j. ž.

9. הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם hle, dal jsem vám; 1. j. p. qal od נָתַן (v. 11.); יִהְיֶה לְאָכְלָה bude za jídlo (jídlem); impf. q. a podst. jm. (le'okhlâ).

30 אֶת־כָּל־יֶרֶק všelikou zeleň; zn. akk., maqqēf, כֹּל vše a podst. jm.

31. מְאֹד velmi; příslovce; הַשִּׁשִּׁי šestý; řad. č. od שֵׁשׁ.

Hlava II.

1. וַיְכֻלּוּ a byla naplněna; ו sousl. a 3. mn. m. impf. pu'āl od כָּלָה; וְכָל־צְבָאָם a veškerý šik jich; ו spoj, כֹּל, podst. jm. m. s příp. 3. mn. m. (j. צָבָא).

2. וַיְכַל a dokonal; ו sousl. a 3. j. m impf. pi'ēl od כָּלָה; הַשְּׁבִיעִי sedmý; řad. čísl. m. j. ku שִׁבְעָה; מְלַאכְתּוֹ jeho dílo (své); podst. jm. ž. מְלָאכָה s příp. 3. j. m.; וַיִּשְׁבֹּת a odpočíval; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od שָׁבַת.

3. וַיְקַדֵּשׁ a posvětil; ו sousl. a 3. j. m. impf. pi'ēl od קָדַשׁ; אֹתוֹ jej, ho; אֵת a příp. 3. j. בּוֹ v něm (toho dne), בְּ a příp לַעֲשׂוֹת v díle (elaborando); לְ a inf. váz. od עָשָׂה.

4. אֵלֶּה תוֹלְדוֹת tyto jsou (rody, pokolení) děje; zájm. uk. mn. ku זֶה a podst. jm. mn. ž. váz.; בְּהִבָּרְאָם když byly tvořeny (ve tvoření jich); בְּ a inf. v. nif. s př. 3. mn. m. od בָּרָא; יְהוָה Jahveh (jméno B. od »ten, který jest«).

5. וְכֹל ו שִׂיחַ a jakýkoli keř (proutí); podst. jm. v. הַשָּׂדֶה pole (polní člen a podst jm.; טֶרֶם ještě ne, (dosud ne); příslovce značící obyčejně než, dříve než; יִצְמָח (dříve než) pučela (rostlina); impf. od צָמַח; כִּי לֹא הִמְטִיר poněvadž nedal pršeti; 3 j. m. p. hif. ku מָטָר déšť; וְאָדָם אַיִן a člověka nebylo; příslovce záporu (protiva יֵשׁ); לַעֲבוֹד sloužiti (aby sloužil, aby zpracovával zemi); לְ a inf. v. qal

6. וְאֵד יַעֲלֶה a pára (m. j.) vystupovala; 3. j. m. impf. q. od עָלָה; וְהִשְׁקָה a napájela (zavodňovala, zalévala); ו spoj. a p. m. hif. od שָׁקָה píti (qal שָׁתָה).

7. וַיִּיצֶר a udělal (vytvořil); ו sousl a 3. j. m. impf. qal od יָצַר; עָפָר prach pod. jm. m.; וַיִּפַּח a vdechl; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od נָפַח; בְּאַפָּיו do nozder jeho; בְּ, dual אַפַּיִם a příp. 3. j. m; נִשְׁמַת חַיִּים dechnutí života; podst. jm. ž. váz.

נְשָׁמָה a mn m.: לְנֶפֶשׁ חַיָּה v duši živou; לְ a podst. jm. ž. a příd. jm. ž. od חַי.

8 וַיִּטַּע a štípil; וַ sousl. a impf. qal od נָטַע; גַּן־בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם zahradu v 'Eden (rozkoš, zde vlast. jm.) na (z) východě (přední strana): וַיָּשֶׂם שָׁם a postavil tam; וַ sousl. a apok. qal od שׂוּם = שִׂים a přísl.

9. וַיַּצְמַח a učinil, že pučelo (vyvedl); וַ sousl. a 3. j. m. impf. hif.; נֶחְמָד לְמַרְאֶה příjemné (part. j. nif) na pohled; předložka a podst. jm. m. j.; וְטוֹב לְמַאֲכָל a dobré (chutné) k jídlu; וְ sp., příd. jm., לְ a podst. jm. m. j.; בְּתוֹךְ הַגָּן ve středu zahrady; בְּ a v. st. ku תָּוֶךְ; וְעֵץ הַדַּעַת a strom vědění; člen a pod. jm. ž jako inf. v qal od יָדַע; טוֹב וָרָע dobré i zlé; příd. jm. j. m

10. וְנָהָר יֹצֵא a řeka vycházející (byla); part m. j. qal od יָצָא; מֵעֵדֶן z 'Edenu; מִן a podst. jm.; (aby zalévala, inf. hif.); וּמִשָּׁם a odtud; וְ spoj., מִן a שָׁם; יִפָּרֵד dělí se, 3. j. m. impf. nif. od פָּרַד; לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים na čtyři (čísl. m.) hlavy (začátky, proudy, mn. od רֹאשׁ).

11. Jméno (שֵׁם) prvé Pīšôn, ta (jest הוּא) הַסֹּבֵב obcházející; partic. qal j. m. ku סב; zemi Chavīlâ, kde (אֲשֶׁר שָׁם jest) zlato (הַזָּהָב podst. jm. m. j. se členem).

12. הַבְּדֹלַח bdellium (vonná pryskyřice); člen a podst. jm. m.; וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם a (ž.) kámen šōham (drahokam, zelený beryllus).

13. A jméno druhé řeky Gîchôn (proud od גִּיחַ vyrážeti), obcházející zemi Kûš.

14. A jméno třetí řeky Chiddeqel (Tigris); הַהֹלֵךְ jdoucí (tekoucí); člen a part. m. q. j.; קִדְמַת אַשּׁוּר z předu, proti Aššūru; váz. stav od קֶדֶם (קֶדְמָה); a řeka čtvrtá הוּא פְרָת jest (byla) Eufrat; vlast. jm.

15. וַיִּקַּח a vzal; וַ sousl. a 3. j. m. impf. qal od לָקַח; וַיַּנִּחֵהוּ a usadil ho; וַ sousl. a 3. j. m. impf. hif. od נוּחַ; לְעָבְדָהּ

וּלְשָׁמְרָהּ aby ji vzdělával a hlídal (opatroval); לְ a infinitivy qal s příp. 3. j. ž.

16. וַיְצַו a přikázal; ו sousl. a 3. j. m. apok. pi'ēl od צוה; לֵאמֹר inf. qal od אמר, dicendo (řka); אָכֹל תֹּאכֵל comedendo comedes (budeš jísti); prostý inf. qal sesiluje 2. j. m. impf. qal.

17. אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ ('akholekhā) jísti (ty budeš) z něho; inf. v. s příp. 2. j. m. a sesílený tvar מִן předložky s příp. 3. j. m.; מוֹת תָּמוּת smrtí zemřeš; inf prostý qal sesiluje impf. q. 2 j. m.

18. הֱיוֹת býti; inf. v. qal od הָיָה; לְבַדּוֹ on sám (samoten); לְ, בַּד oddělení (לְבַדִּי já sám) a příp. 3. jedn m.; עֵזֶר pomoc: podst. jm. m. j. כְּנֶגְדּוֹ jako proti němu (při něm); כְּ, slůvko נֶגֶד (naproti) a příp. 3 j. m. se spoj. dāghēš.

19. וַיִּצֶר a utvořil; 3. j. m. impf. qal od יָצַר s ו sousl.; וַיָּבֵא a přivedl; 3. j. m. impf. hif. od בוא s ו sousl.; לִרְאוֹת aby viděl; לְ a v. inf. qal od רָאָה; מַה־יִּקְרָא־לוֹ jak (co) nazve (nazval by) je (živočichy a ptactvo); 3. j. m. impf. qal od קָרָא a לְ s příp. 3. j. m.; נֶפֶשׁ חַיָּה duši (dýchající) živou; pod. jm. ž., הוּא שְׁמוֹ toť (jest) jméno jeho; שֵׁם s příp. 3. j. m.

20. שֵׁמוֹת jména; mn. od m. שֵׁם; לֹא־מָצָא nenalézala se (pomoc); p. qal.

21. וַיַּפֶּל a učinil, že padl; ו sousl. a 3. j. m. impf. hif. od נָפַל; תַּרְדֵּמָה tvrdý spánek; podst. jm. ž. j. (km. רדם); וַיִּישָׁן a usnul; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od יָשַׁן; וַיִּקַּח a vzal; ו sousl. a 3. j. m. impf. q. od לָקַח; אַחַת מִצַּלְעֹתָיו jedno (ž.) ze (מִן) žeber jeho; mn. ž. od צֵלָע s příp. 3. jedn. m.; וַיִּסְגֹּר a uzavřel; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od סָגַר; בָּשָׂר maso; podst. jm. m. תַּחְתֶּנָּה pod ni (za ni); předl. תַּחַת a sloves. příp. 3. ž. jedn.

22. וַיִּבֶן a vzdělal (vystavěl); ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od בָּנָה; לְאִשָּׁה v ženu; לְ a pod. jm. ž. (v. st. אִשֶּׁת); וַיְבִאֶהָ

a přivedl ji; וַ sousl. a 3. j. m. impf. hif. od בּוֹא s příponou 3. jedn. ž.

23. וְאֹת הַפַּעַם tentokrát; zájm. uk. j. ž., člen a podst. jm. (krok); עֶצֶם מֵעַצְמַי kost z kostí mých; podst. jm. st. váz., מִן a mn. s příp. 1. j. לְזֹאת יִקָּרֵא proto se bude nazývati; 3. j. m. impf. nif. od קָרָא; že z muže vzata byla לֻקְחָה; 3. j. ž. p. pu'āl, kde dāghēš f. pro přítomné šᵉvâ schází, ale za jednoduché šᵉvâ dáno chātef-qâmec.

24. יַעֲזָב־אִישׁ opustí muž; 3. j. m. impf. q. od עָזַב, maqq. a podst. jm.; וְאֶת־אָבִיו i otce svého; zn. akk., pod. jm. m. אָב (mn. אָבוֹת) s příp. 3. j. m.; וְאֶת־אִמּוֹ a matku svou; pod. jm. אֵם (אִמּוֹת) s příp. 3. j. m.; וְדָבַק a přidrží se; וַ sousl. a 3. j. m. p. q.; בְּאִשְׁתּוֹ (na) ženy své; בְּ, pod. jm. אִשָּׁה s příp. 3. j. m.

25. a byli dva oni (oba) nazí עֲרוּמִּים množ. od j. עָרוֹם; וְלֹא יִתְבּשָׁשׁוּ a nestyděli se před sebou; 3. mn. m. impf. hithp. od בּוֹשׁ.

Hlava III.

1. וְהַנָּחָשׁ a had; člen a pod. jm. m. j.; עָרוּם (byl) chytrý (nejchytřejší — protože násl. מִן); příd. jm.; ze všelikého zvířete (zvířat) země (pole); אַף též (ano i) přísl.; כִּי־ že; spojka; לֹא תֹאכְלוּ nebudete jísti; 2. mn. m. impf. qal od אָכַל; (ze všeho stromu rajského).

2. וַתֹּאמֶר a řekla; 3. j. ž. impf. qal s וַ sousl. od אָמַר; מִפְּרִי עֵץ־הַגָּן z ovoce (מִן a podst. jm. j. v.) stromu rajského (člen a pod jm.); נֹאכֵל budeme jísti (můžeme); 1. mn. impf q.

3. בְּתוֹךְ־הַגָּן uprostřed (תָּוֶךְ a předl. בְּ) zahrady; וְלֹא תִגְּעוּ ani se nebudete dotýkati; 2. mn. m. impf. q. od נָגַע; פֶּן־תְּמֻתוּן abyste nezemřeli; 2. mn. m. impf. qal od מוּת s parag. נ.

4. לֹא־מוֹת תְּמֻתוּן nikoliv smrtí (pr. inf.) nezemřete.

5. כִּי יֹדֵעַ víť zajisté; part. act. j. m. qal od יָדַע; בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ v den, kdy jísti budete (inf. váz. qal s příp. 2. mn. m.) z něho; sesíl. předl. מִן s příp. 3. j. m.; וְנִפְקְחוּ a (tu) otevrou se; וְ sousl. a 3. mn p. nif. od פָּקַח; עֵינֵיכֶם oči vaše; du. v. od עַיִן ž. s př. 2. mn. m. a budete (וְ) jako (כְּ) Bůh vědouce (part. q. mn. váz.).

6. וַתֵּרֶא a pohleděla; וַ sousl. a 3. j. ž. impf. q. od רָאָה; לְמַאֲכָל k jídlu; לְ a pod. jm. m. j.; וְכִי תַאֲוָה־הוּא a že lahodou on; pod. jm. ž. j. maqqēf a zájm. 3. j.; לָעֵינַיִם očím (zraku); לְ člen a dual od עַיִן; וְנֶחְמָד a rozkošný (žádosti hodný); וְ spoj. a part. j. m. nif.; לְהַשְׂכִּיל učiniti pohled (pohleděti); לְ a inf. v. hif. od שָׂכַל; a vzala (3. j. ž. impf. qal od לָקַח) z ovoce jeho a jedla a dala (3. j. ž. impf. qal od נָתַן); גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ i muži svému (לְ pod. jm. a příp. 3. j. ž.), který s ní (עִם a příp.); וַיֹּאכַל a jedl; וַ sousl. a 3. j. m. impf. q. od אָכַל.

7. וַתִּפָּקַחְנָה a otevřely se; וַ sousl. a 3. mn. ž. impf. nif.; עֵירְמִם nazí; mn. m. od עֵירֹם; וַיִּתְפְּרוּ a sešili; וַ sousl. a 3. mn. m. impf. qal od תָּפַר; עֲלֵה תְאֵנָה list (listy, váz. od עָלֶה m.) fíkový; podst. jm. ž. j. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת a učinili (עָשָׂה) sobě (לְ a příp. 3. mn.) zástěry (opásati; člen a mn. ž. od חֲגֹרָה).

8. וַיִּשְׁמְעוּ a zaslechli; וַ sousl. a 3. mn. m. impf. qal od שָׁמַע; אֶת־קוֹל hlas (akk. pod. jm. váz.); מִתְהַלֵּךְ procházející; part. j. m hithp. od הָלַךְ; לְרוּחַ הַיּוֹם za větru (vání) denního (k večeru); וַיִּתְחַבֵּא a skrýval se; וַ sousl. a 3. j. m. impf. hithp. od חָבָא (neuž.).

9. וַיִּקְרָא a zavolal; וַ sousl. a 3. j. m. impf. qal od קָרָא; אַיֶּכָּה kde jsi ty? אַי tázací a příp. 2. j m. s koncovkou הָ֫.

10. וָאִירָא a bál jsem se; וָ sousl. a 1. j. impf. qal od יָרֵא; וָאֵחָבֵא a skryl jsem se; וָ sousl. a 1. j. impf. nif. (’ānōkhī).

11. מִי הִגִּיד kdo oznámil? 3. j. m. p. hif. od נָגַד (neuž.);

אַתָּה ty (m. zájm. 2.); הֲמִן־הָעֵץ zdaž se stromu? (ה táz.); צִוִּיתִיךָ přikázal jsem tobě; 1. j. p. pī'el od צוה (neuž.) s příp. 2. j. m.; לְבִלְתִּי אֲכָל־מִמֶּנּוּ nejísti s něho; část. záporu, inf. v. qal, maqq. מִן a příp. 3. j.

12. נָתַתָּה עִמָּדִי dal jsi (2. j. m. p. qal = נָתַתָּ od נָתַן) se mnou; עִמָּד s příponou 1. j.; הִוא = הִיא; וָאֹכֵל a já jedl; ו sousl. a 1. j. impf. qal v přestávce.

13. מַה־זֹּאת עָשִׂית co jsi to (ž. od זֶה) učinila; 2. ž. j. p. q. od עָשָׂה; הִשִּׁיאַנִי podvedl (oklamal) mne; 3. j. m. p. hif. s příp. 1. j. od נָשָׂא.

14. אָרוּר zlořečený; part. pass. m. j.; עַל־גְּחֹנְךָ po břichu svém; pod. jm. m. j. גָּחוֹן s příp. 2. j. m.; תֵּלֵךְ choditi budeš; j. m. impf. q. od הָלַךְ; כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ všechny dny (יָמִים od יוֹם) života (plur. tantum) svého.

15. וְאֵיבָה a nepřátelství; podst. jm. ž. j.; אָשִׁית položím; 1. j. impf. qal od שִׁית = שׂוּת; בֵּינְךָ mezi (בַּיִן střed, mezera) tebou; předl. a příp. 2. j. m. וּבֵין זַרְעֲךָ a mezi semenem tvým; podst. jm. m. זֶרַע s příp. j. m.; הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ ono (símě, mužsk.) potře (impf. 3. j. m. q. od שׁוּף s příp. 2. j. m.) tobě hlavu; תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב (a ty) potírati budeš jemu (2. j. m. impf. q. s příp. 3. j. m.) patu (jej na patě — akk. epexegetický).

16. הַרְבָּה אַרְבֶּה rozmnožením (inf. pr. hif.) rozmnožím; 1. j. impf. hif. od רָבָה; עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ obtíž tvou (עִצָּבוֹן m. s příp. 2. j. ž.) a početí tvé; ו spoj. vysvětluje obtíž, podst. jm. a příp.; בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים v bolesti (podst. jm. m. j. s בְּ) roditi budeš (2. j. ž. impf. qal od יָלַד) syny; mn. od בֵּן; תְּשׁוּקָתֵךְ žádosť tvá (váz. st. podst jm. ž. s příp. 2. j. ž.); יִמְשָׁל־בָּךְ vládnouti bude tobě (nad tebou); 3. j. m. impf. qal, maqq., בְּ a příp. 2. jedn. ž.

17. בַּעֲבוּרֵךְ (v přechodu עֲבוּר tvém) pro tebe; příp. j.

m ; תֹּאכַלֶנָּה budeš jísti z ní; 2. j. m. impf. q.; chatef bývá při tomto slovese před příp. sesílenou vklad. נ jako zde příp. 3. ž. j.

18. וְקוֹץ וְדַרְדַּר a trní (m. pod. jm.) a bodláčí bujné (m. pod. jm.); תַּצְמִיחַ לָךְ (ona) tobě (qâmec v přest. příp. 2. m. j.) ponese (učiní, že poroste); 3. j. ž. impf. hif. od צָמַח; אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה (a budeš jísti) bylinu polní (člen a p. jm.).

19. בְּזֵעַת אַפֶּיךָ v potu (בְּ a זֵעָה ž. pod. jm. st. v.) tváře své, dual אַפַּיִם s příp. 2. j. m. (vlastně nozdry); לֶחֶם chléb (jídlo vůbec; podst. jm. m.); עַד שׁוּבְךָ až do navrácení svého (až se navrátíš); přísl., inf. váz. q. s příp. 2. j. m.; מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ z ní (sesíl. מִן s příp. 3. ž. j.) byl jsi vzat; p. 2. j. m. pu'al od לָקַח; וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב a v prach se navrátíš; 2. j. m. impf. qal od שׁוּב.

20. חַוָּה vlastní jméno Evy od חָוָה = חָיָה žíti; חַי živý.

21. כָּתְנוֹת (ą učinil, impf. ap od עָשָׂה.) sukně; mn. ž. od כְּתֹנֶת ve st. v עוֹר kůže (m.); וַיַּלְבִּשֵׁם a oděl je; ו sousl. a 3. j. m. impf. hif. s příp. 3. mn. m. od לָבַשׁ.

22. הֵן hle; כְּאַחַד jako jeden (někdo); כְּ a stav váz. čísl. אֶחָד; מִמֶּנּוּ z nás; מִן sesíl. a příp. 1. mn. לָדַעַת aby věděl; לְ a inf. váz. od יָדַע; וְעַתָּה פֶּן־יִשְׁלַח יָדוֹ a nyní (přísl.), aby nevztáhl (snad; 3. j. m. impf. qal) ruky své; podst. jm. j. s příp.; וְחַי לְעֹלָם a žil (ו sousl. a skrác. 3. j. p. za חָיָה) na věky (לְ a podst. jm. m. věčnost).

23. וַיְשַׁלְּחֵהוּ a odeslal jej pryč (vyhnal ho); ו sousl. 3. j. m. impf. pi'ēl s př. 3. j. m.; לַעֲבֹד aby vzdělával; לְ a inf. váz. q. od עָבַד; לֻקַּח מִשָּׁם z které (odkud) byl vzat; pu'āl a מִן a שָׁם.

24. וַיְגָרֶשׁ a vyhnal; ו sousl. a 3. j. m. impf. pi'ēl od גָּרַשׁ; וַיַּשְׁכֵּן a (učinil, že bydlel) postavil (usadil); ו sousl. a impf. hif. od שָׁכַן; מִקֶּדֶם לְגַן východně od ráje ('Eden); אֶת־הַכְּרֻבִים Cherubíny; mn. od m. jm. znamenajícího sílu; וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב

a plamen (m.) meče (jm. j. ž.); הַמִּתְהַפֶּכֶת který se sám obrací (stále vytasený, obratný); člen a part. ž. j. hithp. od הָפַךְ; לִשְׁמֹר aby střežili; לְ a inf. váz. qal (cestu דֶּרֶךְ st. v. m. j. ku stromu života).

Hlava IV.

1. יָדַע (věděl, znal) poznal אִשְׁתּוֹ ženu svou; příp. 3. j. m.; וַתַּהַר a počala; ו sousl. a 3. jedn. ž. impf. qal od הָרָה; וַתֵּלֶד (a porodila — impf. q. od יָלַד) Qajna; vl. jm.; קָנִיתִי obdržela jsem; 1. j. p. qal od קָנָה; אֶת předl. s (od).

2. וַתֹּסֶף לָלֶדֶת (a pokračovala roditi) a opět porodila; ו sousl. a 3. j. ž. impf. hif. od יָסַף s násl. לְ a inf. váz. qal od יָלַד; אֶת־אָחִיו bratra jeho; אָח (váz. אַחֵי) s příp. 3. j. m., אֶת־הֶבֶל Hâbela; akk. vl. jm. v přestávce; רֹעֵה צֹאן (pasoucí) pastýř (malého) bravu (ovce a kozy); part. act. qal a pod. jm. j. obojetné.

3. מִקֵּץ ku konci; מִן a podst. jm. j. m.; וַיָּבֵא a přinesl; ו sousl. a 3. j. m. impf. hif. od בּוֹא; מִנְחָה oběť (především nekrvavá oběť, dar); podst. jméno žen. j.; Bohu Jahveh; při לְ jest pathach, protože se čítalo אֲדֹנָי.

4. הֵבִיא přinesl; p. hif. od בּוֹא; מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ z prvotin bravu svého; מִן a mn. ž. od בְּכוֹרָה, podst. jm. s př. 3. j. m.; וּמֵחֶלְבֵהֶן a z tuků jejich; ו sp., a vysvětlovací מִן, mn. od חֵלֶב (י po bêth schází) s příp. 3. množ. ž.; וַיִּשַׁע a pohlédl (shlédl): ו sousl. a 3. j. m. apok. qal od שָׁעָה.

5. וַיִּחַר a rozpálil se (Qajnovi אַף hněv); ו sousl. a apok. qal 3. j. m. od חָרָה; וַיִּפְּלוּ פָּנָיו a opadla tvář jeho (mn. s příp. 3. j. m.); ו sousl. a 3. mn. m. impf. qal od נָפַל,

6. לָמָּה proč? לְ a מַה táz. část.

7. הֲלוֹא אִם־תֵּיטִיב (zajisté že) הֲ zda לֹא ne, kdybys dobré

činil; 2. j. m. impf. hif. od יָטַב (טוֹב); שְׂאֵת (zdaž nebude) pozdvižení (tváře tvé); pod. jm. ž. j. od km. נָשָׂא (inf. q.); לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ u dveří (otvoru לְ a jm. m.) hřích (ž.) ležeti bude (číhá); part. m. j. act. qal; וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ a na tebe (אֶל s příp. 2.) jest žádosť (chuť hříchu); podst. jm. ž. s příp. 3. j. m. (má býti ž.); תִּמְשָׁל־בּוֹ (ale ty) panovati budeš jemu (hříchu, zase příp. m.); 2. j. m. impf. qal od מָשַׁל.

8. בִּהְיוֹתָם když byli (na poli); בְּ a inf. v. qal od הָיָה s příp. 3. mn. m.; וַיָּקָם a povstal (uajjăqom); וְ sousl. a 3. j. m. impf. qal od קוּם; וַיַּהַרְגֵהוּ a zabil jej; וְ sousl., 3. j. m. impf. qal od הָרַג s příp 3. j. m.

9. אֵי אָחִיךָ kde (část. táz., jest) bratr tvůj; אָח s příp. 2. m. j. הֲשֹׁמֵר zda hlídačem?; הֲ táz. a part. act. m. j. qal.

10. מֶה עָשִׂיתָ co jsi učinil? מֶה zájm. táz. ž. a 2. j. m. p. qal od עָשָׂה; קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ hlas krve (krví mn. od דָּם m.) bratra tvého; (קוֹל není ani podmětem, ale spíše výkřik: slyš!); צֹעֲקִים אֵלַי volající (part. act. qal v mn. m. vzhledem k דְּמֵי) ke mně.

11. וְעַתָּה אָרוּר a nyní zlořečený; part. pass. m. j.; פָּצְתָה אֶת־פִּיהָ rozevřela (otevřela, 3. j. ž. p. qal) ústa svá; akk., maqq. a j. podst. jm. פֶּה s příp. 3. j. ž.; לָקַחַת aby vzala (přijala); לְ a inf. v. qal od לָקַח; מִיָּדֶךָ z ruky tvé; מִן, יָד a příp. 2. j. m. v pause.

12. כִּי תַעֲבֹד neboť vzdělávati budeš; 2. j. m. impf. q. od עָבַד; לֹא־תֹסֵף תֵּת־כֹּחָהּ nedá (tobě) více (nebude pokračovati dávati) sílu svou; zápor a 3. j. ž. impf. hif. od יָסַף, inf. qal od נָתַן, maqq. a podst. jm. m. j. כֹּחַ s příp. 3. j. ž.; לָךְ tobě; לְ a příp. 2. j. m. v přestávce; נָע וָנָד tulák a poběhlík; pod. jm., spoj. וְ a jm. podst.

13. גָּדוֹל עֲוֹנִי (veliký, pro násl. מִן kompar.) větší jest ne-

pravosť má; עָוֹן (ʿauôn) podst. jm. m. s příp. 1. j.; מִנְּשׂוֹת než aby byla odpuštěna (zdvižena); inf. v. qal od נָשָׂא s מִן.

14. הֵן גֵּרַשְׁתָּ hle vyhnal jsi; 2. j. m. p. piʿēl od גָּרַשׁ; אֹתִי mne; אֶת akk. s příp. 1. j. הַיּוֹם dnes; člen a podst. jm. m.; אֶסָּתֵר budu se skrývati; 1. j. impf. nif. od סָתַר; כָּל־מֹצְאִי každý, kdo mne nalezne; j. m. part. act. q. od מָצָא s příp. 1. j.; יַהַרְגֵנִי zabije mne; 3. j. m. impf. qal od הָרַג s příp. 1. j.

15. שִׁבְעָתַיִם sedmkráte; dual číslovky שִׁבְעָה s význ. násobnosti; יֻקַּם bude stižen pomstou (na něm se stane pomsta); 3. j. m. impf. hof. od נָקַם v přestávce; וַיָּשֶׂם a položil; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od שִׂים = שׁוֹם; אוֹת znamení; podst. jm. oboj. j.; לְבִלְתִּי הַכּוֹת־אֹתוֹ aby neskolil ho; לְ a přísl. záp., inf. v. hif. od נָכָה.

16. וַיֵּצֵא a vyšel (odešel); ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od יָצָא; מִלִּפְנֵי יְהוָה; od (ze) tváře Boží; מִן, לְ a mn. v. pod. jm. פָּנִים; וַיֵּשֶׁב a usadil se (bydlel v zemi Nôdh); ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od יָשַׁב; קִדְמַת־עֵדֶן proti ʿEdenu; v. žen. j. קִדְמָה a vlastní jm.

17. וַיֵּדַע a poznal; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od יָדַע; חֲנוֹךְ Chᵃnôkh (posvěcení); vl. jm.; בֹּנֶה עִיר stavící město; part. act. qal j. m. od בָּנָה a podst. jm. ž. j.; כְּשֵׁם בְּנוֹ po jméně (jako) syna svého; כְּ předl. a pod. jm. a בֵּן s příp. 3. j. m.

18. וַיִּוָּלֶד a narodil se; ו sousl. a 3. j. m. impf. nif. od יָלַד; ʿIrâd (vl. jm. v nom.) a ʿIrâd (význ. spěšný) zplodil Mᵉchūjāêla (vl. jm. význ. od Boha bit) a Mᵉchūjāêl zplodil Mᵉthūšāêla (vl. jm. význ. muž Boží) a M. zplodil Lâmekha (vl. jm.).

19. וַיִּקַּח a vzal; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od לָקַח; שְׁתֵּי נָשִׁים dvě ženy; čísl. ž. ve váz. stavu a mn. ž. ku אִשָּׁה; ʿAdāh (vl. jm. ž. význ. ozdoba), Cillâh (vl. jm. ž. význ. stín).

20. וַתֵּלֶד a porodila; ו sousl. a 3. jedn. žen. impf. qal od

יָבָל; Jābhàla (vl. jm. význ. proud aneb poutník); אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל otec (v. st. j.) bydlícího (part. act. qal) ve stanu (podst. jm. m. jedn. č. za mn.) a (doplň: mužů) dobytka (t. j. pastýřů; jméno m.).

21. Jūbhāl (vl. jm. m. význ. hudebník); כָּל־תֹּפֵשׂ každého hrajícího (j. za mn. všech hrajících); part. act. q. j. m.; כִּנּוֹר וְעוּגָב citeru (na c., akk. jm. m.) a píšťalu (podst. jm. m. j.).

22. Tūbhalqajn (vl. jm. m.) לֹטֵשׁ kovář (tlukoucí kladivem, part. act q.); כָּל־חֹרֵשׁ všeliké nářadí; podst. jm. slovesné m. j. váz. st.; נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל kov (podst. jm. oboj.) a železo (pod. jm. j. m.); וַאֲחוֹת a sestra; v. st. od ž. j. אָחוֹת a ו spoj. (Na'amâh).

23 שְׁמַעַן slyšte; mn. ž. impt. qal od שָׁמַע zkrácené z שִׁמְעֶנָה; הַאְזֵנָה naslouchejte (nachylte ucho); 2. mn. ž. impt. hif. od אזן; אִמְרָתִי řeč mou; pod. jm. ž. אִמְרָה s příp. 1. j.; כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי ano, muže jsem zabil; 1. j. p. qal לְפִצְעִי pro ránu svou (mně zasazenou); לְ a podst. jm. פֶּצַע s příp. 1. j.; וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי a mládence (ו spoj. a podst. jm. j. m.) pro modřinu svou; לְ a pod. jm. ž. j. חַבּוּרָה s příp. 1. j.

24. שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה sedmdesátkrát a sedmkrát; čísl. zákl. s významem násobným

25. עוֹד ještě; příslovečné; Šēth (vl. jm.), poněvadž שָׁת־לִי položil mně; 3. j. m. p. qal od שִׁית maqq. a לְ s příp. 1. j.; זֶרַע אַחֵר símě jiné; תַּחַת (na místě) za; předl.

26. A Šethovi גַּם־הוּא i jemu; zájm. osob. prosté sesiluje zde; יֻלַּד־בֵּן narodil se syn; 3. j. m. perf. pu'āl od יָלַד; אֱנוֹשׁ 'Enôš (vl. jm. m. význ. nemocný, slabý); אָז tenkrát; příslovečně; הוּחַל לִקְרֹא se počalo vzývati; 3. j. m. p. hof. od חלל a לְ s inf. váz. q. od קָרָא; בְּשֵׁם יְהוָה ve jménu (jméno) (v. st. j. s בְּ) Jahveh.

Hlava V.

1. זֶה סֵפֶר tato (m. zájm. uk.) jest kniha; pod. jm. j. m. od סָפַר čítati, počítati, psáti; תּוֹלְדֹת אָדָם rodů (množ. ž. jako II, 4) Adamových; בְּיוֹם בְּרֹא v den stvoření (kdy stvořil); inf. váz. qal.

בְּרָאָם stvořil je; 3. jedn. m. p. qal s příp. 3. mn. m. הִבָּרְאָם když byli stvořeni; inf. v. nif. s příp. 3. mn. m.

3. וַיְחִי a žil; ו sousl. a 3. j. m. impf. q. od חָיָה; שְׁלֹשִׁים třicet; וּמְאַת a sto; váz. st. ku מֵאָה; שָׁנָה rok (mn. שָׁנִים); pod. jm. ž.; וַיּוֹלֶד a zplodil; ו sousl. a 3. j. m. impf. hif. od יָלַד.

4. A byli dnové Adamovi אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ po zplození jeho (potom, když ho zplodil); předl. אַחַר a inf. hif. s příp. 3. j. m. שְׁמֹנֶה מֵאוֹת osm set; čísl. ž. a mn. od מֵאָה; בָּנִים syny; mn. od בֵּן; וּבָנוֹת a dcery; mn. od בַּת.

5. אֲשֶׁר־חַי které žil (byl živ); vztažné zájm. a 3. j. m. p. q. za חָיָה; תְּשַׁע devět; čísl. st. v. ž. ku תֵּשַׁע; וַיָּמָת a zemřel; ו sousl. a 3. j. m. impf. qal od מוּת v pause

6. חָמֵשׁ pět; čísl. zákl. prostý tvar ž.

7. שֶׁבַע sedm; čísl. zákl. prostý tvar ž.

8. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה dvanáct; čísl. zákl. ž. (ze שְׁתַּיִם, m. שְׁנֵים neb שְׁנֵי עָשָׂר).

9 תִּשְׁעִים devadesát; čísl. zákl. pro oba rody; Qēnân vl. jméno m.

12. Mah^{a}lal'êl vl. jm. m. význ.: chvála Boží.

13. אַרְבָּעִים čtyřicet; čísl. zákl. pro oba rody.

15. שִׁשִּׁים šedesát; čísl. zákl. oboj.: יֶרֶד (יָרַד) vl. jm. m. (význ.: sestoupení?)

21. M^{e}thūšâlach, vl. jm. m. význ.: muž výstřelu.

22. וַיִּתְהַלֵּךְ a chodil (procházel se, obcoval); ו sousl. a 3. j. m. impf. hithp. od הָלַךְ.

24. וְאֵינֶנּוּ a není on (zde, není ho tu); אַיִן, vkladné נ a př. 3. j. m.

29. נֹחַ (odpočinutí, ten, kdo přináší odpoč.); vl. jm. m.; יְנַחֲמֵנוּ bude nás těšiti; 3. j. m. impf. pi'ēl od נָחַם (neuž.) s př. 1. mn.; מִמַּעֲשֵׂנוּ z (při obtížných) prací našich; מִן a podst. jm. מַעֲשֶׂה s příp. 1. mn.; וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ a z trpké práce (trampoty) rukou našich; ו spoj., מִן, podst. jm. váz. st. עִצְּבוֹן, dual jm. יָד s příp. 1. mn.; אֲשֶׁר אֵרְרָהּ které zlořečil; 3. j. m. p. pi'ēl od אָרַר s příp. 3. j. ž.

32. אֶת־שֵׁם Šēma; vl. jm. m. akk.; Chām, vl. jm. m. význ.: horký; יֶפֶת Jāfeth (יֶפְתְּ), vl. jm. m. význ.: rozšíření.

Dodatek k biblické četbě.

Knihy Písma sv St. Zákona סֵפֶר יְהוָה neb הַסְּפָרִים a מְגִלַּת־סֵפֶר (závitek knihy) zvané obsahují dle starého rozdělení: 1. תּוֹרָה (zákon) s knihami: בְּרֵאשִׁית (t. j. na počátku; Genesis), וְאֵלֶּה שְׁמוֹת (t. j. a tato jsou jména; Exodus), וַיִּקְרָא t. j. a zavolal; Leviticus), בְּמִדְבַּר (t. j. na poušti; Numeri), אֵלֶּה הַדְּבָרִים (t. j. tato jsou slova; Deuteronomium); 2. נְבִיאִים (proroky), totiž: יְהוֹשֻׁעַ (Josue), שׁוֹפְטִים (soudcové), שְׁמוּאֵל (Samuel), מְלָכִים (králové), יְשַׁעְיָה (Isaiáš), יִרְמְיָהוּ (Jeremiáš), יְחֶזְקֵאל (Ezechiel), a תְּרֵי עָשָׂר (dvanáct t. j. menších proroků); 3. כְּתוּבִים (písma, hagiographa), a sice: תְּהִלִּים (modlitby t. žalmy), מִשְׁלֵי (přísloví), אִיּוֹב (Job), שִׁיר הַשִּׁירִים (nejlepší píseň, Píseň písní), רוּת (Ruth), אֵיכָה (t. j. jak? neb קִינוֹת nářky, Pláč Jerem.), קֹהֶלֶת (Kazatel), אֶסְתֵּר (Esther), דָּנִיֵּאל (Daniel), עֶזְרָה (Esdráš), נְחֶמְיָה (Nehemiáš) a דִּבְרֵי הַיָּמִים (slova či věci dnů, letopisy, Chronica).

Knihy: Píseň Šal., Ruth, Pláč Jer., Kazatel a Esther zvaly se též מְגִלּוֹת (závitky) a předčítaly se o velkých svátcích, totiž P. Š. o Velikonoci, R. o svátku Týhodnů, P. J. dne 9. Ab (zbo-ření chrámu), K. o slavnosti Stánků a E. v den Purîm (losů).

Text Thory dělil se na 54 velkých פָּרָשָׁה (mn. פָּרָשִׁיוֹת oddělení) a na 669 malých פְּרָשָׁה; z těch byly některé tak zvané otevřené פְּתוּחוֹת, začínaly-li novou řádkou, jiné pak zavřené סְתוּמוֹת, když začínaly u prostřed řádky. Jedním פ aneb ס v textu označoval se počátek malé parâšâ, třemi פ פ פ aneb ס ס ס zase počátek velké parâšâ (otevř. neb zavřené; viz cvič. 18.). Jednotlivé oddíly (jakož i celé knihy) uváděly se dle začátečních slov a předčítaly se o dnech sobotních.

Z knih proroků vyňato bylo ku čtení sobotnímu a svátečnímu 85 oddílů zvaných הַפְּטָרוֹת t. j. propouštění, poněvadž se čítaly až po parâšâ a lid se pak propouštěl.

V pozdější době dělili text na řady סְדָרִים, až pak zavládlo všeobecně rozdělení na hlavy פְּרָקִים.

Verše (*στίχοι* פְּסוּקִים) nalézaly se zprvu jen v básnických knihách, později se podobně rozdělovaly oddíly ostatních knih; verše nebyly sice znamenány, ale byly od massorethů sečítány a počet jich na konci jednotlivých knih udáván.

Tak nalézáme na př. na konci Genesis přidána (bez značek samohláskových) tato slova:

חֲזַק: סְכוּם פְּסוּקֵי דְסֵפֶר בְּרֵאשִׁית אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
וּשְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה אַךְ לַד סִימָן: וְחֵצְיוֹ וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה
וְאוֹתִיוֹת דְּ אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה: וּפָרְשִׁיוֹתָיו
יב וְזֶה שְׁמִי לְעוֹלָם סִימָן: וּסְדָרָיו מג גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה
סִימָן: וּפְרָקָיו נ יי חָנֵנוּ לְךָ קִוִּינוּ סִימָן: מִנְיַן הַפְּתוּחוֹת

שׁלשָׁה וְאַרְבָּעִים וְהַסְּתוּמוֹת שְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים הַכֹּל תִּשְׁעִים
וְאַחַת פַּרְשִׁיּוֹת צֵא אַתָּה וְכֹל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ סִימָן׃

»Buď silen!« (Vytrvej!) Souhrn veršů knihy Genesis jest tisíc pět set třicet čtyři; »'Akh ladh« (א + ך + ל + ד = 1534) jest znamením. A střed její (knihy) jest: »A z meče svého budeš žíti«. A písmen (jest) čtyři tisíce tři sta devadesát pět. A parâšâ její jest dvanáct: »Toť (ז + ה = 12) jméno mé na věky« jest znamením. A řad její jsou čtyřicet tři: »Též (ג + מ = 43) požehnaným bude« jest znamením. A hlav její jest padesát: »Bože (יי), smiluj se nad námi, v tebe (ל + כ = 50) jsme doufali« jest znamením. Počet otevřených tři a čtyřicet a zavřených osm a čtyřicet, v celku devadesát a jedna parâšâ: »Vyjdi i ty i vešken lid tvůj, jenž při nohou tvých« jest znamením.

Opravy.

Str.	3. řádka	1. סָמְךָ (chybně סָמְךָ),
	7.	4. מָצָא (ch. מָצָא),
	14.	2. חֹדֶשׁ a הַחֹדֶשׁ (ch. חֹדֶשׁ a הַחֹדֶשׁ),
	16.	poslední pas-sîm (ch. pa-ssîm),
	25.	7. zdola הַשָּׂכָר (ch. הַשָּׂכָר),
	27.	7. הָ, חָ, עָ (ch. הָ, הָ, עָ),
	27.	posl. s předložkou לְ (ch. s předponou לְ),
	28.	zdola הָאַחַת (ch. הָאַחַת),
	37.	13. פְּקִידֵנוּ (ch. פְּקִידֵינוּ),
	41.	15 יָמִים (ch. יָמִים),
	42.	3. חֲבֶרֶת (ch. הַבֶּרֶת),
	45.	8. zdola שְׂבַע (ch. שְׂבַע),
	72.	6. ve vzoru בֵּרַכְנוּ (ch. בֵּרַכְנוּ),
	73.	2. שָׁחֲטוּ (ch. שָׁחֲטוּ),
	73.	13. גָּבָה (ch. גָּבָה),
	75.	7. ve vzoru הִשְׁלַחְתֶּם (ch. הִשְׁלַחְתֶּם),
	88.	2. zdola שׂוּם (ch. שׂוּם),
	91.	3. ve vzoru חוּשַׁבְתְּ (ch. חוּשַׁבְתְּ),
	101.	4. נָשָׂא (ch. נָשָׂא),
	127.	9. מַהּ (ch. מַהּ),
	128.	posl. חַיִל (ch. חַיִל),
	133.	16. § 75, 5 (ch. § 75, 4),
	134.	5. מִסְפָּר (ch. מִסְפַּר),
	134.	6. zdola רָעָה (ch. רָאָה),
	146.	13. ἓν (ch. ἓν).

OBSAH.

Strana

§ 1. Hebrejský jazyk a písmo 1

Část I. Hláskosloví.

§ 2. Abeceda 2
§ 3. Roztřídění souhlásek 4
§ 4. Značky samohlásek a Šᵉvâ 4
§ 5. Slabé hlásky 'Eheuī při samohláskách 6
§ 6. Šᵉvâ 8
§ 7. Dāghēš lene 8
§ 8. Dāghēš forte 9
§ 9. Některé značky v písmě 10
§ 10. Qᵉrê a Kᵉthîbh 11
§ 11. Qâmec a Qâmec-chatûf (ā, o) 11
§ 12. Přízvučná znamení . 12
§ 13. Zvláštnosti některých souhlásek 13
§ 14. Rozdělení slabik a zvláštnosti jich 15
§ 15. Cvičení 1. (I. M. XXXVII., 1—3.) . 16
§ 16. Rozvržení samohlásek 17
§ 17. Změny samohlásek . 18
§ 18. Vznikání nových slabik 19
§ 19. Přestávka (pausa) . 20
Cvičení 2. Noe staví archu. (Z I. M. VI., 9—20.) 20

Část II. O částech řeči.

Zájmena.

§ 20. Zájmena osobní samostatná 22
§ 21. Zájmena osobní příponná 23
§ 22. Člen 25
§ 23. Zájmeno ukazovací 26
§ 24. Zájmeno vztažné 26
§ 25. Zájmeno tázací . . 27
§ 26. Zájmena neurčitá a opisování našich zájmen 27
§ 27. Cvičení 3. (z knihy Ruth I. hl.) 28

Strana

Jména podstatná a přídavná.

§ 28. Všeobecné poznámky 30
§ 29. Rod podstatných jmen 30
§ 30. Čísla 31
§ 31. Skloňování jmen. (Pády) 32
§ 32. O stavu vázaném. (Genitiv) 33
§ 33. Zájmenné přípony podstatných jmen 34
§ 34. Jméno přídavné 35
§ 35. Stupňování 36
§ 36. Samohláskové změny při skloňování jmen 36
§ 37. Vzory mužského rodu 36
§ 38. Vzory ženského rodu 41
§ 39. Přehled jmen nepravidelných 43
§ 40. O číslovkách 45
Cvičení 4. Potopa. (Z I. M. VII, 1—24.) 48

Slovesa.

§ 41. Předběžný rozvrh 50
§ 42. Časování tvaru Qal. Perfektum 52
§ 43. Infinitiv a imperativ 53
§ 44. Imperfektum 54
§ 45. Kohortativ a apokopát 56
§ 46. Participia 56
Vzor pravidelného slovesa v přepisu 58—59
§ 47. Poznámky k časování odvozených tvarů 60
§ 48. Uau souslednosti (consecutivum) 60
§ 49. Zájmenné přípony u sloves 61
Vzor pravidelného (silného) slovesa 62—63
§ 50. Změny slovesných tvarů při zájmenných příponách . 65
2. Vzor. Qal s příponami 66—67
Cvičení 5. Modlitba Páně. Věřím v Boha. Modlitba před učením 68
§ 51. Slovesa hrdelná (gutturalia) 69
§ 52. Slovesa první hrdelnice . 69
3. *a*) Vzor sloves prvé hrdelné 70
§ 53. Slovesa střední hrdelnice 71
3. *b*) Vzor sloves střední hrdelné 72
§ 54. Slovesa třetí hrdelnice (ה, ח, ע) 73
3. *c*) Vzor sloves třetí hrdelné 74—75
§ 55. Slovesa פ"א (primae alef) 76
3. *d*) Vzor sloves פ"א 76

Strana

§ 56. Slovesa פ"נ (primae nûn) 76
4. Vzor sloves פ"נ 78
Cvičení 6. Čtení z knihy Ruth I., 11—22. 79
§ 57. Slovesa פ"י (primae uau a jod) 80
5. Vzor sloves פ"ו a פ"י 82—83
§ 58. Slovesa ע"ע či druhé zdvojené (mediae geminatae) 84
§ 59. Slovesa ע"ו střední ו (mediae uau) 85
6. Vzor sloves ע"ע 86—87
§ 60. Slovesa ע"י střední jod (mediae jod) 88
§ 61. Slovesa ל"א třetí alef (tertiae alef) 89
7. Vzor sloves ע"ו a ע"י 90—91
§ 62. Slovesa ל"ה třetí hê (tertiae uau neb jod) . . 92
§ 63. Přehled podobných zvláštností nepravidelných sloves; slabá slovesa s příponami . . 93
8. Vzor sloves ל"א 94—95
§ 64. Slovesa o dvou a třech slabých hláskách 97
9. Vzor sloves ל"ה 98—99
§ 65. Slovesa kusá 101
Cvičení 7. Čtení z knihy Ruth II., 1—11. . 102

Částice.

§ 66. Druhy částic 103
§ 67. Předložky 103
§ 68. Spojky 105
§ 69. Příslovce 106
§ 70. Citoslovce . . . 108
Cvičení 8. Čtení z knihy Ruth II., 12—23. . 108

Část III. Skladba.

§ 71. Všeobecné poznámky 110
§ 72. Slovosled ve větě 111
§ 73. Opakování slov 112
§ 74. Vzájemná shoda jmen podstatných s přídavnými jmény, se zájmeny a se slovesy 115
Cvičení 9. 118

Zájmena.

§ 75. Osobní zájmena samostatná i připojovaná 119
§ 76. Zájmeno ukazovací 121
§ 77. Zájmeno vztažné 121
§ 78. Zájmeno tázací 123
§ 79. Člen 124
Cvičení 10. 126

Strana

Jména podstatná a přídavná.

§ 80. Rod a číslo 128
§ 81. Podmět. (Nominativ) 129
§ 82. Akkusativ a dativ 130
§ 83. Genitiv a vázaný stav 132
§ 84. Náhrada přídavných jmen . . 133
Cvičení 11. 134
§ 85. Číslovky 135
Cvičení 12. 137

Slovesa.

§ 86. Význam perfekta 137
§ 87. Význam imperfekta 139
§ 88. Sousledné a spojovací] 140
§ 89. Význam infinitivů 141
§ 90. Participia 142
§ 91. Slovesa s akkusativem . . 143
Cvičení 13. Abraham jde obětovati Isáka. (I. M. XXII., 1—13.) 145
§ 92. Slovesa s významem příslovečným . 146
§ 93. Zvláštní vazby 147
§ 94. Význam některých předložek 148
§ 95. Význam některých spojek a příslovek 150
§ 96. Citoslovce 151
§ 97. Básnictví hebrejské . . 151
Cvičení 14. Isák žehná svým synům. (I. M. XXVII., 1—45.) 153
Cvičení 15. Moc a moudrosť Boží. (Job XXXVIII., 1—20.) 156
Modlitba po učení 158
Cvičení 16 Krátké věty 159
Cvičení 17. Josef se oznámil bratřím. (I. M. XLV., 1—15.) 160
Cvičení 18. Desatero B. přikázaní. (II. M. XX., 1—17.) 162
Cvičení 19. Boj Davida s Goliášem. (I. Sam. XVII., 40—51.) 163
Cvičení 20. Proroctví o vzkříšení Israele. (Ezech. XXXVII., 1—14.) 164
Cvičení 21. Různá přísloví. (Přísl. XXII., 1—15.) . 165

Rozbory mluvnické.

Cvičení 4—21 169
Rozbor prvních pěti hlav knihy Genesis 201
Dodatek k biblické četbě 217

Knihtiskárna B. Stýbla v Praze.

69. *Sedláček J.*, **Základové hebrejského jazyka biblického.** (Druhá recense.)

Účinky založení české bohoslovné fakulty při vysokých školách pražských již se zjevují. Před námi je prvá práce: „Základové hebr. jazyka biblického," již napsal suppl. Dr. Jaroslav Sedláček. Jest to, jak autor v předmluvě dí, „prvý pokus, který chce usnadniti znalost cizí řeči a zpříjemnití čtení Písem Božích v původním jazyku." Ký div, že spisovatel dovolává se nejen spravedlivého, ale i s ohledem na obtíže, s nimiž tisk první knihy toho druhu spojen byl, i příznivého posouzení a přijetí. Učiníme tak.

Hned u prvé věty předmluvy něco doložíme; „Hebrejské učebné knihy v českém jazyku dosud nebylo" bude tuším jen potud správno, pokud tištěné knihy se týče. Lithografována byla „Mluvnice jazyka hebrejského" r. 1884 v Olomouci. Sepsal ji Dr. Melichar Mlčoch, obsahuje 256 stran. Než to jen mimochodem. Zde je prvá tištěná učebnice jazyka hebrejského; a pokud jsme mohli poznati, je prvý pokus v celku dosti uspokojivý a bude dobrým základem k dalšímu zdoko-

nalování. Po spůsobu stručných návodů k přiučení se hebrejštině, jež v Němcích vydával Dr. Vosen a pak Dr. Kaulen, spracována jest i tato grammatika, krátce probírajíc: zvukosloví, tvarosloví a větosloví, a z praktičnosti sem i tam do textu grammatického vřaďujíc jako čtení a cvičení hlavně výňatky biblické. Jakkoli to pro začátek dobré jest, přec časem bude potřebí oddělení; zajisté bude potřebi vydatí dva díly v té příčině. Jeden samostatný díl bude jako mluvnice; druhý bude jakousi chrestomathií, k níž se bude moci dodati slovníček.

Pokud věci samé se dotýče, nemáme mnohého vytknouti; přece něco položíme. Na str. 4. čís. 3 třeba nau položiti před jod; str. 6. pozn. 2. místo pathach „vplížené“ = „vsuvné“. § 5. Matres lectionis = matice čtení, opory samohláskové § 6. 2. *γ*, a pod hláskou, v níž *dāghēš* forte vynecháno; v *lāmedh* jest chybně *dāghēš*. Při § 8. bude as rozeznávati ještě *dāghēš forte necessarium* — nezbytný, příznakový v *Pi'ēl*, *Pu'al a Hithpa'ēl*, náhradný a libozvučný. Nezbytný označuje souhlásku, jež vedle sebe dvakrát měla státi. Též v pozn. *δ*) jest vypustiti (*dāghēš forte* nalézáme) v koncovce ženského rodu *tau*. *Dāghēš f.* nenalézáme v hrdelných hláskách — a z pravidla též ne v plynném *rêš* (*dāghēš* skrytý, pomyslný). § 10. Místo *K'ré* lépe říkati *K'rí*. Místo *q* vůbec lépe psáti *k'*, aneb k rozlišení od *kāf*, alespoň *ḳ*. O souhláskách na str. 14 5) bude lépe říci vypouští se *a*) v násloví — ssouvají se, *b*) v středosloví — vysouvají se, *c*) v dosloví (výsloví) odsouvají se. Str. 30 místo *bēth s cerê* lépe *bēth se Ševa*.

Při pojednání o slovesech bude k vůli přehlednosti v § 41. snad na konci přidati číslo 6. V příčině jakosti kmenových souhlásek roztřiďují se hebrejská slovesa v silná (perfecta) a slabá (imperfecta). Slovesa silná jsou taková, jichž kmenná souhláska je vždy nezměnná. Pro zvláštnosti hrdelnic jest zde rozlišovati: verba perfecta non gutturalia a v. p. gutturalia. O slovesech slabých viz úvod před § 55. Pak před § 42. nejdříve: A. Verba perfecta vůbec; pod to 1. Verba perfecta non gutturalia. Stran. 68. Při modlitbě Páně třeba ukázati k variantům: místo *jēāsé* = *jehî*; místo *šeb.* = *'a šer ba*. Místo *kēn gam* = *kebhāārec*. Pak *tēn lānū*, pak: *uselach lānū eth-chōbhōthênū*; místo *lebaalé chōbênū* = *lechōbēnū*. Pak *ueal tebhiênū lemassâh*, pak *akh hacc.*“ Před § 51. nadpis: 2. verba perfecta non gutturalia. Před § 55. stůj: B. Verba imperfecta. Slovesa slabá jsou ona slo-

vesa, jichž některá radikála při ohýbání někdy se mění; tu pro přehled jsou dvě třídy:

1. verba imperfecta contracta, jichž některá radikála někdy při ohýbání mizí buď stotožněním neb soustředěním; př. *nāgháš*, *sābhabh*.

2. v. imp. quiescentia, jichž některá mdlá (či slabá) hláska rozličným změnám je podrobena (nehybnosti či odpočinku, sesouvání, odsouvání, též záměně). Poznámka. V grammatikách obojí tato třída sloves stručně se označuje dvěma souhláskami, mezi nimiž shora jsou dvě čárky. Na pravici je vždy jedna radikála ze starého vzorce *pācál*; na její levici jest ona radikála slabého časoslova, která právě příčinou jest odchylky od sloves silných. K porozumění takých znaků (schemat grammatických) je upozorniti, že „p" se čte vždy jako první radikála; ain jako 2. rad.; *lāmedh* jako 3. rad. pê"nûn jest znak sloves slabých, jichž první rad. jest nûn, ain"ain není však znak oněch sloves, jichž druhá radikála jest ain, nýbrž, jichž 2. rad. jest taková jako třetí (verba mediae geminatae). Nyní: 1. Verba imp. contracta. Jsou verba pê"nûn a ain"ain. Dle toho na řadě budou § 56. a § 58. Po nich: 2. verba imp. quiescentia; snad bude dobře řaditi je dle pořadu abecedního kombinovaného: *pê-ālef*, *pê-jōd*, *ain-uau*, *aín-jōd*, *lāmedh-ālef*, *lāmedh-hê*.

Na str. 104 dole: Adehem ne tak jako *Adekhem*. Na str. 105. Místo *ōthěkem* jest častěji *ěthkem*. Na str. 133 je pozn. 2. citovati § 75. 5.

Str. 139 č. 4 perfektem (cum uau conversivo) a řekneš! Jdi, abys řekl! Ihned rci!

Str. 145: Abraham jde obětovat.

Tolik jsme si dovolili položiti; ostatně v příčině úpravy zevnější až na některé vady — jest jen chválu vzdáti dílu celému.

Dr. *Jan Soukup*,
professor St. Z. v Hradci Král.